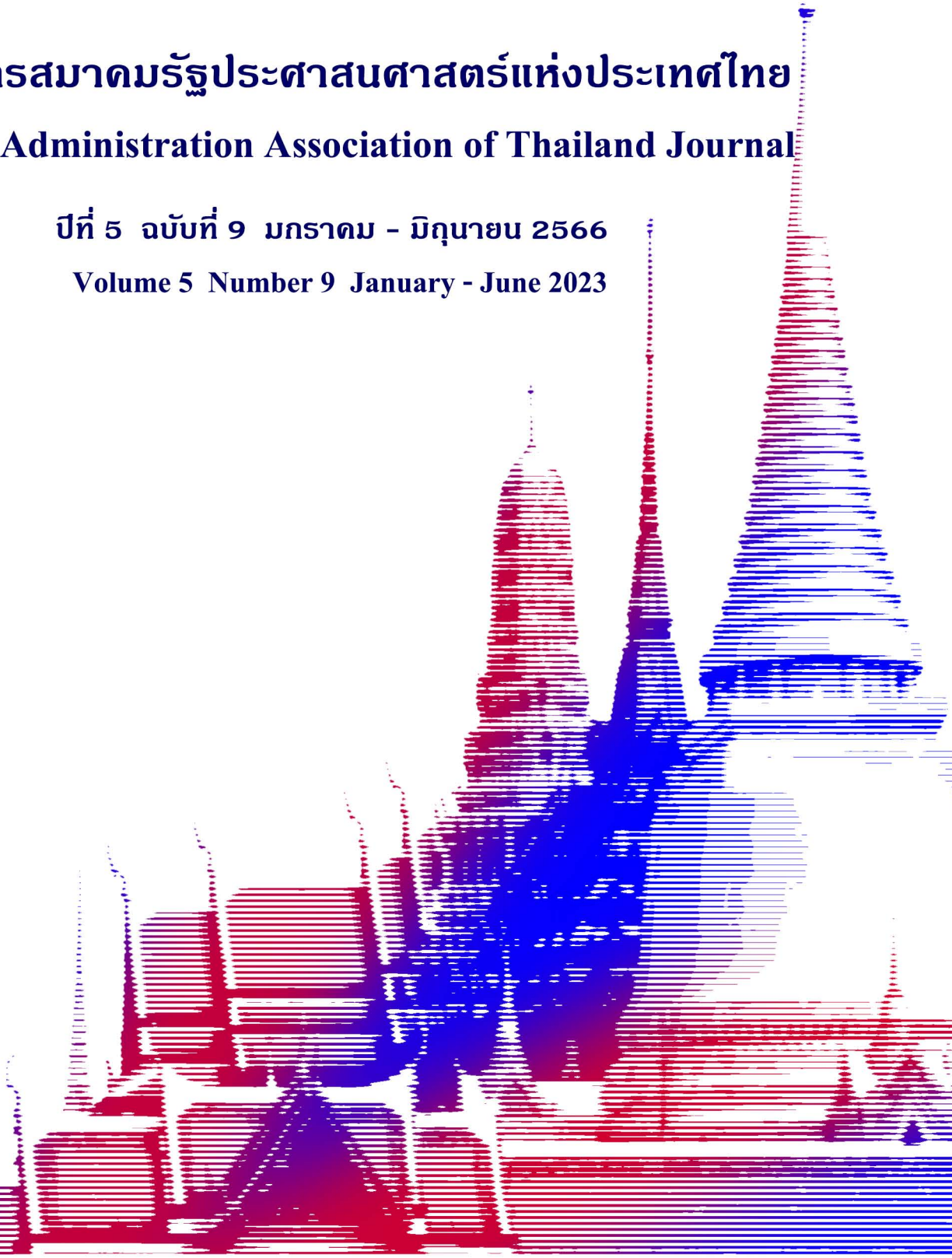

วารสารสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย
Public Administration Association of Thailand Journal

ปีที่ 5 ฉบับที่ 9 มกราคม - มิถุนายน 2566

Volume 5 Number 9 January - June 2023

วารสารสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย
Public Administration Association of Thailand Journal
(PAAT Journal)

ปีที่ 5 ฉบับที่ 9 มกราคม - มิถุนายน 2566
Volume 5 Number 9 January - June 2023

ISSN 2730-1796

Published by:
Public Administration Association of Thailand (PAAT)
Copyright© 2020

Editorial Office:
Faculty of Political Science, Thammasat University (Thaprachan Campus)
Phrachan Road, Phra Nakorn, Bangkok, Thailand 10200
Phone: +6662-842-4456
Email: thaipaath@gmail.com
Website: www.thaipaath.com
Facebook Page: www.facebook.com/publicadministrationAssociation/

ออกแบบหน้าปกโดย วิศนะ เปลี้นบางยาง

วารสารสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย
Public Administration Association of Thailand Journal

ชื่อวารสาร

วารสารสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย
Public Administration Association of Thailand Journal (PAAT Journal)

เจ้าของ

สมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย

บรรณาธิการที่ปรึกษา

1. ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ยาวะประภา	มหาวิทยาลัยรังสิต
2. รองศาสตราจารย์สีดา สอนศรี	นักวิชาการอิสระ
3. อาจารย์ ดร.วิบูลย์ รัตนภรณ์วงศ์	นักวิชาการอิสระ

บรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.อัมพร ชำรงลักษณะ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รองบรรณาธิการ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวนธง ครุฑจั่น	มหาวิทยาลัยทักษิณ
2. อาจารย์ ดร.ณัฐภัทร์ รักวงศ์วาน	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. อาจารย์ ดร.ศิริวัฒน์ เปลี่ยนบางยาง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

กองบรรณาธิการ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.จีระ ประทีป	มหาวิทยาลัยรังสิต
2. รองศาสตราจารย์ ดร.บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
3. รองศาสตราจารย์ ดร.อัชกรณ วังศ์ปรีดี	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
4. รองศาสตราจารย์ ดร.ฉันทวัฒน์ รัตนศักดิ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
5. รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริภัสสรค์ วงศ์ทองดี	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
6. รองศาสตราจารย์ ดร.พัชลินจ์ จินนุ่น	มหาวิทยาลัยทักษิณ
7. รองศาสตราจารย์ ดร.อรทัย เสียงจินดาถาวร	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
8. รองศาสตราจารย์ ดร.ไตรรัตน์ โภคพลากรณ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
9. รองศาสตราจารย์ ดร.นภเรณู สัจจรักษ์ ธีระฐิติ	มหาวิทยาลัยมหิดล
10. รองศาสตราจารย์ ดร.สถาพร เรืองธรรม	มหาวิทยาลัยขอนแก่น

11. รองศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา เอ็มอัมธรรม	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
12. รองศาสตราจารย์ ดร.จุมพล หนีมพานิช	นักวิชาการอิสระ
13. รองศาสตราจารย์มานิต ศุทธสกุล	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริฉัตร ตู่ดำ	มหาวิทยาลัยทักษิณ
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุดมโชค อาชาวิมลกิจ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ กัญจนพงศ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
17. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรา จตุรโกมล	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
18. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิภาพรรณ เจนสันติกุล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
19. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุมพล อังคนานนท์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
20. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิตรลดดา ไชยะ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
21. อาจารย์ ดร.ถวิลวดี บุรีกุล	สถาบันพระปกเกล้า
22. อาจารย์ ดร.พิเชษฐ พิณทอง	นักวิชาการอิสระ
23. อาจารย์ ดร.อภิรดี จิโรภาส	มหาวิทยาลัยทักษิณ
24. อาจารย์ ดร.ชนกกาญจน์ พันธุ์เดิมวงศ์	นักวิชาการอิสระ
25. อาจารย์ ดร.วัชรวิวัฒน์ คำเขียว	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
26. อาจารย์ ดร.พิศนีย์ อำไพ	นักวิชาการอิสระ
27. อาจารย์สุรชัย คงประเสริฐ	นักวิชาการอิสระ
28. อาจารย์บริบูรณ์ ฉลอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
29. อาจารย์เนรมิต จิตรรักษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
30. นางสาวมณีนัชชวาล มณีศรี	สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง
กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

ผู้ทรงคุณวุฒิประจำฉบับ

1. รองศาสตราจารย์ ไตรรัตน์ โภคพลากรณ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน งามสนิท	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. รองศาสตราจารย์ ดร.เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
4. รองศาสตราจารย์ ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
5. รองศาสตราจารย์ ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
6. รองศาสตราจารย์ ดร.ฉันทวัฒน์ รัตนศักดิ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
7. รองศาสตราจารย์ ดร.อัชกรณ วังศ์ปรีดี	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
8. รองศาสตราจารย์ ดร.จีระ ประทีป	มหาวิทยาลัยรังสิต
9. รองศาสตราจารย์ มานิต ศุทธสกุล	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวนธง ครุฑจ้อย	มหาวิทยาลัยทักษิณ
11. อาจารย์ ดร.พรพรรณ เหมะพันธุ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
12. อาจารย์ ดร.วิบูลย์ รัตนภรณ์วงศ์	นักวิชาการอิสระ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมเผยแพร่ผลงานและทักษะทางวิชาการสาขารัฐประศาสนศาสตร์ การบริหารรัฐกิจการบริหารกิจการสาธารณะ รัฐศาสตร์ และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อเป็นการพัฒนาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ของประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้า
3. เพื่อเป็นสื่อกลางในการประชาสัมพันธ์ของสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทยกับสมาชิกของสมาคมฯ และสังคม

กำหนดออกและการเผยแพร่

สมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทยทำการจัดพิมพ์เผยแพร่ทางออนไลน์จำนวน 2 ครั้งต่อปี หรือ ปีละ 2 ฉบับ ได้แก่ ฉบับประจำเดือนมิถุนายน (มกราคม - มิถุนายน) และฉบับประจำเดือนธันวาคม (กรกฎาคม - ธันวาคม)

โดยบทความที่ตีพิมพ์ทุกบทความผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Reviewers) จำนวน 3 ท่าน และคณะกรรมการในสาขาวิชานั้น ๆ โดยเป็นการประเมินแบบการปกปิดผู้พิจารณา (Blinded Review)

อนึ่ง ทักษะที่เกิดขึ้นจากบทความที่เผยแพร่ในวารสารสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย (PAAT Journal) เป็นทักษะและข้อคิดเห็นของผู้เขียนบทความเท่านั้นมิใช่จากทางผู้จัดทำ ผู้เขียนบทความจึงเป็นผู้รับผิดชอบต่อผลทางกฎหมายใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากบทความของตนเอง

การขอรับการพิจารณาบทความ

ผู้เขียนบทความต้องชำระค่าธรรมเนียมตีพิมพ์บทความ จำนวนเงิน 3,500 บาท สำหรับสมาชิกสมาคม หรือจำนวน 4,000 บาท สำหรับบุคคลทั่วไป ต่อบทความ เมื่อได้รับการตอบรับการตีพิมพ์เผยแพร่บทความลงวารสารสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย (PAAT Journal) เข้าบัญชีออมทรัพย์ ธนาคารกรุงไทย จำกัด สาขามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ ชื่อบัญชี “บริจาคเพื่อสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย โดยนายบริบูรณ์ ฉลอง” เลขที่บัญชี 678 2 91258 9 พร้อมแนบหลักฐานการโอนเงินมายังสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย ทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ thaipaata@gmail.com หรือทางโทรศัพท์ 06 2842 4456

จริยธรรมการตีพิมพ์บทความในวารสาร

วารสารสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย ให้ความสำคัญกับการรักษามาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์เผยแพร่บทความ ดังนั้นจึงกำหนดให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตามหลักการและมาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์อย่างเคร่งครัด ดังนี้

บทบาทหน้าที่ของบรรณาธิการและกองบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาและตรวจสอบบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์กับวารสารทุกบทความ โดยพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาบทความกับเป้าหมายและขอบเขตของวารสาร รวมถึงตรวจสอบคุณภาพบทความในกระบวนการประเมินคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์

2. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องใช้หลักการพิจารณาบทความโดยอิงเหตุผลทางวิชาการเป็นหลัก และต้องไม่มีอคติต่อผู้เขียนและบทความที่พิจารณาไม่ว่าด้วยกรณีใด
3. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้เขียนหรือผู้ประเมิน ไม่ว่าจะเพื่อประโยชน์ในเชิงธุรกิจหรือนำไปเป็นผลงานทางวิชาการของตนเอง
4. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่ปิดกั้น เปลี่ยนแปลง หรือแทรกแซงข้อมูลที่ใช้แลกเปลี่ยนระหว่างผู้ประเมินและผู้เขียน
5. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องปฏิบัติตามกระบวนการและขั้นตอนต่างๆ ของวารสารอย่างเคร่งครัด

บทบาทหน้าที่ของผู้เขียน

1. บทความที่ผู้เขียนส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น
2. ผู้เขียนต้องทำการอ้างอิงให้ถูกต้องทุกครั้งเมื่อนำผลงานของผู้อื่นมานำเสนอหรืออ้างอิงประกอบในเนื้อหาของบทความของตนเอง และต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น
3. หากผลงานทางวิชาการของผู้เขียนเกี่ยวข้องกับการใช้สัตว์ ผู้เข้าร่วม หรืออาสาสมัคร หรือผลการวิจัยมีประเด็นที่เปราะบางต่อผู้ให้ข้อมูล ผู้เขียนควรดำเนินการตามหลักจริยธรรม ปฏิบัติตามกฎหมาย และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด รวมถึงต้องได้รับความยินยอมก่อนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล หรือแสดงเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ หรือในสัตว์ทดลองประกอบไปด้วยทุกครั้ง
4. ผู้เขียนต้องยินยอมโอนลิขสิทธิ์ให้แก่วารสารก่อนการตีพิมพ์ และไม่นำผลงานไปเผยแพร่หรือตีพิมพ์กับแหล่งอื่น ๆ หลังจากที่ได้รับการตีพิมพ์กับวารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการแล้ว
5. ชื่อผู้เขียนที่ปรากฏในบทความต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในบทความนั้นๆ จริง

บทบาทหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้เขียน การพิจารณาคุณภาพของบทความต้องคำนึงถึงคุณภาพบทความเป็นหลัก และพิจารณาบนหลักการและเหตุผลทางวิชาการโดยปราศจากอคติหรือความขัดแย้งส่วนตัว
2. ผู้ประเมินต้องตระหนักว่าตนเองเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญ มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของบทความที่รับประเมินอย่างแท้จริง
3. ผู้ประเมินต้องไม่แสวงหาประโยชน์จากบทความที่ตนเองได้ทำการประเมิน
4. หากผู้ประเมินตรวจสอบพบว่าบทความที่รับประเมิน เป็นบทความที่คัดลอกผลงานชิ้นอื่น ๆ ผู้ประเมินต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบทันที พร้อมแสดงหลักฐานประกอบที่ชัดเจน
5. ผู้ประเมินต้องรักษาระยะเวลาประเมินตามกรอบเวลาประเมินที่วารสารกำหนด รวมถึงไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความให้ผู้อื่นได้รับรู้

**ใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนการแต่งตั้งกรรมการของสมาคมขึ้นใหม่ทั้งชุด
หรือการเปลี่ยนแปลงกรรมการของสมาคม**

ใบสำคัญฉบับนี้ออกให้เพื่อแสดงว่า สมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ ณ เลขที่ ๒ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ท่าพระจันทร์) ถนนพระจันทร์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร มีการแต่งตั้งกรรมการของสมาคมขึ้นใหม่ทั้งชุด และนายทะเบียนสมาคม กรุงเทพมหานคร ได้รับจดทะเบียนการแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ทั้งชุดของสมาคมตามมาตรา ๘๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว ดังต่อไปนี้

๑. นางอัมพร	ธำรงลักษณ์	นายกสมาคม
๒. นางสาวสิตา	สอนศรี	อุปนายก
๓. นายจิระ	ประทีป	อุปนายก
๔. นางสาวบุษบง	ชัยเจริญวัฒน์	อุปนายก
๕. นายศุภชัย	ยวาทะประภาส	กรรมการและที่ปรึกษา
๖. นายวิบูลย์	รัตนการณ์วงศ์	กรรมการและที่ปรึกษา
๗. นายมานิต	ศุทธสกุล	กรรมการ
๘. นายไตรรัตน์	โกศลพลากรณ์	กรรมการ
๙. นายสถาพร	เรืองธรรม	กรรมการ
๑๐. นายธัญวัฒน์	รัตนศักดิ์	กรรมการ
๑๑. นางนภเรณู สัจจรักษ์	ธีระฐิติ	กรรมการ
๑๒. นายอัชกรณ	วงศ์ปรีดี	กรรมการ
๑๓. นางอรทัย	เลียงจินดาถาวร	กรรมการ
๑๔. นายอุดมโชค	อาษาวิมลกิจ	กรรมการ
๑๕. นางถวิลวดี	บุรีกุล	กรรมการ
๑๖. นายเนรมิตร	จิตรรักษา	กรรมการ
๑๗. นายนิติพัฒน์	ดิธอนกุล	กรรมการ
๑๘. นางสาวมณีชัชวาล	มณีศรี	กรรมการและปฏิคม
๑๙. นายณัฐภัทร์	รักรวงศ์วาน	กรรมการและสารณียกร
๒๐. นายสุรชัย	คงประเสริฐ	กรรมการและนายทะเบียน
๒๑. นางสาวจิตรลดา	ไชยะ	กรรมการและประชาสัมพันธ์
๒๒. นายบริบูรณ์	ฉลอม	กรรมการและเหรียญิก
๒๓. นางศิริภัสสรค์	วงศ์ทองดี	กรรมการและเลขาธิการ

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

ร. พยัคฆ์

(นายรัชกฤต พยัคฆ์)

ผู้อำนวยการส่วนการรักษาค่าความสงบเรียบร้อย ๒ ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

นายทะเบียนสมาคมกรุงเทพมหานคร

บทบรรณาธิการ

ขึ้นสู่ปีที่ 5 ของวารสารสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย PAAT Journal ระบบออนไลน์ ในฉบับที่ 9 ปี 2566 นับเป็นนิมิตหมายที่ดี ที่สมาคมนิติศาสตร์แห่งประเทศไทยได้รับความสนับสนุน จิตอาสาทีมงานวารสารจากมหาวิทยาลัยทักษิณ ทำให้ได้พัฒนาระบบวารสารรองรับเข้าสู่ระบบสากลมากขึ้น ในฉบับนี้ผู้อ่านจะเห็นความเปลี่ยนแปลงของวารสารสมาคมฯ ที่เห็นชัดเจน คือ การไม่กำหนดหัวข้อหรือ ประเด็นของแต่ละฉบับเหมือนที่เคยปรากฏในเล่มต่าง ๆ ที่ผ่านมา แต่ยังคงคุณค่าผลงานวิชาการจาก ผู้ทรงคุณวุฒิที่สละเวลาเขียนผลงานและมอบความไว้วางใจในการเผยแพร่กับสมาคมฯ เช่น ผลงานของ ศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร จวงตระกูล ศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ และผู้ทรงคุณวุฒิอีกหลายท่านที่ ให้ความกรุณาแก่วารสาร ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ ประเวศ วะสี และศาสตราจารย์ ดร.จรัญ จันทลักขณา ถ่ายทอดองค์ความรู้ที่หลากหลายสาขาข้ามศาสตร์

ในฉบับนี้ ทีมบรรณาธิการได้รวบรวมบทความวิชาการและบทความวิจัยจากการนำเสนอผลงาน วิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 16 ที่ได้จัดขึ้นที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2566 ที่ผ่านมา และผ่านการคัดกรองและ ปรับแก้ไขตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ท่าน รวม 5 บทความที่ได้รับความยินยอมใน การเผยแพร่โดยเจ้าของผลงานแล้ว ได้แก่ ผลงานวิชาการว่าด้วยการสร้างเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ: โจทย์ การบริหารการจัดการท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 นโยบายการส่งเสริมอุตสาหกรรมไมซ์ของหน่วยงานภาครัฐ และรวมถึงบทความวิชาการที่ต่อยอดความสำคัญของ Soft Power ที่มีความสำคัญต่อการบริหารงานภาครัฐที่ นับวันยังมีบทบาทมากขึ้นสำหรับประเทศไทยที่ต้องบูรณาการเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล เช่น หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล ความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายทั่วไป กับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และแนวทางการบริหารงานภาครัฐในยุค 5G

นอกจากนี้ยังมีส่วนของนันททัศนะประจำฉบับที่ทีมบรรณาธิการเห็นความสำคัญในการเป็นเวทีแสดง ความคิดเห็นทางวิชาการเพื่อสะท้อนข้อคิดที่ทันต่อสถานการณ์และความสนใจของสังคม เช่น ข้อเสนอ แนวปฏิบัติเพื่อให้ “ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ” มาจาก “การเลือกตั้งโดยประชาชน” โดย วีระยุทธ โชคชัยบาดาล และปิดท้ายวารสารฉบับนี้ด้วยการแนะนำหนังสือเรื่อง The Routledge History of Monarchy โดย ธนรัจจ์ เขียวแก้ว และจันทิมา เขียวแก้ว

สุดท้ายนี้ ในนามของสมาคมนิติศาสตร์แห่งประเทศไทย ขอขอบพระคุณเจ้าของผลงานทุก คนและผู้มีอุปการะคุณทุกท่าน คณะกรรมการบริหารสมาคมฯ คณะบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งขอ ต้อนรับทีมงานวารสารใหม่ทุกท่านที่มีจิตอาสา ร่วมส่งต่อผลงานวิชาการดี ๆ ส่งถึงมือผู้สนใจด้วยความมุ่งมั่น จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมอย่างไม่หยุดยั้ง

ด้วยรักและศรัทธา

ศาสตราจารย์ ดร.อัมพร อารังลักษณ์

นายกสมาคมนิติศาสตร์แห่งประเทศไทย

สารบัญ

	หน้า
บทบรรณาธิการ	vii
บทความพิเศษ	
การนำการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบไปใช้ในการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ในประเทศไทย <i>จำเนียร จวงตระกูล กล้าหาญ ณ น่าน และอรรรพพล ศิริลัทธยากร</i>	1
การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายมิติพื้นที่และแนวทางการปฏิรูป <i>ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ และพิชิต รัชตพิบูลภพ</i>	24
บทความวิจัย	
แนวทางการบริหารงานภาครัฐในยุค 5G <i>สาธิต ทิพย์มณี</i>	37
บทความวิชาการ	
การสร้างเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ: โจทย์การบริหารจัดการท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 <i>จิตรานุช เกียรติอดิศร</i>	51
หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล <i>สรารุส เปญจกุล</i>	68
ความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายทั่วไปกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 <i>ปัญญ์ณิสาร์ องค์กรปรัชญากุล</i>	78
นโยบายการส่งเสริมอุตสาหกรรมไมซ์ของหน่วยงานภาครัฐ <i>จิรภา สุขนวนิช</i>	96
นันททัศนะ	
ข้อเสนอแนวปฏิบัติเพื่อให้ “ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ” มาจาก “การเลือกตั้งโดยประชาชน” <i>วิระยุทธ โชคชัยมาดล</i>	110
แนะนำหนังสือ	
The Routledge History of Monarchy <i>ธนรัจจ์ เขียวแก้ว และจันทิมา เขียวแก้ว</i>	119
รูปแบบการจัดบทความ	a

การนำการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ ไปใช้ในการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ในประเทศไทย Systematic Literature Review Application in Public Administration Research in Thailand

จำเนียร จวงตระกูล¹ กล้าหาญ ณ น่าน² และอรรถพล ศิริลัทธยากร³
Jamnean Joungtrakul¹ Khahan Na-nan² and Artthapol Sirilatthayakorn³

วันรับบทความ 6 มิถุนายน 2566

วันตอบรับบทความ 7 มิถุนายน 2566

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ (2) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบในประเทศไทย (3) เพื่อศึกษาแนวทางการนำการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบมาใช้ในงานด้านรัฐประศาสนศาสตร์ในประเทศไทย การศึกษาใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ผลการศึกษาพบว่า การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบเป็นการวิจัยรูปแบบหนึ่งซึ่งมีความแตกต่างไปจากการทบทวนวรรณกรรมโดยทั่วไป การวิจัยรูปแบบนี้เป็นการวิจัยเอกสารที่การนำผลการวิจัยในประเด็นใดประเด็นหนึ่งหรือสาขาใดสาขาหนึ่งดำเนินการในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งมาทำการศึกษาตามระเบียบวิธีของการวิจัยแบบมีกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินการหลายขั้นตอน ส่วนแนวทางการนำการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบมาใช้ในประเทศไทยพบว่า มีการศึกษาในสาขาทางด้านศาสตร์เกี่ยวกับสุขภาพมากที่สุด นอกจากนี้มีการนำไปใช้ในด้านการศึกษาและการบริหารจัดการด้วยเช่นกัน จึงเป็นโอกาสดีที่จะได้พิจารณานำการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบมาใช้ในงานด้านรัฐประศาสนศาสตร์ เนื่องจากเป็นการวิจัยที่มีคุณประโยชน์หลายประการรวมทั้งช่วยให้มองเห็นภาพในอดีตกับสถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต แนวทางการนำการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบมาใช้ในงานด้านรัฐประศาสนศาสตร์ในประเทศไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการบริหารการพัฒนาจึงมีความเป็นไปได้สูงและจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เนื่องจากหน่วยงานภาครัฐได้มีการดำเนินการวิจัยเป็นการประจำอยู่แล้วในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารการพัฒนานั้นจำเป็นต้องจัดทำแผนพัฒนาแล้วนำแผนสู่การปฏิบัติ โดยมีการกำกับ

¹ ศาสตราจารย์, กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

² รองศาสตราจารย์, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

³ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

¹ Professor, Board of Trustees, Kalasin University, Thailand, E-mail: professorrj@gmail.com

² Associate Professor, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Thanyaburi, Thailand, E-mail: khahan_n@rmutt.ac.th

³ Chainat Immigration Inspector, Immigration Division 3, Thailand, E-mail: Artthapol_si@royalthaipolice.go.th

ติดตามผลการปฏิบัติตามแผน และการประเมินผลและรายงานผลการปฏิบัติตามแผน ซึ่งในกระบวนการบริหารการพัฒนาดังกล่าวนี้จำเป็นต้องใช้การวิจัยเป็นฐานเพื่อพิจารณาตัดสินใจดำเนินการในแต่ละขั้นตอน การวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบจะช่วยให้การวางแผนและการบริหารแผนการพัฒนามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ การวิจัย รัฐประศาสนศาสตร์ การบริหารการพัฒนา

Abstract

The objectives of this paper were: (1) To study the concept of systematic literature review (SLR) as a research methodology; (2) To study the application of the SLR in Thailand; (3) To study the possibility of applying the SLR in public administration (PA) in Thailand. This study was conducted by reviewing and synthesizing documents from various data sources. It was founded that the SLR is a unique research methodology which is different from those ordinary or traditionally literature reviews as conducted in general. The SLR is document research. It is conducted by using the result of the research projects previously conducted on a certain topic and in a certain field of study during a certain period of time as research data to be analyzed and synthesized according to the various specific steps as prescribed in the SLR procedures. In Thailand, it was mostly applied in the field of health sciences followed by education and management and administration fields. Hence, it is a good opportunity to consider extending its application to the PA field since the SLR could be useful in several ways including identifying past and present situations and predicting future scenarios. The possibility of applying the SLR to the PA in Thailand is very high especially in the area of development administration (DA). Since a lot number of researches have been conducting by various government agencies each year to be used as a basis for decision making in all steps of the DA ranging from planning, implementation, follow-up and monitoring and finally evaluation and report of the DA results. Therefore, applying the SLR in PA could help enhancing the efficiency and effectiveness of the DA in Thailand.

Keywords: Systematic Literature Review, Research, Public Administration, Development Administration.

บทนำ

การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ (Systematic Literature Review) เป็นการวิจัยรูปแบบหนึ่ง ที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในต่างประเทศและกำลังได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นในประเทศไทย การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบเป็นการทบทวนเอกสารที่เป็นผลการวิจัยในประเด็นใดประเด็นหนึ่ง หรือในสาขาวิชาการใดสาขาหนึ่ง จากนั้นนำมาทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ตามกระบวนการและขั้นตอนของการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีทั้งแบบที่เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบเชิงคุณภาพนั้นโดยทั่วไปแล้วจะเรียกว่าการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ ส่วนในกรณีที่เป็นการวิจัยเชิงปริมาณนั้นจะเรียกว่าการวิเคราะห์เชิงปริมาณ

(Meta Analysis) แต่โดยทั่วไปแล้วมักจะกล่าวถึงทั้งการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบและการวิเคราะห์เชิงอภิธาน (Systematic Literature Review and Meta Analysis) ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการและขั้นตอนส่วนใหญ่จะคล้ายคลึงกันยกเว้นในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งแตกต่างกันระหว่างการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพกับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณซึ่งใช้การวิเคราะห์แบบเชิงอภิธาน การวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบนิยมใช้ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ เช่น ทางการแพทย์ การพยาบาล และสาธารณสุข อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันนี้ได้มีการขยายผลของการนำไปประยุกต์ใช้กับการวิจัยในสาขาอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้นตามลำดับ เนื่องจากการวิจัยเป็นฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการวางแผนพัฒนา การนำแผนพัฒนาสู่การปฏิบัติ การกำกับติดตามผลการปฏิบัติ การประเมินผลและรายงานผลการปฏิบัติตามแผน ผนวกกับในอดีตได้มีการดำเนินการวิจัยเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจในทุกขั้นตอนของการบริหารการพัฒนา (Development Administration) ซึ่งเป็นสาขาหนึ่งของรัฐประศาสนศาสตร์ (Public Administration) โดยดำเนินการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอย่างต่อเนื่องมาจนในปัจจุบันนี้ ทั้งนี้หน่วยงานภาครัฐได้ลงทุนใช้งบประมาณในการวิจัยอย่างต่อเนื่อง จึงมีผลการวิจัยเป็นจำนวนมากกระจุกกระจายอยู่ในส่วนราชการต่าง ๆ ทุกกระทรวง ทบวง กรม และหน่วยงานประเภทอื่น ๆ ของภาครัฐ ซึ่งการวิจัยเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ หากได้นำมาดำเนินการวิจัยตามกระบวนการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบแล้วก็จะก่อให้เกิดประโยชน์และคุณค่าในใช้งานในทางปฏิบัติได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น

การวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ได้มีการดำเนินการอย่างกว้างขวางเพื่อใช้เป็นฐานในการตัดสินใจและการกำหนดนโยบายภาครัฐเพื่อนำสู่การปฏิบัติให้บังเกิดผลตามเป้าหมายและนโยบาย ในการบริหารประเทศทุกระดับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งใช้เป็นแม่บทในการดำเนินการพัฒนาประเทศตามกระบวนการบริหารการพัฒนาทั้งนี้การวิจัยจะมีการดำเนินการกระจุกกระจายไปตามกระทรวง ทบวง กรม และหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ในส่วนกลางลงไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น แต่ละปีรัฐบาลโดยหน่วยงานต่างๆ ของภาครัฐโดยใช้งบประมาณในการวิจัยเป็นจำนวนมากและได้ผลการวิจัยจำนวนมากเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยจำนวนมากที่กระจุกกระจายอยู่ในส่วนราชการต่างๆ ซึ่งอาจมีความซ้ำซ้อนหรือมีความคล้ายคลึงกันหรือเหลื่อมกันเนื่องจากการดำเนินการวิจัยและการนำไปใช้มีลักษณะที่เป็นการต่างคนต่างทำและต่างคนต่างใช้ยังขาดการบูรณาการในการดำเนินการวิจัยและใช้ผลการวิจัยที่ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งถ้าหากได้มีการดำเนินการนำเอาผลการวิจัยในแต่ละประเด็นปัญหาและสาขาวิชาการในทางรัฐประศาสนศาสตร์มาดำเนินการวิจัยโดยการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบและการวิเคราะห์เชิงอภิธานแล้ว ก็จะช่วยให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานได้มองเห็นทิศทางการดำเนินงานวิจัยที่ผ่านมารวมทั้งเห็นพัฒนาการของปัญหาและแนวทางในการจัดทำนโยบายเพื่อใช้ไปดำเนินการแก้ไขปัญหาในประเด็นต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับปัญหาหรือความต้องการของประชาชนผู้รับบริการจากการบริหารรัฐกิจหรือรัฐประศาสนศาสตร์ได้อย่างตรงเป้าหมายมากขึ้น

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเบื้องต้นเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการศึกษาจึงได้ตั้งคำถามเพื่อการศึกษาไว้สองประการ ได้แก่ กระบวนการและขั้นตอนการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบเป็นอย่างไร? และการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบในประเทศไทยดำเนินการมีจุดเน้นที่ศาสตร์สาขา

ใดบ้าง? เพื่อตอบคำถามที่ใช้นำทางการศึกษาครั้งนี้จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาสามประการดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ
2. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบในประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาแนวทางการนำการวิจัยแบบการทบทวนอย่างเป็นระบบมาใช้ในงานด้านรัฐประศาสนศาสตร์ในประเทศไทย

ศาสตร์ในประเทศไทย

การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการนำเสนอเป็นบทความประเภทบทความวิชาการ (Academic Article) แบบการทบทวนวรรณกรรม (Review Article) ตามแนวทางที่ได้นำเสนอไว้โดย Dhillon (2022: 3589-3915) และ Majumder (2015: online) โดยได้ทบทวนวรรณกรรมแล้วนำมาสกัดข้อมูลแล้วเรียบเรียงเป็นเนื้อหาของบทความฉบับนี้

การทบทวนวรรณกรรม

เพื่อเป็นฐานในการศึกษาต่อไปในส่วนนี้จะได้ทำการทบทวนวรรณกรรมโดยแบ่งออกเป็นสองส่วนประกอบด้วย แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐประศาสนศาสตร์ และแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ โดยจะได้นำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐประศาสนศาสตร์

การทบทวนวรรณกรรมในส่วนนี้จะทำการทบทวนเพื่อสร้างความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐประศาสนศาสตร์ให้กับผู้อ่าน โดยจะนำเสนอประเด็นสำคัญ 5 ส่วน ได้แก่ ความหมายของรัฐประศาสนศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์กับการบริหารการพัฒนา การบริหารการพัฒนาในประเทศไทย การวิจัยกับการพัฒนาประเทศ และการวิจัยกับการพัฒนาประเทศไทย ซึ่งจะนำเสนอเนื้อหาแต่ละส่วนตามลำดับ

ความหมายรัฐประศาสนศาสตร์

คำว่า “รัฐประศาสนศาสตร์” มาจากคำภาษาอังกฤษว่า “Public Administration” และคำภาษาไทยอีกคำหนึ่งที่นิยมใช้กันคือ “การบริหารรัฐกิจ” (ลิขิต ธีรเวคิน, 2558: 185-194) โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้รวบรวมความหมายของรัฐประศาสนศาสตร์ไว้อย่างหลากหลาย เช่น Nwanisobi & Christopher (2020: 56-61) ได้รวบรวมความหมายของรัฐประศาสนศาสตร์ไว้จำนวน 35 รายการ และ Massaro (2017: online) นำเสนอไว้ 10 รายการ เพื่อทำความเข้าใจเบื้องต้นจึงจะคัดเลือกบางรายการจากสองแหล่งดังกล่าวมานำเสนอไว้ดังปรากฏในตารางที่ 1 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ตัวอย่างคำจำกัดความของรัฐประศาสนศาสตร์

ชื่อผู้เขียน/ปีที่พิมพ์	ความหมาย
Wilson (1889)	รัฐประศาสนศาสตร์เป็นการประยุกต์ใช้กฎหมายอย่างละเอียดและเป็นระบบทุก ๆ การใช้กฎหมายถือเป็นการบริหาร
Gulick (1937)	รัฐประศาสนศาสตร์เป็นส่วนหนึ่งของศาสตร์ในการบริหาร ซึ่งต้องกระทำโดยภาครัฐ เป็นเรื่องของการบริหารงานของรัฐให้สำเร็จ อย่างไรก็ตาม รัฐประศาสนศาสตร์เองก็ยังมีปัญหาในการประสานเชื่อมโยงกับฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายตุลาการ
Pfiffner (1946) & Appleby (1947)	รัฐประศาสนศาสตร์ประกอบด้วยการทำงานของภาครัฐสำเร็จโดยการประสานความร่วมมือและความพยายามของผู้คน เพื่อที่พวกเขาจะสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จลุล่วง รัฐประศาสนศาสตร์เป็นผู้นำของกิจการสาธารณะที่รับผิดชอบโดยตรงต่อการบริหารงาน ในระบอบประชาธิปไตย ผู้นำและการบริหารจะนำมาซึ่งความมีเกียรติ คุณค่า และศักยภาพของพลเมือง
White (1955) and Herbert Simon (1957)	รัฐประศาสนศาสตร์ประกอบด้วยการทำงานต่าง ๆ ทั้งหมด ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการบรรลุเป้าหมายหรือการบังคับใช้นโยบายสาธารณะตามที่ได้ประกาศไว้ โดยเจ้าหน้าที่รัฐ รัฐประศาสนศาสตร์ในความหมายที่ใช้ร่วมกัน คือกิจกรรมต่าง ๆ ของฝ่ายบริหารของประชาชน รัฐ และการปกครองท้องถิ่น
Dwight Waldo (1967)	รัฐประศาสนศาสตร์เป็นศิลปะและการตัดสินใจในการจัดการซึ่งถูกนำมาใช้ในกิจการภาครัฐ
Nigro (1970)	รัฐประศาสนศาสตร์ (1) คือความพยายามร่วมมือกันของกลุ่มในเชิงสาธารณะครอบคลุมทั้งสามฝ่าย (2) ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ และความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสามฝ่าย (3) มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายสาธารณะ และเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทางการเมือง (4) ซึ่งแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญไปจากการบริหารงานภาคเอกชน และ (5) เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับกลุ่มเอกชนและปัจเจกชนมากมายในการให้บริการแก่ชุมชน

ที่มา: ดัดแปลงและแปลจาก Nwanisobi & Christopher, 2020: 56-61; Massaro, 2017: online.

จากตารางที่ 1 พอสรุปได้ว่ารัฐประศาสนศาสตร์ในทางวิชาการนั้นถือว่าเป็นสาขาหนึ่งของวิชารัฐศาสตร์ถือเป็นส่วนหนึ่งของศาสตร์ทางการบริหาร โดยมุ่งเน้นที่การบริหารงานในภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับงานในส่วนของอำนาจบริหารโดยเป็นการนำนโยบายสู่การปฏิบัติให้บังเกิดผลตามเป้าหมายอันจะนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองและความสงบเรียบร้อยของสังคม ซึ่งรวมทั้งการบังคับใช้กฎหมาย การบริหารกิจการต่าง ๆ ของภาครัฐที่เป็นการให้บริการแก่ประชาชน ตามกฎหมาย นโยบาย แผนระดับชาติ แผนงาน และโครงการต่าง ๆ ซึ่งมีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศที่เชื่อมโยงไปสู่สาขาย่อยของรัฐประศาสนศาสตร์คือ การบริหารการพัฒนา ซึ่งจะได้นำเสนอในลำดับต่อไป ความหมายของรัฐประศาสนศาสตร์จึงสามารถพิจารณาได้สองมุมมองซึ่งเป็นมุมมองในทางทฤษฎีดังที่ได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 1 ข้างต้น กับความหมายในทางปฏิบัติ ซึ่งองค์การสหประชาชาตินำเสนอไว้คือ ความหมายตามโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ได้ให้ความหมายไว้มีอยู่สองความหมาย ซึ่งทั้งสองความหมายมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ได้แก่ (1) เป็นผลรวมของกลไกทางการเมือง (นโยบาย กฎระเบียบ กระบวนการ ระบบ โครงสร้างองค์กร บุคลากร ฯลฯ) ที่ถูกสนับสนุนโดย

งบประมาณของรัฐ และมีหน้าที่ในการบริหารจัดการและการกำหนดทิศทางการบริหารของกิจการภาครัฐ และการทำงานร่วมกันกับภาคส่วนต่าง ๆ ของรัฐ สังคม และสภาพแวดล้อมภายนอก (2) การบริหารจัดการและการดำเนินการของกิจกรรมภาครัฐต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมาย ข้อบังคับ และการตัดสินใจของภาครัฐ และการจัดการซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดหาบริการสาธารณะ (United Nations, 2006: online) และอีกความหมายหนึ่งที่เป็นตัวอย่างความหมายในทางปฏิบัติคือตามที่รัฐบาลประเทศแคนาดาอธิบายไว้คือ รัฐประศาสนศาสตร์เกี่ยวข้องกับการจัดการต่าง ๆ ของภาครัฐ ซึ่งได้แก่ การตรากฎหมายและการตีความทางกฎหมาย การออกกฎระเบียบข้อบังคับ และการบริหารงานต่าง ๆ อันอยู่บนพื้นฐานของกิจกรรมเหล่านั้น (Government of Canada, 2022: online)

รัฐประศาสนศาสตร์กับการบริหารการพัฒนา

การบริหารการพัฒนาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารรัฐกิจหรือรัฐประศาสนศาสตร์ (Marume & Ndudzo, 2016: 198) แนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาโดยทั่วไปแล้วหมายถึงความพยายามทางตรงซึ่งนำโดยรัฐบาลในการที่จะเข้าแทรกแซงในกระบวนการของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศด้วยการสร้างความทันสมัย พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมการสร้างสถาบันและการสร้างชุมชนทางการเมืองแบบบูรณาการในฐานะที่เป็นหลักสำคัญที่เกี่ยวข้อง (Anyebe, 2017: 312) เป็นกระบวนการของระบบราชการซึ่งอำนวยความสะดวกหรือกระตุ้นความสำเร็จและความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยผ่านการใช้ความรู้ความสามารถพิเศษและความเชี่ยวชาญของข้าราชการเป็นการขับเคลื่อน ทักษะของชนชั้นนำของข้าราชการเพื่อเร่งรัดกระบวนการของการพัฒนา (Ohemeng, 2020: 1) นอกจากนี้แล้ว Marume & Ndudzo (2016: 199-201) รวบรวมคำจำกัดความจากนักวิชาการสำคัญไว้จำนวน 14 รายการซึ่งในที่นี้จะขอนำมาเสนอเพียงสามรายดังแสดงในตารางที่ 2 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ตัวอย่างคำจำกัดความของการบริหารการพัฒนา

ผู้ให้คำจำกัดความ	คำอธิบาย
J. D. Montgomery	การบริหารการพัฒนาหมายถึง การทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้วางแผนไว้ในด้านเศรษฐกิจ (การเกษตร, อุตสาหกรรม และทุน) และในระดับที่น้อยกว่าในแง่ของการบริการทางสังคมของรัฐ (การศึกษาและสุขภาพ)
M. Fainsod	การบริหารการพัฒนาเป็นสิ่งที่นำไปสู่คุณค่าทางนวัตกรรม โดยการนำวิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการพัฒนาประเทศเพื่อความก้าวหน้าและการพัฒนาอุตสาหกรรม โดยปกติ การบริหารการพัฒนาจะเกี่ยวข้องกับการสร้างระบบเครื่องกลสำหรับการวางแผน การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การระดมและจัดสรรทรัพยากรเพื่อเพิ่มรายได้ของประเทศ
G. Gant	การบริหารการพัฒนาเป็นแง่มุมหนึ่งของรัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งให้ความสำคัญกับการจัดการและการบริหารหน่วยงานของรัฐ เพื่อที่จะกระตุ้นและสนับสนุนแผนความก้าวหน้าทางสังคมและเศรษฐกิจ มีวัตถุประสงค์ในการสร้างความเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปได้แก่ประชาชนโดยทั่วไป

ที่มา: Marume & Ndudzo, 2016: 199-201.

จากตารางที่ 2 และคำอธิบายข้างต้นพอสรุปได้ว่าการบริหารการพัฒนาเป็นสาขาย่อยสาขาหนึ่งของวิชารัฐประศาสนศาสตร์หรือการบริหารรัฐกิจ ส่วนในทางปฏิบัตินั้นเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานของภาครัฐเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของการพัฒนาประเทศซึ่งรวมทั้งการวางแผน การนำแผนสู่การปฏิบัติ การกำกับติดตามผลการปฏิบัติตามแผน การประเมินผลและรายงานผลการปฏิบัติในการบริหารการพัฒนา ซึ่งมีลักษณะเป็นการบริหารเชิงกลยุทธ์ (จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ, วิภาวี พิจิตบันดาล, เอกลักษณ์ ณีถฤทธิ์, สุภรติ สุขวิสุทธิ, อิทธิพล เนนิยคุปต์ สิงขรแก้ว และ เกริกเกียรติ แก้วมณี, 2563:64-83)

การบริหารการพัฒนาในประเทศไทย

แนวคิดในการพัฒนาประเทศโดยการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในประเทศไทยเริ่มต้นเมื่อปี 2475 เห็นได้จากเค้าโครงเศรษฐกิจ ของหลวงประดิษฐมนูธรรม (สถาบันปรีดี พนมยงค์, มปป. ออนไลน์) และประกาศหลัก 6 ประการของคณะราษฎร (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2018: ออนไลน์) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในข้อที่ 3 ซึ่งระบุว่า “จะต้องบำรุงความสมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจไทย รัฐบาลใหม่ จะพยายามหาทางให้ราษฎรทำโดยเต็มความสามารถ จะร่างโครงการเศรษฐกิจ แห่งชาติ ไม่ปล่อยให้ราษฎรอดอยาก” (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2018: ออนไลน์) ซึ่งถือได้ว่าเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และนโยบายในการที่จะดำเนินการพัฒนาตามแผนดังกล่าว อย่างไรก็ตามการดำเนินการยังไม่ปรากฏเป็นรูปธรรมจนกระทั่งในปี 2504 จึงได้มีการจัดทำแผนพัฒนาประเทศฉบับแรกเรียกชื่อว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่หนึ่ง ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2504-2506) ต่อมาได้ปรับเปลี่ยนเป็นแผนระยะห้าปีต่อเนื่องมาจนกระทั่งถึงแผนฉบับที่ 13 ซึ่งจะดำเนินการในช่วงปี 2566-2570 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี, 2565: ออนไลน์) เพื่อดำเนินการต่อเนื่องให้ประเทศไทยเป็นประเทศอุตสาหกรรมหรือประเทศที่พัฒนาแล้ว ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ตั้งแต่ต้น โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญ “ได้แก่ รายได้ประชาชาติต่อหัวเท่ากับ 9,300 ดอลลาร์ หรือประมาณ 300,000 บาท โดยปี 2564 รายได้ประชาชาติต่อหัวเท่ากับ 7,097 ดอลลาร์ หรือประมาณ 227,000 บาท” (กรุงเทพธุรกิจ, 2565: ออนไลน์) ซึ่งจะยังไม่สามารถทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีรายได้สูงได้เนื่องจากการที่จะเป็นประเทศรายได้สูงได้นั้นรายได้ประชาชาติต่อหัวจะต้องเป็น 12,695 ดอลลาร์ขึ้นไป (Hamadeh, Van Rompaey & Metreau, 2021: online) แต่อย่างไรก็ตามประเทศไทยได้ตั้งเป้าหมายที่จะเป็นประเทศรายได้สูงในปี 2580 (Katchwattana, 2022: online) จึงจำเป็นจะต้องดำเนินการพัฒนาต่อเนื่องเพื่อให้สามารถก้าวข้ามกับดักประเทศรายได้ปานกลางค่อนข้างสูงไปสู่ประเทศรายได้สูงให้ได้ต่อไป

การวิจัยกับการพัฒนาประเทศ

การวิจัยมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ (Singh, Qasim & Singh, 2021: 3215-3218; New Zealand Government, 2004: online) ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม (Okokpujie, Fayomi & Leramo, 2018; Bayarcelik & Tassel, 2012; Bornmann, 2018) ประเทศต่าง ๆ จึงมีการลงทุนในการวิจัยอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะประเทศที่มีรายได้สูงสุด 10 อันดับแรกของโลกดังแสดงในตารางที่ 3 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ประเทศที่มีรายได้สูงสุด 10 อันดับแรกของโลก

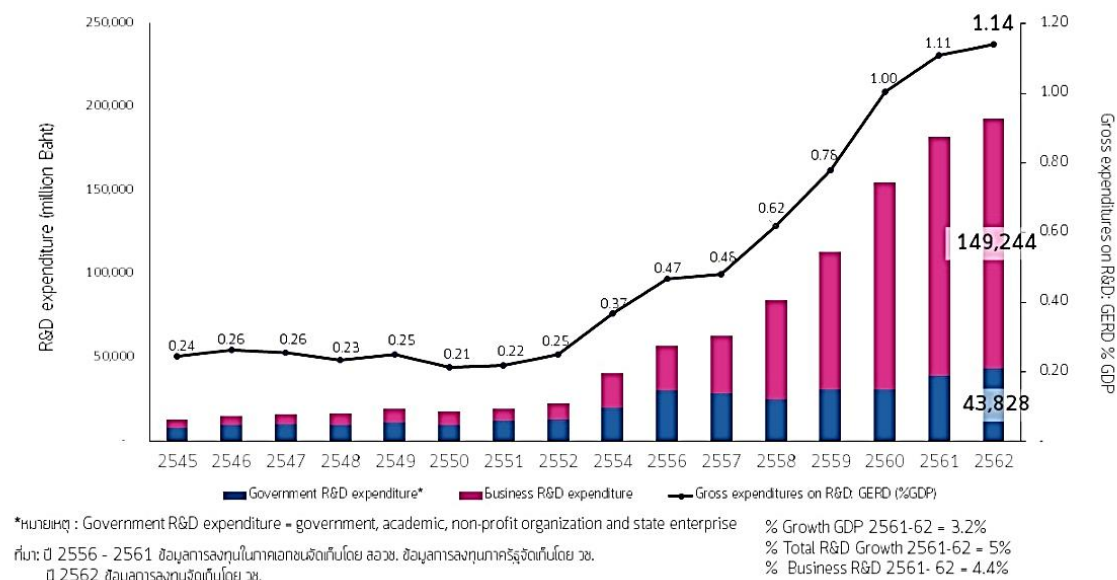
อันดับ	ประเทศ	GDP per capita, PPP, 2021
1	Luxembourg	118680.05
2	Singapore	106032.23
3	Ireland	102154.44
4	Qatar	85128.23
5	Bermuda	77546.61
6	Switzerland	70792.66
7	Macao	67178.74
8	Norway	65688.55
9	USA	63069.23
10	Brunei	60640.97

ที่มา: ปรับจาก The Global Economy, 2022: online.

จากตารางที่ 3 ประเทศที่ประชากรมีรายได้ต่อหัวสูงสุดอันดับแรกของโลกคือ Luxembourg และประเทศในกลุ่มอาเซียนคือ Singapore เป็นอันดับที่สอง และ Brunei เป็นอันดับ 10 ส่วนการลงทุนในการวิจัยนั้นปรากฏว่าประเทศที่ลงทุนการวิจัยและพัฒนาสูงสุด 10 อันดับแรกของโลกในปี 2564 เรียงตามลำดับประกอบด้วย (1) Switzerland (2) Sweden (3) United States of America (4) United Kingdom (5) Republic of Korea (6) Netherlands (7) Finland (8) Singapore (9) Denmark (10) Germany (World Economic Forum, 2021: online) จากข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่าประเทศที่มีรายได้สูงจะมีการลงทุนในการวิจัยสูง

การวิจัยกับการพัฒนาประเทศไทย

จากวรรณกรรมข้างต้นพบว่า ประเทศที่มีรายได้สูงจะมีการลงทุนในการวิจัยและพัฒนาอยู่ในระดับสูง ดังนั้นการที่ประเทศไทยจะก้าวสู่ประเทศรายได้สูงได้ตามเป้าหมายนั้นจำเป็นต้องมีการลงทุนในการวิจัยและพัฒนาเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งพิจารณาได้จากภาพที่ 1 ดังต่อไปนี้

3

ภาพที่ 1 การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศไทยปี 2545-2562

ที่มา: สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช), 2020.

จากภาพที่ 1 จะเห็นว่าประเทศไทยได้ลงทุนในการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นตามลำดับ จากร้อยละ 0.24 ในปี 2545 เป็น 1.14 ในปี 2562 และมีแผนที่จะเพิ่มการลงทุน และมีเป้าหมายที่จะเพิ่มเป็นร้อยละ 2 ภายในปี 2570 (สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช), 2022) อย่างไรก็ตาม สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) พบว่า”ประเทศไทยยังลงทุนด้านวิจัยและพัฒนาในระดับที่ต่ำเกินไปโดยในปี 2561 มีมูลค่าการลงทุนอยู่ที่ 1.8 แสนล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนต่อจีดีพีที่ร้อยละ 1.11 ขณะที่จากข้อมูลของ UNESCO พบว่ากลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับบนเช่นเดียวกับประเทศไทย และประเทศที่มีรายได้ระดับสูงมีสัดส่วน ดังกล่าวอยู่ที่ร้อยละ 1.41 และ 2.43 ตามลำดับ” (วรากร อารุณปัญญากุล, 2022: ออนไลน์) เพื่อดำเนินการพัฒนาประเทศให้บรรลุเป้าหมายการเป็นประเทศรายได้สูง ประเทศไทยจำเป็นต้องมีการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาให้เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ

วรรณกรรมในส่วนนี้เป็นการทบทวนเนื้อหาเกี่ยวกับแนวคิดการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นฐานในการศึกษาต่อไปในส่วนนี้จะได้นำเสนอประเด็นสำคัญ 3 ประเด็น ประกอบด้วย ความหมายของการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ ลักษณะสำคัญของการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ และกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ความหมายของการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ

เมื่อก้าวถึงการทบทวนวรรณกรรมโดยทั่วไปแล้วจะเข้าใจว่าเป็นการทบทวนวรรณกรรมเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการวิจัยโดยทั่วไป แต่การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบไม่ใช่การทบทวนวรรณกรรมโดยทั่วไป แต่เป็นยุทธศาสตร์หรือรูปแบบการวิจัยรูปแบบหนึ่งซึ่งใช้วรรณกรรมเป็นฐานในการวิจัย (Snyder,

2019: 333-339) เป็นการวิจัยเอกสารโดยการนำเอาวรรณกรรมต่าง ๆ มาเป็นข้อมูลทำการวิเคราะห์ออกมาเป็นผลการวิจัย หรืออีกนัยหนึ่งคือการวิจัยจากผลการวิจัยตามกระบวนการและขั้นตอนหรือระเบียบวิธีการวิจัยที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนเป็นการจำเพาะสำหรับการวิจัยแบบนี้การวิจัยรูปแบบนี้มีใช้ทั้งในส่วนที่เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งในภาษาอังกฤษใช้ชื่อว่า “Systematic Literature Review and Meta Analysis” คือ การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบและการวิเคราะห์แบบอภิมาน

ลักษณะสำคัญของการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ

การศึกษาคุณลักษณะสำคัญของการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบสามารถพิจารณาได้จากความแตกต่างระหว่างการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบกับการทบทวนวรรณกรรมโดยทั่วไปซึ่งพิจารณาได้จากตารางที่ 4 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบการทบทวนวรรณกรรมโดยทั่วไปกับการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ

หัวข้อ	การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ (Systematic Review)	การทบทวนวรรณกรรมโดยทั่วไป (Literature Review)
1. คำจำกัดความ	ภาพรวมระดับสูงของการวิจัยพื้นฐานในคำถามที่มุ่งเน้นจากการกำหนด เลือกสังเคราะห์ และประเมินหลักฐานการวิจัยคุณภาพสูงที่สัมพันธ์กับหัวข้อนั้น	การสรุปหลักฐานเชิงคุณภาพตามหัวข้อโดยใช้วิธีการของแต่ละบุคคลหรือไม่เป็นทางการ เพื่อเก็บข้อมูลและแปลผลการศึกษา
2. เป้าหมาย	ตอบคำถามเฉพาะเรื่อง โดยปราศจากอคติ	นำเสนอภาพรวม หรือสรุปหัวข้อ
3. คำถาม	คำถามเฉพาะที่มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจน และสามารถหาคำตอบได้ โดยเสนอแนะให้ใช้ PICO (Patient/Population, Intervention, Comparison and Outcome) เป็นแนวทาง	สามารถเป็นได้ทั้งหัวข้อทั่วไป หรือหัวข้อเฉพาะ
4. องค์ประกอบ	การกำหนดเกณฑ์เฉพาะ กลยุทธ์การค้นหาอย่างเป็นระบบ ประเมินความเที่ยงตรงของผลการศึกษา การแปลความหมายและนำเสนอผล และการอ้างอิง	บทนำ วิธีการ อภิปรายผล สรุป และการอ้างอิง
5. จำนวนผู้วิจัย	ตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป	ตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป
6. ระยะเวลา	ตั้งแต่หลายเดือนถึงหลายปี โดยปกติแล้วประมาณ 18 เดือน	ตั้งแต่หลายสัปดาห์จนถึงหลายเดือน
7. ข้อกำหนด	ศึกษาความรู้ในหัวข้อนั้นอย่างละเอียด ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด แหล่งการวิเคราะห์ทางสถิติ (สำหรับการวิเคราะห์แบบอภิมาน)	เข้าใจในหัวข้อ ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลตั้งแต่ 1 แหล่งขึ้นไป

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบการทบทวนวรรณกรรมโดยทั่วไปกับการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ (ต่อ)

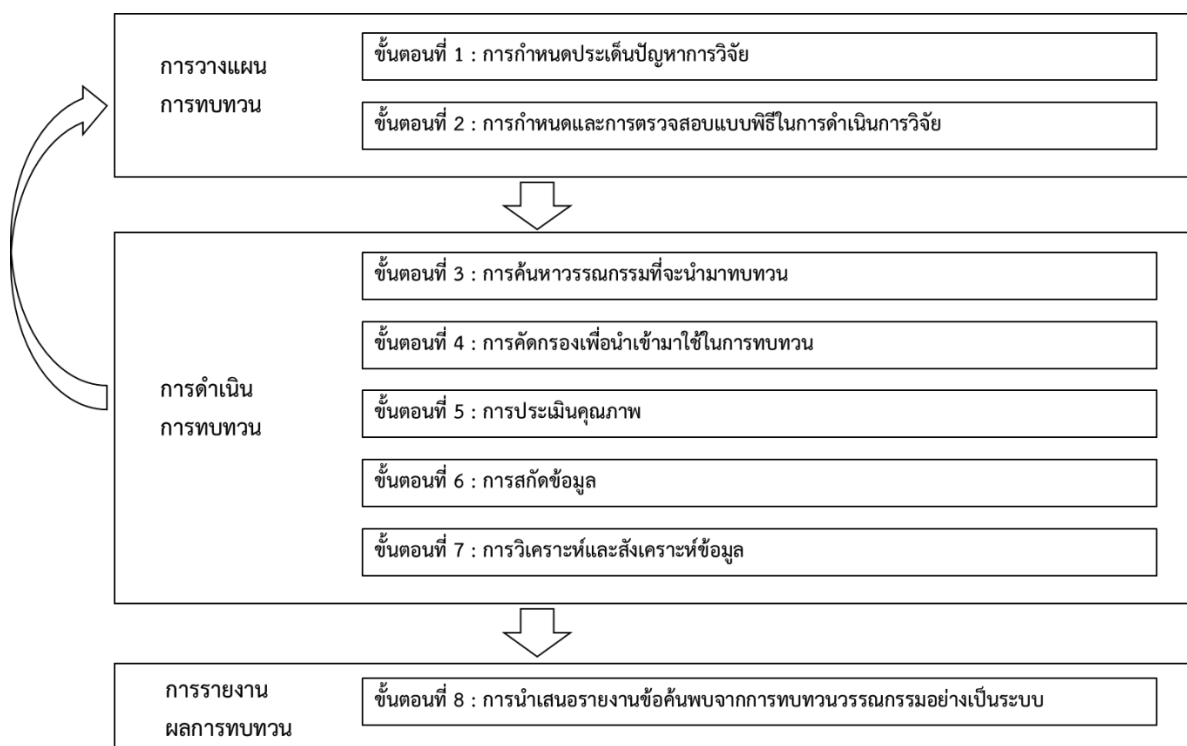
หัวข้อ	การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ (Systematic Review)	การทบทวนวรรณกรรมโดยทั่วไป (Literature Review)
8.คุณค่า	เชื่อมโยงจากความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติสู่หลักฐานที่ประจักษ์ชัดแจ้ง สนับสนุนการปฏิบัติอิงหลักฐาน	นำเสนอการสรุปวรรณกรรมของหัวข้อ

ที่มา: แปลและดัดแปลงจาก Penn State University Libraries, 2021: online.

จากตารางที่ 4 การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบมีความแตกต่างจากการทบทวนวรรณกรรมที่ใช้ในการวิจัยโดยทั่วไปอย่างชัดเจน เนื่องจากการวิจัยรูปแบบหนึ่งไม่ใช้การทบทวนวรรณกรรมที่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินการวิจัย

กระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ

มีผู้นำเสนอขั้นตอนการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบไว้หลายแบบมีตั้งแต่แบบ 3 ขั้นตอนจนถึงแบบ 8 ขั้นตอน (Louati, Vidal, Berenbaum & Sellam, 2015: online; Snyder, 2019: 333-339; Viviani, Bravo, Lavalliere, Arezes, Martinez, Dianat, Braganca & Castellucci, 2021: 579-580; Mengista, Soromessa & Legese, 2020: online; Linnenluecke, Marrone & Singh, 2020: 175-194; Charles Sturt University, 2021: online; Kitchenham, Brereton, Budgen, Turner, Bailey & Linkman, 2009: 7-15; Xiao & Watson, 2019: 93-112) แต่เมื่อได้พิจารณาแล้วเห็นว่ากระบวนการและขั้นตอนการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบแบบแปดขั้นตอนของ Xiao & Watson (2019) มีความชัดเจนมากและสามารถทำความเข้าใจได้ง่ายจึงขอนำเสนอแบบจำลองของ Xiao & Watson (2019: 93-112) ดังภาพที่ 2 ดังต่อไปนี้

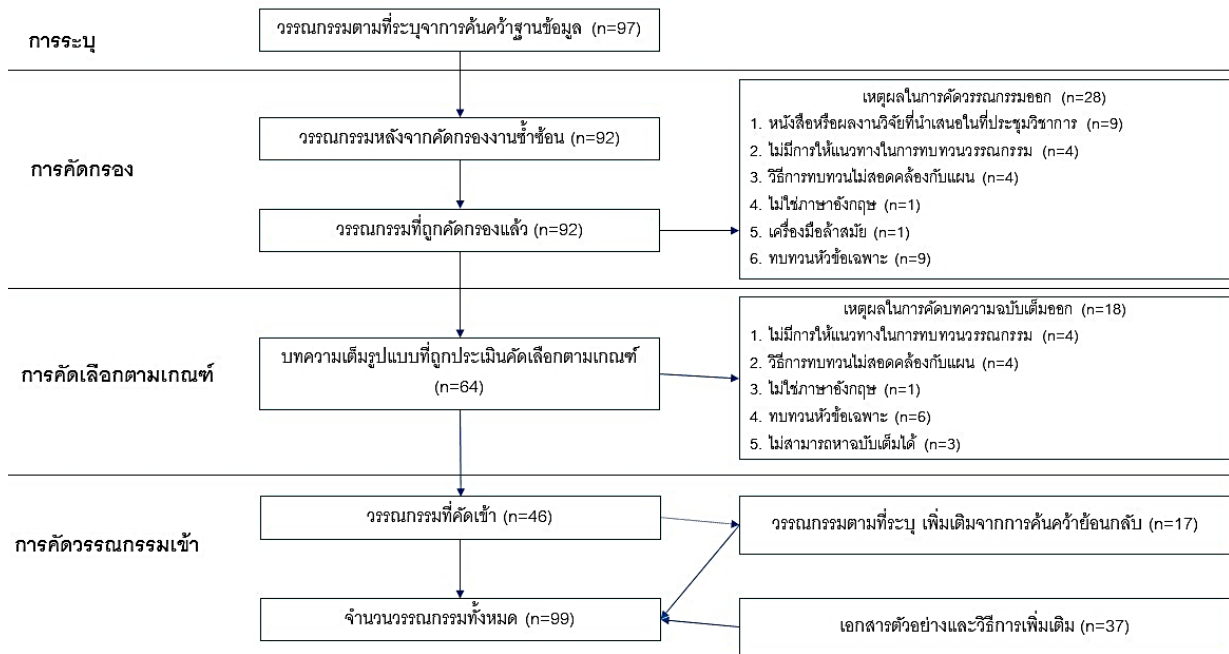

ภาพที่ 2 แบบจำลองกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรม
 อย่างเป็นระบบแปดขั้นตอน

ที่มา: Xiao & Watson, 2019: 93-112.

จากภาพที่ 2 จะเห็นว่ากระบวนการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบนั้นแบ่งออกได้เป็นสามส่วนหลัก คือส่วนการวางแผน ส่วนการดำเนินการทบทวนวรรณกรรม และส่วนการเขียนรายงานการทบทวนวรรณกรรม จากสามส่วนหลักนี้แบ่งออกได้เป็นแปดขั้นตอนกล่าวคือ ส่วนการวางแผนนั้นแบ่งออกได้เป็นสองขั้นตอนคือ (1) การกำหนดปัญหาที่จะดำเนินการวิจัย (2) การพัฒนาและการตรวจสอบพิธีกรรมในการทบทวนวรรณกรรม นำไปสู่ ส่วนการดำเนินการทบทวนวรรณกรรมอันเป็นการทำให้เนื้อหาของตัวงานลดน้อยลง ซึ่งแบ่งออกได้เป็นห้าขั้นตอนต่อเนื่องไปคือ (3) การสืบค้นหาวรรณกรรม โดยการทบทวนหัวข้อเรื่องของวรรณกรรม (4) การคัดกรองเพื่อนำเข้าและพิธีกรรมที่จะทำการทบทวนโดยการทบทวนบทคัดย่อของวรรณกรรม (5) การประเมินคุณภาพของวรรณกรรมโดยการทบทวนวรรณกรรมทั้งฉบับ (6) การสกัดข้อมูลจากวรรณกรรม (7) การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากวรรณกรรม แล้วก้าวไปสู่ส่วนที่สามซึ่งเป็นขั้นสุดท้าย (8) การรายงานข้อค้นพบจากการวิจัย

ขั้นตอนที่สำคัญอย่างยิ่งซึ่งจะต้องทำให้เกิดความชัดเจนโปร่งใสคือการสืบค้นหาวรรณกรรมและการประเมินเพื่อตัดสินใจนำวรรณกรรมเข้ามาสู่การทบทวน ซึ่งพิจารณาได้จากภาพที่ 3 ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 3 การสืบค้นหาวาระกรรมและการประเมินเพื่อนำวาระกรรมเข้ามาดำเนินการทบทวน
ที่มา: Xiao & Watson, 2019: 93-112.

จากภาพที่ 3 จะเห็นว่ากระบวนการสืบค้นหาวาระกรรมและการประเมินเพื่อนำวาระกรรมเข้ามาดำเนินการทบทวนนั้นแบ่งออกเป็นสี่ส่วนหลักคือ ส่วนแรก เป็นการระบุวาระกรรม ส่วนที่สอง เป็นการคัดกรองวาระกรรม ส่วนที่สาม เป็นการกำหนดวาระกรรมที่ได้รับการพิจารณา และส่วนที่สี่ เป็นการตัดสินใจนำวาระกรรมมาดำเนินการทบทวน ในแต่ละขั้นตอนหลักจะมีขั้นตอนย่อยดังแสดงในภาพ และจะพบว่าขั้นตอนแรก คือการระบุวาระกรรมนั้น จะต้องมีการบันทึกการระบุวาระกรรม ที่นำมาจากฐานข้อมูลทำการสืบค้น โดยระบุจำนวนวาระกรรมไว้ในวงเล็บในภาพนี้คือมีจำนวน 97 รายการ นำไปสู่ขั้นตอนหลักขั้นตอนต่อไปคือการคัดกรองวาระกรรมที่จะนำมาทบทวน มีสิ่งที่จะต้องปฏิบัติ คือการบันทึกจำนวนวาระกรรมหลังจากที่ได้คัดกรองวาระกรรมที่ซ้ำกันออกไปโดยระบุจำนวนไว้ในวงเล็บในภาพนี้คือมีจำนวน 92 รายการ จากนั้นบันทึกจำนวนวาระกรรมที่ผ่านการคัดกรองแล้วในภาพนี้คือมีจำนวน 92 รายการโดยให้บันทึกจำนวนวาระกรรมที่คัดออกไปโดยนำเสนอเหตุผลประกอบซึ่งในภาพนี้คือมีจำนวน 28 รายการ มีเหตุผลในการคัดออกประกอบด้วย (1) เป็นหนังสือหรือบันทึกรายงานสืบเนื่องจากการประชุมจำนวนเก้ารายการ (2) ไม่ได้นำเสนอแนวทางในการทบทวนวาระกรรมจำนวนสี่รายการ (3) ระเบียบวิธีการทบทวนไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำการศึกษารายการ (4) ไม่ใช่วาระกรรมที่เป็นภาษาอังกฤษจำนวนหนึ่งรายการ (5) เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการไม่ทันสมัยจำนวนหนึ่งรายการ (6) เป็นการทบทวนในเรื่องเฉพาะทางจำนวนเก้ารายการ จากนั้นก้าวไปสู่ขั้นตอนหลักที่สาม คือ การกำหนดวาระกรรมที่ได้รับการพิจารณา เป็นการประเมินวาระกรรมฉบับเต็มเพื่อกำหนดว่ามีสิทธิ์ที่จะได้รับการพิจารณานำเข้ามาดำเนินการทบทวนหรือไม่ซึ่งในภาพนี้มีจำนวน 64 รายการ ทั้งนี้ มีการแสดงเหตุผลที่ชี้ให้เห็นว่าบทความฉบับเต็มไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้จึงคัดออกไปโดยไม่ให้นำเข้ามาดำเนินการทบทวนในภาพนี้มีจำนวน 18 รายการ โดยเหตุผลต่างๆ ในการคัดออกประกอบด้วย (1) ไม่ได้ระบุแนวทางในการทบทวนวาระกรรมจำนวนสี่รายการ (2) ระเบียบวิธีในการทบทวนไม่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่องที่

จะศึกษาจำนวนสี่รายการ (3) วรรณกรรมที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษหนึ่งรายการ (4) เป็นวรรณกรรมที่ดำเนินการในเรื่องเฉพาะทางทฤษฎีการ (5) ไม่สามารถสืบค้นหาบทความฉบับเต็มได้สามรายการ ต่อจากนั้นก้าวไปสู่ขั้นตอนที่สี่ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้าย คือการตัดสินใจว่าวรรณกรรมมาดำเนินการทบทวน มีสิ่งที่จะต้องนำเสนอสองส่วนประกอบด้วย นำเสนอจำนวนวรรณกรรมที่ตัดสินใจนำมาดำเนินการทบทวนซึ่งในภาพนี้มี 46 รายการ โดยมีวรรณกรรมที่ระบุเพิ่มเติมขึ้นมาผ่านวิธีการสืบค้นแบบเดินหน้าและถอยหลัง จำนวน 17 รายการ แล้วจึงนำเสนอจำนวนรวมทั้งหมดของวรรณกรรมที่จะนำมาดำเนินการทบทวนซึ่งในภาพนี้มีทั้งหมด 99 รายการโดยมีวิธีการและตัวอย่างวรรณกรรมเพิ่มเติมขึ้นมาจำนวน 37 รายการ

กระบวนการและขั้นตอนในการสืบค้นและประเมินเพื่อคัดกรองวรรณกรรมเข้ามาดำเนินการในการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบมีความสำคัญมาก จึงจำเป็นต้องดำเนินการให้มีความชัดเจนตามโครงสร้าง และกระบวนการขั้นตอนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ เพื่อประกันคุณภาพของการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบและการวิเคราะห์เชิงอภิมาณ นักวิจัยสามารถนำแนวทางการประเมินการวิจัยแบบทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบและการวิเคราะห์เชิงอภิมาณซึ่งมีชื่อย่อว่า PRISMA (The Preferred Reporting Items for Systematic reviews and Meta-Analyses: PRISMA) ซึ่งนำเสนอโดย Page et al. (2021) มาใช้พิจารณาประกอบการดำเนินการได้ทุกขั้นตอนซึ่งจะช่วยทำให้การดำเนินการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบและการวิเคราะห์เชิงอภิมาณได้มาตรฐานและมีคุณภาพสูงตามที่คาดหวังได้

การศึกษาการดำเนินการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบในประเทศไทย

การศึกษาดูผลการวิจัยรูปแบบนี้ในประเทศไทย ในส่วนนี้จะได้นำโครงการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบที่ตีพิมพ์ในวารสารต่าง ๆ ในประเทศไทยจำนวน 10 โครงการมานำเสนอ การคัดเลือกโครงการวิจัยกระทำโดย คัดเลือกแบบบังใจและตามความสะดวกของคณะผู้ศึกษา โดยคัดเลือกเฉพาะบทความที่ตีพิมพ์เป็นภาษาไทย โดยจะได้พิจารณาหัวข้อเรื่องของการศึกษาแต่ละโครงการพร้อมด้วยสาขาวิชาที่ดำเนินการดังแสดงในตารางที่ 5 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ตัวอย่างการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบในประเทศไทย 10 โครงการ

ชื่อผู้วิจัย/ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่องวิจัย	หมายเหตุ
1. เกศกนก แสงอุบล, เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย และ พิชราภรณ์ อารีย์ (2021)	ภาวะผู้นำและตัวชี้วัดผลการดำเนินงานขององค์กร ในภาคเอกชน: การทบทวนอย่างเป็นระบบ	การบริหาร ภาคเอกชน
2. ณัฐวุฒิ อรุณรัตน์ และ ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ (2562)	การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับ รูปแบบกิจกรรมการสอนด้วยกระบวนการออกแบบ วิศวกรรมที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอน ปลาย	การศึกษา
3. ณชนก หล่อสมบุรณ์, ปุณณรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์ และ โสเมฉาย บุญญานันต์ (2563)	การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับ กระบวนการคิดเชิงออกแบบในระบบการศึกษาสู่ นวัตกรรมการสอนศิลปะ	การศึกษา

ตารางที่ 5 ตัวอย่างการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบในประเทศไทย 10 โครงการ (ต่อ)

ชื่อผู้วิจัย/ปีที่พิมพ์	ชื่อเรื่องวิจัย	หมายเหตุ
4. พิศิษฐ์ พลธนะ, ชุตติกาญจน์ ฉัตรรุ่ง, เรวดี โพธิ์รัง และ จันทน์ฉาย มณีวงษ์ (2563)	การทบทวนวรรณกรรมอย่างมีระบบเกี่ยวกับ รูปแบบการเตรียมความพร้อม เพื่อการสอบขึ้น ทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการพยาบาล และการ ผดุงครรภ์	พยาบาล
5. เกษร เกตุชู, พิกุล นันทชัย พันธุ์ และ สุภารัตน์ สิทธิสมบัติ (2016)	การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการ ปฏิบัติการดูแล แบบประคับประคองสำหรับผู้ป่วย ระยะสุดท้ายของชีวิตในหอผู้ป่วยวิกฤต	สุขภาพ
6. วิชยา เห็นแก้ว, ดวงฤดี ลาสุขะ และ ทศพร คำผลศิริ (2013)	การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพ ของการออกกำลังกายต่อความสามารถ ในการทำหน้าที่ของร่างกายและ สมรรถภาพปอดใน ผู้สูงอายุที่เป็นโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง	พยาบาล
7. นัจญวา นิยมเดชา และ เบญญาภา ธิติมาพงษ์ (2020)	พฤติกรรมการเว้นช่วงการมีบุตรของมารดามุสลิม: การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ	สุขภาพ
8. ศักรินทร์ สุวรรณเวหา, อมาลี อัมพันศิริรัตน์ และ วิภารัตน์ สุวรรณไวพัฒนา (2019)	ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะโภชนาการของเด็ก วัยก่อนเรียน:การทบทวนวรรณกรรม อย่างเป็น ระบบ	สุขภาพ
9. สุรางค์ วิมลธาดา, เพชรน้อย สิ่งช่างชัย และ กรรณิการ์ ฉัตรดอกไม้ไพร (2564)	ผู้นำแบบแลกเปลี่ยนกับสมาชิกและพฤติกรรมการ สร้างนวัตกรรมในการทำงาน ในองค์กรสุขภาพ: การ ทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็ นระบบ	การบริหาร
10. สุรศักดิ์ พุฒิวิณชัย, นภาพร พุฒิวิณชัย และ ศักรินทร์ สุวรรณเวหา (2563)	การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ: ประสิทธิภาพ ของการใช้แนวปฏิบัติในการดูแลคนไข้ในผู้ใหญ่ที่ใส่ ท่อช่วยหายใจ	การแพทย์

ที่มา: ตามที่ระบุไว้ในช่องที่หนึ่งของตารางนี้

จากตารางที่ 5 จะเห็นว่าการดำเนินการวิจัยแบบทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบที่ศึกษาในประเทศไทยที่ได้คัดเลือกมาเป็นตัวอย่าง 10 โครงการนั้นปรากฏว่าส่วนใหญ่แล้วเป็นการศึกษาเกี่ยวกับศาสตร์ด้านสุขภาพ จำนวนหกโครงการ ด้านการศึกษาสองโครงการ และด้านการบริหารสองโครงการ ผลการศึกษาข้างต้นชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องทำการวิจัยแบบทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบในด้านรัฐประศาสนศาสตร์ หรือการบริหารรัฐกิจโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการบริหารการพัฒนาในประเทศไทยให้กว้างขวางขึ้น

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาครั้งนี้พอสรุปได้ว่ารัฐประศาสนศาสตร์หรือการบริหารรัฐกิจนั้นสามารถพิจารณาได้สองมุมมองกล่าวคือ มุมมองแรกเป็นการมองรัฐประศาสนศาสตร์ในฐานะที่เป็นสาขาวิชา โดยถือได้ว่าเป็นสาขาย่อยสาขาหนึ่งของวิชารัฐศาสตร์ซึ่งมีขอบข่ายเกี่ยวกับการบริหารงานภาครัฐที่คลุมถึง ด้านนิติบัญญัติ ด้านบริหาร และ ด้านตุลาการ รวมทั้งการบริหารการพัฒนา โดยถือว่าการบริหารการพัฒนาเป็นสาขาย่อยสาขาหนึ่งของรัฐประศาสนศาสตร์ ส่วนมุมมองที่สองนั้นมองรัฐประศาสนศาสตร์ในฐานะเป็นกิจกรรมในทางปฏิบัติคือ การนำนโยบายต่าง ๆ ทางรัฐประศาสนศาสตร์หรือการบริหารรัฐกิจ ซึ่งรวมทั้งด้านการบริหารการพัฒนาสู่การปฏิบัติซึ่งเป็นการปฏิบัติของข้าราชการประจำ นโยบายจะรวมถึงกฎหมาย และแผนในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งแผนงานและโครงการต่าง ๆ สู่การปฏิบัติให้บังเกิดผล ตอบสนองความต้องการและความจำเป็นของประชาชนเพื่อพัฒนาประเทศให้บรรลุผลตามเป้าหมายและนโยบายตามที่ได้กำหนดไว้ การปฏิบัติงานทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์จึงรวมทั้งงานที่เกี่ยวข้องกับการตรากฎหมายอันเป็นอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติ งานด้านการบังคับใช้กฎหมายอันเป็นอำนาจของฝ่ายบริหาร และงานด้านการพิจารณาตัดสินคดีความต่าง ๆ อันเกิดจากข้อขัดแย้งเพื่อยุติข้อขัดแย้ง อันเป็นอำนาจตุลาการ เพื่อนำความสงบสุขมาสู่สังคมและประเทศชาติโดยรวม

ในด้านการบริหารการพัฒนานั้นมีจุดเน้นที่การ จัดทำแผนพัฒนาประเทศ การนำแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติและการบังคับใช้กฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการพิจารณาตัดสินคดีความต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนเพื่อนำพาประเทศไทยไปสู่ประเทศรายได้สูงและให้กลายเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วในที่สุด การพัฒนาประเทศจะรวมทั้งการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งแนวคิดในการพัฒนาประเทศไทยโดยมีการจัดทำแผนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาที่ชัดเจนนั้นเริ่มต้นเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปี 2475 ปรากฏตามเค้าโครงเศรษฐกิจและประกาศของคณะราษฎรฉบับต่าง ๆ แต่แนวคิดต่าง ๆ ยังไม่ได้้นำสู่การปฏิบัติอย่างได้ผลเป็นรูปธรรมจนกระทั่ง พ.ศ. 2504 จึงได้มีการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่หนึ่งเป็นแผนระยะเวลาหกปี และต่อมาได้ปรับเปลี่ยนเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นแผนระยะเวลาห้าปีต่อเนื่องมาจนกระทั่งถึงปัจจุบันเป็นการดำเนินการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 โดยจะนำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ออกใช้ปฏิบัติใน พ.ศ. 2566 ซึ่งมีเป้าหมายสูงสุดคือการนำประเทศไทยสู่ประเทศรายได้สูงต่อไป

ในการดำเนินงานทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาประเทศนั้นจำเป็นต้องมีการใช้งานวิจัยเป็นฐานในการพิจารณาตัดสินใจตั้งแต่จุดเริ่มต้นของการวางแผน การนำแผนสู่การปฏิบัติ การกำกับติดตามการปฏิบัติงานตามแผน และการประเมินผลการปฏิบัติตามแผนรวมทั้งการรายงานผลการปฏิบัติตามแผนด้วย การวิจัยจึงมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ จากการศึกษาการลงทุนในด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศต่างๆ พบว่าประเทศต่างๆ ที่เป็นประเทศรายได้สูงจะมีการลงทุนด้านการวิจัยในระดับสูง ประเทศที่มีการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาสูงสุดในโลกคือประเทศสวีเดน ส่วนในกลุ่มประเทศอาเซียนนั้นประเทศที่ลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาสูงสุดอันดับแรกได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ และเป็นอันดับแปดของโลก

การดำเนินการวิจัยในภาครัฐซึ่งถือได้ว่าเป็นการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์นั้นแม้จะมีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ในการวิจัยโดยตรงและที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานก็ตามแต่กระทรวง ทบวงกล่มต่าง ๆ ก็มีการ

ดำเนินการวิจัยในส่วนของตนโดยลงทุนใช้งบประมาณเพื่อการวิจัยในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก ซึ่งการจัดกระจายไปตามหน่วยงานภาครัฐทั้งกระทรวง ทบวงกรมที่เป็นหน่วยงานราชการและหน่วยงานภาครัฐแบบอื่น ๆ เช่น องค์การมหาชน เป็นต้น ซึ่งถ้าหากได้มีการนำเอาผลการวิจัยต่าง ๆ ที่การจัดกระจายกันอยู่นี้มาดำเนินการวิจัยโดยใช้การวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบและการวิเคราะห์เชิงปริมาณก็จะสามารถทำให้มองเห็นภาพได้ว่าการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยเพียงใดและในปัจจุบันควรมีจุดเน้นการวิจัยในด้านใดรวมทั้งในอนาคตควรจะดำเนินการวิจัยด้านใดในสัดส่วนที่เหมาะสมเพื่อที่จะส่งเสริมให้การจัดการภาครัฐบรรลุผลตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

จากการศึกษาพบว่าได้มีการนำการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบและการวิเคราะห์เชิงปริมาณมาใช้ดำเนินการวิจัยในประเทศไทยอยู่ในระดับหนึ่งแต่ส่วนใหญ่แล้วจะเน้นไปที่การวิจัยทางด้านสุขภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านกายภาพบำบัด และการสาธารณสุข แม้ว่ากิจกรรมด้านนี้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานภาครัฐหรือรัฐประศาสนศาสตร์ก็ตามก็ยังไม่เป็นการเพียงพอที่จะชี้ให้เห็นสถานการณ์ที่ผ่านมาและสถานการณ์ปัจจุบันรวมทั้งสถานการณ์ในอนาคตของการบริหารงานภาครัฐได้อย่างชัดเจน ดังนั้นจึงสมควรนำการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบมาใช้ในการบริหารงานภาครัฐหรือรัฐประศาสนศาสตร์ให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้นโดยครอบคลุมถึงทุกสาขาของการบริหารงานภาครัฐเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้การดำเนินงานบริหารงานภาครัฐมีผลต่อเป้าหมายของการพัฒนาประเทศคือการนำประเทศไทยสู่ประเทศรายได้สูงและเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ต่อไป

อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษานี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาไว้สามประการประกอบด้วย (1) เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ (2) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบในประเทศไทย (3) เพื่อศึกษาแนวทางการนำการวิจัยแบบการทบทวนอย่างเป็นระบบมาใช้ในการงานด้านรัฐประศาสนศาสตร์ในประเทศไทย การอภิปรายผลการศึกษาในส่วนนี้จะพิจารณาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาตามลำดับดังต่อไปนี้

การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ จากการศึกษพบว่า การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบเป็นการวิจัยรูปแบบหนึ่งซึ่งมีความแตกต่างไปจากการทบทวนวรรณกรรมโดยทั่วไปการวิจัยรูปแบบนี้เป็นการศึกษาเอกสารคือการนำผลการวิจัยในประเด็นใดประเด็นหนึ่งหรือสาขาใดสาขาหนึ่ง ดำเนินการในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งมาทำการศึกษาตามระเบียบวิธีของการวิจัยแบบนี้ซึ่งมีกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินการหลายขั้นตอน ซึ่งในการศึกษานี้ได้นำเสนอขั้นตอนการดำเนินการวิจัย แบบแปดขั้นตอนซึ่งนำเสนอโดย Xiao & Watson (2019: 93-112) ขั้นตอนที่มีความสำคัญอย่างยิ่งคือขั้นตอนในการพิจารณาคัดกรองเพื่อนำผลการวิจัยเข้ามาดำเนินการศึกษา ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามวิธีอย่างเคร่งครัดเพื่อคุณภาพของผลการวิจัย การวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบใช้ได้ทั้งในการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ

การศึกษาเกี่ยวกับการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบในประเทศไทย การศึกษานี้ได้คัดเลือกโครงการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบที่ดำเนินการในประเทศไทยมา

ทำการศึกษาเบื้องต้นจำนวน 10 โครงการโดยสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงและแบบตามความสะดวกของคณะผู้ศึกษา ผลการศึกษาพบว่า มีการศึกษาในสาขาทางด้านศาสตร์เกี่ยวกับสุขภาพมากที่สุด นอกจากนี้มีการนำไปใช้ในด้านการศึกษาและการบริหารจัดการด้วยเช่นกัน จึงเป็นโอกาสดีที่จะได้พิจารณานำการวิจัยแบบการทบทวนมาเลยกำอย่างเป็นระบบและการวิเคราะห์เชิงอภิमानซึ่งเป็น การวิจัยที่มีคุณประโยชน์หลายประการ (อัจฉรา คำมะทิตย์ และ มัลลิกา มากรัตน์, 2559: 256-259) ไปใช้ในด้านรัฐประศาสนศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการบริหารการพัฒนา เพื่อส่งเสริมให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาก้าวไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูงตามเป้าหมายที่กำหนดเอาไว้ได้

การศึกษาแนวทางการนำการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบมาใช้ในงานด้านรัฐประศาสนศาสตร์ในประเทศไทย การวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์หรือการบริหารรัฐกิจรวมทั้งการบริหารการพัฒนา นั้นมีการดำเนินการเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เนื่องจากในการบริหารการพัฒนานั้นจำเป็นต้องจัดทำแผนพัฒนาแล้วนำแผนสู่การปฏิบัติ โดยมีการกำกับติดตามผลการปฏิบัติตามแผน และการประเมินผลและรายงานผลการปฏิบัติตามแผน ซึ่งในกระบวนการบริหารการพัฒนาดังกล่าวนี้นจำเป็นต้องใช้การวิจัยเป็นฐานเพื่อพิจารณาตัดสินใจดำเนินการในแต่ละขั้นตอน การวิจัยจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง (Okokpujie, Fayomi & Leramo, 2018: online) อย่างไรก็ตามการวิจัยที่ผ่านมาได้มีการดำเนินการโดยหน่วยงานภาครัฐแต่ละหน่วยงานซึ่งได้แก่ กระทรวง ทบวงกรมต่างๆ รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐแบบอื่นๆ ผลการวิจัยจึงกระจุกกระจายอยู่ตามหน่วยงานต่างๆ เหล่านั้น ซึ่งในหลายกรณีอาจมีความซ้ำซ้อนหรือเหลื่อมกัน ดังนั้นถ้าหากได้มีการนำเอาผลการวิจัยเหล่านั้นมาดำเนินการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบและการวิเคราะห์เชิงอภิमानแล้วก็จะทำให้ภาครัฐสามารถมองเห็นพัฒนาการของการวิจัยที่ผ่านมาและสถานภาพการวิจัยในปัจจุบันซึ่งจะนำไปสู่ทิศทางการวิจัยในอนาคตที่ตอบสนองต่อการบริหารการพัฒนาของประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ (Practical Implications)

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า การดำเนินการวิจัยการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบนั้นเป็นการวิจัยรูปแบบหนึ่งซึ่งมิใช่การทบทวนวรรณกรรมเพื่อใช้ในงานวิจัยโดยทั่วไปโดยมีการใช้ทั้งในการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณซึ่งมีกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยรวมทั้งการตรวจสอบคุณภาพของการวิจัยแบบนี้โดยเฉพาะอย่างละเอียด ดังนั้นก่อนเริ่มดำเนินการวิจัยนักวิจัยใหม่ควรศึกษาแนวคิดทฤษฎีรวมทั้งกระบวนการและขั้นตอนในการปฏิบัติในการดำเนินการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบและการวิเคราะห์เชิงอภิमानให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนเสียก่อนจึงเริ่มดำเนินการ

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษานในอนาคตต่อไป (Future Research Agenda)

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า การวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบนั้นส่วนใหญ่ถูกนำไปใช้กับศาสตร์ด้านสุขภาพ เช่น แพทย์พยาบาล และ การสาธารณสุข ในโอกาสต่อไปจึงควรนำการดำเนินการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบมาใช้ดำเนินการด้านรัฐประศาสนศาสตร์และการบริหารการพัฒนา รวมทั้งในศาสตร์ด้านอื่นๆ เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการสร้างนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมให้ประเทศไทย

สามารถมีนวัตกรรมเป็นของตนเองเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันและความสามารถในการแข่งขันอันจะสนับสนุนให้ประเทศไทยสามารถก้าวสู่การเป็นประเทศรายได้สูงตามเป้าหมายของการพัฒนาประเทศต่อไป

ข้อจำกัดของการศึกษา

การคัดเลือกตัวอย่างโครงการศึกษาวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบมาทำการศึกษาในบทความนี้กระทำโดยวิธีการคัดเลือกแบบจงใจ (Purposive) และตามความสะดวก (Convenience) ของคณะผู้ศึกษาในการนำไปใช้งานหรือการอ้างอิงจึงต้องพิจารณาข้อจำกัดประเด็นนี้ด้วย บทความนี้ไม่ได้รวมการศึกษาการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบในส่วนของกรณีวิเคราะห์เชิงปริมาณในการนำไปใช้งานหรือการอ้างอิงจึงต้องพิจารณาข้อจำกัดประเด็นนี้ด้วยเช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพมหานคร. (2565). *กรม.เคาะ “แผน 13” ฉบับล้นแล้วลูกไว ตั้งเป้ารายได้ต่อหัว 3 แสนบาท*.
- สืบค้นเมื่อ 13 ตุลาคม 2565, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/business/1002395>.
- เกษร เกตุชู, พิกุล นันทชัยพันธ์ และ สุดารัตน์ สิทธิสมบัติ. (2016). การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการปฏิบัติการณ์ดูแล แบบประคับประคองสำหรับผู้ป่วยระยะสุดท้ายของชีวิตในหอผู้ป่วยวิกฤต. *พยาบาลสาร*, 43(ฉบับพิเศษ), 1-10.
- เกศกนก แสงอุบล, เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย และ พัทธราภรณ์ อารีย์. (2021). ภาวะผู้นำและตัวชี้วัดผลการดำเนินงานขององค์กรในภาคเอกชน: การทบทวนอย่างเป็นระบบ. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและวิทยาลัยการสาธารณสุขสุภาคใต้*, 8(3), 1-17.
- จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ, วิภาวี พิจิตบันดาล, เอกลักษณ์ ณ์ฤทธิ, สุภรติ สุขวิสุทธิ, อธิพิล เนียมคุปต์ สิงขรแก้ว และ เกริกเกียรติ แก้วมณี. (2563). พัทธา 4.0: การค้นหานวัตกรรมเชิงยุทธศาสตร์และการบริหารการพัฒนา เพื่อผลักดันให้เป็นเมืองชั้นนำระดับโลก. *วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง*, 9(1), 64-83.
- ณชนก หล่อสมบูรณ์, ปุณณรัตน์พิชญไพบุลย์และ โสมฉาย บุญญานันต์. (2563). การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับ กระบวนการคิดเชิงออกแบบในระบบการศึกษาสู่นวัตกรรมการสอนศิลปะ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 31(2), 1-11.
- ณัฐภูมิ อรุณรัตน์ และ ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ. (2562). การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมการสอนด้วยกระบวนการ ออกแบบวิศวกรรมที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*, 18(1), 22-31.
- นัจญวาท นิยมเดชา และ เบญญาภา ธิติมาพงษ์. (2020). พฤติกรรมการเว้นช่วงการมีบุตรของมารดามุสลิม : การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ. *วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์*, 40(2), 1-9.
- พิศิษฐ์ พลธนะ, ชุตติกาญจน์ ฉัตรรุ่ง, เรวดี โพธิ์รัง และ จันทน์ฉาย มณีวงษ์. (2563). การทบทวนวรรณกรรมอย่างมีระบบเกี่ยวกับรูปแบบการเตรียมความพร้อม เพื่อการสอบขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการ ผดุงครรภ์. *วารสารสาธารณสุขและวิทยาศาสตร์สุขภาพ*, 3(2), 52-69.

- วิชา เห็นแก้ว, ดวงฤดี ลาสุขะ และ ทศพร คำผลศิริ. (2013). การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพ ของการออกกำลังกายต่อความสามารถในการทำหน้าที่ของร่างกายและ สมรรถภาพปอด ในผู้สูงอายุที่เป็นโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง. *พยาบาลสาร*, 40(ฉบับพิเศษ), 46-56.
- วารสาร อารุปัญญากุล. (2022). *หนุนวิจัย นวัตกรรม ถอนพิษเศรษฐกิจหลังโควิด-19*. สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2565, จาก <https://tdri.or.th/2022/03/research-and-development-expenditure/>
- ศักรินทร์ สุวรรณเวหา, อมาวสี อัมพันศิริรัตน์ และ วิภารัตน์ สุวรรณไวพัฒนา. (2019). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ กับภาวะโภชนาการของเด็กวัยก่อนเรียน: การทบทวนวรรณกรรม อย่างเป็นระบบ. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา*, 25(2), 8-24.
- สถาบันปริดี พนมยงค์. (มปป.). *เค้าโครงการเศรษฐกิจหลวงประดิษฐมนูธรรม (ปริดี พนมยงค์)*. สืบค้นเมื่อ 13 ตุลาคม 2565, จาก <https://pridi.or.th/th/libraries/1583466113>
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2018). *หลัก ๖ ประการของคณะราษฎร: คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๑ พระยามโนปกรณนิติธาดา (ก้อน หุตะสิงห์) เป็นนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่วันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๔๗๕ - ๙ ธันวาคม ๒๔๗๕* แถลงนโยบาย เมื่อวันที่อังคารที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๔๗๕. สืบค้นเมื่อ 13 ตุลาคม 2565, จาก https://www.soc.go.th/?page_id=2097
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี. (2565). *ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570*. สืบค้นเมื่อ 13 ตุลาคม 2565, จาก <https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=plan13>
- สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช). (2020). *สอวช. เผยผลการลงทุน R&D ไทยปี 62 มูลค่า 193,072 ล้านบาท คิดเป็น 1.14% ของจีดีพี คาดจะลดลงต่ำกว่า 1% เล็กน้อย ในปี 63-65 จากผลกระทบของโควิด-19 ยันตั้งเป้าเดิมแตะ 2% ในปี 70 ด้วยมาตรการส่งเสริมจากภาครัฐ*. สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2565, จาก <https://www.nxpo.or.th/th/7929/>
- สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช). (2022). *สอวช. เผยตัวเลขลงทุน R&D ของไทยเติบโตขึ้นต่อเนื่องแม้เผชิญ โควิด-19 ผลจากรัฐเพิ่มสัดส่วนการลงทุนด้าน “กิตติพงษ์” มั่นใจพร้อมเสริมนโยบาย อววน. ตรงจุด มุ่งสู่เป้าหมายลงทุน R&D ร้อยละ 2 ต่อจีดีพีภายในปี 70*. สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2565, จาก <https://www.nxpo.or.th/th/11221/>
- สุรางค์ วิมลธาดา, เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย และ กรรณิการ์ ฉัตรดอกไม้ไพร. (2564). ผู้นำแบบแลกเปลี่ยนกับสมาชิกและพฤติกรรมสร้างนวัตกรรมในการทำงานในองค์กรสุขภาพ : การทบทวนวรรณกรรม อย่างเป็นระบบ. *วารสารพยาบาลโรคหัวใจและทรวงอก*, 32(1), 137-151.
- สุรศักดิ์ พุฒินิธิชัย, นภาพร พุฒินิธิชัย และ ศักรินทร์ สุวรรณเวหา. (2563). การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ: ประสิทธิภาพของการใช้แนวปฏิบัติในการดูแลคนไข้ใหญ่ที่ใส่ท่อช่วยหายใจ. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและวิทยาลัยการสาธารณสุขภาคใต้*, 7(3), 270-282.
- อัจฉรา คำมะหิตย์ และ มัลลิกา มารัตน์. (2559). การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ: วิธีการปฏิบัติ ที่ละขั้นตอน. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*, 3(3), 246-259.

- Anyebe, A. A. (2017). An Assessment of the Relevance of Development Administration as a System of Action in Developing Nations. *Global Journal of Economic and Business*, 3(3), 312-321.
- Bayarcelik, E. B. & Tasel, F. (2012). Research and Development: Source of Economic Growth. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 58(2012), 744-753.
- Bornmann, L. (2018). What Is Societal Impact of Research and How Can It Be Assessed? A Literature Survey. *Advances Information Science*. Retrieved October 13, 2022, from https://www.researchgate.net/profile/Lutz-Bornmann/publication/260356989_What_is_social_impact_of_research_and_how_can_it_be_assessed_A_literature_survey/links/5a75c5a9aca2722e4def194f/What-is-social-impact-of-research-and-how-can-it-be-assessed-A-literature-survey.pdf?origin=publication_detail
- Charles Sturt University. (2021). Systematic and Systematic-like. *The FEBS Journal*, 289(13), 3589-3915. Retrieved October 22, 2021, from <https://libguides.csu.edu.au/systematicreviews>
- Dhillon, P. (2022). How to write a good scientific review article. *The FEBS Journal*, 289(3), 3592-3602. <https://doi.org/10.1111/febs.16565>
- Government of Canada. (2022). *Public administration - 91 - Summary - Canadian Industry Statistics - Innovation, Science and Economic Development Canada*. Retrieved October 8, 2022, from <https://ised-isde.canada.ca/app/ixb/cis/search-recherche>
- Hamadeh, N., Van Rompaey, C. & Metreau, E. (2021). *New World Bank country classifications by income level: 2021-2022*. Retrieved October 13, 2022, from <https://blogs.worldbank.org/opendata/new-world-bank-country-classifications-income-level-2021-2022>
- Katchwattana, P. (2022). ไทยจะเปลี่ยนจากประเทศรายได้ปานกลาง เป็นรายได้สูง ในปี 2580 ฝันไกลที่ World Bank ยืนยันว่าเกิดได้จริง. Retrieved October 13, 2022, from <https://www.salika.co/2022/03/02/thailand-middle-income-trap-solution-within-year-2580/>
- Kitchenham, B., Brereton, O. P., Budgen, D., Turner, M., Bailey, J. & Linkman, S. (2009). Systematic literature reviews in software engineering - A systematic literature review. *Information and Software Technology*, 51(1), 7-15.
- Linnenluecke, M. K., Marrone, M. Singh, A. K. (2020). Conducting systematic literature reviews and bibliometric analyses. *Australian Journal of Management*, 45(2), 175-194.

Louati, K., Vidal, C., Berenbaum F. & Sellam, J. (2015). *Association between diabetes mellitus and osteoarthritis: systematic literature review and meta-analysis*.

Retrieved September 27, 2021, from <https://rmdopen.bmj.com/content/rmdopen/1/1/e000077.full.pdf?frbrVersion=3>

Majumder, K. (2015). *6 Article types that journals publish: A guide for early career researchers*.

Retrieved September 24, 2022, from <https://www.editage.com/insights/6-article-types-that-journals-publish-a-guide-for-early-career-researchers>

Marume, S. B. M. & Ndudzo, D. (2026). Development Administration.

World Journal of Engineering Research and Technology, 2(5), 198 -206.

Massaro, V. (2017). *Definition of public administration: various scholars*.

Retrieved October 8, 2022, from <https://jus.com.br/artigos/59903/definition-of-public-administration-various-scholars>

Mengista, W., Soromessa, T. & Legese, G. (2020). Method for conducting systematic literature review and meta-analysis for environmental science research. *MethodsX*, 7, 100777.

New Zealand Government. (2004). *The role of research in national development*.

Retrieved October 13, 2022, from <https://www.scoop.co.nz/stories/PA0406/S00135/the-role-of-research-in-national-development.htm>

Nwanisobi, B. C. & Christopher, I. C. (2020). Definition of Public Administration: Various

Scholars. *American International Journal of Business Management*, 3(9), 56-61.

Ohemeng, F. L. K. (2020). *Development Administration*. In A. Farazmand (ed.), *Global Encyclopedia of Public Administration, Public Policy, and Governance*.

Retrieved October 13, 2022, from https://www.researchgate.net/profile/Frank-Ohemeng/publication/318296955_Development_Administration/links/5f75e464458515b7cf5cdc40/Development-Administration.pdf?origin=publication_detail

Okokpuije I. P., Fayomi O.S.I. & Leramo R. O. (2018). *The Role of Research in Economic Development*. *IOP Conf. Series: Materials Science and Engineering*.

Retrieved October 13, 2022, from <https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1757-899X/413/1/012060/pdf>

Page, M. J. et al. (2021). The PRISMA 2020 statement: an updated guideline for reporting

systematic reviews. *Systematic Reviews*. <https://doi.org/10.1186/s13643-021-01626-4>

Retrieved September 28, 2021, from <https://systematicreviewsjournal.biomedcentral.com/counter/pdf/10.1186/s13643-021-01626-4.pdf>

Penn State University Libraries, (2021). *Systematic Review vs. Literature Review - Nursing –*

Library Guides at Penn State University. Retrieved September 10, 2021,

from <https://guides.libraries.psu.edu/c.php?g=319063&p=5222056>

Singh, A., Qasim, S. H. & Singh, S. S. (2021). Importance of research in the development of the nation. *International Journal of All Research Education and Scientific Methods (IJARESM)*, 9(7), 3215-3218.

Snyder, H. (2019). Literature review as a research methodology: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 104, 333-339

The Global Economy. (2022). *GDP per capita, PPP - Country rankings*.

Retrieved October 13, 2022, from https://www.theglobaleconomy.com/rankings/gdp_per_capita_ppp/South-East-Asia/

United Nation. (2006). *Definition of basic concepts and terminologies in governance and public administration*. Retrieved October 8, 2022, from <https://digitallibrary.un.org/record/566603>

Viviani, C.A., Bravo, G., Lavalliere, M., Arezes, P.M., Martinez, M., Dianat, I., Braganca, S. & Castellucci, H.I. (2021). Productivity in older versus younger workers: A systematic literature review. *Work*, 68(3) 577-618, DOI:10.3233/WOR-203396

World Economic Forum. (2021). *These are the global innovation powerhouse of 2021*.

Retrieved October 13, 2022, from <https://www.weforum.org/agenda/2021/10/global-innovation-powerhouses-2021/>

Xiao, Y. & Watson, M. (2019). Guidance on Conducting a Systematic Literature Review. *Journal of Planning Education and Research*, 39(1) 93-112.

การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายมิติพื้นที่และแนวทางการปฏิรูป

ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์¹

พิชิต รัชตพิบูลภ²

Direk Pattamasiriwat¹ and Pichit Ratchatapibhunphob²

วันรับบทความ 6 มิถุนายน 2566

วันตอบรับบทความ 7 มิถุนายน 2566

คำนำ

รายจ่ายรัฐบาล (government spending) เป็นตัวแปรนโยบายที่มีความสำคัญและได้รับความสนใจสูงทางวิชาการและหน่วยงานปฏิบัติ ในมุมมองเศรษฐกิจมหภาครายจ่ายของภาครัฐสามารถชี้้นำการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เป็นส่วนหนึ่งของอุปสงค์ส่วนรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทการกระตุ้นภาคการผลิต (ทฤษฎีเคนส์) ในขณะที่รายจ่ายด้านสวัสดิการเป็นเครื่องมือการกระจายรายได้และลดความยากจน รวมทั้งเป็นมาตรการที่หวังผลสร้างคะแนนนิยมทางการเมือง วงการนักรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ให้ความสำคัญต่อบทบาทของฝ่ายการเมืองในการกำหนดรายจ่ายและการจัดสรรรายจ่ายให้แก่ภาคส่วนต่างๆ ศึกษาพฤติกรรมล๊อบบี้ (การโน้มน้าวให้รัฐบาลจัดสรรรายจ่ายเพื่อประโยชน์ของกลุ่มพลัง) ให้ความสำคัญกับ “ตัวละคร” หมายถึง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งก่อปรด้วยระดับชาติ คือ รัฐบาล สภานิติบัญญัติ ระบบราชการ (กรมซึ่งเป็นหน่วยรับงบประมาณจากรัฐบาล)

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยที่ศึกษาการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจจังหวัดและความเหลื่อมล้ำหนึ่งในตัวแปรที่สนใจคือ การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายพื้นที่ (จังหวัด) เนื่องจากรายจ่ายรัฐบาลส่งผลต่อเศรษฐกิจจังหวัดทั้งในด้านการเจริญเติบโต-การลดความเหลื่อมล้ำและลดความยากจน โดยคำนึงถึงปัจจัยเชิงสถาบันที่มีอิทธิพลต่อการจัดสรรรายจ่ายเชิงพื้นที่ วัตถุประสงค์จำเพาะในบทความนี้จำแนกออกเป็น 2 เป้าหมาย ประการ ประการแรก การประมวลข้อมูลเชิงประจักษ์จากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง พัฒนาเป็นฐานข้อมูลนำมาคำนวณตามแบบจำลอง การคำนวณดัชนีความเหลื่อมล้ำ (Gini coefficient, และ decomposable Gini index) พร้อมกับอภิปรายสาเหตุของการกระจุกตัวของรายจ่ายในบางจังหวัดมากเป็นพิเศษ ประการที่สอง การนำผลค้นคว้ามารายและตั้งข้อสังเกต ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการบริหารระบบราชการ ซึ่งจำแนกเป็นการบริหารตามแนวตั้งและการบริหารตามแนวนอน พร้อมกับเสนอข้อสังเกตว่า การบริหารตามแนวนอน (ท้องถิ่นและจังหวัด) ยังมีบทบาทน้อยเนื่องจากการได้รับการจัดสรรรายจ่ายน้อยเกินไป

¹ ศาสตราจารย์, คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

² อาจารย์, คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

¹ Professor, School of Development Economics, National Institute of Development Administration, Thailand,

² Lecturer, Faculty of Political Science and Law, Burapha University, Thailand,

E-mail: pichit9999@yahoo.co.th

พร้อมเสนอการคำนวณตัวเลขเชิงสมมติ (ซีมูลेशन) ว่ามีหนทางปรับปรุงสูตรการจัดสรรรายจ่ายพื้นที่ (ท้องถิ่นและจังหวัด) เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมการเติบโตในจังหวัดและลดช่องว่างระหว่างจังหวัดรวย/จน

เนื้อหาจำแนกออกเป็น 5 ส่วน ส่วนที่สอง การทบทวนทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และกรอบการวิจัยรายจ่ายภาครัฐโดยคำนึงถึงบริบทสังคมไทย หมายถึง การคำนึงถึงกฎหมาย (กฎหมายรัฐธรรมนูญ พรบ. วิธีการงบประมาณ และปัจจัยเชิงสถาบันที่เกี่ยวข้อง) นิยามศัพท์และตัวแปรสำคัญที่สำคัญ (Bijt = รายจ่ายรัฐบาลลงพื้นที่จังหวัดของหน่วยงานและมีเวลา CAPBijt = รายจ่ายต่อหัวที่ลงพื้นที่จังหวัด โดยหน่วยงานและตามกรอบเวลา) ส่วนที่สาม เสนอผลวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงสถิติเชิงพรรณนารายจ่ายที่จัดสรรให้จังหวัด การแสดงตัวเลขเปรียบเทียบ (ระหว่างภูมิภาค หรือระหว่างจังหวัด) การแสดงด้วยรูปภาพและคำนวณดัชนี (Gini coefficient) ส่วนที่สี่ การอภิปรายผลและข้อสังเกต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมองไปข้างหน้าว่าด้วยการปฏิรูปรายจ่ายภาครัฐในอนาคต โดยสันนิษฐาน การเมืองของคนรุ่นใหม่ภายใต้ระบบประชาธิปไตยจะมีบทบาทสำคัญยิ่งกว่าปัจจุบัน จึงคาดว่า การเมืองที่มาจากเลือกตั้งจะสนับสนุนการกระจายอำนาจและขยาย “งบประมาณเชิงพื้นที่” การสนับสนุนบทบาทขององค์กรปกครองท้องถิ่นและจังหวัดจัดการตนเอง เพราะตัวแทนประชาชนที่มาจากเลือกตั้ง จำเป็นต้องตอบสนองความต้องการของประชาชน พร้อมกันนี้ได้เสนอตัวเลขสถานการณ์สมมติโดยคาดว่างบประมาณพื้นที่ได้รับความสำคัญสูงกว่าในปัจจุบัน หมายเหตุ ในปัจจุบันรายจ่ายของท้องถิ่นและรายจ่ายของจังหวัด/กลุ่มจังหวัดมีขนาด 8 แสนล้านบาทโดยประมาณ เปรียบเทียบกับวงเงินรายจ่าย 3 ล้านล้านบาท ค่ารวมเป็นสัดส่วน 27% ของรายจ่ายรัฐบาลทั้งหมด ส่วนที่ห้า สรุป

กรอบความคิดและข้อสันนิษฐาน

วรรณกรรมปริทัศน์

ตำราเศรษฐศาสตร์ให้ความสำคัญของรายจ่ายรัฐบาล ถือเป็นตัวแปรนโยบายที่รัฐบาลนำมาใช้เพื่อเป้าหมายเอนกประสงค์ เช่น การกระตุ้นเศรษฐกิจ การกระจายรายได้ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาเชิงพื้นที่เฉพาะ ฯลฯ โดยตระหนักว่างบประมาณของรัฐบาลมีขีดจำกัด เนื่องจากรายได้เกือบทั้งหมดมาจากการจัดเก็บภาษี การกำหนดวงเงินรายจ่าย (เปรียบเทียบกับ GDP) ขึ้นอยู่กับอดีตและกรอบกฎหมายของแต่ละสังคม เช่น ประเทศแถบยุโรปจัดเก็บภาษีได้สูง ร้อยละ 35-50 ของ GDP แต่ในประเทศกำลังพัฒนาสัดส่วนของรายจ่ายรัฐบาลถูกจำกัดด้วยความสามารถจัดเก็บภาษี สัดส่วนรายจ่ายต่อ GDP ในประเทศกำลังพัฒนา (รวมทั้งประเทศไทย) น้อยกว่า 20% วงการรัฐประศาสนศาสตร์ให้ความสำคัญคือปัจจัยทางการเมืองที่ส่งผลต่อวิธีการจัดสรรรายจ่ายภาครัฐ กฎหมายและปัจจัยเชิงสถาบันที่ส่งผลต่อการจัดสรรรายจ่าย องค์กรและหน่วยงาน (ตัวละคร) ได้แก่ รัฐบาล สภานิติบัญญัติ พรรคการเมือง ระบบราชการ (หมายเหตุ หน่วยงานระดับกรมของไทยมีจำนวน 299 แห่งในปีงบประมาณ 2562) “กรม” เป็นหน่วยรับงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งมีการกิจกรรมแตกต่างกัน หน่วยงานระดับกรมจำนวนหนึ่งทำบทบาทส่งเสริมภาคการผลิต-การขยายเทคโนโลยี-นวัตกรรม ในขณะที่หน่วยงานอีกจำนวนหนึ่งทำบทบาทการกำกับควบคุมเป็นสำคัญ และหน่วยงานอีกกลุ่มหนึ่งทำภารกิจด้านสังคม (การศึกษา สุขภาพ สวัสดิการ) ซึ่งเกี่ยวกับการกระจายรายได้และมาตรการช่วยเหลือประชากรกลุ่มเป้าหมาย (ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ เป็นต้น)

สำนักนโยบายสาธารณะ (public choice theory) เสนอสมมุติว่า รายจ่ายรัฐบาลเปรียบเสมือน “สินค้าสาธารณะ” (public goods) หรือทรัพยากรส่วนรวม (common pool resources) ซึ่งไม่มีใครเป็น

เจ้าของอย่างแท้จริง เพราะท้ายที่สุดรายจ่ายทั้งหมดมาจากภาษีของประชาชน แต่ละกลุ่มจึงสิทธิ์ที่จะโน้มน้าวให้การจัดสรรรายจ่ายสนองวัตถุประสงค์ของตน เช่น นักธุรกิจก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์สนับสนุนให้มีการใช้จ่ายลงทุนและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน กลุ่มเกษตรกรต้องการให้รัฐบาลออกมาตรการประกันรายได้หรือประกันราคาสินค้าการเกษตร ให้มีกองทุนช่วยเหลือเกษตรกร นักสังคมสงเคราะห์เสนอว่า ควรจะพัฒนาระบบคุ้มครองทางสังคม (social protection scheme) กำหนดประชากรกลุ่มเป้าหมายที่รัฐบาลควรให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษ และนักเศรษฐศาสตร์อย่างน้อยกลุ่มหนึ่งสนับสนุนให้รัฐบาลขยายบทบาทการกระจายรายได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมที่มีปัญหาความเหลื่อมล้ำรุนแรง จำเป็นต้องสร้างกลไกการกระจายรายได้ด้านหนึ่งคือให้มีภาษีก้าวหน้า เช่น ภาษีมรดก ภาษีทรัพย์สิน และอีกทางหนึ่งการจัดสรรรายจ่ายเพื่อเป้าหมายคนจน (government spending for the poor)

ความก้าวหน้าทางวิชาการในยุคใหม่มาจากการพัฒนาฐานข้อมูลทุกระดับ (ข้อมูลระดับชาติ ระดับจังหวัด/ภาค ข้อมูลครัวเรือน) ซึ่งช่วยขยายพรมแดนความรู้ ฐานข้อมูลมายืนยันว่าทฤษฎีหรือกรอบความคิดของนักคิดต่างๆ ได้รับการยืนยันเชิงประจักษ์ (data corroboration) ในประเทศพัฒนาแล้ว-มีผลงานวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาบทบาทของภาครัฐ นโยบายงบประมาณและภาษี รวมทั้งการจัดสรรรายจ่ายย่อยลงไประดับภาคหรือจังหวัด ผลงานวิจัยของ Larcinese, Rizzo, Testa and Cecilia (2006) ศึกษาบทบาทของผู้นำสหรัฐต่อการจัดสรรงบประมาณให้แก่มลรัฐ โดยประมวลข้อมูลจาก 48 มลรัฐ ระหว่างปี ค.ศ. 1982-2000 เสนอการวิเคราะห์รายจ่ายรัฐบาลกลางที่จัดสรรให้มลรัฐต่อประชากร (real per capita federal expenditure) โดยกำหนดให้เป็นตัวแปรตาม นำมาทดสอบตามแบบจำลอง ซึ่งสันนิษฐานว่าตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับชุดตัวแปรที่กำหนด อาทิเช่น รายได้ต่อหัวของมลรัฐที่แท้จริง จำนวนประชากรของมลรัฐ อัตราการว่างงาน ร้อยละของพลเมืองสูงอายุ ร้อยละของประชากรเด็กและเยาวชน ฯลฯ เหล่านี้สะท้อนตัวแปรเชิงสถาบันหรือปัจจัยทางการเมือง ผลการศึกษาค่อนข้างบ่งชี้ว่า พบว่า การจัดสรรงบประมาณซึ่งกำหนดโดยสภาองเกรส--ได้รับอิทธิพลมาจากการเมือง กล่าวคือมลรัฐที่สนับสนุนประธานาธิบดี มีแนวโน้มได้รับการจัดสรรงบประมาณสูงกว่ามลรัฐอื่นๆ³

ผลงานวิจัยของ Kemmerling and Bodenstein (2006) ศึกษาการจัดสรรงบประมาณของกองทุน (structural funds) ในสหภาพยุโรป โดยอิงหลักฐานข้อมูลระหว่างปี ค.ศ. 2000-2006 โดยสันนิษฐานว่าตัวแปรทางการเมือง (วัดด้วย vote shares จากการเลือกตั้งในปี ค.ศ. 1999) น่าจะมีความสัมพันธ์กัน ทั้งนี้มีกรอบความคิดว่า การจัดสรรเงินกองทุนไม่เป็นกลาง หรือ “เลือกข้าง” (partisan competition) ผลการศึกษาพบว่า การเลือกข้างเกิดขึ้นจริงสะท้อนในตัวเลขการจัดสรรรายจ่ายกองทุน

Larcinese, Rizzo และ Testa (2006) ในบทความนี้กล่าวถึงตำแหน่งประธานาธิบดีมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลกลาง โดยอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์ในระหว่างช่วงปี ค.ศ. 1982-2000 พบว่า รัฐที่สนับสนุนการทำงานของประธานาธิบดีหรือผู้ว่าการรัฐที่สังกัดพรรคเดียวกันมีแนวโน้มที่จะได้รับเงินจากรัฐบาลกลางมากขึ้น ส่วน Kai Gehring และ Stephan A. Schneider (2018) ได้ผลการศึกษาว่า

³ มโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรรายจ่ายลงพื้นที่ มีความหลากหลาย ในมุมมองหนึ่ง การจัดสรรรายจ่ายให้มลรัฐซึ่งเป็นฐานคะแนนเสียง (การเลือกตั้งประธานาธิบดี) สะท้อนการตอบแทนให้พื้นที่อันเป็นฐานเสียง แต่อีกมุมมองหนึ่งเห็นว่า นักการเมืองมีแนวโน้มจัดสรรรายจ่ายให้มลรัฐที่มีลักษณะ swing vote หมายถึง อาจจะสนับสนุนพรรคการเมือง A (ดีโมแครต) ในบางช่วงเวลา หรือสนับสนุนพรรคการเมือง B (รีพับลิกัน) มากกว่า

สัญญาโดยเฉพาอย่างยิ่งในคณะกรรมการเพื่อการเกษตรของคณะกรรมการสหภาพยุโรปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนประเทศต้นทาง

Niklas Potrafke (2011) ศึกษาอุดมการณ์ของรัฐบาลส่งผลต่อการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายสาธารณะหรือไม่ ด้วยอิงข้อมูลประเภทรายจ่ายสองชุดจากกลุ่มประเทศ OECD ครอบคลุมสองช่วงระยะเวลาที่ต่างกันระหว่าง ค.ศ.1970-1997 และ ค.ศ.1990-2006 ตามลำดับซึ่งพบว่าอุดมการณ์ของรัฐแทบจะไม่มีอิทธิพลต่อการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาดังกล่าวเลยแต่จะมีอิทธิพลต่อกิจการที่ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องงบประมาณ

Min-Seok Pang, Ali Tafti และ M.S. Krishnan (2016) จากข้อกังวลกับขนาดรัฐบาลที่ใหญ่ขึ้นและการขาดดุลงบประมาณที่เพิ่มสูงขึ้นในสหรัฐอเมริกาและประเทศในยุโรป Pang, Tafti และ Krishnan ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้กับขนาดของรัฐบาลได้ข้อสรุปว่า การลงทุนด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐ 1 เหรียญดอลลาร์ส่งผลต่อการลดค่าใช้จ่ายโดยรวมของรัฐมากถึง 3.49 เหรียญดอลลาร์ ด้วยเหตุดังกล่าวการลงทุนด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศจึงช่วยยับยั้งการขยายขนาดของรัฐบาลได้

กรอบกฎหมายและปัจจัยเชิงสถาบัน

กฎหมายรัฐธรรมนูญของไทย ระบุว่ารัฐบาลมีหน้าที่เสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปีตามกรอบเวลา (วงจรงบประมาณ) ต่อสภานิติบัญญัติ ซึ่งทำหน้าที่อนุมัติงบประมาณภายในกรอบเวลา 150 วัน โดยทั่วไปขั้นตอนการอนุมัติงบประมาณให้แล้วเสร็จในเดือนกันยายน (เนื่องจากปีงบประมาณของไทยเริ่ม 1 ตุลาคม) – อย่างไรก็ตามในความเป็นจริง เมื่อมีเหตุการณ์ไม่ปกติ เช่น รัฐประหาร การยุบสภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งรอบใหม่ ทำให้กระบวนการอนุมัติงบประมาณไม่ปกติ (เช่น ปีงบประมาณ 2550 และปีงบประมาณ 2563 ไม่แล้วเสร็จภายในเดือนกันยายน ในทางปฏิบัติ พรบ.วิธีการงบประมาณ ระบุให้ใช้วิธีการจัดสรรในปีก่อนเป็นกรอบ “ไปพลางก่อน”⁴

วงจรงบประมาณของไทย จำแนกออกเป็น 4 ขั้นตอน ขั้นตอนแรก การเตรียมการงบประมาณ (budget preparation) ซึ่งมีหน่วยงานสำคัญที่เกี่ยวข้องได้แก่ สำนักงานประมาณ กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทำหน้าที่พิจารณากรอบวงเงินรายจ่ายให้สอดคล้องกับวินัยการเงินการคลัง คำนึงถึงความเหมาะสมกับสถานการณ์เศรษฐกิจ และภาระการชำระคืนหนี้สาธารณะ เป็นต้น ขั้นตอนที่สอง การอนุมัติงบประมาณ (budget legislation) ซึ่งเกี่ยวข้องกับรัฐบาล สภานิติบัญญัติ พรรคการเมือง คณะกรรมการธิการ หน่วยรับงบประมาณ (กรม ถือเป็นหน่วยงานบริหารตามแนวดิ่ง ในขณะที่จังหวัด/กลุ่มจังหวัด และองค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นการบริหารตามแนวนอน) เป้าหมายขององค์กรภาครัฐต่างกับเอกชนคือมิได้มีเป้าหมายแสวงหากำไร แต่มีภารกิจที่หลากหลายดังกล่าวข้างต้น บ้างเน้นส่งเสริมการผลิต บ้างเน้นการกำกับควบคุม บ้างเน้นการจัดสรรสวัสดิการให้ประชาชน ตาม

⁴ ขยายความในภาคปฏิบัติ คือ หน่วยงาน E ซึ่งเคยได้รับการจัดสรรรายจ่าย 1000 ล้านบาท จำแนกออกเป็นรายจ่ายประจำ 800 ล้านบาท และรายจ่ายการลงทุน 200 ล้านบาทในปีงบประมาณ 2562 หาก พรบ.งบประมาณประจำปี 2563 ล่าช้ากว่ากำหนด สำนักงบประมาณและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะอิงวิธีปฏิบัติในอดีต คำนวณเป็นรายจ่ายประจำต่อเดือน 67 ล้านบาท ส่วนงบประมาณการลงทุนใหม่นั้น—มักจะชะลอไว้ก่อน (สำหรับรายจ่ายการลงทุนที่ได้รับอนุมัติก่อนหน้าไว้แล้ว ไม่มีผลกระทบ)

หลักเศรษฐศาสตร์สถาบัน--นักวิจัยจำเป็นต้องศึกษาภาวะเปรียบเทียบ ทำความเข้าใจองค์กร เข้าใจเป้าหมายการทำงานของแต่ละหน่วยงาน (ในปัจจุบันมีหน่วยระดับกรมหรือเทียบเท่า ขอรับงบประมาณเป็นประจำทุกปี 299 แห่ง นอกจากนี้ยังมีกองทุนนอกงบประมาณอีกจำนวนหนึ่ง ที่ขอรับงบประมาณแต่ไม่สม่ำเสมอ) การบริหารราชการแผ่นดินและการจัดสรรรายจ่ายรัฐบาล จำแนกหน่วยงานของรัฐออกเป็น 2 กลุ่ม คือ การบริหารแนวตั้ง (vertical administration) หมายถึง การบริหารของกรมซึ่งจัดการ การบริหารแนวนอน (horizontal administration)

ตัวละครและตัวแปรสำคัญ

เพื่อความชัดเจนขอใช้สัญลักษณ์ในการสื่อความหมายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบงบประมาณแผ่นดิน

หน่วยรับงบประมาณ (A=agency) จำแนกออกเป็นหน่วยงานบริหารแนวตั้ง (AV) และหน่วยงานบริหารแนวนอน (AH) ในปัจจุบันมีจำนวน 299 แห่ง (สถิติปี 2562) หน่วยงานมีหน้าที่เสนองเงินขอรับการจัดสรรจากสำนักงบประมาณตามกรอบเวลา และวิธีการปฏิบัติตามจารีต หน่วยงานเหล่านี้ส่วนใหญ่ทำงานประจำ (การให้บริการสาธารณะ) ซึ่งสันนิษฐานรายจ่ายที่จัดสรรมีแนวโน้มกำหนดโดยวงเงินที่เคยได้รับในอดีต (incremental budgeting) หน่วยงานตั้งใหม่หรือได้รับการกิจขับเคลื่อน “มาตรการใหม่” จากรัฐบาล ในส่วนนี้รายจ่ายในปีใหม่อาจจะแตกต่างหรือเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ จึงสันนิษฐาน การเปลี่ยนแปลงวงเงินรายจ่าย ($BA = BA1 + BA2$, โดยที่ $BA1$ รายจ่ายตามแบบแผน incremental ในขณะที่ $BA2 =$ รายจ่ายสำหรับหน่วยงานที่รับการกิจการปฏิรูปจากรัฐบาล)

มโนทัศน์และข้อสันนิษฐานการจัดสรรรายจ่ายให้หน่วยงานในบริบทของประเทศไทย

C1: มีความจำเป็นต้องเข้าใจภาวะเปรียบเทียบและปัจจัยเชิงสถาบันที่เกี่ยวข้อง เข้าใจคำศัพท์ เช่น หน่วยรับงบประมาณ (government agency) การกิจและหน้าที่ของหน่วยงาน ในบริบทของไทย หน่วยงานรับงบประมาณในปัจจุบัน 299 หน่วยงาน “กรม” หรือหน่วยงานเทียบเท่า ส่วนใหญ่เป็นส่วนราชการ นอกนั้นมีจำนวนหนึ่งซึ่งไม่ได้เป็นส่วนราชการ (เช่น มหาวิทยาลัยในกำกับ)

C2: การจำแนกประเภทหน่วยงานที่รับงบประมาณ (agency) ซึ่งมีทั้งแนวตั้ง แนวนอน หน่วยงานที่ทำงานภารกิจเดิม และหน่วยงานที่เป็นกลไกรัฐบาลในการเปลี่ยนแปลงหรือการปฏิรูป

C3: การจัดสรรงบประมาณในวิธีปฏิบัติของสำนักงบประมาณ จำแนกออกเป็น ก) งบประมาณตามยุทธศาสตร์ ข) งบประมาณภารกิจ ค) งบประมาณเชิงพื้นที่

เพื่อความชัดเจนขอระบุ ตัวแปรสำคัญซึ่งจะนำมาวิเคราะห์เชิงประจักษ์

- $Bijt$ = งบประมาณรายจ่ายที่จัดสรรลงพื้นที่จังหวัด
- $CAPBijt$ = งบประมาณรายจ่ายต่อประชากรจังหวัด

ตัวห้อยสื่อความหมายดังต่อไปนี้

i = จังหวัด

j = หน่วยงาน

t = เวลา

ข้อสันนิษฐานการวิจัย

H1: การจัดสรรรายจ่ายภาครัฐ มีลักษณะกระจุกตัวสูง เนื่องจาก “กรม” ซึ่งเป็นหน่วยรับงบประมาณและเป็นการบริหารในแนวตั้งได้รับการจัดสรรงบประมาณเป็นส่วนใหญ่ (มากกว่าร้อยละ 70 ของรายจ่ายทั้งหมด)

H2: การจัดสรรงบประมาณเชิงพื้นที่ของไทย มีแนวโน้มกระจุกตัวในบางพื้นที่ (จังหวัด) ที่มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูงส่งผลดึงดูดให้ส่วนราชการไปจัดตั้งหน่วยงานในพื้นที่

แหล่งข้อมูลและผลการศึกษาเชิงประจักษ์

คณะวิจัยได้ประมวลข้อมูลจากหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องที่สะท้อนการจัดสรรรายจ่ายเป็นรายจังหวัดรายปี จากสำนักงบประมาณและกรมบัญชีกลาง เป็นฐานข้อมูล panel data รายจังหวัด (77 จังหวัด) และรายปี (2550-2561) เพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ วัดความเปลี่ยนแปลง และการคำนวณดัชนีการกระจุกตัว (Gini coefficient) การแสดงด้วยสถิติเชิงพรรณนา (ค่าเฉลี่ย ค่าเปอร์เซ็นต์ ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน) การวิเคราะห์ด้วยรูปกราฟ เส้นลอเรนซ์ซึ่งสะท้อนลักษณะการกระจายของรายจ่ายจังหวัดต่อหัว (Lorenz curve) พร้อมกับคำนวณดัชนีจินี (Gini coefficient) จึงนำมาแสดงพร้อมกับข้อสังเกตดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การจัดสรรรายจ่ายมิติพื้นที่ (จังหวัด) ปีงบประมาณ 2550-2561 (หน่วย ล้านบาท)

ปีงบประมาณ	ความถี่ (จังหวัด)	ผลรวมรายจ่าย	
		ค่าเฉลี่ยต่อจังหวัด (หน่วย ล้านบาท)	
2550	76	203,458	2,642
2551	76	196,651	2,554
2552	76	285,556	3,709
2553	76	213,139	2,768
2554	76	282,509	3,669
2555 ⁵	77	312,754	4,062
2556	77	414,235	5,380
2557	77	480,167	6,236
2558 ⁶	77	1,092,423	14,187
2559	77	2,495,132	32,404
2560	77	2,325,454	30,201
2561	77	2,504,622	32,528

ที่มา: สำนักงบประมาณ และ กรมบัญชีกลาง

⁵ จังหวัดบึงกาฬแยกออกเป็นจังหวัดในปี 2554 และเริ่มได้รับการจัดสรรงบประมาณในปี 2555

⁶ หลังปี 2558 สำนักงบประมาณได้ริเริ่มมีพัฒนาการในการติดตามการกระจายงบประมาณที่เดิมอยู่แต่เฉพาะที่กรมในส่วนกลางว่ามีกระจายงบประมาณลงไปในพื้นที่ที่มีหน่วยงานของกรมนั้นอย่างไรทำให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

ตารางที่ 1 แสดงสถิติรายจ่ายมิติพื้นที่ (provincial budget allocation) โดยระบุมารวม (aggregated data) พร้อมกับข้อสังเกตการเปลี่ยนแปลงเชิงสถาบัน หนึ่ง ช่วงก่อนปี 2559 รายจ่ายที่จัดสรรลงจังหวัดมีจำนวนน้อย 2-4 แสนล้านบาท ซึ่งหมายความว่า จังหวัดได้รับการจัดสรรรายจ่าย 2-6 พันล้านบาทในแต่ละพื้นที่ สาเหตุเช่นนี้เนื่องจาก “ความไม่ครบถ้วนของฐานข้อมูล” สอง ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2559 เป็นต้นมา การจำแนกรายจ่ายตามพื้นที่ค่อนข้างสมบูรณ์ หมายถึง หน่วยรับงบประมาณพยายามจำแนกวงเงินรายได้ ออกเป็น 3 มิติ สะท้อนยุทธศาสตร์ (strategy) สะท้อนภารกิจ (function) และพื้นที่ (area)

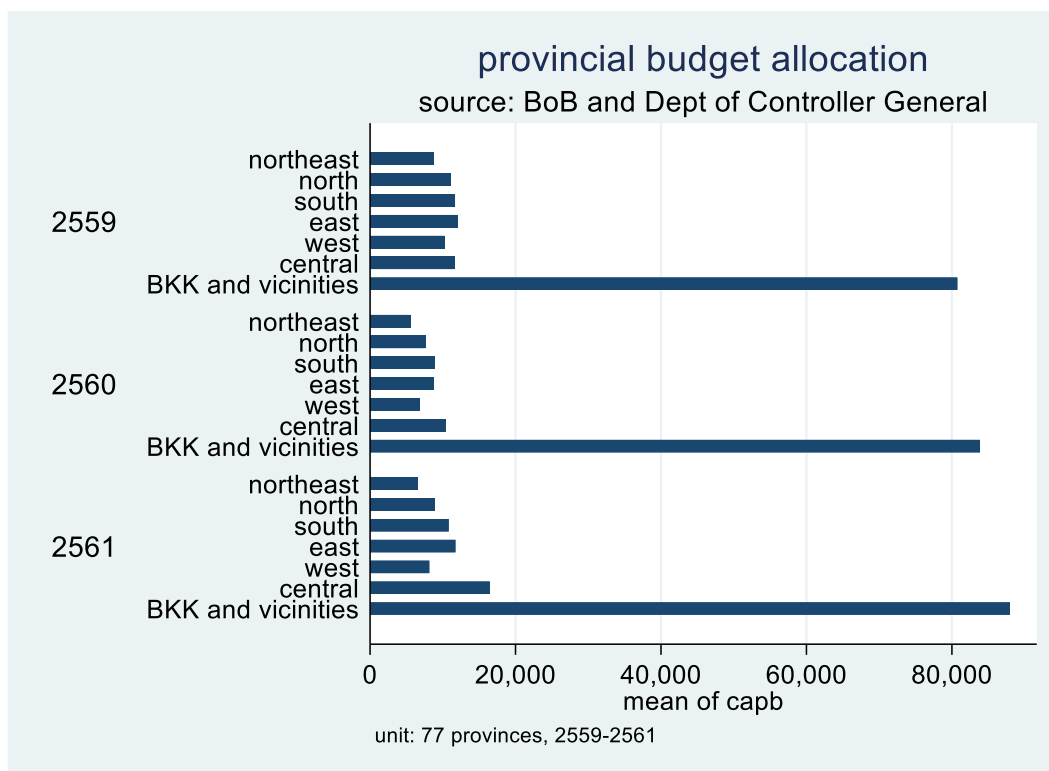
ตารางที่ 2 การจัดสรรรายจ่ายพื้นที่ เปรียบเทียบระหว่างภูมิภาค ค่าเฉลี่ยต่อจังหวัดระหว่างปี 2559-2561

ภูมิภาค	รายจ่ายที่กระจายลงจังหวัด ล้านบาท	รายจ่ายต่อหัว บาทต่อประชากร	จำนวนจังหวัดในแต่ละ ภูมิภาค
อีสาน	7,267.4	6,900.6	20
เหนือ	6,723.9	9,188.5	17
ใต้	7,041.4	10,376.0	14
ตะวันออก	6,576.3	10,775.8	8
ตะวันตก	4,999.0	8,281.8	6
กลาง	7,169.6	12,842.6	6
กทม. และปริมณฑล	326,313.4	84,198.1	6

ที่มา: สำนักงบประมาณ และ กรมบัญชีกลาง

ข้อสังเกตและการอภิปรายผล ตารางที่ 2 สะท้อนค่าเฉลี่ยต่อจังหวัดในช่วง 3 ปี (2559-2561) พร้อมข้อสังเกตว่า ก) งบประมาณแผ่นดินที่จัดสรรมีความแตกต่างระหว่างภูมิภาคสูงมาก กล่าวคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ประกอบด้วย 20 จังหวัด) ได้รับการจัดสรรรายจ่ายเฉลี่ย 6,906 ล้านบาทต่อจังหวัด (รวมหน่วยงานแนวตั้งและแนวนอน) ส่วน ข) จังหวัดในภาคตะวันออก ได้รับการจัดสรรรายจ่ายเฉลี่ย 10,776 ล้านบาท ค) จังหวัดในภาคกลางได้รับการจัดสรร 12,843 ล้านบาท ง) กรุงเทพฯและปริมณฑลเป็นกลุ่มที่ได้รับการจัดสรรสูงสุด 84,198 ล้านบาท

เพื่อการเปรียบเทียบ เราได้คำนวณรายจ่ายต่อหัว (capb = budget/population) พร้อมกันนี้ได้แสดงสถิติเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาค ดังปรากฏในรูปภาพที่ 1 พร้อมกับข้อสังเกตว่ามีความแตกต่างสูงมาก สาเหตุคือหน่วยรับงบประมาณส่วนใหญ่ของไทยตั้งในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล

ภาพที่ 1 กราฟแท่งแสดงรายจ่ายต่อประชากร เปรียบเทียบระหว่างภูมิภาค หน่วย บาทต่อคน

ดัชนีจินีเป็นเครื่องมือการวิจัยที่มาประยุกต์ใช้ในงานนี้ โดยคำนวณจากงบประมาณรายจ่ายต่อประชากรจังหวัด (capb) ผลการศึกษาดังแสดงในตารางที่ 3 ข้อสรุปสำคัญคือ การวัดดัชนีจินีเท่ากับ 0.52 ซึ่งสะท้อนว่ามีความเหลื่อมล้ำสูงในการจัดสรรรายจ่ายลงพื้นที่จังหวัดของไทย นักวิจัยได้ใช้วิธีการแยกองค์ประกอบ (decomposable Gini) โดยจำแนกกลุ่มหัวออกเป็น 7 กลุ่ม การคำนวณสะท้อน ความแตกต่างภายในกลุ่มจังหวัด (within group variations) กับ ความแตกต่างระหว่างกลุ่มจังหวัด (between groups variations) สรุป คือ ความแตกต่างระหว่างกลุ่มจังหวัดมีส่วนร้อยละ 32 ในขณะที่ความแตกต่างภายในกลุ่มเดียวกันมีส่วนร้อยละ 68

ตารางที่ 3 ดัชนีความเหลื่อมล้ำของรายจ่ายต่อประชากร

	เลขดัชนี (0-1)	ร้อยละ
ดัชนีจินี รวม	0.52	100
ดัชนีจินี ภายในกลุ่ม	0.35	68.03
ดัชนีจินี ระหว่างกลุ่ม	0.16	31.97
ค่าเฉลี่ย บาทต่อคน	15160	
จำนวนความถี่ของข้อมูล (77 จังหวัด*3 ปี)	231.00	
จำนวนกลุ่ม	7	

หน่วยรับงบประมาณส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพและปริมณฑล (นนทบุรี) ทำให้ได้รับการจัดสรรงบประมาณสูงกว่าจังหวัดอื่น

ตารางที่ 4 15 จังหวัดที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณต่อประชากรสูงสุด

จังหวัด	รายจ่ายที่จัดสรรลงพื้นที่		รายจ่ายต่อประชากรของจังหวัด	ลำดับที่
	ล้านบาท	บาทต่อคน		
กรุงเทพ	1,724,092	303,437	1	
นนทบุรี	176,672	143,621	2	
นครปฐม	28,303	30,892	3	
อยุธยา	20,755	25,501	4	
ยะลา	13,344	25,243	5	
ปทุมธานี	20,016	17,520	6	
นครนายก	4,205	16,176	7	
เชียงใหม่	24,389	13,964	8	
สงขลา	19,718	13,841	9	
ชลบุรี	18,731	12,500	10	
สระบุรี	7,831	12,272	11	
ตราด	2,770	12,191	12	
แม่ฮ่องสอน	2,957	12,143	13	
ชัยนาท	3,879	11,886	14	
ระยอง	2,187	11,750	15	

ที่มา: สำนักงบประมาณและกรมบัญชีกลาง (สถิติเฉลี่ยระหว่างปี 2559-2561)

เนื่องด้วยจังหวัดสมุทรปราการมีเขตพื้นที่ติดต่อกับกรุงเทพ (เสมือนเป็นเมืองบริวาร) ทำให้หน่วยราชการไม่มีความจำเป็นต้องไปตั้งหน่วยงานของตนในจังหวัดดังกล่าว จังหวัดกรุงเทพจึงทำหน้าที่ให้การให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่ดังกล่าว

ตารางที่ 5 15 จังหวัดที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณต่อประชากรน้อยที่สุด

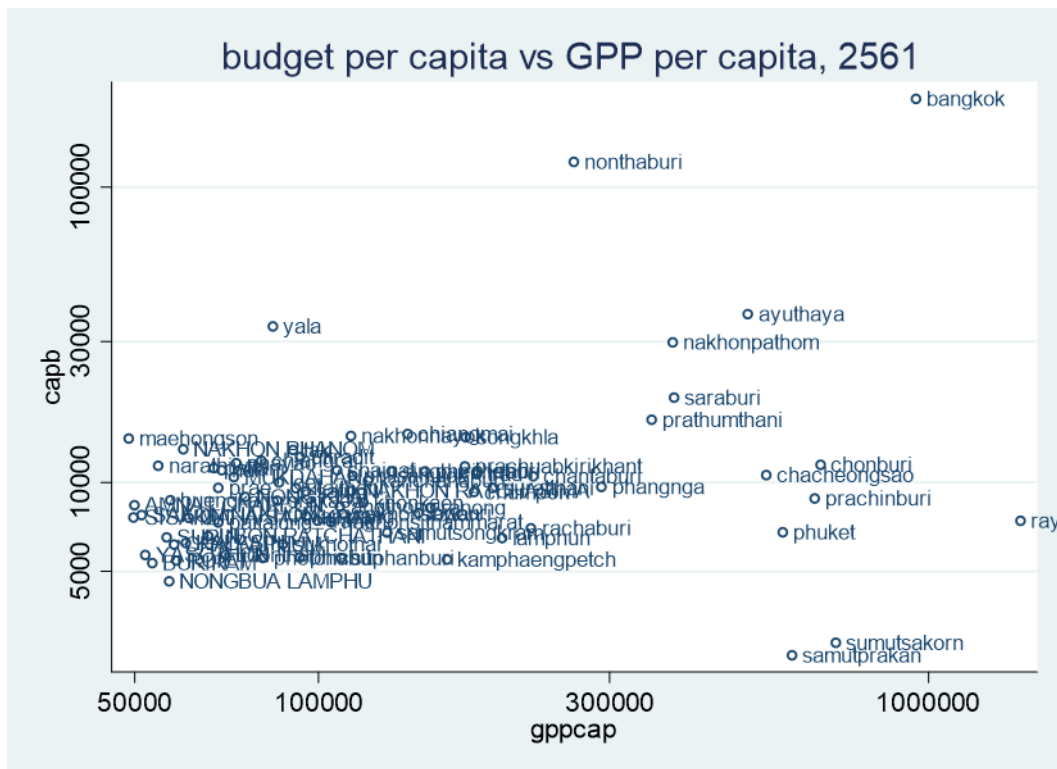
จังหวัด	รายจ่ายที่จัดสรรลงพื้นที่		รายจ่ายต่อประชากรของจังหวัด	ลำดับที่
	ล้านบาท	บาทต่อคน		
พัทลุง	3,618	5,895	63	
ชัยภูมิ	6,600	5,823	64	
ราชบุรี	4,879	5,674	65	
อุบลราชธานี	12,200	5,583	66	
สกลนคร	6,399	5,560	67	
ศรีสะเกษ	7,994	5,459	68	
สุพรรณบุรี	5,486	5,430	69	
สุรินทร์	7,505	5,428	70	
ยโสธร	2,891	5,399	71	
สมุทรสาคร	2,898	5,233	72	

ตารางที่ 5 15 จังหวัดที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณต่อประชากรน้อยที่สุด (ต่อ)

จังหวัด	รายจ่ายที่จัดสรรลงพื้นที่ ล้านบาท	รายจ่ายต่อประชากรของจังหวัด บาทต่อคน	ลำดับที่
อุดรธานี	8,212	5,190	73
ร้อยเอ็ด	6,543	5,014	74
บุรีรัมย์	7,348	4,642	75
หนองบัวลำภู	2,356	4,628	76
สมุทรปราการ	5,900	4,486	77

ที่มา: สำนักงบประมาณและกรมบัญชีกลาง (สถิติเฉลี่ยระหว่างปี 2559-2561)

เมื่อจังหวัดใดที่มีฐานเศรษฐกิจดี หน่วยงานราชการมักจะตามไปตั้งภายในจังหวัดดังกล่าว

ภาพที่ 2 การกระจายตัวของงบประมาณรายจ่ายต่อประชากรจังหวัดกับเศรษฐกิจจังหวัด

ตารางที่ 6 แสดงการจัดสรรรายจ่ายต่อหัวประชากร ค่าเฉลี่ย 15,160 บาทต่อคน (เฉลี่ย 3 ปี) ค่าสถิติเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่สิบ 4,703 บาทต่อคน ในขณะที่เปอร์เซ็นต์ไทล์เก้าสิบเท่ากับ 14,773 บาทต่อคน

ตารางที่ 6 สถิติรายจ่ายต่อหัวประชากร

	ร้อยละ	ค่าน้อยสุด		
1%	3,459.49	3,203.08	Obs.	226
5%	4,217.37	3,391.83	Sum of Wgt.	226
10%	4,703.38	3,459.49		
25%	6,434.68	3,629.22	Mean	15,159.99
50%	8,760.58	ค่าสูงสุด	Std. Dev.	37,247.36
75%	11,085.58	153,978.70		
90%	14,772.56	298,980.30	Variance	1.39e+09
95%	26,174.30	303,315	Skewness	6.758265
99%	298,980.30	308,016.30	Kurtosis	50.11498

การจำแนกจังหวัดตามขนาดรายจ่ายงบประมาณในปี 2561 ในตารางที่ 7 ได้ข้อสรุปว่า 31 จังหวัดได้รับการจัดสรรต่อหัวน้อยกว่า 8,000 บาทต่อคน จำนวน 39 จังหวัดได้รับการจัดสรรรายจ่ายระหว่าง 8,001-20,000 บาท จำนวน 5 จังหวัดได้รับการจัดสรรรายจ่ายในค่าพิสัย 20,001-40,000 บาทต่อคน และ 2 จังหวัดที่ได้รับการจัดสรรรายจ่ายเกินกว่าหนึ่งแสนบาท (กรุงเทพมหานคร และ นนทบุรี)

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบรายจ่ายต่อหัวประชากร

	จังหวัด	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
6,000	16	20.78	20.78
8,000	15	19.48	40.26
10,000	19	24.68	64.94
20,000	20	25.97	90.91
40,000	5	6.49	97.40
350,000	2	2.60	100.00
รวม	77	100	

หมายเหตุ คำนวณโดยคณะผู้วิจัย

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษา พบหลักฐานโดยชัดเจนว่ามีการกระจุกตัวของงบประมาณรายจ่ายต่อประชาชนในบางพื้นที่ด้วยเหตุการควบคุมอำนาจทางปกครองและความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจจังหวัด ในมุมมองที่ควรจะเป็นการจัดสรรงบประมาณของไทยควรมีบทบาทลดความเหลื่อมล้ำ ด้วยอาศัยนักการเมืองที่เป็นตัวแทนประชาชนในเขตพื้นที่ที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณต่ำรวมตัวเรียกร้องการกำหนดสัดส่วนขั้นต่ำของการจัดสรรงบประมาณเพื่อนำไปลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำ ซึ่งการลดความเหลื่อมล้ำของการจัดสรรรายจ่ายมิติพื้นที่ มีโอกาสที่จะเปลี่ยนแปลงหรือการปฏิรูปภายใต้เงื่อนไขดังนี้

- ก) นโยบายกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการปฏิรูปภาษีหมายถึงให้ อปท. ได้รับ ภาษีแบ่งในสัดส่วนที่สูงขึ้น (ปัจจุบัน ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต ส่วนน้อยจัดสรรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือ 10-15%) ผู้เขียนมีความเห็นว่าเป็นการสมควรให้ อปท. ได้รับการจัดสรรในอัตราที่เพิ่มขึ้น เช่นร้อยละ 25-30)
- ข) นโยบายจังหวัดปกครองตนเอง ซึ่งมีข้อเสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมาจากการเลือกตั้งของประชาชน โดยอาจจะอิงตัวอย่างของการบริหารกรุงเทพมหานคร
- ค) นโยบายการบริหารจังหวัดแบบซีอีโอ หมายถึง เพิ่มงบประมาณที่จัดสรรให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด
- ง) การจัดสรรเงินอุดหนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในลักษณะผูกพันกับฐานะเศรษฐกิจของจังหวัด โดยมีเหตุผลสนับสนุน กล่าวคือ จังหวัดที่มีฐานะเศรษฐกิจสูง—ส่งผลให้การจัดเก็บภาษี/ค่าธรรมเนียม หรือ ภาษีแบ่งสูง ในขณะที่จังหวัดที่มีฐานะเศรษฐกิจต่ำ ซึ่งสาเหตุที่เป็นเช่นนี้เกี่ยวข้องกับความด้อยประสิทธิภาพของการบริหารรัฐบาล เช่น 3 จังหวัดภาคใต้ที่มีเหตุการณ์ความไม่สงบ ส่งผลทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) และผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อประชากร (GPP per capita) ต่ำ ถือเป็น “ปัจจัยภายนอก” สืบเนื่องจากความไม่สามารถจัดการให้เกิดความสงบเรียบร้อย

สรุป

บทความวิจัยนี้เสนอการกระจายรายจ่ายลงพื้นที่ (จังหวัด) โดยใช้ข้อมูลสำนักงบประมาณในช่วงปี 2559-2561 เป็นหลักฐานนำมาทดสอบข้อสันนิษฐาน 2 ประการคือ ก) การกระจุกตัวของงบประมาณรายจ่ายต่อประชากรคำนวณด้วยดัชนีจินีเท่ากับ 0.52 เมื่อจำแนกองค์ประกอบเป็นดัชนีจินีภายในภาคเท่ากับ 0.35 และดัชนีจินีระหว่างภาคเท่ากับ 0.16 ข) พบข้อสังเกตว่าการกระจุกตัวของงบประมาณรายจ่ายมาจาก “ทำเลที่ตั้ง” ของกรมที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพและนนทบุรีเป็นหลักดังสะท้อนจากจังหวัดที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณต่อประชากรสูงสุด ค) 15 จังหวัดที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณต่อหัวน้อยที่สุดส่วนใหญ่เป็นจังหวัดในภาคอีสาน ง) อย่างไรก็ตามพบจังหวัดที่มีคุณลักษณะพิเศษ คือ ยะลา ที่อยู่ในกลุ่ม 15 จังหวัดที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณต่อประชากรสูงสุดด้วยความต้องการงบประมาณเป็นพิเศษเพื่อแก้ปัญหาวิกฤตชายแดนภาคใต้ ในทำนองตรงกันข้ามจังหวัดสมุทรปราการเป็นจังหวัดที่มีความเจริญสูงแต่ได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อยด้วยมีลักษณะเป็นเมืองบริวาร (พื้นที่ติดกัน) ของกรุงเทพฯ ทำให้หน่วยงานรัฐที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพและปริมณฑลสามารถให้บริการแก่ประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการได้

เอกสารอ้างอิง

- Achim K. and Thilo B. (2006). Partisan Politics in Regional Redistribution: Do Parties Affect the Distribution of EU Structural Funds across Regions? *European Union Politics*, 7(3), 373-392.
- Kai G. and Stephan A. S. (2018). Towards the Greater Good? EU Commissioners Nationality and Budget Allocation in the European Union. *American Economic Journal: Economic Policy*, 10(1), 214-239.

- Larcinese, V. and Rizzo, L. and Testa, Cecilia. (2006). Allocating the U.S. Federal Budget to the States: the Impact of the President. *Journal of Politics*. 68(2), 447-456.
- Min-Seok P., Ali T. and M.S. Krishnan. (2016). Do CIO IT Budgets Explain Bigger or Smaller Governments? Theory and Evidence from U.S. State Governments. *Management Science*, 62(4), 1020-1041.
- Niklas P. (2011). Does Government Ideology Influence Budget Composition? Empirical Evidence from OECD Countries. *Economics of Governance*, 12, 101-134.

แนวทางการบริหารงานภาครัฐในยุค 5G* The Approaches of Public Administration in the 5G Era

สาธิต ทิพย์มณี¹
Satit Tipmanee¹

วันรับบทความ 6 มิถุนายน 2566
วันแก้ไขบทความ 19 มิถุนายน 2566
วันตอบรับบทความ 26 มิถุนายน 2566

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารงานภาครัฐของไทยที่ผ่านมา ผลกระทบต่อการบริหารงานภาครัฐจากเทคโนโลยี 5G และหาแนวทางการบริหารงานภาครัฐในยุค 5G งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิจัยเชิงเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลจากตำรา งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความวิชาการ และสรุปผล

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานภาครัฐของไทยที่ผ่านมา เป็นแบบสายการบังคับบัญชาและระบบราชการ ต่อมาได้พัฒนาเป็นการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management- NPM) ที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ มีมาตรฐาน โปร่งใส ตรวจสอบได้ และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ผลกระทบต่อการบริหารงานภาครัฐจากเทคโนโลยี 5G มีทั้งในเชิงบวก และผลกระทบในเชิงลบ โดยมีแนวทางการบริหารงานภาครัฐในยุคนี้ ได้แก่ การปรับปรุงกฎหมาย การเพิ่มงบประมาณภาครัฐด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพิ่มหน่วยงานที่การตรวจสอบความปลอดภัยในการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ประชาสัมพันธ์การดำเนินของภาครัฐ การคำนึงถึงความถูกต้องและอ้างอิงต่อกฎหมาย การปรับปรุงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การปฏิสัมพันธ์กับประชาชน การใช้ระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) การบริการของภาครัฐระบบออนไลน์ การปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์การบริหารงานภาครัฐ

คำสำคัญ: แนวทาง การบริหารงานภาครัฐ ยุค 5G

Abstract

The objectives of this research article are to study the administration of the public sector in Thailand in the past, the impact on public administration from 5G technology and to find the approaches of public administration in the 5 G era. This research article is qualitative research was documentary research from textbooks, research papers, academic articles and then providing conclusions.

¹ Thailand. E-mail: satit_tipmanee@yahoo.com

* บทความจากงานประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 16, 31 มีนาคม 2566

The research results show that the public administration in Thailand in the past is a chain of command and bureaucracy then it was developed into the New Public Management (NPM) that focuses on results, standards, transparency, verifiability and responds to the needs of the people. The impact on government administration from 5G technology is both positive and negative. The approaches of public administration in the 5 G era are law improvements, increasing the government budget for information technology, add an agency that checks the security of electronic transactions, public relations for government operations, taking into account the correctness and referring to the law, internet network improvement interaction with the public, the use of large database systems (Big Data), online government services and modification of public administration strategies.

Keywords: The approaches, Public Administration, 5G Era

บทนำ

ในยุคปัจจุบันนี้ ไม่ว่าจะทำอะไรก็สะดวกง่ายดายเพียงแค่ปลายนิ้วสัมผัส ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารธุรกรรมการเงิน ข่าวสารต่าง ๆ เทคโนโลยีได้เข้ามาเปลี่ยนแปลงโลกตรงหน้าจนไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป เช่นเดียวกับ การบริหารงานภาครัฐก็ต้องปรับแนวทางการบริหารงานเข้าสู่ระบบดิจิทัลเต็มรูปแบบในยุค 5G ซึ่งการปรับ เปลี่ยนให้การบริหารงานภาครัฐเข้ากับยุค 5G มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายอย่าง เช่น เทคโนโลยีการสื่อสารที่พัฒนาขึ้นมาก ทั้งความเร็วในการสื่อสาร และอุปกรณ์การสื่อสารที่มีอย่างหลากหลาย บุคลากรภาครัฐที่มีความเชี่ยวชาญในการใช้งานแพลตฟอร์มต่าง ๆ มากขึ้น การทำงานไม่จำเป็นต้องอยู่ที่สำนักงานเสมอไป สามารถทำงานจากที่ไหนก็ได้ ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่ายขึ้น มีการเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว

เทคโนโลยี 5G เป็นสิ่งที่ทวีความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่อยู่เบื้องหลังเทคโนโลยีและนวัตกรรมเปลี่ยนโลกอีกมากมาย อาจเรียกได้ว่า 5G เป็นตัวแปรสำคัญในการดำรงชีวิตของผู้คนไปแล้ว ในช่วงผันเปลี่ยนจากยุค 3G มา 4G อาจไม่เห็นความแตกต่างมากนัก ซึ่งสิ่งที่เห็นได้ชัดคือความเร็วอินเทอร์เน็ตจากยุค 3G เป็นการสื่อสารกันได้ด้วยเสียงเพียงอย่างเดียวพอมาเป็น 4G ก็สามารถวิดีโอคอลคุยกันได้แบบเห็นหน้า ซึ่งนั่นก็คือว่าเปลี่ยนโลกได้ในระดับหนึ่ง แต่สำหรับ 5G ที่กำลังจะเริ่มใช้กันอย่างจริงจังนั้นแตกต่างไปอย่างสิ้นเชิง

5G หรือ 5th Generation เป็นอีกขั้นหนึ่งของเทคโนโลยีเครือข่ายไร้สายแห่งโลกอนาคตซึ่งจะเข้ามามีบทบาทหน้าที่และทำให้ 4G ให้กลายเป็นเรื่องล้าหลังในพริบตา เนื่องจาก 5G นั้นไม่ได้ถูกจำกัดอยู่แค่มือถืออีกต่อไปแต่จะทำให้ IOT หรือ (Internet of things) ที่หลายๆ ธุรกิจบนโลกต่างเริ่มต้นเอาไว้ ให้ใช้งานได้อย่างสมบูรณ์แบบในที่สุด อย่างเช่นในปัจจุบันเราจะเห็นธุรกิจอสังหาฯ ต่างใช้ IOT นี้เข้ามาเป็นจุดขายเรื่องบ้านคอนโดอัจฉริยะ ส่งงานผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ฯลฯ เจ้า 5G นี้ละที่จะเข้ามาผสานข้อจำกัดต่างๆ ที่ปัจจุบันพบ ซึ่งหมายความว่า ในอนาคตอุปกรณ์ทุกชิ้นอาจจะสามารถส่งงานผ่านระบบอินเทอร์เน็ตได้ด้วยตัวของมันเองไม่ต้อง ใช้ตัวกลางหรือ Hub สำหรับเชื่อมต่อเหมือนทุกวันนี้

ช่วงเวลาของเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารแบบไร้สายในยุคต่างๆ แบ่งได้ดังนี้ 1G (เริ่มใช้ในปี 1982) - พุดคุยผ่านเสียงระบบอนาล็อก 2G (เริ่มใช้ในปี 1992) - เริ่มมีการส่งภาพผ่านระบบ MMS 3G (เริ่มใช้ในปี 2001) - สามารถใช้อินเทอร์เน็ตบนโทรศัพท์มือถือได้ (ด้วยความเร็ว 220 Kbps ถึง 42.2 Mbps) 4G (เริ่มใช้ในปี 2012) - สื่อสารผ่านวิดีโอคอล รูปภาพ เสียงหรือภาพยนตร์ออนไลน์บนโทรศัพท์มือถือได้ มีความเร็วให้เลือกหลากหลายตั้งแต่ 4G LTE (100 Mbps), LTE Advance (1 Gbps) ยุค 5G (เริ่มใช้ในปี 2020) ความเร็ว 50Mbit/s ถึง 2Gbit/s และอาจเพิ่มขึ้นสูงกว่า 100Gbit/s ในอนาคต ซึ่งเร็วกว่ายุค 4G ถึง 100 เท่า ความแตกต่างของ 5G ไม่ใช่เพียงแค่เรื่องความเร็วของอินเทอร์เน็ต แต่สิ่งที่ทำให้ 5G เหนือกว่า 4G คือการตอบสนองที่ไวกว่ามาก สามารถควบคุมสิ่งต่างๆ ที่ทำงานหรือขับเคลื่อนโดยอินเทอร์เน็ตได้อย่างรวดเร็ว มีความหน่วงที่แทบจะจับสังเกตไม่ได้ ทั้งยังรองรับการรับ-ส่งข้อมูลได้มากกว่า 4G หลายเท่า (The Digital Tips, 2020)

การนำดิจิทัลเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารแบบไร้สายมาใช้ภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งในการบริหารงานภาครัฐด้วย เป็นกลยุทธ์สำคัญในการยกระดับการทำงานภาครัฐให้มีความทันสมัย เพื่อสร้างบริการที่มีคุณค่าสู่ประชาชน ด้วยการทำงานอย่างเป็นระบบและมีความรวดเร็ว คล่องตัวมากขึ้นทั้งใน บทบาทในฐานะผู้ให้และผู้ใช้ข้อมูล รวมถึงร่วมสรรค์สร้างสาระที่จำเป็นและสำคัญต่อการให้บริการของภาครัฐ (สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์, 2558)

จากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารตั้งแต่ยุค 1G - 5G ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากมายในหลาย ๆ มิติ ทั้งในด้านเทคโนโลยีการสื่อสารที่ถูกพัฒนาขึ้นเป็นอย่างมาก มีความรวดเร็วในการติดต่อสื่อสาร อุปกรณ์การสื่อสารที่มีอย่างหลากหลายรูปแบบ บุคลากรภาครัฐที่มีความรู้ความสามารถมากขึ้น สามารถทำงานได้ทุกที่ ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่ายขึ้น และการเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อการบริหารงานภาครัฐอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น การบริหารงานภาครัฐต้องการเปลี่ยนแปลงให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของยุคเทคโนโลยี 5G ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานภาครัฐของไทยที่ผ่านมา ผลกระทบต่อการบริหารงานภาครัฐจากเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารแบบไร้สายไปสู่ระบบ 5G และแนวทางการบริหารงานภาครัฐในยุค 5G ควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานภาครัฐของไทยที่ผ่านมา
2. เพื่อศึกษาผลกระทบต่อการบริหารงานภาครัฐจากเทคโนโลยี 5G
3. เพื่อหาแนวทางการบริหารงานภาครัฐในยุค 5G

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) เพื่อศึกษาการบริหารงานภาครัฐของไทยที่ผ่านมา ผลกระทบต่อการบริหารงานภาครัฐจากเทคโนโลยี 5G และหาแนวทางการบริหารงานภาครัฐในยุค 5G โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากตำรา

หนังสือ งานวิจัย วารสาร บทความวิชาการ เว็บไซต์หน่วยงานรัฐและเอกชน และสรุปผลการศึกษาที่ทำให้เกิดแนวทางการบริหารงานภาครัฐในยุค 5G ในประเทศไทย

ผลการวิจัย

ผลการศึกษารวบรวมว่า การบริหารภาครัฐแบบดั้งเดิม (Old Public Administration) เป็นเรื่องเกี่ยวกับสายการบังคับบัญชาที่ฝังรากลึกในองค์กรภาครัฐตะวันตก โดยทั่วไป เราได้เรียนรู้ว่าวูดโรว์ วิลสัน คือบิดาแห่งรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยานิพนธ์ของเขาเริ่มจุดประเด็นเรื่องรัฐประศาสนศาสตร์ เขาให้ความสนใจเรื่องสาธารณรัฐประศาสนศาสตร์ เพราะเขาคิดว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐควรเป็นอาชีพ ไม่ใช่คนที่ขึ้นการเมืองแต่งตั้งเข้ามา เขาอยากจะทำแยกออกจากเรื่องการเมืองและสร้างการบริหาร ภาครัฐในฐานะวิชาชีพขึ้น เมื่อเขาได้เป็นประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกา เขาได้แรงบันดาลใจ จากแนวคิดเทย์เลอร์นิย (Taylorism) ซึ่งเป็นหลักการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีลักษณะเป็น ลัทธิอุปการณนิยม (instrumentalism) ในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน ในปี ค.ศ. 1886 ที่เยอรมนีมีกซ์ เว เบอร์ ได้สร้างทฤษฎีระบบราชการ เหตุการณ์เหล่านี้ถือเป็นครั้งแรกที่ผู้คนเริ่มพูดถึงหลักการ บริหารภาครัฐ ในช่วงนี้ หลักการสำคัญคือสายการบังคับบัญชาและระบบราชการ ระบบราชการคือโครงสร้างแบบลำดับขั้นของการปกครอง และน่าสนใจที่ทุกวันนี้ ถึงแม้จะมีการพูดถึง เรื่องโครงสร้างแบบเครือข่ายการปฏิบัติงานแนวราบ หรือการลดขนาดเล็กลงหน่วยงานภาครัฐ ลง ฯลฯ แต่ผมก็คิดว่าระบบราชการคือระบบการปกครองที่มีประสิทธิภาพที่สุด ไม่ใช่แค่นั้น หน่วยงานรัฐบาล แต่ยังใช้ได้กับหลากหลายองค์กรในภาคส่วนอื่นด้วย กลไกการทำงานพื้นฐาน ที่ระบบราชการให้ความสำคัญคือกฎเกณฑ์และมาตรฐาน แนวคิดในยุคนี้ต้องการพุ่มพริก เจ้าหน้าที่รัฐที่ไม่ได้อิงอยู่กับการเมือง และมองวิธีการและกระบวนการตามแนวทางของลัทธิ อุปการณนิยม เจ้าหน้าที่รัฐจึงจะได้รับผลกระทบจากการแบ่งฝ่ายทางการเมืองน้อยและสามารถทุ่มเทความสนใจให้งานของภาครัฐ ทั้งนี้ สายการบังคับบัญชาช่วยสร้างกลไกการประสานงาน เพื่อให้มั่นใจถึงความ เป็นกลางและความรับผิดชอบต่อหน้าที่สำหรับยอดบนสุดของสาย บัญชาการ และยังสะดวกและชัดเจนอย่างยิ่งเพราะมีกฎเกณฑ์และวิธีการต่าง ๆ กำกับไว้ในขณะ ที่เจ้าหน้าที่รัฐต้องต่างคนทำงานของตัวเอง เสาหลักของการบริหารภาครัฐในยุคนี้คือระบบ ราชการ ซึ่งนักวิชาการในยุคนั้นเชื่อกันว่าช่วยก่อให้เกิดประสิทธิภาพที่อิงอยู่บนฐานความเป็น เหตุเป็นผล (Rationality) ระเบียบ และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ นอกจากนั้น สายการบังคับบัญชายังทำให้มั่นใจว่าประชาชนจะเข้าถึงบริการสาธารณะได้อย่างเท่าเทียม

ในทางรัฐประศาสนศาสตร์ถือว่าระบบการบริหารราชการแผ่นดินเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนภารกิจของประเทศไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์ หากระบบราชการหรือระบบบริหารราชการแผ่นดินขาดประสิทธิภาพ แนนอนผลสัมฤทธิ์ของภารกิจต่าง ๆ ของชาติก็จะด้อยประสิทธิภาพไปด้วย ดังนั้นการปรับปรุงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินใหม่ มีความทันสมัยก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ จึงเป็นความจำเป็นอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ ดังนั้นในระยะ 30 ปีที่ผ่านมาประเทศต่างๆ ทั่วโลก จึงได้ใช้ความพยายามอย่างเข้มข้นในการพัฒนาระบบบริหาร ราชการแผ่นดินของตนให้มีความทันสมัยก้าวหน้า และมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยการพัฒนาได้กระทำอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ทศวรรษ 1960 มาถึงปัจจุบันยกตัวอย่าง เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมนีฝรั่งเศส ญี่ปุ่น นิวซีแลนด์สิงคโปร์และมาเลเซีย เป็นต้น (อลงกต สารกาล, 2563)

สำหรับประเทศไทย ได้พยายามปรับปรุงระบบ บริหารราชการแผ่นดินมาแล้วอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งในเดือนตุลาคม ปีพ.ศ. 2545 จัดตั้งคณะกรรมการ พัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อน

การบริหารราชการแผ่นดินให้เกิด ผลสัมฤทธิ์ โดยมีสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) เป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนา ระบบราชการ ทำหน้าที่สนับสนุนการทำงานของ คณะกรรมการ พัฒนาระบบราชการ เสนอแนะและ ให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการพัฒนาระบบ ราชการและงาน ของรัฐอย่างอื่น ซึ่งรวมถึงโครงสร้าง ระบบราชการ ระบบงบประมาณ ระบบบุคลากร มาตรฐานทางคุณธรรม และจริยธรรม ค่าตอบแทน และ วิธีปฏิบัติราชการอื่น ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระ ราชบัญญัติระเบียบ บริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 25451 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และ วิธีการบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ตีพ.ศ. 2546 อีกทั้ง ยังได้มีการออกกฎหมายปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ต่างๆ เรื่อยมา โดยเหตุผลเพื่อปรับโครงสร้างระบบ ราชการไทยให้มีความทันสมัย (สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาระบบ ราชการ, 2561)

เพื่อพัฒนาระบบบริหารราชการแผ่นดินไทยให้มีความก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพสูง ตราบ จนกระทั่ง ปัจจุบัน ระบบบริหารราชการแผ่นดินไทยได้รับ การพัฒนาไปหลายเรื่อง เช่น ได้มีความพยายาม นำแนวคิดการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management- NPM) มาใช้แทนระบบราชการแบบ ดั้งเดิม มีความพยายามลดขนาดกำลังคนภาครัฐ ริเริ่ม จัดตั้งองค์กรมหาชน ดำเนินการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ การ ปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานของระบบราชการ อย่างไรก็ตาม ผลสำเร็จในความพยายามพัฒนา ระบบ ราชการที่ผ่านมา ยังมีขอบเขตที่จำกัดไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบันให้ก้าวทันกับเทคโนโลยีที่ เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วอย่างเช่นเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสาร 5G ในปัจจุบัน

การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management- NPM)

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างพลิกผันและรวดเร็วของโลกยุคปัจจุบันในหลาย ๆ ด้าน รวมทั้งการเปลี่ยนและเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารแบบไร้สาย ล้วนส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ภายในประเทศ ทั้งในด้านการบริหารงานภาครัฐ ด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอาจ ก่อให้เกิดเป็นผลกระทบต่อความเสี่ยงหรือโอกาสในการบริหารงานหรือการพัฒนาประเทศ ขึ้นอยู่กับศักยภาพ และความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของภาครัฐ ดังนั้น การกำหนดทิศทางการพัฒนาท่ามกลาง ภาวะวิกฤต ความไม่แน่นอนในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเพื่อให้ภาครัฐมีความสามารถในการบริหารจัดการ ลดความเสี่ยง ต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในภาคส่วนต่างๆ สามารถปรับตัวให้อยู่รอดได้ ขณะเดียวกันยังมี ศักยภาพในการบริหารงาน สร้างสรรค์ผลประโยชน์จากโอกาสที่เกิดขึ้นภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งจาก ภายนอกและภายในประเทศ ที่ส่งผลกระทบในเชิงบวกให้ได้มากที่สุด

จุดกำเนิดของการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ เกิดจากข้อค้นพบในความบกพร่องหลายประการ ของ กระบวนทัศน์รัฐประศาสนศาสตร์ดั้งเดิม (Dunleavy, 1991) โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อบกพร่องของระบบราชการ เชิงอุดมคติของ Weber เช่น

- 1) มีการใช้อำนาจแบบสั่งการจากเบื้องบน (Top-Down) มากเกินไป โดยไม่สนใจข้อเท็จจริงอัน แตกต่างกันของแต่ละพื้นที่ ทำให้ผลการดำเนินงานล่าช้า และ ผิดพลาดเป็นจำนวนมาก
- 2) มีการใช้ระเบียบกฎเกณฑ์มากเกินไป จนทำให้ระบบราชการแผ่นดินมีความกระด้าง แข็งตัวไม่ ยืดหยุ่น
- 3) การปฏิบัติงานยึดกฎระเบียบมากเกินไปจนลืมความสำคัญของวัตถุประสงค์ของงาน

- 4) มีขั้นตอนและกฎเกณฑ์มาก จนทำให้การปฏิบัติงานมีความล่าช้าไม่คล่องตัว
- 5) ประสิทธิภาพต่ำ เนื่องจากการไม่ให้ความสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์อย่างเพียงพอ
- 6) เฉื่อยช้าต่อการบริการประชาชน โดยเห็นประชาชนเป็นผู้มาขอรับบริการที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบอันซับซ้อนของราชการ
- 7) ทำให้ขีดความสามารถในการแข่งขันและการพัฒนาลดลง เนื่องจากสมรรถนะของระบบราชการแบบดั้งเดิมมีประสิทธิภาพต่ำ

นักวิชาการจำนวนหนึ่งเห็นว่าการจัดการในภาคเอกชนมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จสูง ทั้งนี้เพราะการจัดการของภาคเอกชนมีเป้าหมายที่ชัดเจน (Metcalf, 1989) มีความคล่องตัวสูง สามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็ว และยึดผลงานเป็นที่ตั้ง (Pierr & Peter, 2000) ดังนั้น เพื่อให้ห้องค์การและการจัดการในภารกิจต่าง ๆ ของภาครัฐมีประสิทธิภาพสูงแข่งขันได้ดีจึงนำเอารูปแบบการจัดการของภาคเอกชนมาใช้ หลังทศวรรษ 1980 เป็นต้นมา (DeLeon & Denhardt, 2000) ประเทศต่างๆ ได้ยอมรับแนวคิด NPM มากยิ่งขึ้น และได้นำแนวคิดนี้มาทำการปฏิรูปประเทศของตน โดยนำรูปแบบการจัดการของภาคเอกชนมาเป็นต้นแบบ (Kamensky, 1996) เป็นการปฏิรูประบบการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้การบริหารภาครัฐเกิดประสิทธิภาพเช่นเดียวกับที่ภาคเอกชนที่สามารถบริหารงานจนประสบความสำเร็จมาแล้ว

แนวคิดการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ เป็นการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ มีมาตรฐาน สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ของงานได้ ใช้กลไกการตลาดเปิดโอกาสในการแข่งขันทั้งภาคเอกชนและภาคประชาชนในการเข้าร่วมงานกันได้อย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ การให้บริการที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ดังนั้น เพื่อให้ระบบราชการมีความสอดคล้องกับแนวคิดการปฏิรูประบบราชการควรมีลักษณะ คือ รัฐจะมีบทบาทหน้าที่เฉพาะในส่วนที่จำเป็นจะต้องทำเท่านั้นเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนมีบทบาทมากขึ้น มีการบริหารจัดการภายในภาคราชการที่มีความรวดเร็ว คุณภาพสูง และมีประสิทธิภาพ มีการจัดองค์กรที่มีความกะทัดรัดคล่องตัวและปรับเปลี่ยนได้อย่างรวดเร็ว เน้นการทำงานที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือตามลักษณะของการทำงานที่ทันสมัย ใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสมต่อการทำงาน มีการพัฒนาสมรรถนะข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีคุณภาพสูง ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ทำงานมุ่งผลสัมฤทธิ์โดยมีประชาชนเป็นเป้าหมาย มีกลไกการบริหารงานบุคคลที่หลากหลาย มีระบบค่าตอบแทนที่เป็นธรรมเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถเต็มใจ มารับราชการอย่างมืออาชีพ มีวัฒนธรรมองค์กรและมีบรรยากาศในการทำงานแบบมีส่วนร่วม มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ (พัชรารวลัย ศุภภะ, 2562)

ลักษณะสำคัญของการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่แม้จะมีนักวิชาการแสดงทัศนะไว้อย่างหลากหลาย แต่นักวิชาการรุ่นแรก ๆ ที่นำเสนอแนวคิดนี้ได้อย่างครอบคลุมที่สุดคือ โจนาธาน บอสตัน (Jonathan Boston) และคณะ โดยสรุปลักษณะสำคัญของ การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ 10 ประการ (ทศพร ศิริสัมพันธ์, 2551) ดังนี้

- 1) มีความเชื่อว่าการบริหารงานมีลักษณะความเป็นสากลสภาพ หรือไม่มีความแตกต่างอย่างเป็นนัยสำคัญระหว่างการบริหารงานของภาคธุรกิจเอกชน และการบริหารงานภาครัฐ

2) ปรับเปลี่ยนการให้น้ำหนักความสำคัญจากเดิมที่มุ่งเน้นการควบคุมทรัพยากร และกฎระเบียบ เป็นเรื่องของการควบคุมผลผลิตและผลลัพธ์หรือปรับเปลี่ยนจากการให้ความสำคัญในภาระรับผิดชอบต่อกระบวนการปฏิบัติงานนำไปสู่การรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ของงาน

3) ให้ความสำคัญต่อเรื่องทักษะการบริหารจัดการมากกว่าการกำหนดนโยบาย

4) โอนถ่ายอำนาจการควบคุมของหน่วยงานส่วนกลาง เพื่อให้อิสระและความคล่องตัวแก่ผู้บริหารของแต่ละหน่วยงาน

5) ปรับเปลี่ยนโครงสร้างหน่วยงานราชการใหม่ เพื่อให้องค์กรมีขนาดเล็กลงในรูปแบบของหน่วยงานอิสระในกำกับของภาครัฐ

6) เน้นการบริหารในภาครัฐเป็นรูปแบบเอกชนและให้มีการจ้างเหมาบุคคลภายนอก (Outsourcing) เพื่อปรับปรุงคุณภาพการให้บริการและลดต้นทุนในการปฏิบัติงาน

7) บุคลากรของภาครัฐในเรื่องการทำสัญญาจ้างปรับให้เป็นระยะสั้น กำหนดเงื่อนไขข้อตกลงให้มีความชัดเจนสามารถตรวจสอบได้

8) นำรูปแบบการบริหารจัดการของภาคธุรกิจเอกชนที่ประสบความสำเร็จมาประยุกต์ใช้ เช่น การบริหารเชิงกลยุทธ์ การบริหารคุณภาพเชิงรวม การจ่ายรางวัลค่าตอบแทนตามผลงาน การจัดจ้างบุคคลภายนอก ให้เข้ามาปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวเฉพาะกิจ การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงาน

9) มีการสร้างแรงจูงใจในองค์กร เช่น การจ่ายตอบแทนในรูปของตัวเงินมากขึ้นเพื่อเป็นรางวัลจูงใจในการทำงาน

10) พยายามลดต้นทุนค่าใช้จ่ายและเพิ่มผลผลิต เพื่อให้เกิดการใช้จ่ายงบประมาณที่คุ้มค่า

ผลกระทบการบริหารงานภาครัฐในยุค 5G

การที่โลกได้ปรับเปลี่ยนเข้าสู่ระบบเทคโนโลยีการสื่อสารแบบไร้สาย 5G ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย ภาครัฐเองก็ต้องเตรียมตัวรับมือกับผลกระทบที่ตามมาจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีนี้ ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบในเชิงบวก หรือในเชิงลบ ซึ่งภาครัฐจำเป็นต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงานเพื่อเป็นการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคนี้ ภาครัฐต้องสร้างสรรคละใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีการสื่อสารแบบไร้สาย 5G อย่างเต็มศักยภาพในการพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐาน นวัตกรรม ข้อมูลทุนมนุษย์ และทรัพยากรอื่นใด เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนตามนโยบายของภาครัฐ (กลุ่มยุทธศาสตร์และแผนการประชาสัมพันธ์ สำนักโฆษก, 2559) เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการบริหารงานภาครัฐ นั่นก็คือ 1. การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศด้วยการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นเครื่องมือหลักในการสร้างสรรค์นวัตกรรม การผลิตและการบริการ 2. การสร้างโอกาสทางสังคมอย่างเท่าเทียมด้วยข้อมูลข่าวสารและบริการต่าง ๆ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน 3. เตรียมความพร้อมให้บุคลากรทุกกลุ่มมีความรู้และทักษะที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพในยุคดิจิทัล 4. ปฏิรูปกระบวนการทำงานและการให้บริการของภาครัฐด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล และการใช้ประโยชน์จากข้อมูลเพื่อให้เป็นการปฏิบัติงานที่โปร่งใส มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2559) เป้าหมายของรัฐบาลก็คือเป้าหมายการปฏิรูปกระบวนการทำงาน และการให้บริการของภาครัฐด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลและการใช้

ประโยชน์จากข้อมูลเพื่อให้เป็นการปฏิบัติงานที่ โปร่งใส มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ซึ่งเป็นกระบวนการขั้นต้นของการปฏิบัติงาน การบริหารจัดการ และการ ให้บริการของภาครัฐที่ถูกเปลี่ยนแปลงด้วยเทคโนโลยีการสื่อสารแบบไร้สาย 5G เพื่อให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความมั่นคงปลอดภัย มีธรรมาภิบาล และมีเป้าหมายการสร้างโอกาสทางสังคมอย่างเท่าเทียม ด้วยข้อมูลข่าวสารและบริการต่าง ๆ ผ่านเทคโนโลยีการสื่อสารแบบไร้สาย 5G เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน เพราะจะทำให้ประชาชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลและสื่อดิจิทัลอย่างเท่าเทียมคุณภาพชีวิตของประชาชนจะดีขึ้นจากการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศและบริการสาธารณะ โดยเฉพาะบริการสาธารณะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรง ชีวิตโดยผ่านทางเทคโนโลยีการสื่อสารแบบไร้สาย 5G ซึ่งผลกระทบต่อการบริหารงานภาครัฐที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการสื่อสารแบบไร้สาย เข้าสู่ระบบ 5G นั้นมีได้หลายประการทั้งผลกระทบในเชิงบวก และผลกระทบในเชิงลบ อาทิเช่น

ผลกระทบในเชิงบวก เช่น

1. เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของประเทศไทยจะมีขนาดและความเร็วเพิ่มมากขึ้นภาครัฐจะสามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ทุกแห่ง และจะมีการเชื่อมต่อข้อมูลปลายทางจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น ข้อมูลพื้นฐานจากบัตรประชาชน ทะเบียนบ้าน หรือข้อมูลพื้นฐานด้านอื่น ๆ เช่น ด้านการจัดเก็บภาษี ด้านการสาธารณสุข เป็นต้น ซึ่งจะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สามารถดึงไปใช้ได้ทันที ทำให้ภาครัฐสามารถดำเนินการบริหารงานภาครัฐได้อย่างสะดวก รวดเร็วเพิ่มมากขึ้น

2. มีการแบ่งปันข้อมูลระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนมีเพิ่มมากขึ้นทำให้ทันต่อการใช้งานทำให้ประชาชน ได้รับบริหารอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพในการดำเนินการบริหารงานภาครัฐเพิ่มมากขึ้น

3. มีการใช้การจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ในภาครัฐเพิ่มมากขึ้นทำให้ผู้บริหารของภาครัฐได้ข้อมูลที่สำคัญและถูกต้องสามารถนำไปช่วยในการบริหารงานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. จุดให้บริการของภาครัฐต่อประชาชนจะเริ่มเปลี่ยนจากการใช้คนมาเป็นผู้ใช้เครื่องอัตโนมัติต่าง ๆ หรือจากโทรศัพท์มือถือประชาชนจะดำเนินธุรกรรมต่าง ๆ ผ่านเครื่องด้วยตนเอง ซึ่งจะลดขั้นตอนและลดปัญหาต่าง ๆ ลงไปได้มาก

5. การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการสื่อสารแบบไร้สาย 5G ทำให้เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศ ด้วยการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นเครื่องมือหลักในการสร้างสรรค์นวัตกรรมการผลิตและบริการภาครัฐรวมทั้งการสร้างโอกาสทางสังคมอย่างเท่าเทียมด้วยข้อมูลข่าวสารและบริการต่าง ๆ ผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

ผลกระทบในเชิงลบ เช่น

1. การที่ภาครัฐมีการบริหารงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับ กฎหมาย หรือกฎระเบียบต่าง ๆ ที่ต้องออกมาใช้ในการบริหารงานภาครัฐเพื่อเป็นมาตรการควบคุมในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐมิให้ปฏิบัติผิดวัตถุประสงค์หรือออกนอกแนวนโยบายที่ภาครัฐกำหนด ทำให้ไม่อาจก้าวได้ทันภาคเอกชน หรือสนับสนุนงานภาคเอกชน และประชาชนได้ทันต่อความต้องการที่จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการดำเนินการบริหารงานภาครัฐได้ในอนาคต

2. การใช้จ่ายภาครัฐหรืองบประมาณภาครัฐทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจะต้องเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้ทันเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างก้าวกระโดด ทั้งการจัดซื้อฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ อุปกรณ์เครือข่ายต่าง ๆ รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จะทำให้การจัดทำงบประมาณเพื่อลงทุนในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของภาครัฐเปลี่ยนไปในทิศทางที่เพิ่มมากขึ้น

3. เกิดแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือเพิ่มขึ้นอย่างมากมายทั้งของภาครัฐและเอกชน ซึ่งจะมีไว้ให้บริการประชาชนเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อกับภาครัฐที่ได้รับความนิยมมากก็คือ แอปพลิเคชัน เป๋าตัง ซึ่งมีการรวมการให้บริการภาครัฐด้านการเงินไว้หลายรายการ ส่วนภาคเอกชนก็นิยมใช้ในแอปพลิเคชันของธนาคารต่าง ๆ แต่อย่างไรก็ตามปัจจุบันก็มีแอปพลิเคชันของมิจฉาชีพเกิดขึ้นมากมายเช่นกัน มีการหลอกลวงทางออนไลน์ทำให้เกิดการสูญเสียขึ้นมากมายทั้งในเรื่องของทรัพย์สินและร่างกาย ดังนั้นการใช้แอปพลิเคชันต่าง ๆ ต้องใช้ความระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง

4. ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว บางครั้งอาจได้รับข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง เชื่อถือข้อมูลในโลกออนไลน์ ทำให้เกิดข่าวลือได้ง่าย ทำให้ภาครัฐความคุ้มครองข้อมูลข่าวสารที่ไม่ถูกต้องได้ยากมากขึ้น อาจส่งผลเสียที่กระทบต่อการบริหารงานภาครัฐได้

5. ประชาชนตรวจสอบการทำงานของภาครัฐเพิ่มมากขึ้น ทำให้ภาครัฐจะกระทำการใด ๆ ต้องคำนึงถึงความถูกต้อง และต้องอ้างอิงต่อกฎหมาย และข้อบังคับต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันการร้องเรียนซึ่งจะเกิดขึ้นมาภายหลัง ทำให้การบริหารงานภาครัฐขาดความคล่องตัว อาจไม่ประสบผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควร

แนวทางในการบริหารงานภาครัฐในยุค 5G

การบริหารงานภาครัฐในยุคเทคโนโลยีแบบไร้สาย 5G นั้นภาครัฐต้องมีการปรับปรุงทั้งวิสัยทัศน์ กระบวนการบริหารงาน หรือกฎระเบียบต่าง ๆ ให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี 5G ดังนั้นการบริหารงานภาครัฐในยุคนี้ควรมีการปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารงานให้เข้ากับเทคโนโลยีนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการบริหารงานภาครัฐต่อไปในอนาคต เช่น ดังนี้

1. ปรับปรุงกฎหมาย หรือกฎระเบียบต่าง ๆ ที่ใช้ในการบริหารงานภาครัฐให้ทันต่อเปลี่ยนแปลงเพื่อสนับสนุนงานภาคเอกชนได้อย่างทันท่วงที ทันต่อความต้องการของประชาชน มีการปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ

2. เพิ่งงบประมาณภาครัฐเพื่อสนับสนุนงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศรวมทั้งการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างจริงจังทั้งทางด้านอุปกรณ์และบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

3. เพิ่มหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการตรวจสอบความปลอดภัยในการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เพิ่มอำนาจการตรวจสอบ และการลงโทษการกระทำผิดทางออนไลน์เพื่อป้องกันมิให้เกิดการสูญเสียทั้งทางทรัพย์สินและร่างกาย ที่เกิดขึ้นกับประชาชนซึ่งปัจจุบันนี้พบว่าเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและเป็นจำนวนที่เพิ่มมากขึ้น

4. การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของภาครัฐเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ประชาชนสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องนำเชื่อถือจากภาครัฐโดยตรง ทำให้ประชาชนสามารถเข้าใจการทำงานของทางภาครัฐมากยิ่งขึ้น ป้องกันการเข้าใจผิดในการบริหารงานภาครัฐ ส่งผลให้ภาครัฐสามารถดำเนินงานได้ราบรื่นมากยิ่งขึ้น

5. การดำเนินงานใดๆของภาครัฐ ต้องคำนึงถึงความถูกต้อง และต้องอ้างอิงต่อกฎหมาย และข้อบังคับต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันการร้องเรียนซึ่งจะเกิดขึ้นมาภายหลัง บุคลากรภาครัฐต้องไม่หวังหา

ผลประโยชน์ส่วนตัวในการปฏิบัติงาน เนื่องจากในปัจจุบันประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานของภาครัฐเพิ่มมากขึ้น มีช่องทางการร้องเรียนหลายช่องทาง โดยเฉพาะปัจจุบันมีช่องทางการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการร้องเรียนการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ภาครัฐอย่างแพร่หลาย

6. ปรับปรุงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของภาครัฐมีขนาดและความเร็วเพิ่มมากขึ้น บุคลากรภาครัฐสามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ทุกแห่ง สามารถทำงานได้ทุกสถานที่ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติงานได้เฉพาะที่สำนักงานเท่านั้น

7. ภาครัฐต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับประชาชนและภาคเอกชนให้เพิ่มมากขึ้นเพื่อการแบ่งปันข้อมูลระหว่างกันให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อภาครัฐจะได้เข้าใจความต้องการของประชาชนและภาคเอกชนได้มากขึ้น จะได้ปรับปรุงการบริหารงานภาครัฐให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

8. เพิ่มการใช้ระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ในหน่วยงานต่างๆของภาครัฐให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ผู้บริหารของหน่วยงานต่าง ๆ ภาครัฐได้ข้อมูลที่ถูกต้องและที่จำเป็นในการบริหารงานทำให้บริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

9. การบริการของภาครัฐต่อประชาชนต้องเพิ่มเป็นระบบออนไลน์ ให้ได้มากที่สุด เพื่อลดภาระของประชาชนในการมาติดต่อกับภาครัฐโดยตรง

10. ปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์การบริหารงานภาครัฐให้เน้นการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในด้านต่าง ๆ ของภาครัฐ ไม่ว่าจะเป็นด้าน เศรษฐกิจหรือสังคม ทำให้ประเทศสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถอภิปรายได้ว่า

1. การบริหารงานภาครัฐของไทยที่ผ่านมา เริ่มจากการบริหารภาครัฐแบบดั้งเดิม (Old Public Administration) หลักการบริหารภาครัฐในช่วงนี้ หลักการสำคัญคือสายการบังคับบัญชาและระบบราชการ ระบบราชการคือโครงสร้างแบบลำดับขั้นของการปกครอง เสาหลักของการบริหารภาครัฐในยุคนี้คือ ระบบราชการ ประเทศไทยได้พยายามปรับปรุงระบบบริหารราชการแผ่นดินมาแล้วอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาระบบบริหารราชการแผ่นดินไทยให้มีความก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพสูง ได้มีการแนวคิดการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management- NPM) มาใช้แทนระบบราชการแบบดั้งเดิม แนวคิดการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ เป็นการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ มีมาตรฐาน สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ของงานได้ ใช้กลไกการตลาดเปิดโอกาสในการแข่งขันทั้งภาคเอกชนและภาคประชาชนในการเข้าร่วมงานกันได้อย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ การให้บริการที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรชัย นาถาพลอย ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ระบบการบริหารราชการภาครัฐแบบดั้งเดิม อาจไม่เพียงพอต่อการจัดระบบการบริหารงานภาครัฐให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนที่ ความเข้าใจถึงองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่จะช่วยเพิ่มศักยภาพของระบบการบริหารภาครัฐในการตอบสนองต่อผลประโยชน์สาธารณะจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง การปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการภาครัฐที่เป็นการบริหารงานแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์การบริหารงานแบบมืออาชีพ การคำนึง ถึงหลักความคุ้มค่า การให้

ความสำคัญต่อค่านิยม จรรยาบรรณวิชาชีพ ตลอดจนทั้งการมุ่งเน้นการให้บริการแก่ประชาชนโดยคำนึงถึงคุณภาพเป็นหลัก

2. ผลกระทบต่อการบริหารงานภาครัฐจากเทคโนโลยี 5G ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการสื่อสารแบบไร้สาย เข้าสู่ระบบ 5G นั้นมีได้หลายประการทั้งผลกระทบในเชิงบวก และผลกระทบในเชิงลบ ผลกระทบในเชิงบวก เช่น 1) เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของประเทศไทยจะมีขนาดและความเร็วเพิ่มมากขึ้น ภาครัฐสามารถดำเนินการบริหารงานภาครัฐได้อย่างสะดวก รวดเร็วเพิ่มมากขึ้น 2) มีการแบ่งปันข้อมูลระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนมีเพิ่มมากขึ้นทำให้ทันต่อการใช้งานทำให้ประชาชน 3) มีการใช้การจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ในภาครัฐทำให้ได้ข้อมูลที่สำคัญ ถูกต้องและรวดเร็ว มาใช้ในการบริหารงานภาครัฐ 4) จุดให้บริการของภาครัฐต่อประชาชนเปลี่ยนมาเป็นการใช้เครื่องอัตโนมัติต่าง ๆ หรือจากโทรศัพท์มือถือซึ่งจะลดขั้นตอนและลดปัญหาต่าง ๆ ลงไปได้มาก 5) เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้วยการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล รวมทั้งการสร้างโอกาสทางสังคมอย่างเท่าเทียม ส่วนผลกระทบในเชิงลบ เช่น 1) กฎหมายหรือกฎระเบียบต่าง ๆ ที่ต้องออกมาใช้ในการบริหารงานภาครัฐไม่สนับสนุนภาคเอกชนและประชาชนได้ทันต่อความต้องการ 2) การใช้จ่ายภาครัฐหรืองบประมาณภาครัฐทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจะต้องเพิ่มมากขึ้น 3) มีแอปพลิเคชันของมิจฉาชีพเกิดขึ้นมากมาย มีการหลอกลวงทางออนไลน์ทำให้เกิดการสูญเสียขึ้นทั้งในเรื่องของทรัพย์สินและร่างกายแก่ประชาชน 4) ประชาชนได้รับข้อมูลที่ไม่ถูกต้องได้ง่าย เชื่อถือข้อมูลในโลกออนไลน์ ทำให้เกิดข่าวลือได้ง่าย ภาครัฐควบคุมข้อมูลข่าวสารได้ยากมากขึ้น 5) ประชาชนตรวจสอบการทำงานของภาครัฐเพิ่มมากขึ้น การบริหารงานภาครัฐขาดความคล่องตัว ไม่ประสบผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนาชัย อธิพัฒน์วงศ์ ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหายุทธศาสตร์เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารภาครัฐ ผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบที่สำคัญ เช่น 1) บุคลากรภาครัฐยังไม่ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในเทคโนโลยีดิจิทัลเท่าที่ควร 2) อุปกรณ์ของเทคโนโลยีที่มีอยู่ยังไม่มีความทันสมัยเท่าที่ควร 3) การจัดเตรียมและการเชื่อมต่อข้อมูลขนาดใหญ่ของหน่วยงานภาครัฐยังไม่สมบูรณ์ครบด้าน ทำให้การใช้ข้อมูลดังกล่าวยังไม่เกิดประโยชน์มากนัก 4) ยุทธศาสตร์เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารภาครัฐในปัจจุบันยังไม่ครอบคลุม

3. แนวทางการบริหารงานภาครัฐในยุค 5G ควรมีการปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารงานภาครัฐเช่น ดังนี้ - ปรับปรุงกฎหมาย หรือกฎระเบียบต่าง ๆ ให้ทันต่อความต้องการของประชาชนและมีการปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ - เพิ่มงบประมาณภาครัฐเพื่อสนับสนุนงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้มากขึ้น - เพิ่มหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการตรวจสอบความปลอดภัยในการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เพิ่มอำนาจการตรวจสอบ และการลงโทษการกระทำผิดทางออนไลน์เพิ่มมากขึ้น - ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของภาครัฐเพิ่มมากขึ้น - การดำเนินงานใดๆของภาครัฐ ต้องคำนึงถึงความถูกต้อง และต้องอ้างอิงต่อกฎหมาย และข้อบังคับต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด - ปรับปรุงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของภาครัฐมีขนาดและความเร็วเพิ่มมากขึ้น บุคลากรภาครัฐสามารถทำงานได้ทุกสถานที่ - ภาครัฐต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับประชาชนและภาคเอกชนให้เพิ่มมากขึ้น - เพิ่มการใช้ระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ในหน่วยงานต่างๆของภาครัฐให้เพิ่มมากขึ้น - การบริการของภาครัฐต่อประชาชนต้องเพิ่มเป็นระบบออนไลน์ ให้ได้มากที่สุด - ปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์การบริหารงานภาครัฐให้เน้นการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิพิณ จันทรรัตนกุล ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของหน่วยงานภาครัฐต่อการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ผลการวิจัยพบว่า หน่วยงานภาครัฐต่อการใช้

สื่อสังคมออนไลน์ ประกอบด้วย 1) การประชาสัมพันธ์ เป็นช่องทางที่การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานภาครัฐ 2) ใช้สื่อสังคมออนไลน์ให้การปฏิบัติงานและการติดต่อราชการนั้นง่ายขึ้น (easier) รวดเร็วขึ้น (faster) และลดภาระค่าใช้จ่าย (cheaper) 3) ใช้ในการส่งเสริมภาพลักษณ์ การบริการของหน่วยงานภาครัฐ เพราะทำให้ประชาชนได้รับบริการของรัฐเร็วขึ้น (4) การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการเพิ่มช่องการสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชน 5) การให้บริการประชาชน ทำได้อย่างสะดวก รวดเร็วขึ้น ลดขั้นตอนการดำเนินการ ลดค่าใช้จ่าย และภาระด้านเอกสาร 6) การช่วยเหลือ/สนับสนุน การประกอบอาชีพของประชาชน

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 แนวทางการบริหารงานภาครัฐในยุค 5G

จากภาพแนวทางการบริหารงานภาครัฐในยุค 5G มีผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งในเชิงบวกและในเชิงลบ ซึ่งภาครัฐก็ต้องปรับปรุงแนวทางการบริหารงานภาครัฐให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคการสื่อสารแบบไร้สาย 5G

ข้อเสนอแนะ

1. ภาครัฐควรกำหนดนโยบายการพัฒนาาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างจริงจังโดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์หลักของแผนยุทธศาสตร์ชาติ และดำเนินการปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง และให้ความสำคัญเป็นลำดับแรก ๆ
2. สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
3. ส่งเสริมให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับภัยที่จะเกิดขึ้นจากการหลอกลวงในโลกออนไลน์
4. ควรนำเอาแนวคิดการจัดการของเอกชนมาปรับประยุกต์ใช้ มุ่งเน้นการปฏิบัติงานกับภาคส่วนต่างๆ เช่น ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน โดยมีการกำหนดเป้าหมายร่วมกันให้เกิด ผลสัมฤทธิ์ เป้าหมายเน้นประชาชนเป็นจุดศูนย์กลาง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2559). *ภูมิทัศน์ดิจิทัลของไทยในระยะเวลา 20 ปี*. สืบค้นเมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2566, จาก <https://drive.google.com/file/d/0B11LkgVnaSG4TkVtY3o5LU90a0U/view>
- กลุ่มยุทธศาสตร์และแผนการประชาสัมพันธ์ สำนักโฆษก. (2559). *นายกรัฐมนตรีเป็นประธานการประชุมคณะกรรมการเตรียมการด้านดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจดิจิทัลและสังคม ครั้งที่ 1/2559*. สืบค้นเมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2566, จาก <http://www.thaigov.go.th/index.php/governmentth1/item/99971-id99971.html/th/government-th1.html>
- ฉัตรชัย นาถ์พลอย. (2563). การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่. *วารสารศิลปศาสตร์ราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 2(2), 461-470.
- ธนาชัย อธิพัฒน์วงศ์. (2561). ปัญหายุทธศาสตร์เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารภาครัฐ. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 8(1), 91-102.
- บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์ และคณะ. *การบริหารงานภาครัฐ*. สืบค้นเมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2566, จาก <http://www.wiki.kpi.ac.th/>
- พัชรพล ศุภภะ. (2562). *นโยบายสาธารณะและการวางแผนเพื่อจัดการองค์กรภาครัฐ*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2551). *ทิศทางและแนวโน้มของรัฐประศาสนศาสตร์* ใน ประมวลสารระชุดวิชา แนวคิด ทฤษฎี และหลักการรัฐประศาสนศาสตร์ หน่วยที่ 15. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์. (2558). *ศัพท์น่ารู้ : รัฐบาลในรูปแบบต่าง ๆ*. สืบค้นเมื่อ 11 กุมภาพันธ์ 2566, จาก <https://www.ega.or.th/th/content/890/855/>
- DeLeon, Linda, and Denhardt, Robert B. (2000). The Political Theory of Reinvention. *Public Administration Review*, 59(2), 89-97.
- Dunleavy, Patrick. (1991). *Democracy, bureaucracy, and public choice*. Harvester Wheatsheaf.

- Kamensky, John. (1996). Role of the 'Reinventing Government' Movement in Federal Management Reform. *Public Administration Review*, 56(3), 247-256.
- Metcalfe, L. (1998, September 17-19). *Accountability and effectiveness: designing the rules of accounting game*. Paper presented for the European Institute for Advanced Studies in Management International Conference on Accounting for the New Public Management pp. 1-11.
- Pierre, Jon and Peters, B. Guy. (2000). *Governance, Politics and the State*. St Martin's Press.

การสร้างเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ: โจทย์การบริหารจัดการท้องถิ่น ในศตวรรษที่ 21*

Developing Age-Friendly Cities: The Challenges of Local Governance in the 21ST Century

จิตรานุช เกียรติอดิศร¹

Chittranut Kiatadisorn¹

วันรับบทความ 6 มิถุนายน 2566

วันแก้ไขบทความ 19 มิถุนายน 2566

วันตอบรับบทความ 26 มิถุนายน 2566

บทคัดย่อ

แนวคิดของเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุกำลังได้รับแรงผลักดันในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากมีการคาดการณ์ว่าประชากรผู้สูงอายุทั่วโลกจะเพิ่มขนาดเป็นสองเท่าภายในปี ค.ศ. 2050 (United Nations Development Programme, 2023) อย่างไรก็ตาม การพัฒนาเมืองเหล่านี้ต้องเผชิญกับอุปสรรคหลายประการในการปกครองท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นข้อจำกัดของเงินทุน การไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของภาคส่วนต่าง ๆ ความไม่เพียงพอของข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ ข้อจำกัดด้านการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ และการขาดความร่วมมือระหว่างรุ่น เพื่อการพัฒนาเมืองที่มองเห็นความต้องการของผู้สูงอายุ รัฐบาลท้องถิ่นต้องเอาชนะความท้าทายเหล่านี้โดยการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและให้ความสำคัญกับการพัฒนารายได้ท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างรุ่น บทความวิชาการนี้นำเสนอข้อมูลภายใต้ฐานของการศึกษาวิจัย เพื่อสำรวจความท้าทายในการพัฒนาเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุในศตวรรษที่ 21 ตลอดจนนำเสนอความสำคัญของการจัดการปัญหาเหล่านี้ผ่านการบริหารจัดการท้องถิ่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาเมืองหรือท้องถิ่นให้สร้างความเป็นอยู่ที่ดีให้แก่ประชากรผู้สูงอายุ

คำสำคัญ: ผู้สูงอายุ เมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ การบริหารจัดการท้องถิ่น

¹ สถาบันพระปกเกล้า

¹ King Prajadhipok's Institute, Thailand. E-mail: Chittranut.ki@kpi.ac.th

* บทความจากงานประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 16, 31 มีนาคม 2566

Abstract

The concept of age-friendly cities is gaining momentum in the 21st century as it is predicted that the global population of individuals and older residents will increase doubling in size by 2050 (United Nations Development Programme, 2023). However, the development of these cities is faced with various obstacles in local governance, including limited funding, resistance to change, inadequate data and research, limited participation and engagement from older adults, and lack of inter-generational cooperation. In order to create inclusive and supportive communities for older adults, local governments must overcome these challenges by prioritizing funding, engaging older adults, conducting research, and fostering inter-generational cooperation. This article highlights the challenges of developing age-friendly cities in the 21st century and the importance of addressing them for the well-being of older residents.

Keywords: Older resident, Age-friendly cities, Local governance

Introduction

The world is fundamentally undergoing significant changes. The key trends, that are already underway in most countries and shaping the 21st century, are notable growth of older population and urbanization. As cities continue to expand, the proportion of their senior population is also increasing. According to the United Nations Department of Economic and Social Affairs (2023), it is predicted that the number of individuals aged 65 years or above projected to increase doubling in size from 761 million in 2021 to 1.6 billion in 2050. The rate of growth is even higher for those aged 80 years or above. While in 2020, over 55% of the world's population lived in urban areas, and this number is expected to increase to 68% by 2050 (United Nations, 2020). This demographic shift poses significant challenges for local governments, as they must adapt their policies and infrastructure to meet the needs of older residents (Kokpol, 2016).

By the year 2050, there will be a change in the geography of the countries with the largest senior population, from Europe towards Eastern and South-Eastern Asia (UNDP, 2023). According to Steels (2015), the proportion of older adults living in cities in developed countries is around 80%, which matches that of younger age groups, while the number of older people living in urban areas in developing countries will increase dramatically from 56 million in 1998 to over 908 million by 2050. This makes up 25 percent of the total urban population in less developed countries. The combination of population aging and urbanization presents both opportunities and challenges for societies.

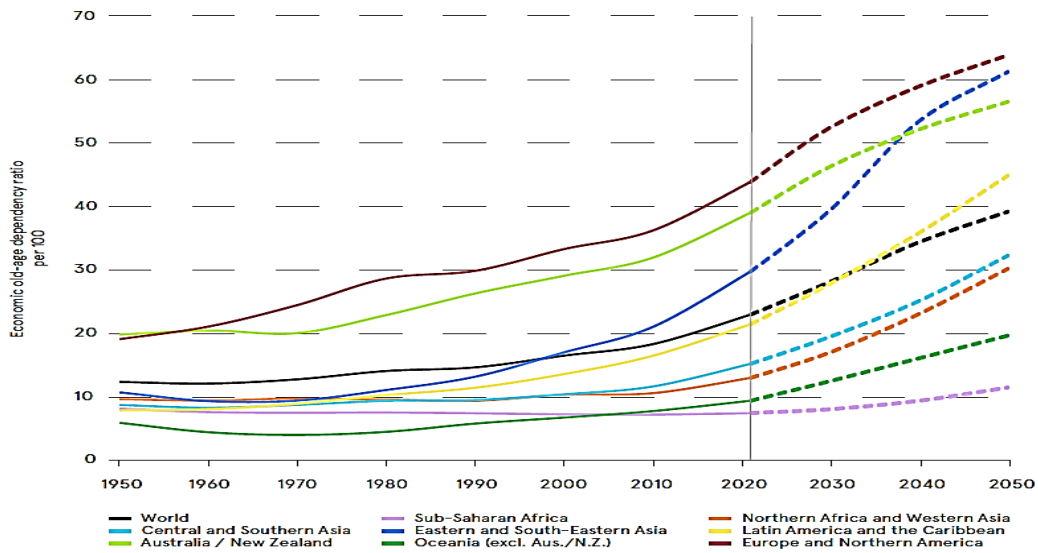

Figure 1 Percentage of people aged 65 years or over, world and regions, estimates for 1950–2021 and projections for 2022–2050

Source: United Nations (2022)

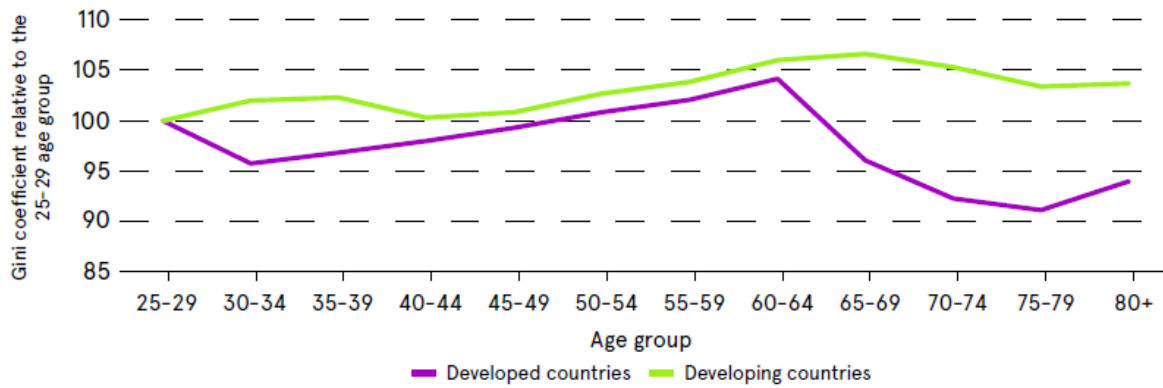

Figure 2 Average older population as a percentage of total population in OECD metropolitan areas, for urban core and hinterland

Source: United Nations (2022); Calculations based on data from the LIS Database (multiple countries; surveys conducted between 2010 and 2020).

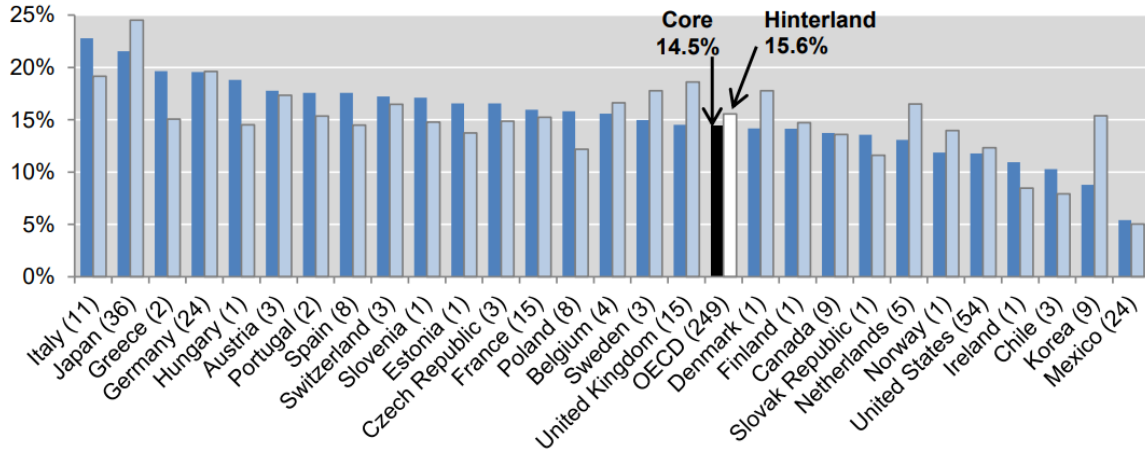

Figure 3 Average older population as a percentage of total population in OECD metropolitan areas, for urban core and hinterland (2011)

Source: OECD calculations based on OECD “Metropolitan areas”, OECD Regional Statistics (2015)

Urbanization can have both positive and negative impacts on older residents. On one hand, urban city normally offer greater healthcare accessibility, social services, and cultural activities, which can improve quality of life for older adults (Sumalee and Tanchai 2019). Additionally, urban areas often have more diverse populations, which can help combat feelings of isolation and loneliness.

On the other hand, the process of urbanization can cause challenges for older adults. Living in urban areas can require high cost of living, which can be a large burden for those low incomes. Additionally, the density and fast-paced nature of urban areas can be overwhelming and difficult for older adults to navigate, especially those with mobility issues. To address these challenges, cities can take steps to make their urban areas more age-friendly.

It is undeniable that life expectancy of world population is increasing and it is a sign of improved public health and living standards. However, the health among older individuals are different significantly. This means that older people need supportive living environments that can maintain their functional ability to enable and continue their participation in society and support their transitions in physical, mental and social changing conditions. Creating age-friendly cities is essential to promote the well-being of older residents and sustain the decent environment for communities.

Age-friendly city are a concept of an inclusive city that adapts its structures and services to be accessible to older people with different needs and capabilities. This concept has drawn attention nowadays, as local governments aim to create livable inclusive city for all population in sustainable fashion. This article explores the challenges that local governments face in

developing age-friendly cities in the 21st century and the importance of addressing them for the well-being of older residents.

Content

Defining Age-Friendly Cities

According to the World Health Organization (2007), age-friendly cities are defined as places that encourage senior residents to maintain their functional ability in daily life, facilitate access to services, promote social participation, and provide a safe and secure environment in order to enhance older residents' quality of life. The "Age-Friendly Cities," in the WHO term, reflects a view of ageing from an ecological perspective (Steels, 2015). This perspective highlights the connection between an individual and their physical and social surroundings.

The definition of "Age-Friendly Cities" was designed based on the bottom-up participatory approach. In 2007, the World Health Organization's (WHO) contributed the WHO Global Age-Friendly Cities and Communities programs by involving older individuals to analyze and express their own situation, in order to inform government policies to empower older individuals to contribute to society and take part in decision-making processes. Believing that older individuals are the most knowledgeable about their own lives, the World Health Organization (2007) gathered experience of older individuals from 35 cities from all continents by asking questions such as what age-friendly features exist in the city they live in, what challenges they face, and what is lacking in the city that could improve their health, participation, and security. With this research, the World Health Organization presented eight domains that contribute to age-friendliness in the city, which are:

1. outdoor spaces and buildings
2. transportation
3. housing
4. social participation
5. respect and social inclusion
6. civic participation and employment
7. communication and information
8. community support and health services.

The first three domains focused on the physical structures of a city such as outdoor areas, buildings, transportation, and housing. They are significantly impact personal mobility, safety, security, health behaviors, and social involvement. The availability of affordable and accessible housing options that meet the needs of older adults may include the supportive housing services to help older adults age in place, which means living in the community by

choice, with some level of independence, rather than in residential aged care (U.S. Department of Health and Human Service, 2023). In addition, age-friendly cities prioritize the development of accessible transportation options that enable older adults to travel safely and independently. Outdoor spaces are also an important component of an age-friendly city, as they provide opportunities for physical activity, socialization, and community engagement. These spaces should be designed with older adults in mind, with features such as benches, accessible paths, and shade structures to make them more comfortable and inviting.

While the fourth to the sixth topics focus on the social and cultural elements that affect mental well-being and participation. Respect and social inclusion refer to the behavior and attitudes of the community towards older individuals. Social participation involves with cultural, educational, and spiritual activities. Civic participation and employment associates with opportunities for unpaid and paid work and citizenship, which are related to socio-economic situation of the older residents. An age-friendly city can promote social participation and intergenerational interaction. This helps the society to recognize the importance of social connections for overall health and well-being. This may involve the creation of community centers, senior centers, and other spaces where older residents can come together to socialize, learn new skills, and participate in community activities.

The final two themes, communication and information, and community support and health services, involve with social environments. These 8 domains concentrate on a positive influence on active aging.

For all the above, an age-friendly city is a place where people of all ages can enjoy a high quality of life, regardless of their age or ability. Such a city is designed to be safe, accessible, and inclusive, with infrastructure and services that support the needs of older adults. An age-friendly values the contributions of older adults and recognizes the importance of creating a supportive and inclusive environment that enables them to age with dignity, independence, and respect. By prioritizing the needs of older adults, age-friendly cities can create a better quality of life for people of all ages and abilities.

Roles of Local Government Organizations in Thailand and Older Population

In Thailand, the number of elderly people is comparable to many developed countries, which is considered the third largest growth rate in Asia after South Korea and Japan (Ministry of Social Development and Human Security and the Ministry of Public Health, 2021). In 2022, Thailand had entered "Aged Society" with the proportion of the population aged 60 years and over at the rate of 20% of the total population (Ruangkiatkul, 2022). By 2033, it will become "the super aged society" (Ruangkiatkul, 2022). This demographic shift poses significant

challenges for local governments as they must adapt their policy, services and infrastructure to meet the needs of the older residents which will be the majority of the city residents by number in nearly future.

As Thailand is turning from the complete aged society to the super aged society soon, there are challenges for the subsequent implementation of action on the elderly such as stable income security, promotion and extension of occupational chance for the elderly, developing long-term elderly caregiving, provision of appropriate and safe facilities in public places for the elderly and strengthening the local governments in work on the elderly (Madrid, 2002).

Local government practices in Thailand have become more participatory as the country has been adopted and applied modern concepts of New Public Management and participatory approaches in performing their tasks (Krueathep, 2004). The government has implemented a policy of decentralization to empower local administrations, with the aim of ensuring that people of all ages receive close attention and care from the sub-district administrative organizations in their respective areas. Thai local governments initiate various programs to support those who have recently entered the elderly phase of life, such as distributing monthly allowances and creating elderly clubs to enhance their welfare. This is because these organizations work closely with the people and have a deep understanding of their problems. In order to improve the quality of life for the elderly and provide them with the care they need, it is important to provide support and resources to the local governments.

Creating an Age-Friendly City: Challenges and Solutions

As the global population ages, creating age-friendly cities becomes increasingly important and the trends of local governments around the world. However, there are significant challenges to their development. In the following topics, we'll explore some of the challenges and solutions for creating an age-friendly city.

1. Creating an Age-Friendly City with Limited Funding

1.1 Challenge: Limited Funding

One of the biggest challenges in creating an age-friendly city is limited funding. Local governments may not have the resources to invest in large-scale projects, such as building new facilities or retrofitting existing infrastructure to make it more accessible.

Solution: Prioritize Low-Cost Improvements and Finding a Source of Funds

According to Wilson (1976), to increase local government effectiveness, the local government needs to prioritize low-cost improvement. While large-scale projects can be over

budget for local governments, there are still many low-cost improvements that can make a significant difference. For example, Singapore improves safer public space for its older resident. The project is called “Silver Zones,” implemented in areas with high senior resident populations. The government contribute these age-friendly spaces by making the road safety features, such as lower speed limits, center dividers, and road humps and chicanes that slow down drivers and remind them to look out for street users (United Nations, 2018). This can help the local government achieve the goal of an age-friendly city with low spending.

In Thailand, local finance plays an important role in the administration and independence of local administrative organizations. The main source of revenue for local government organizations is central government subsidies, which have the power to limit their potential to generate income. This can result in other problems such as policy, revenue structure, fiscal inequality, and financial administration. Ladbuakhao (2020) suggests to improving local finance, the local government should enhance the efficiency of revenue collection by preparing the local administrative organization and staffs, developing new source of development in creative way to provide services for the local population with income distribution, while working with educational institution to utilize research findings on local administrative organizations.

1.2 Challenge: Lack of Coordination and Collaboration

Creating an age-friendly city requires coordination and collaboration between different stakeholders, including local governments, community organizations, businesses, and older adults themselves. However, this can be challenging when there is no clear plan or framework for collaboration.

Solution: Creating a Network of Partners

Creating a network of partners is important to success in building an age-friendly city. Local governments can work with the community sector, business sector, and older adults to establish networks and plan as well as implement age-friendly initiatives. This network can help the local government identify areas of need, prioritize projects, and ensure that the city’s resources are used efficiently. For instant, Lattasaari Island, Helsinki created Lattasaari Customer-Oriented Service

Network project to provide flexible tailored home-based care service network for older people (United Nations, 2018). The project was a good practice of Public-private-partnership initiative network.

1.3 Challenge: Addressing the Diverse Needs of Older Adults

Older adults are a diverse group with different needs, preferences, and abilities. Creating an age-friendly city requires addressing these diverse needs and ensuring that all older adults can participate fully in community life.

Solution: Engage Older Adults in the Planning Process

Engaging older adults in the planning process is critical to ensuring that their needs and preferences are taken into account. This can be done through focus groups, surveys, and other forms of community engagement. By involving older adults in the planning process, communities can better understand their needs and preferences and design age-friendly initiatives that are tailored to their unique circumstances. A good example is in Manchester, United Kingdom, where the local government created the Locality Programme that operated through older residents, various local networks and all relevant local actors to improve and co-ordinate services and initiatives for senior residents (United Nations, 2018).

Creating an age-friendly city with limited funding is challenging. However, by prioritizing low-cost improvements, establishing a network of partners, and engaging older adults in the planning process, the local governments can make achieves the goal towards creating age-friendly cities that support the well-being and independence of older adults.

2. Creating an Age-Friendly City While Having Resistance to Change

Despite the benefits of creating an age-friendly city, there can be resistance to change. Resistance to change can come from a variety of sources, including policymakers, businesses, residents in other age group or even senior residents themselves. Some of the reasons for resistance to change (World Health Organization, 2016) may include:

- Fear of the unknown: People may resist change because they are unsure of what will be happened in the future and how it will affect them.
- Cost: Implementing age-friendly policies and practices can be in high price, and some stakeholders can be hesitant to bear the expense.
- Inconvenience: Changes to the built environment can be inconvenient for some residents.

Strategies for Overcoming Resistance to Change

Despite the challenges of social resistance, it is possible to overcome those challenges and create an age-friendly city. According to the World Health Organization (2016), followings are some strategies that can be used to create age-friendly environment:

- Work on educating the Public: It is important to educate the public about the benefits of creating an age-friendly city. Policymakers can build support for change and overcome resistance by focusing the advantages. Lisbon, Portugal, created the Senior University offering open classes for senior volunteers that taught literature, history, drawing or computer sciences. They were open to older resident, regardless of their level of education (United Nations, 2018).
- Involve the Community: Engage the community in the planning process. This includes senior residents and other stakeholders, such as business owners and public service providers. By this involvement since planning process, the stakeholders can understand projects that can lead to inclusive feeling in the changes and more likely to support the community.
- Partner with Local Businesses: Partnering with local businesses can be an effective way to implement age-friendly policies and practices. For example, businesses can provide alternative helps and incentives to senior residents.
- Start Small: In building momentum to overcome resistance, local governments Implements can start with small changes. For example, Bangkok, Thailand held music in the garden event can make difference in seniors' quality of life by inviting more people to use public parks and workout.
- Show Results: Finally, it is important to follow up and report the results of age-friendly policies and practices to the public. If the policy makers can prove that changes are effective and have a positive impact on seniors' lives, the further supports can grow. For example, Bangkok metropolitan uses online media to track and report the policy implementation, from this way the stakeholders in all age group can build positive perception with the policy outcome.

Resistance to change can make it challenging to implement policies and practices in age-friendly city creation. By educating the public, involving the community, partnering with businesses, starting small, and showing results, policymakers can overcome this resistance to change.

3. Needed Inadequate Data and Research

Creating an age-friendly city is an important aspect of urban planning, especially as aging populations worldwide has been increasing. The World Health Organization (2016) defines an age-friendly city as one that is inclusive and accessible for older adults, enabling them to remain active and engaged in their communities. Local governments often lack

comprehensive data and research on the needs of older adults. This can make it difficult to develop effective policies and programs.

Data and Research Accessibility

A local government can gather the necessary information and data for creating an age-friendly city, from engagement with senior residents to understand the experience that older communities have and their needs. This can be done in many ways, some local governments organize focus groups and surveys to gather information of older resident needs, while some local government gather this data through organizing community meeting.

Another way to access to the necessary data for policy creation in building age-friendly city is to find existing data and research on older adults. Although city-specific data may be limited, data on older adults' needs and preferences are available from various sources, such as the WHO, the United Nations, and academic institutions. These data can provide insights, best practices and strategies for creating an age-friendly city. For example, the local government can tailor strategies to meet the needs of older adults in each area by using 8 domains of age-friendly city from the World Health Organization's recommendations.

Collaboration between various sectors and stakeholders is also essential in creating an age-friendly city. Collaboration can create the sharing of knowledge, resources, and expertise, which leads to a deeper understanding in the city's older residents' challenges and opportunities. The United Nations (2018) promotes the uses of SDGs in national approaches with stakeholder engagement ranging from consultations in decision-making processes to the establishment of multi-stakeholder partnerships to achieve the goals. The Lao PDR, was a good example of the country, who focused on stakeholder engagement, including older persons, since the beginning of planning process and reported on engaging older persons (United Nations, 2018).

In conclusion, creating an age-friendly city while having inadequate data and research can be challenging. Prioritizing engagement with older adults, finding secondary data and research, and collaborating with sectors and stakeholders are alternative ways to create an age-friendly city.

By adopting these approaches, cities can create inclusive and accessible environments that enable older adults to remain active and engaged in their communities, contributing to their overall well-being and quality of life.

4. Having Limited Participation and Engagement from Older Adults

Creating an age-friendly city requires input and participation from older residents in the community. However, there are situations where limited participation and engagement from older adults can happen, which can be a challenge to creating an age-friendly city.

When facing limited participation and engagement situations from older adults, there are many strategies that can be employed to ensure that their voices are heard, and their needs are met. One approach is to seek out and engage with community organizations and groups that represent older adults, such as senior centers, retirement communities, or advocacy organizations.

These organizations can provide valuable insight that is useful to understand the needs and concerns of older adults. This can help to facilitate communication between city officials and older residents (World Health Organization, 2018).

Another approach is to use technology and social media to reach out to older adults who may be unable to participate in traditional forms of engagement, such as public meetings or town halls. Online surveys and discussion forums can be used to gather feedback and ideas from older adults, and social media platforms can be used to share information and updates about the city's age-friendly initiatives (World Health Organization, 2018). For example, Azerbaijan used social media such as videos on social networks, online webinars and online peer to-peer discussions to help older residents build their own activities and transfer disease protection literacy during the COVID-19 pandemic period (World Economic Forum, 2022).

Local governments can make decisions about policies and programs that will benefit older residents even if the information is not from the target group directly. This can be done by researching or consulting with aging experts. It's also important to ensure that the local government is well-informed about the needs and concerns of older residents.

Phrompayak (2019) suggests that for Thai society community-based activities were more engaged by older people than individual-based activities. Health status and friendly environment can be the factors that influence older residents' social participation. Health literacy and knowledge about environment need to be provided to the older residents in order to increase their engagement in social activities, either community-based or individual-based (Phrompayak, 2019).

Finally, it is important to acknowledge that creating an age-friendly city is an ongoing process that requires engagement and feedback from older adults continuously. While limited participation and engagement from older adults may be a challenge, it's important to remain committed to creating an inclusive and accessible community for people of all ages. By using combined strategies and approaches, the local governments can work to ensure that the

needs and concerns of older adults are heard and addressed in their efforts to create an age-friendly city.

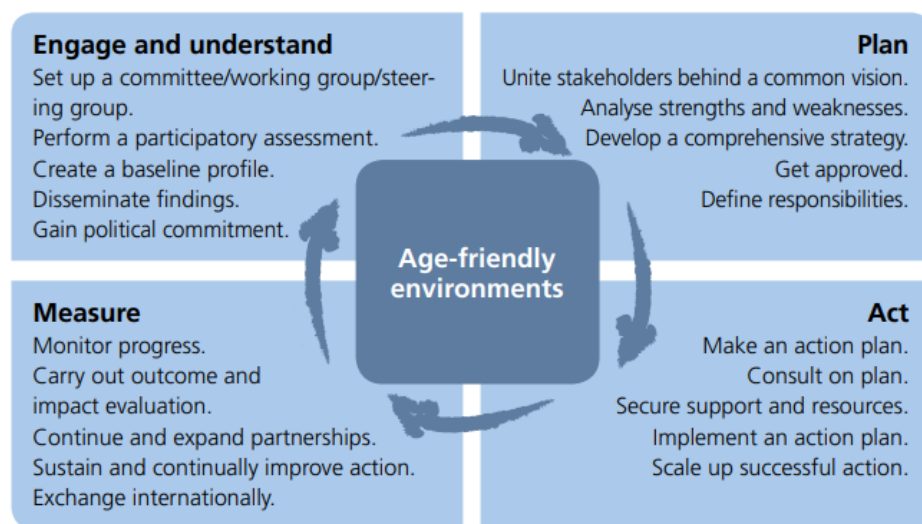

Figure 4 Cycle of continuous improvement for Age-friendly Cities and Communities

Source: World Health Organizations (2018)

5. Lack of Inter-generational Cooperation

Creating an age-friendly city can be a challenging task, especially when there is a lack of inter-generational cooperation. Age-friendly cities are designed to be inclusive and accessible for people of all ages, particularly for older adults. These cities are built with supportive infrastructure that make it easier for seniors to navigate and enjoy their surroundings.

However, creating an age-friendly city requires cooperation and collaboration from people of all ages, including younger generations. The lack of inter-generational cooperation can be obstructed to the progress towards building an age-friendly city. Below are some of the challenges that may arise in such a situation (World Health organization, 2017):

- Limited understanding of the needs of older adults.
- Younger generations may not fully understand the needs and challenges faced by older adults. This may lead to a lack of interest and engagement in creating age-friendly environments.
- Negative stereotypes about aging.
- Negative stereotypes about aging may lead to ageism, which can further obstructed to inter-generational cooperation. Stereotypes may lead younger generations to underestimate the capabilities and contributions of older adults.

- Limited representation of older adults in decision-making processes.
- Older adults may not have representation in decision-making processes related to the development of age-friendly cities. This may lead to a lack of consideration for their needs and preferences.

Despite these challenges, there are ways to promote inter-generational cooperation and create age-friendly cities. Below are some suggestions (World Health organization, 2017):

5.1 Education and awareness-raising

Education and awareness-raising campaigns can help younger generations understand the needs and challenges faced by older adults. This can promote empathy and understanding and encourage younger people to get involved in creating age-friendly environments. In 2014, UN-Habitat surveyed hundreds of spaces in East Jerusalem using the computer game Minecraft to design real-life three-dimensional environments. This can create engagement from more than 40 community members to create new spaces that reflect their key issues and aspirations (World Economic Forum, 2022).

5.2 Engaging older adults in decision-making processes

Involving older adults in decision-making processes related to the development of age-friendly cities can ensure that their needs and preferences are taken into consideration. During the COVID-19 pandemic, the local government of Barcelona, Spain combatted the epidemic of loneliness among older residents with an innovative program designed to foster connections, called the Vincles application (World Economic Forum, 2022). The program was designed by local government partnered with private sector - Barcelona City Council's Area of Social Rights and the Bloomberg Philanthropies. The goals of the program are to encourage relationships among older people, offer participation tools and create a support network. The program ran by giving digital tablets designed for older residents who in loneliness condition by report. This Vincles app has been successful with the number of elderly user up to 3,188 senior users who can build their network and social activities online. This project also have the future improvement plan to integrate the telehealth services and connect other city program for senior residents in the future.

5.3 Intergenerational programs and activities

Intergenerational programs and activities can provide opportunities for younger and older generations to interact and learn from each other. This can promote mutual understanding and respect. According to Thang (2011), Singapore has been promoted

intergenerational initiatives in educational setting with activities that promote grandparent-grandchildren bonding, such as the inter-generational interest groups set up by the People's Association since 2008. The activities pair the mutual interests of people from three generations in teams to do mutual activities such as cooking and sharing recipes, and a family yoga club. While the National Library Board create a creative project to promote intergenerational cooperation invited the grandchildren and grandparents to send letters to each other as a way to exchange and connect to each other improving mutual understanding and relationship. The selected letters were published into books with four languages version.

5.4 Promoting positive images of aging

Promoting positive images of aging can help combat negative stereotypes and ageism. This can encourage younger generations to value and appreciate the contributions of older adults. According to Bradley & Longino (2001), the mass media often underrepresent older adults with stereotypes. Promoting positive images of aging with core values and identity can not only encourage the society to see older adults' past achievements but encourage the older adults to see what they would like to accomplish in the future.

In conclusion, creating an age-friendly city requires inter-generational cooperation. The challenges posed by a lack of cooperation can be overcome through education, awareness-raising, engagement, and the promotion of positive images of aging.

Conclusion

Developing age-friendly cities is an important challenge for local governments in the 21st century. Despite the challenges, there are opportunities for local governments to improve the lives of older adults and create more livable cities for people of all ages. To overcome the challenges of developing age-friendly cities, local governments must collaborate across sectors, secure financing for age-friendly policies, engage older adults in the planning process, and find ways to measure the success of their efforts. By working together, local governments can create cities that are welcoming and inclusive for people of all ages.

Acknowledgement

I am grateful to all of those who I have worked with during this article, especially Dr. Wasisee Kiatadisorn who is studying at Department of Gerontology, University of Southampton for providing me extensive professional guidance and sources of Gerontology knowledge with this articles.

References

- Bradley, D. E., & Longino, C. F. (2001). How Older People Think About Images of Aging in Advertising and the Media. *Generations: Journal of the American Society on Aging*, 25(3), 17-21.
- Kokpol, Orathai. (2016). *Urbanization: When “city” Becomes a Problem of Local Management Modern*. Bangkok: King Prajadhipok’s Institute. [In Thai]
- Ladbuakhao, S. (2020). Local Finance: Problems and Solutions. *Political Science and Public Administration Journal*, 11(1), 189-214.
- Madrid, I. I. (2002). *Thailand Implementation of the Madrid International plan of action on ageing (MIPAA) 2002-2016*. New York: United Nations, 2417.
- Ministry of Social Development and Human Security and the Ministry of Public Health. (2021). *The Plan of Action for Long-term Elderly Care, 2021*.
- OECD. (2015). *Ageing in Cities*. OECD. Retrieved February 24, 2023, from <http://dx.doi.org/10.1787/9789264231160-en>.
- Phrompayak, D. and Wanchai, A. (2019). A Systematic Review of Factors Influencing Social Participation of Older Adults. *Pacific Rim International Journal of Nursing Research*, 23(2), 131-141.
- Reese C. Wilson (1976). *Urban priority 1: Increased local government effectiveness – JSTOR.ORG*. (n.d.). Retrieved February 20, 2023, from <https://www.jstor.org/stable/pdf/3379955.pdf>
- Ruangkiatkul, N. (2022). Factors Associated with Health Literacy among Thai older adults. *Journal of the Department of Medical Services*, 47(1), 80-86.
- Sumalee, E. and Tanchai, C. (2019). *Smart city Smart city: basic concepts and operating systems for digital cities*. King Prajadhipok's Institute First printing. [In Thai]
- Steels, S. (2015). *Key characteristics of age-friendly cities and communities: a review*. Cities. ISSN 0264-2751. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2015.02.004>
- Thang, L. L. (2011). *Family policy: Promoting intergenerational understanding between the young and old: the case of Singapore*. Retrieved February 26, 2023, from <https://www.un.org/esa/socdev/family/docs/egm11/Bogenschneider-paper.pdf>
- The Cross National Data Center in Luxembourg. (2018). *Luxembourg Income Study Database (LIS) and the Luxembourg Wealth Study Database (LWS)*. LIS cross-national data center in Luxembourg. Retrieved February 28, 2023, from <https://www.lisdatacenter.org/>

- United Nations. (2018). *Ageing related policies and priorities in the implementation of the 2030 Agenda for Sustainable Development*. Retrieved February 26, 2023, from https://www.un.org/development/desa/ageing/wp-content/uploads/sites/24/2019/07/Analysis-Ageing_VNRs_Final28122018.pdf
- _____. (2020). *68% of the world population projected to live in urban areas by 2050*, UN Desa Department of Economic and Social Affairs. United Nations. Retrieved February 28, 2023, from <https://www.un.org/development/desa/en/news/population/2018-revision-of-world-urbanization-prospects.html>
- _____. (2022). *World Population Prospects 2022, Online Edition. Chapter one*. New York: United Nations.
- United Nations Development Programme. (2023). *World Social Report 2023: Leaving No One Behind – Ageing World*. Retrieved from <https://desapublications.un.org/publications/world-social-report-2023-leaving-no-one-behind-ageing-world>
- U.S. Department of Health and Human Services. (2023). *Aging in place: Growing older at home*. National Institute on Aging. Retrieved February 21, 2023, from <https://www.nia.nih.gov/health/aging-place-growing-older-home>
- Weerasak K. (2004) Local Government Initiatives in Thailand: Cases and Lessons Learned. *Asia Pacific Journal of Public Administration*, 26(2), 217-239,
- World Economic Forum. (2022). *Accelerating Urban Inclusion for a Just Recovery* (Ser. Insight Report, pp. 19–21). Geneva, Switzerland: World Economic Forum.
- _____. (2022). *Accelerating Urban Inclusion for a Just Recovery* (Ser. Insight Report, pp. 22). Geneva, Switzerland: World Economic Forum.
- World Health Organization. (2007). *Global age-friendly cities: A guide*. World Health Organization.
- _____. (2016). *Creating Age-friendly Environments in Europe: A Tool for Local Policy-makers and Planners*. Retrieved February 23, 2023, from <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/334252/9789289052122-eng.pdf>
- _____. (2017). *Integrated care for older people: guidelines on community-level interventions to manage declines in intrinsic capacity*. Retrieved February 26, 2023, from <https://www.who.int/publications/i/item/9789241550109>
- _____. (2018). *The Global Network for Age-friendly Cities and Communities: Looking back over the last decade looking forward to the next*. Retrieved February 24, 2023, from <https://www.who.int/activities/creating-age-friendly-cities-and-communities>

หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล*

TRI SIKKHA Principle for Competency Development in Learning Digital Technology

สรารุช เบญจกุล¹
Sarawut Benjakul¹

วันรับบทความ 6 มิถุนายน 2566
วันแก้ไขบทความ 19 มิถุนายน 2566
วันตอบรับบทความ 26 มิถุนายน 2566

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งเสนอการนำพุทธบูรณาการด้วยหลักไตรสิกขามาใช้เพื่อส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล ของบุคลากรบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) (ทอท.) ผลการศึกษา พบว่าการนำหลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งถือเป็นหลักสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สมบูรณ์แบบมาประยุกต์ใช้และบูรณาการเพื่อให้เกิดความสำเร็จ ทอท.จำเป็นต้องมีการฝึกฝนบุคลากรให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ศีล เป็นการฝึกในด้านพฤติกรรมด้วยการใช้วินัย สมาธิ เป็นการฝึกในด้านจิตด้วยการใช้คุณธรรม และปัญญา เป็นการฝึกในด้านการใช้ความรู้ความจริงด้วยการใช้การจัดการความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเป็นรูปธรรม นำไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาสมรรถนะของพนักงาน

คำสำคัญ: พุทธบูรณาการ ไตรสิกขา สมรรถนะการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล

Abstract

This article proposes the ways of Buddhhadhamma Integration with Tri Sikkha Principle (Threefold Training to Promote Competency Development in Learning Digital Technology for Personnel of Airports of Thailand Public Company Limited (AOT) with the THREEFOLD TRAINING (TRI SIKKHA). The study findings show that the adoption of the THREEFOLD TRAINING (TRI SIKKHA) namely Sila (morality), Samathi (concentration), and Panya (wisdom) were considered the key principles of perfect human resource development to apply and integrate to achieve success. AOT needs to develop its personnel to cover all three areas: Sila, which is behavioral training by using discipline; Samathi, mental training by using virtue and Wisdom

¹ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹ Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand. E-mail: Srwbenjakul@gmail.com

* บทความจากงานประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 16, 31 มีนาคม 2566

is the practice of knowing the truth by using the management of both secular and spiritual knowledge development in these three areas, learning digital technology concretely can lead to the goal of competency development of AOT personnel.

Keywords: Buddhhadhamma Integration, Tri Sikkha, Competency learning digital technology

บทนำ

การคมนาคมขนส่งในปัจจุบันก้าวเข้าสู่สังคมยุคความรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ด้วยพลังขับเคลื่อนของเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital) ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอยู่ตลอดเวลา ซึ่งในยุคปัจจุบันการบริหารจัดการท่าอากาศยานในยุคดิจิทัลมีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง ประกอบกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำเป็นต้องอาศัยมาตรการลดค่าใช้จ่ายรับมือกับผลกระทบที่เกิดกับสถานะการเงินของหน่วยงาน การนำ Digital Technology มาใช้ในการพัฒนาบุคลากร ควบคู่กับการมุ่งเน้นการพัฒนาด้านมาตรฐานและคุณภาพบริการอย่างต่อเนื่อง โดยการวิจัยและพัฒนาเพื่อนำแนวคิดเชิงนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน (บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), 2565)

การบริหารจัดการท่าอากาศยานในกำกับดูแลของบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) หรือ ทอท. จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ท่าอากาศยานดอนเมือง ท่าอากาศยานเชียงใหม่ ท่าอากาศยานหาดใหญ่ ท่าอากาศยานภูเก็ต และ ท่าอากาศยานแม่ฟ้าหลวง เชียงราย (บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), 2563) ได้คำนึงถึงการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในองค์กรเพื่อมุ่งสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง (High Performance Organization : HPO) ในทุกมิติ มีระบบการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานขององค์กรด้วยการสนับสนุนของเทคโนโลยีดิจิทัล (Streamline Process) เพื่อให้การดำเนินงานมีความคล่องตัว รวดเร็ว รวมถึงตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสีย ได้มีการดำเนินงานด้านการเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้มีทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของบุคลากรในทุกระดับ ทั้งที่เป็นผู้ใช้ทั่วไปและผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเข้าใจถึงระบบแอปพลิเคชัน หรือ ข้อมูล/เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีใหม่ๆ กฎระเบียบและมาตรฐานที่บังคับใช้ (บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), 2564) แสดงให้เห็นว่า ในการดำเนินงานขององค์กรให้บรรลุเป้าหมาย จำเป็นอย่างยิ่งต้องมีการศึกษาเกี่ยวกับ “สมรรถนะ (Competency)” ในองค์กร เพื่อสามารถทำนายผลการปฏิบัติงานของบุคลากร และสามารถสะท้อนความสามารถที่แท้จริงได้ (HRNOTE, 2566)

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาในช่วงวิกฤติโควิด 19 ปัญหาที่สำคัญในการพัฒนาบุคลากรของ ทอท. ได้แก่ บุคลากรบางส่วนไม่ให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างจริงจัง โดยเฉพาะบุคลากรที่มีความรับผิดชอบในระดับสูง ทำให้ขาดทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล หรือ Digital literacy ขาดทักษะในการนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบัน อาทิ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แท็บเล็ต โปรแกรมคอมพิวเตอร์ อีเมล และสื่อออนไลน์ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการสื่อสาร การปฏิบัติงาน และการทำงานร่วมกัน อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานในระยะยาวได้ ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้ององค์กรจะเป็นต้องตระหนักมาเป็นลำดับแรก ดังนั้น ทอท. จำเป็นต้องนำหลักพุทธบูรณาการซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาด้านพฤติกรรมและความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อม ด้านจิตใจและด้านปัญญา เป็นการพัฒนาแบบองค์รวม เพราะต้องประสานสัมพันธ์เป็นเหตุปัจจัยแก่กัน แต่เมื่อปฏิบัติแล้วจะต้องมีการวัดหรือ หลักดังกล่าว คือ

หลักไตรสิกขา อันได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา ซึ่งเป็นหลักธรรมที่สำคัญในการทำให้บุคคลสามารถค้นพบและควบคุมตนเอง เรียนรู้ และพัฒนาตนเองโดยใช้ปัญญาเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง และเกิดประโยชน์ต่อผู้อื่น ถือว่าผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่ต้องได้รับการพัฒนาทั้งทางกาย วาจา จิต (ใจ) จึงมิใช่การถ่ายทอดความรู้ด้านความรู้เท่านั้น หากแต่เน้นการปฏิบัติ และการวิเคราะห์ประเมินผลของการปฏิบัติด้วย นอกจากนี้หลักไตรสิกขายังเน้นความสำคัญของการเป็นกัลยาณมิตรและความสำคัญของสังคมสิ่งแวดล้อมที่ช่วยเกื้อหนุนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพได้อีกด้วย (วิไลพร กิ่งแก้ว, 2555)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าหลักของพุทธศาสนา คือ หลักไตรสิกขา ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งถือว่าเป็นหลักที่ทำให้บุคคลพัฒนาอย่างมีบูรณาการ และให้มนุษย์เป็นองค์รวมที่พัฒนาอย่างมีดุลยภาพ ซึ่งจะส่งผลดีต่อการพัฒนาพนักงาน ทอท. ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษา หลักไตรสิกขา เพื่อส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลของบุคลากรบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาในครั้งนี้ ไปวางแผนประยุกต์ใช้เพื่อบูรณาการในการพัฒนาสมรรถนะเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลของบุคลากร ทอท. ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการพัฒนาท่าอากาศยานทั้งในปัจจุบันและอนาคตต่อไป

บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) (ทอท.)

ความเป็นมาของ ทอท.

รัฐสภาได้ตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2522 โดยกำหนดให้จัดตั้งการท่าอากาศยานขึ้นเรียกว่า การท่าอากาศยาน แห่งประเทศไทย หรือ ทอท. (Airports Authority of Thailand : AAT) ขึ้น จึงได้ถือเอาวันดังกล่าวเป็นวันสถาปนา ทอท. ต่อมาได้มีการแปลงสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัด และจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลเมื่อวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2545 โดยใช้ชื่อ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) และยังคงเรียกชื่อย่อว่า ทอท.เช่นเดิม ส่วนภาษาอังกฤษให้ใช้ว่า Airports of Thailand Public Company Limited เรียกโดยย่อว่า AOT โดยทำหน้าที่ในการบริหารจัดการท่าอากาศยานในกำกับดูแล จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ (ทสภ.) ท่าอากาศยานดอนเมือง (ทดม.) ท่าอากาศยานเชียงใหม่ (ทชม.) ท่าอากาศยานแม่ฟ้าหลวง เชียงราย (ทชร.) ท่าอากาศยานภูเก็ต (ทภก.) และท่าอากาศยานหาดใหญ่ (ทหญ.) โดยมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินงาน คือ ทอท. เป็นผู้ดำเนินการ และจัดการท่าอากาศยานที่ดี ระดับโลก : การมุ่งเน้น คุณภาพการให้บริการ โดยคำนึงถึงความปลอดภัย และสร้างรายได้อย่างสมดุล (บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), 2561)

สมรรถนะของบุคลากร ทอท.

สมรรถนะของบุคลากร ทอท. มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นตัวชี้วัดมาตรฐานให้บุคลากรนำไปสู่การปฏิบัติให้มีความรู้ ทักษะที่สามารถสนับสนุนการดำเนินธุรกิจของ ทอท.ให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนด โดยมีสมรรถนะที่สำคัญ ดังนี้ (บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), 2564)

สมรรถนะการบริหาร (Managerial Competency: MC) มีจำนวน 4 สมรรถนะ ได้แก่ มีภาวะผู้นำ (Leadership) บริหารจัดการธุรกิจยอดเยี่ยม (Business Management) สร้างสรรค์ การเปลี่ยนแปลง (Change Catalyst) และสร้างสรรคคุณค่าร่วมกันขององค์กร (Create Shared Value)

สมรรถนะหลัก (Core Competency: CC) ประกอบด้วย

- 1) สมรรถนะหลักในการบริหารท่าอากาศยานด้านเครือข่ายพันธมิตร ได้แก่ สายการบิน คู่ค้า คู่ความร่วมมือ ผู้ส่งมอบ หน่วยงานกำกับดูแล ผู้ถือหุ้น ชุมชนและสังคม โดยประสานและสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินงานท่าอากาศยานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) สมรรถนะหลักในการบริหารท่าอากาศยานด้านมาตรฐานความปลอดภัย และการรักษาความปลอดภัยท่าอากาศยานให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎระเบียบ และมาตรฐานที่ทัดเทียมระดับสากล
- 3) สมรรถนะหลักในการบริหารท่าอากาศยานด้านการมีจิตบริการ (Service Minded)

สมรรถนะรายตำแหน่ง (Functional Competency: FC) โดยมีสมรรถนะรายตำแหน่งตามกลุ่มงาน (Job Family) จำนวน 8 Job Family ได้แก่ กลุ่มงานนิติการ กลุ่มงานด้านการแพทย์ กลุ่มงานบัญชีและการเงิน กลุ่มงานตรวจสอบและพัสดุ กลุ่มงานด้านสนับสนุน กลุ่มงานวิชาชีพเทคนิค กลุ่มงานมาตรฐานและปฏิบัติงานท่าอากาศยาน และกลุ่มงานวิเคราะห์และวิชาการ

สมรรถนะการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลของบุคลากร ทอท.

ปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานของ ทอท. และอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้โดยสาร ดังนั้น ทอท. จึงได้กำหนดสมรรถนะ สมรรถนะการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลของบุคลากร ดังนี้ (บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), 2565)

1) สมรรถนะขั้นพื้นฐาน (Basic) ผู้ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีประสบการณ์ 1-2 ปี สามารถอธิบายความสำคัญ และวิธีการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลได้ตามมาตรฐาน มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถอธิบายความสำคัญ ความหมาย หลักการ ทฤษฎี ประเภท วัตถุประสงค์เข้าใจโครงสร้าง องค์ประกอบ ตัววัดประสิทธิภาพ ปัจจัยความสำเร็จของการจัดการเทคโนโลยีดิจิทัลได้

2) สมรรถนะขั้นพัฒนา (Develop) นักจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลชำนาญการ (ขั้นต้น) มีประสบการณ์ 2-3 ปี สามารถอธิบายและใช้เครื่องมือเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมกับบริบท มีความรู้ ความเข้าใจในการใช้เครื่องมือเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถเข้าใจ ใช้เครื่องมือเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะด้านการฟัง (Deep Listening) ทักษะการสื่อสาร (Communication) ทักษะการจับประเด็น (Capture) ทักษะการเรียบเรียงเรียง และการเขียน (Writing) - สามารถใช้เครื่องมือเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลในลักษณะของ Tacit to Explicit สามารถบริหารจัดการเทคโนโลยีดิจิทัลในระดับบุคคลได้

3) สมรรถนะขั้นเชี่ยวชาญ (Professional) นักจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลชำนาญการ (พิเศษ) มีประสบการณ์ 3-5 ปี สามารถใช้เครื่องมือการจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและสร้าง Explicit Knowledge ได้อย่างเชี่ยวชาญ สามารถเขียนแผนที่ความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (K-Map) เพื่อบ่งชี้ความรู้และตรวจสอบหัวข้อความรู้ (K-Audit) สามารถจัดทำโครงสร้างความรู้ (อนุกรมวิธาน) สามารถค้นหา ถอดบทเรียน (Lesson Learned) วิธีปฏิบัติที่ดี (Good Practice) วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) สามารถออกแบบ และใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับบริบทของความรู้ เพื่อจัดการความรู้ สามารถจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

กิจกรรมถ่ายทอดความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และสรุปผล หลังการดำเนินกิจกรรม (After Action Review) ได้ มีทักษะการสื่อสารที่ดีเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล

4) สมรรถนะขั้นเชี่ยวชาญ ประยุกต์ใช้ความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (Expert) วิทยากร/ที่ปรึกษา ในระดับกระบวนการ มีประสบการณ์ 5-7 ปี สามารถวิเคราะห์บริบทองค์กร หน่วยงานเพื่อสร้างระบบการจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเชี่ยวชาญและสามารถออกแบบหลักสูตรการเรียนการสอนด้านเทคโนโลยีดิจิทัลได้ สามารถวิเคราะห์บริบทองค์กร (Organization Profile) และออกแบบระบบการจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถจัดการความรู้ในระดับกระบวนการ (KM in Process) จนเกิดผลลัพธ์การจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลจนนำไปสู่นวัตกรรม สามารถจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในระดับกระบวนการจนเกิดผลลัพธ์ จนนำไปสู่การเพิ่มผลผลิต เป็นที่ปรึกษา/ให้ข้อเสนอแนะกับหน่วยงานอื่นได้ หรือให้ข้อเสนอแนะนักเทคโนโลยีดิจิทัล ทักษะการสื่อสารที่ดีเยี่ยม (Excellence Communication Skill) สามารถสอน (Teach) บรรยาย (Lecture) เกี่ยวกับการจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลได้ทั้งภายในและภายนอกองค์กร

5) สมรรถนะขั้นบริหาร วิทยากร/ที่ปรึกษาอาวุโส ในระดับกลยุทธ์ มีประสบการณ์ 7 ปีขึ้นไป สามารถวางแผนเชิงกลยุทธ์การจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและเป็นแบบอย่างด้านการจัดการความรู้ มีความรู้ความเข้าใจในภาพรวมของระบบงานต่าง ๆ ขององค์กร สามารถคิดและวิเคราะห์การจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเชิงกลยุทธ์ สามารถจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในระดับยุทธศาสตร์ (Organization Strategic Level) สามารถพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ที่สนับสนุน/ผลิตภัณฑ์/บริการ/ระบบงานใหม่ ๆ ที่เพิ่มคุณค่าแก่หน่วยงานและองค์กร เป็นต้นแบบการถ่ายทอดแบ่งปันและการจัดการความรู้ที่ดีในองค์กรได้

การพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลของบุคลากร ทอท.

ทอท. ได้มีการพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลของบุคลากร โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการท่าอากาศยาน ด้วยการนำ Digital Technology เข้ามาใช้ในการดำเนินงานผ่านโครงการ Digital Platform ซึ่งเป็นการบูรณาการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารตลอดจนอุปกรณ์ที่มีอยู่ของ ทอท. ให้อยู่ในชุดข้อมูล เดียวกันในรูปแบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) โดยสามารถนำมาแสดงผลแบบ Real Time การวิเคราะห์ ข้อมูล และการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (A.I.) ในการคาดการณ์ล่วงหน้า เพื่อให้สามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติงานของ พนักงาน และสามารถเป็นเครื่องมือในการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังนี้

1. Digital Platform M1: Digital Airport เป็นการพัฒนาเทคโนโลยีในรูปแบบ Application บนอุปกรณ์พกพา เพื่อบริหารจัดการท่าอากาศยานให้มีประสิทธิภาพ และยกระดับคุณภาพการให้บริการซึ่งจะช่วย อำนวยความสะดวกผู้โดยสารในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนการส่งเสริมกิจกรรมเชิงพาณิชย์ของผู้ประกอบการ

2. Digital Platform M2: Digital Operation เพื่อบูรณาการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานท่าอากาศยานใช้เป็นเครื่องมือให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยอาศัยความถูกต้องของข้อมูลแบบ Real Time การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ เพื่อนำมาจัดสรรทรัพยากรการคาดการณ์และวางแผนในการ

ปฏิบัติงานล่วงหน้าจากฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) และปัญญาประดิษฐ์ (A.I.) เพื่อเป็นเครื่องมือในการประสานความร่วมมือระหว่างผู้ปฏิบัติงานภายในท่าอากาศยาน

3. Digital Platform M3: Digital Office เพื่อบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการทำงานของพนักงาน ทอท. เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในโลกดิจิทัลในปัจจุบัน เป็นการสร้างวัฒนธรรมด้านดิจิทัลในกระบวนการทำงาน การสร้างกระบวนการในการทำงานในรูปแบบเทคโนโลยีดิจิทัล การนำเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อนำมาวิเคราะห์ในการพัฒนาบุคลากรและกระบวนการทำงาน และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อนำมาวิเคราะห์ในการคาดการณ์ ทั้งในด้านทรัพยากรบุคคลและการดำเนินธุรกิจของ ทอท.

4. Digital Platform M4: Digital Cargo เพื่อให้การใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมกับการขนส่งสินค้าทางอากาศ (Air Cargo Digital Platform) เพื่อให้สามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาให้เป็นไปตามความต้องการ ของผู้ใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ

ทอท. ยังมีการพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลของบุคลากร ด้วยการนำ Digital Technology มาใช้ในการดำเนินงานและปฏิบัติการท่าอากาศยาน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งด้านข้อมูลและระบบเครือข่ายที่ทันสมัยให้เหมาะสมและสามารถรองรับการให้บริการเทคโนโลยีดิจิทัล ควบคู่กับการมุ่งเน้นการพัฒนาด้านมาตรฐานและคุณภาพบริการอย่างต่อเนื่อง โดยการวิจัยและพัฒนาเพื่อนำแนวคิดเชิงนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานที่มีการเปลี่ยนแปลงตามความปกติใหม่ (New Normal) เพื่อมุ่งสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง (High Performance Organization: HPO) ในทุกมิติ (บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), 2565)

นอกจากนี้ ทอท. ได้มีการพัฒนาแอปพลิเคชัน SAWASDEE by AOT บนแนวคิดประตูสู่ประเทศไทย หรือ Gateway to Thailand ที่ครอบคลุมความต้องการของนักท่องเที่ยว นำเทคโนโลยีมาผสานกับไลฟ์สไตล์ ผู้คนที่จะเป็นตัวช่วยนักท่องเที่ยว ในการตอบโจทย์ 3 ด้าน คือ สร้างประสบการณ์ดิจิทัลในสนามบินดิจิทัลไลฟ์สไตล์ ยกกระดับบริการด้านการใช้จ่าย สิทธิพิเศษ และความปลอดภัยครบวงจรหลังสถานการณ์ COVID-19 คลี่คลายลงและหลายประเทศปลดล็อกมาตรการให้ประชาชนสามารถเดินทางข้ามประเทศได้ ตั้งแต่ช่วงต้นปี 2565 เป็นต้นมา ส่งผลให้มีชาวต่างชาติเดินทางเข้าประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทอท. คาดการณ์ว่าในปี 2566 ท่าอากาศยานทั้ง 6 แห่ง จะมีผู้โดยสารเพิ่มขึ้นถึง 96 ล้านคน เพิ่มขึ้น 68% เมื่อเทียบกับจำนวนผู้โดยสารก่อนการแพร่ระบาด และคาดว่าในปี 2567 จะกลับมาฟื้นตัวเป็นปกติเทียบกับก่อนเกิด COVID-19 มีจำนวนผู้โดยสารถึง 142 ล้านคน (นิตินัย ศิริมรรถการ, 2565)

แนวคิดเกี่ยวกับพุทธบูรณาการ

ความหมายของพุทธบูรณาการ

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2540) ได้ให้ความหมายบูรณาการ หมายถึง การทำให้หน่วยย่อยที่มีอยู่ทั้งหลายที่สัมพันธ์กันและกันเข้ามารวมทำหน้าที่ประสานกลมกลืนให้เป็นองค์รวมหนึ่งเดียวที่มีความหมายครบถ้วนสมบูรณ์ในตัว

ทิตินา แคมณี (2548) ได้ให้นิยามของการบูรณาการ หมายถึง การทำให้สมบูรณ์โดยการนำหน่วยย่อยๆ ที่มีความสัมพันธ์มาทำหน้าที่อย่างผสมผสานกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวให้ครบถ้วนสมบูรณ์ในตัวเองไม่ได้แยกเป็นส่วนๆ

คณะกรรมการการอุดมศึกษา (2557) กล่าวว่า การบูรณาการ (Integration) หมายถึง การประสานกลมกลืนกันของแผนกระบวนการ สารสนเทศ การจัดสรรทรัพยากร การปฏิบัติการ ผลลัพธ์ และการวิเคราะห์ เพื่อสนับสนุนเป้าประสงค์ที่สำคัญของสถาบัน (Organization-wide Goal) การบูรณาการที่มีประสิทธิผลเป็นมากกว่าความสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน (Alignment) ซึ่งการดำเนินการของแต่ละองค์ประกอบภายในระบบการจัดการ ผลการดำเนินการมีความเชื่อมโยงกันเป็นหนึ่งเดียวอย่างสมบูรณ์

กล่าวโดยสรุป การบูรณาการ หมายถึง กระบวนการผสมผสานเชื่อมประสานสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งเข้ามารวมกันให้เป็นหนึ่งเดียวครบถ้วน สมบูรณ์ เป็นเอกภาพในตัวแบบไม่แยกส่วน จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของแกนหลักหรือส่วนประกอบที่ใหญ่ขึ้น

ส่วนคำว่า พระพุทธศาสนา มาจาก 3 คำ (พระธรรมกิตติวงศ์, 2551) คือ พระ มาจากคำว่า “วร” แปลว่า “ประเสริฐ” ถ้าหมายถึงบุคคลจะหมายถึง ผู้มีศีล มีธรรม ตั้งใจฝึกฝนอบรมตนเอง เพื่อทำพระนิพพานให้แจ้ง ออกบวช เพื่อเว้นจากความชั่วทั้งปวงตั้งใจทำดีทุกอย่าง และกลั่นใจให้บริสุทธิ์ พุทธ แปลว่า ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานแล้ว คือ รู้แจ้ง เห็นจริง ในสรรพสัตว์ และสรรพสิ่งทั้งปวง ด้วยญาณทัศนะอันบริสุทธิ์ หมดกิเลสแล้ว ศาสนา มาจากคำว่า “สาสน” แปลว่า คำสอน และพระพุทธศาสนา แปลว่า คำสั่งสอนของผู้รู้แจ้ง เห็นจริง ในสรรพสัตว์ และสรรพสิ่งทั้งปวง หรือแปลว่า ศาสนาของพระพุทธเจ้า หรือแปลว่าคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า

กล่าวโดยสรุป พุทธบูรณาการ หมายถึง การผสมผสานกันระหว่างหลักศาสนาพุทธกับศาสตร์สมัยใหม่อย่างกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวไปในทิศทางเดียวกัน ส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดเป็นองค์รวมที่สมบูรณ์ เป็นเอกภาพในตัวแบบไม่แยกส่วน เพื่อนำไปสู่การสร้างสันติสุขในสังคมต่อไป

หลักไตรสิกขา

ความหมายของไตรสิกขา

พุทธทาสภิกขุ (2549) ได้อธิบายว่า การศึกษา ในภาษาไทย หมายถึง การศึกษาเล่าเรียน ซึ่ง ตรงกับคำว่า สิกขา ในพระพุทธศาสนา หมายถึง การปฏิบัติ ได้รับความปัญญา คือ ลีณาละ ลีนาโตะ ลีนาโหะ ผลของการปฏิบัติสิกขาเป็นอย่างนั้น การปฏิบัติอย่างนั้นก็เพื่อความรอดจากสิ่งอันไม่พึงปรารถนา สิ่งใดที่เป็นความทุกข์ทรมาน ความยุ่งยากลำบากแก่จิตใจก็เรียกว่า อันไม่พึงปรารถนา แก้ไขด้วยการศึกษา

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2550) ได้ให้ความหมายไตรสิกขาว่า หมายถึง การพัฒนามนุษย์ให้ดำเนินชีวิตดีงามถูกต้อง ทำให้มีวิถีชีวิตที่เป็นมรรค เป็นทางดำเนินชีวิตหรือวิถีชีวิตที่ ถูกต้องดีงามของมนุษย์ ต้องเรียนรู้อีกพัฒนาตน คือ สิกขามรรคกับสิกขาจึงประสานเป็นอัน เดียวกัน เมื่อมองในแง่ปริยัติ 4 ก็เป็นอริยมรรค คือ วิถีชีวิตอันประเสริฐเมื่อเป็นมรรคก็ดำเนิน ก้าวหน้าไปสู่จุดหมายด้วยการจัดสมุทัยให้หมดไป ช่วยให้เรามีชีวิตที่พึ่งพา อวิชา ตัณหา อุปทาน น้อยลงไป ไม่อยู่ใต้อำนาจครอบงำ พร้อมกับที่การมีปัญญาเพิ่มขึ้น และดำเนินชีวิตด้วยปัญญามากขึ้น ตามลำดับจนกระทั่งในที่สุดพอสมุทัยหมดทุกข์ก็หมดก็บรรลุหมายเป็น นิโรธ โดยสมบูรณ์

องค์ประกอบของไตรสิกขา

ไตรสิกขา เป็นหลักการสำคัญของการพัฒนามนุษย์ การฝึกฝนและพัฒนามนุษย์นั้น ทางพุทธศาสนา จัดวางเป็นหลักเรียกว่า ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งถือว่าเป็นระบบการศึกษาที่ทำให้บุคคลพัฒนาอย่าง มีบูรณาการ และให้มนุษย์เป็นองค์รวมที่พัฒนาอย่างมีดุลยภาพ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2550)

ศีล เป็นเรื่องของการฝึกในด้านพฤติกรรม โดยเฉพาะพฤติกรรมเคยชิน เครื่องมือที่ใช้ในการฝึกศีล ก็คือวินัย วินัยเป็นจุดเริ่มต้นในกระบวนการศึกษาและการพัฒนามนุษย์

สมาธิ เป็นเรื่องของการฝึกในด้านจิต หรือระดับจิตใจ ได้แก่ การพัฒนาคุณสมบัติต่างๆ ของจิต สามารถพัฒนาคุณภาพ สมรรถภาพ และสุขภาพของจิต

ปัญญา เป็นเรื่องของการฝึกหรือพัฒนาในด้านการรู้ความจริงหรือรู้เห็นตามที่เป็น ตลอดจนรู้แจ้ง ความจริงที่เป็นสากลของสิ่งทั้งปวง

หลักทั้ง 3 ประการที่กล่าวมานี้ เป็นส่วนประกอบของชีวิตที่ดั่งงาม เป็นการฝึกคนให้เจริญ งอกงาม ด้วยการพัฒนา 4 ด้าน ได้แก่ กายภาวนา ศีลภาวนา จิตภาวนา และปัญญาภาวนา นั่นเอง

การประยุกต์หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลของบุคลากร ทอท.

ไตรสิกขา เป็นหลักและกระบวนการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาเพื่อให้บุคคลได้พบความรู้ด้วยตนเอง โดยการเรียนรู้จากการสัมผัสและสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ปัญหา และสถานการณ์ต่างๆ จนมีความชำนาญในการแก้ปัญหาที่รอบตัวที่เกิดขึ้น ดังนั้น เพื่อให้การประยุกต์หลักไตรสิกขาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลของบุคลากร ทอท.เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ฝึกอบรมให้บุคลากรของ ทอท.มีความรู้คุณธรรม ทั้งทางด้านทฤษฎีและการปฏิบัติเพื่อนำไปสู่ชีวิตที่ดั่งงาม จะก่อให้เกิดปัญหาอันส่งผลให้บุคลากรประสบผลสำเร็จทั้งในด้านครอบครัว การทำงาน และสังคม

2. กำกับดูแลพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรด้วยศีล ในกรอบการสำรวมกาย วาจา ให้เรียบร้อยให้อยู่ในสภาวะปกติธรรมดา ไม่ใช่กาย วาจา ไปก่อความเดือดร้อนให้แก่ตนและผู้อื่น เป็นเสมือนกรอบทางวินัย และกฎหมาย ที่ต้องยึดถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด สมาธิ คือ ความรักษาใจมั่น การรักษาใจให้สงบนิ่ง ไม่ให้ฟุ้งซ่าน ระงับใจได้ควบคุมใจได้บรรเทาความเครียดได้

3. ฝึกอบรมบุคลากรให้เกิดปัญญา เข้าใจสภาวะความเป็นจริงตามหลักเหตุและผลในสถานการณ์ปัจจุบัน พร้อมทั้งสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมในการทำงานได้เป็นอย่างดี

4. การพัฒนาทรัพยากรบุคคลด้วยการพัฒนาสมรรถนะ (Competency) จึงเป็นปัจจัยช่วยให้พัฒนา ศักยภาพของบุคลากรเพื่อให้ส่งผลไปสู่การพัฒนาองค์กร การนำพุทธบูรณาการมาใช้ในการพัฒนาให้เป็นท่าอากาศยานที่เน้นคุณค่า (Value-Based Economy) ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ความคิดสร้างสรรค์ และภาคบริการ ควบคู่กับการพัฒนาบุคลากรที่เปี่ยมด้วยคุณธรรม จริยธรรม เพื่อสร้างความมั่นใจ และพึงพอใจให้กับผู้ใช้บริการ ท่าอากาศยาน ของ ทอท. ภายใต้คำขวัญของ ทอท. คือ “ปลอดภัย คือ มาตรฐาน บริการ คือ หัวใจ”

5. นำหลักไตรสิกขาพัฒนาบุคลากรให้ดำเนินชีวิตดั่งงามถูกต้อง ทำให้มีวิถีชีวิตที่เป็นมรรค เป็นทาง ดำเนินชีวิตหรือวิถีชีวิตที่ถูกต้องดั่งงาม มีการเรียนรู้ฝึกฝนพัฒนาตนมาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาดิจิทัล

แพลตฟอร์ม (Digital Platform) เพื่อสร้างประสบการณ์ให้กับทุกภาคส่วน ได้แก่ ผู้โดยสาร ผู้ประกอบการ คู่ค้า และสายการบิน รวมถึงผู้บริหาร และพนักงานของ ทอท. ให้ได้รับความสะดวกสบาย และประทับใจ

บทสรุป

การดำเนินงานของ ทอท. มีความเกี่ยวข้องกับการประสานงานกับภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคสังคมและชุมชน ทั้งในด้านนโยบาย ด้านการปฏิบัติงาน และด้านการเป็นพันธมิตรทางธุรกิจในระดับต่างๆ รวมถึงความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้เสียที่เกิดจากการดำเนินงานตามห่วงโซ่ธุรกิจและกระบวนการทางธุรกิจ (Business Process) ของ ทอท. ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้วยหลักสมรรถนะ ให้เป็นผู้ที่มีความรู้คู่คุณธรรมตามหลักของพุทธบูรณาการ ด้วยการนำหลักไตรสิกขา ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งถือว่าเป็นหลักที่ทำให้เกิดการพัฒนามีระบบทั้งทางด้านความรู้คู่คุณธรรม และให้มนุษย์เป็นองค์รวมที่พัฒนาอย่างมีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลดีต่อการพัฒนาพนักงาน ทอท. ในอนาคตอย่างยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2557). *คู่มือประกันคุณภาพการศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๕๗ (ระดับคณะ)*
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. สืบค้นเมื่อ 9 มีนาคม 2566,
จาก https://chumphon.mju.ac.th/goverment/20111119104834_chumphon2/Doc_25590517161313_805552.pdf
- ทิศนา แคมมณี. (2548). *รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย*.
โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตินัย ศิริมรรถการ. (2565). *เจาะแนวคิด "สกาย ไอซีที" เมื่อการท่องเที่ยวไทย..ต้องปฏิวัติสู่ Digitalization*.
สืบค้นเมื่อ 7 มีนาคม 2566, จาก https://bit.ly/sawasdeebyaot_download
- บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน). (2561). *ประวัติความเป็นมาของ ทอท*.
สืบค้นเมื่อ 7 มีนาคม 2566, จาก <https://www.airportthai.co.th/th/เกี่ยวกับ-ทอท/ประวัติความเป็นมา/>
- _____. (2563). *ธุรกิจของ ทอท*. สืบค้นเมื่อ 7 มีนาคม 2566,
จาก <https://corporate.airportthai.co.th/th/business/>
- _____. (2564). *New Normal Digital Transformation in the Aviation Industry*.
สืบค้นเมื่อ 7 มีนาคม 2566, จาก <https://www.airportthai.co.th/wp-content/uploads/2021/12/AnnualReport2021th.pdf>.
- _____. (2564). *แผนพัฒนาการจัดการความรู้ ทอท. (ปีงบประมาณ 2564-2568)*.
สืบค้นเมื่อ 7 มีนาคม 2566, จาก <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER6/DRAWER007/GENERAL/DATA0000/00000907.PDF>
- บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน). (2565). *แผนพัฒนาการจัดการความรู้ ทอท. (ปีงบประมาณ 2564-2568)*. บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน).

- บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน). (2565). *แผนวิสาหกิจของ ทอท. (ปีงบประมาณ 2560 - 2565) ฉบับทบทวน*. สืบค้นเมื่อ 7 มีนาคม 2566, จาก <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER6/DRAWER007/GENERAL/DATA0000/00000119.PDF>
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช ป.ธ.9, ราชบัณฑิต). (2551). *พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ คำวัต. ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม*.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2540). *พุทธธรรมกับการพัฒนาชีวิต*. ธรรมสภา.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2550). *ไตรสิกขา: หลักการสำคัญของการพัฒนามนุษย์*. สืบค้นเมื่อ 9 มีนาคม 2566, จาก <https://www.watnyanaves.net/en/book-reading/116/10>
- พุทธทาสภิกขุ. (2549). *การศึกษาสมบูรณ์แบบ:คือวงกลมที่คุ้มครองโลกถึงที่สุด*. อุษาการพิมพ์.
- วิไลพร กิ่งแก้ว. (2555). *ไตรสิกขา : หลักการพัฒนาแบบบูรณาการ*. สืบค้นเมื่อ 9 มีนาคม 2566, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/363178>
- HRNOTE. (2019). *เสริมสร้างสมรรถนะ (Competency) ให้บุคลากรส่งเสริมการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ในองค์กรให้มีประสิทธิภาพ*. Retrieved March 7, 2023, from <https://th.hrnote.asia/orgdevelopment/190624-competency/> 9 มีนาคม 2566

ความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายทั่วไปกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505* The Relationship between General Law and the Sangha Act, B.E. 2505

ปัญญ์ณิสาร์ องค์กรปรัชญากุล¹
Pannisa Ongprachayukul¹

วันรับบทความ 6 มิถุนายน 2566
วันแก้ไขบทความ 19 มิถุนายน 2566
วันตอบรับบทความ 26 มิถุนายน 2566

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายทั่วไปกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ซึ่งประเทศไทยได้ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษรและมีการจัดลำดับศักดิ์ของกฎหมายไว้คือ กฎหมายที่มีลำดับชั้นต่ำกว่าจะขัดหรือแย้งต่อกฎหมายที่มีศักดิ์สูงกว่ามิได้ ดังนั้นกฎหมายที่มีศักดิ์หรือลำดับชั้นต่ำกว่า จะต้องตราออกมาให้มีข้อความสอดคล้องกับกฎหมายที่มีลำดับศักดิ์ สูงกว่า จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายทั่วไปกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 พบว่ามีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายทั่วไป 6 ฉบับ คือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 ซึ่งกฎหมายทั้ง 6 ฉบับนี้รวมถึงพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 อยู่ในลำดับศักดิ์กฎหมายของประเทศไทย ลำดับที่ 3 พระราชบัญญัติประมวลกฎหมาย ดังนั้นจึงมีระดับศักดิ์ความเท่าเทียมเดียวกันในการบังคับใช้กฎหมาย โดยกฎหมายทั่วไปทั้ง 6 ฉบับ มีความสัมพันธ์กับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 อยู่ 3 ประเด็นคือ ประเด็นแรกพระภิกษุถูกจับหรือขังในคดีอาญา ประเด็นที่สองวัดจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลและให้เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนนิติบุคคล ประเด็นสุดท้ายพระภิกษุถูกพิพากษาว่าเป็นบุคคลล้มละลายต้องสึกจากสมณเพศบรรพชิต ซึ่งผลการศึกษาความสัมพันธ์ของกฎหมายเรื่องนี้จะทำให้คณะสงฆ์และประชาชนทั่วไปได้เข้าใจถึงความเท่าเทียมและความสัมพันธ์ของหลักการบังคับใช้ระหว่างกฎหมายทั่วไปกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และเป็นแนวทางในการนำความสัมพันธ์กฎหมายทั่วไปกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาวิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นและแก้ไขปัญหให้กับคณะสงฆ์ในกรณีต่างๆ ได้อย่างถูกต้องตามหลักกฎหมาย อันจะเป็นประโยชน์ต่อคณะสงฆ์ ประชาชนทั่วไป สังคม และประเทศชาติได้ต่อไป

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์ กฎหมายทั่วไป พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505

¹ มหาวิทยาลัยเกริก

¹ Krirk University, Thailand. E-mail: pantip2ong@gmail.com

* บทความจากงานประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 16, 31 มีนาคม 2566

Abstract

This article aims to show the relationship between general law and the Sangha Act, B.E. 2505. Thailand uses a written legal system and has a hierarchy of laws. A law of a lower hierarchy cannot contradict or contradict a law of higher rank. Therefore, the laws of higher rank or lower hierarchy must be enacted to have a message consistent with the law of higher rank. The relationship between general law and the law of the Sangha from the study The Sangha Act of 1962 was found to be related to 6 general laws, namely the Civil and Commercial Code, Criminal Code, Code of Civil Procedure, Criminal Procedure Code, Bankruptcy Act B.E. 2483, and Act Bankruptcy Court Establishment and Bankruptcy Case Procedure 1999. These six laws include the Sangha Act, B.E. 2505, is in the 3rd order of Thailand's law rank, the law code. Therefore, it has the same rank and equality in law enforcement. In general, all 6 laws are related to 3 issues of Sangha law: The first issue was that monks were arrested or imprisoned for criminal cases. The second issue is that the temple is registered as a juristic person and the abbot is the representative of the juristic person. The last point was that the monk was sentenced to bankruptcy and had to leave the monkhood. The results of the study of the relations of this law will enable the Sangha and the general public to understand the equality and the relationship of principles of enforcement between general law and the Sangha Act, B.E. 2505 and It is a guideline for bringing general law relations with the Sangha Act of 1962 to analyze the problems that arise and solve problems for the Sangha in various cases. correctly according to the law which will benefit the clergy the general public, society and the country can continue.

Keywords: Relationship, Common law, The Sangha Act, B.E. 2505

บทนำ

ประเทศไทยมีการใช้กฎหมายเป็นส่วนหนึ่งในการปกครองประเทศ ตั้งแต่อดีตได้มีการร่างกฎหมาย และพัฒนาระบบกฎหมายมากมาย จนกระทั่งในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวซึ่งได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีการปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดินจึงทรงเห็นความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงระบบกฎหมายไทยให้มีความเหมาะสมและทันสมัยมากขึ้น อันจะนำไปสู่การขอยกเลิกสิทธิสภาพนอกอาณาเขตได้ในที่สุด ในการปรับปรุงระบบกฎหมายใหม่นั้น คณะกรรมการที่ตรวจชำระและร่างประมวลกฎหมาย ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2440 โดยมีพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ เสนาบดีกระทรวงยุติธรรมทรงเป็นองค์ประธาน ได้พิจารณาว่าจะเลือกใช้กฎหมายของประเทศใดเป็นหลักในการชำระกฎหมายไทย ในที่สุดคณะกรรมการได้ลงความเห็นเห็นว่า ระบบกฎหมายของประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมายมีการแบ่งหมวดหมู่กฎหมายอย่างมีระเบียบเหมาะสมกับประเทศไทย และที่สำคัญคือประเทศต่างๆ ที่ไทยต้องการปลดปล่อยสิทธิสภาพนอกอาณาเขตก็ล้วนแต่ใช้ประมวลกฎหมายทั้งสิ้น

ระบบกฎหมายของประเทศไทยยังได้จัดแบ่งลำดับศักดิ์กฎหมายไว้ด้วย การจัดลำดับศักดิ์ฐานะหรือความสูงต่ำของกฎหมายมีหลักการตีความว่า กฎหมายที่มีศักดิ์ต่ำกว่า คือมีลำดับชั้นต่ำกว่าจะขัดหรือแย้งต่อกฎหมายที่มีศักดิ์สูงกว่าหรือมีลำดับชั้นสูงกว่ามิได้ ดังนั้นกฎหมายที่มีศักดิ์หรือลำดับชั้นต่ำกว่า จะต้องตราออกมาให้มีข้อความสอดคล้องกับกฎหมายที่มีลำดับศักดิ์สูงกว่า ซึ่งเรียกกันว่าเป็นกฎหมายแม่บทให้อำนาจกฎหมายลำดับรองซึ่งเรียกกันว่ากฎหมายลูกไว้ หากบัญญัติออกมาขัดแย้งหรือฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายแม่บทแล้ว จะมีผลให้กฎหมายที่มีศักดิ์ต่ำกว่าใช้บังคับมิได้

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการออกกฎหมายมาใช้บังคับมากมาย ทั้งกฎหมายที่ใช้บังคับกับสังคมประชาชนทั่วไป และกฎหมายเฉพาะที่ออกใช้บังคับกับบุคคลบางกลุ่ม หรือบังคับบางเรื่อง เป็นต้น ซึ่งคณะสงฆ์เป็นกลุ่มบุคคลเฉพาะที่มีการออกกฎหมายบังคับใช้เช่นกันคือ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และกฎหมายลำดับรองที่ออกโดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ เมื่อเกิดปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับพระภิกษุ วัฑฒารามต่างๆ เช่น เกิดการกล่าวหาว่าพระภิกษุกระทำความผิดในคดีอาญา คดีแพ่ง การพิพาทที่ดินธรณีสงฆ์ เป็นต้น จะมีคำถามตามมาว่า กฎหมายให้ความเป็นธรรมกับคณะสงฆ์หรือไม่ พระภิกษุจะได้รับความเป็นธรรมในการกระบวนกรยุติธรรมหรือไม่ ทำไมพระภิกษุต้องสึกก่อนแม้เพียงถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด รวมถึงการตั้งข้อสงสัยถึงว่า กฎหมายคณะสงฆ์จะมีศักดิ์ต่ำกว่ากฎหมายบ้านเมืองทั่วไปหรือไม่ จึงทำให้พระภิกษุอาจไม่ได้รับความเป็นธรรมในการถูกดำเนินคดี หรือการได้รับคุ้มครองในสิทธิเสรีภาพความเป็นมนุษย์ด้วยเช่นกัน

ดังนั้นจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายทั่วไปกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ว่ามีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างไร มีความขัดแย้งเลื่อมล้ำกันหรือไม่ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505

มีประเด็นใดบ้างเกี่ยวข้องกับกฎหมายทั่วไป และมีกฎหมายทั่วไปฉบับใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติ

คณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ซึ่งผลการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายและความสัมพันธ์ของกฎหมายในเรื่องนี้จะเป็นประโยชน์ต่อคณะสงฆ์และประชาชนทั่วไปเพื่อให้ได้เข้าใจถึงความเท่าเทียมและความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบังคับใช้กฎหมายทั่วไปกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และเพื่อเป็นแนวทางในการนำความสัมพันธ์กฎหมายทั่วไปกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาวิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นและแก้ไขปัญหาให้กับคณะสงฆ์ในกรณีต่างๆ ได้ถูกต้องตามหลักกฎหมาย อันจะเป็นประโยชน์ต่อคณะสงฆ์ประชาชนทั่วไป สังคม และประเทศชาติได้ต่อไป

เนื้อหา

ความเป็นมาของระบบกฎหมายไทย

การศึกษาความเป็นมาของระบบกฎหมายไทยนั้น ได้ทำการศึกษาระบบกฎหมายที่ใช้กันในประเทศต่างๆ ทั่วโลก รวมทั้งสภาพลักษณะของประเทศนั้นๆ ในการเลือกนาระบบกฎหมายไปใช้ตามความเหมาะสมกับสภาพสังคมของประเทศตนก่อน อันเป็นที่มาของประเทศไทยในการเลือกใช้ระบบกฎหมายด้วยดังนี้

ระบบของกฎหมาย (Legal System) หรือ สกุลของกฎหมาย (Legal Family) เป็นความพยายามของนักกฎหมาย ที่จะจับกลุ่มของกฎหมายที่มีอยู่ในประเทศต่างๆ ในโลก ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันเข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งในปัจจุบันนี้ระบบกฎหมายอาจแบ่งออกได้เป็น 4 ระบบ คือ (ทวิยศ ศรีเกต, 2558)

1. ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) นักกฎหมายบางท่านเรียกว่า ระบบประมวลกฎหมาย (Code Law) หรือสกุลโรมานอ เยอรมานิก (Romano Germanic) กฎหมายระบบนี้กำเนิดขึ้นในทวีปยุโรป จากการศึกษาค้นคว้ากฎหมายโรมัน โดยเฉพาะอิตาลีกับเยอรมัน ซึ่งได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมโรมัน ถือเป็นประเทศที่พัฒนากฎหมายระบบนี้ให้เกิดขึ้นอย่างจริงจัง กฎหมายระบบนี้ให้ความสำคัญกับกฎหมายที่มีการบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร การศึกษากฎหมายต้องเริ่มจากตัวบทกฎหมายเป็นสำคัญ คำพิพากษาของศาลไม่ใช่กฎหมาย แต่เป็นบรรทัดฐานแบบอย่างในการตีความกฎหมาย ปัจจุบันประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร ได้แก่ อิตาลี เยอรมัน สวิตเซอร์แลนด์ สเปน ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และไทย

2. ระบบกฎหมายไม่เป็นลายลักษณ์อักษร (Common Law) ตำราบางเล่มเรียกว่า กฎหมายจารีตประเพณีกำเนิดขึ้นในประเทศอังกฤษ กฎหมายระบบนี้ให้ความสำคัญกับจารีตประเพณี โดยใช้เป็นหลักในการพิจารณาตัดสินคดีความต่างๆ ที่เกิดขึ้น เมื่อตัดสินชี้ขาดแล้วก็กลายเป็นหลักการ เมื่อมีคดีความที่มีลักษณะคล้ายกันเกิดขึ้นก็ต้องใช้หลักของคดีแรกเป็นบรรทัดฐานในการตัดสินชี้ขาด ปัจจุบันประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และประเทศในเครือจักรภพ

3. ระบบกฎหมายประเทศสังคมนิยม เกิดขึ้นและใช้อยู่ในสหภาพโซเวียตและกลุ่มประเทศบริวาร เกิดจากความต้องการของนักกฎหมายของประเทศสังคมนิยม ตามปรัชญาของลัทธิมาร์กซ์ ซึ่งความจริงก็คือกฎหมายลายลักษณ์อักษรนั่นเอง แต่ก็มีส่วนที่แตกต่างกันก็คือ กฎหมายระบบนี้ต้องการสร้างความเท่าเทียมกันให้เกิดขึ้นในสังคม ให้ความสำคัญเรื่องกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน โดยรัฐมีอำนาจเข้าไปจัดการถือกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของประชาชนได้ และรัฐเป็นผู้จัดสวัสดิการให้ประชาชนไม่มีอำนาจต่อรองใดๆ ทั้งสิ้น

4. ระบบกฎหมายศาสนา เกิดขึ้นในกลุ่มประเทศที่ใช้หลักทางศาสนาเป็นแม่บทในการปกครอง เช่น กฎหมายศาสนาอิสลาม ซึ่งใช้อยู่ในกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง กฎหมายระบบนี้ให้ความสำคัญกับกฎเกณฑ์ข้อบัญญัติศาสนา การพิจารณาตัดสินคดีความก็จะใช้กฎแห่งศาสนาเป็นหลัก

สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้ใช้กฎหมายตราสามดวงเป็นหลักสำคัญในการปกครองบ้านเมือง จนกระทั่งเมื่อไทยเปิดประเทศ โดยทำสนธิสัญญาเบาว์ริงกับประเทศอังกฤษใน พ.ศ. 2398 และกับประเทศอื่นๆ ในลักษณะเดียวกันอีกหลายประเทศ ได้ก่อให้เกิดปัญหาเรื่องสิทธิสภาพนอกอาณาเขตของคนในบังคับชาติต่างๆ โดยกฎหมายและศาลไทยไม่สามารถใช้บังคับกับคนเหล่านั้นได้ ในกรณีเกิดการวิวาทกับคนไทยทั้งนี้ เพราะชาวต่างประเทศไม่ยอมรับในระบบกฎหมายและศาลของไทย โดยมองว่า กฎหมายตราสามดวงมิได้มีลักษณะเป็นประมวลกฎหมายตามหลักประมวลกฎหมายของยุโรป แต่มีลักษณะเป็นวรรณกรรมที่มีความยาวถึง 41 เล่ม ซึ่งยากที่จะย่อให้เหมาะสมกับการปฏิบัติในศาลได้นอกจากนี้ยังมีการกำหนดบทลงโทษที่รุนแรงและทารุณด้วย

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีการปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดินจึงทรงเห็นความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงระบบกฎหมายไทยให้มีความเหมาะสมและทันสมัยมากขึ้น อันจะนำไปสู่การขอยกเลิกสิทธิสภาพนอกอาณาเขตได้ในที่สุด ในการปรับปรุงระบบกฎหมายใหม่นั้น คณะกรรมการที่ตรวจชำระและร่างประมวลกฎหมาย ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2440 ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยมีพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ เสนาบดีกระทรวงยุติธรรมทรงเป็นองค์ประธาน ได้พิจารณาว่าจะเลือกใช้กฎหมายของประเทศใดเป็นหลักในการชำระกฎหมายไทย โดยนำระบบกฎหมายของอังกฤษ ซึ่งเป็นกฎหมายที่มี

วิวัฒนาการมาจากคำพิพากษาของศาล และระบบกฎหมายของประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมาย ได้แก่ ฝรั่งเศส และเยอรมนีมาเปรียบเทียบกัน ในที่สุดคณะกรรมการได้ลงความเห็น ว่า ระบบกฎหมายของประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมายมีการแบ่งหมวดหมู่กฎหมายอย่างมีระเบียบเหมาะสมกับประเทศไทย และที่สำคัญคือ ประเทศต่างๆ ที่ไทยต้องการปลดเปลื้องสิทธิสภาพนอกอาณาเขตก็ล้วนแต่ใช้ประมวลกฎหมายทั้งสิ้น ยกเว้น ประเทศอังกฤษประเทศเดียว ดังนั้นถ้าหากประเทศไทยจะใช้ระบบกฎหมายระบบเดียวกับประเทศเหล่านั้น ก็ย่อมทำให้การเจรจาขอแก้ไขสนธิสัญญา เพื่อยกเลิกข้อเสียเปรียบทางกฎหมายและการศาลเป็นไปโดยสะดวกยิ่งขึ้น

ในการตรวจชำระกฎหมายและจัดทำประมวลกฎหมายใหม่ คณะกรรมการเห็นควรให้จัดทำประมวลกฎหมายอาญาก่อนประมวลกฎหมายฉบับอื่นๆ และได้ดำเนินการยกร่างประมวลกฎหมายอาญาขึ้นใหม่ ให้มีลักษณะเป็นระบบประมวลกฎหมายของประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมายในภาคพื้นทวีปยุโรปอย่างแท้จริง โดยอาศัยเทียบเคียงจากประมวลกฎหมายอาญาของฝรั่งเศสและฮอลันดาเป็นหลัก เมื่องานร่างประมวลกฎหมายอาญาสำเร็จเรียบร้อยแล้ว พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศใช้กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 เมื่อวันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2451 นับเป็นประมวลกฎหมายฉบับแรกของไทย และเป็นการปรับเปลี่ยนระบบกฎหมายของประเทศไทยให้ทันสมัย เป็นที่ยอมรับของนานาชาติประเทศ

หลังจากที่ได้ใช้กฎหมายลักษณะอาญา เมื่อ พ.ศ. 2451 แล้ว งานร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จึงเริ่มขึ้น แต่ดำเนินการได้เพียงเล็กน้อยก็สิ้นรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว งานร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้ทำอย่างจริงจังในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว หลังจากนั้นงานร่างกฎหมายก็ได้ดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง เมื่อกฎหมายลักษณะใดร่างเสร็จก็ประกาศใช้ก่อน จนในที่สุดได้ประกาศใช้ประมวลกฎหมายครอบครัวใน พ.ศ. 2478 ประกอบด้วยประมวลกฎหมายลักษณะอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และพระธรรมนูญศาลยุติธรรม นับเป็นประมวลกฎหมายที่ทันสมัย เป็นที่เชื่อถือได้ตามมาตรฐานของระบบกฎหมายสากล ส่งผลให้ประเทศไทยได้รับเอกราชทางกฎหมายและการศาลกลับคืนมาอย่างสมบูรณ์ใน พ.ศ. 2481 (มูลนิธิโครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, 2566)

ลำดับศักดิ์กฎหมายของประเทศไทย

การจัดลำดับศักดิ์ฐานะหรือความสูงต่ำของกฎหมายมีหลักการตีความว่า กฎหมายที่มีศักดิ์ต่ำกว่า คือ มีลำดับชั้นต่ำกว่าจะขัดหรือแย้งต่อกฎหมายที่มีศักดิ์สูงกว่าหรือมีลำดับชั้นสูงกว่ามิได้ ดังนั้นกฎหมายที่มีศักดิ์หรือลำดับชั้นต่ำกว่า จะต้องตราออกมาให้มีข้อความสอดคล้องกับกฎหมายที่มีลำดับศักดิ์สูงกว่า ซึ่งเรียกกันว่า เป็นกฎหมายแม่บทให้อำนาจกฎหมายลำดับรองซึ่งเรียกกันว่ากฎหมายลูกไว้ หากบัญญัติออกมาให้มีข้อความขัดแย้งหรือฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายแม่บทแล้ว จะมีผลให้กฎหมายที่มีศักดิ์ต่ำกว่าใช้บังคับมิได้ การจัดแบ่งลำดับชั้นกฎหมายของประเทศไทยสามารถจัดแบ่งลำดับชั้นได้ 7 ประเภท (คุณชัย ถิ่นกลาง, 2566) ดังนี้

1. รัฐธรรมนูญ เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศในการจัดการปกครองรัฐ กฎหมายใดขัดแย้งไม่ได้ โดยจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจอธิปไตย ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันการเมือง สิทธิเสรีภาพของประชาชน

กฎหมายทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505

ตามที่ได้ศึกษาพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มีกฎหมายแม่บททั่วไปเกี่ยวข้อง 6 ฉบับด้วยกัน ดังนี้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 พระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 ซึ่งกฎหมายทั้ง 6 ฉบับนี้รวมถึง พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 อยู่ในลำดับศักดิ์กฎหมายของประเทศไทย ลำดับที่ 3 พระราชบัญญัติ ประมวลกฎหมาย ดังนั้นจึงมีระดับศักดิ์ความเท่าเทียมเดียวกันในการบังคับใช้กฎหมาย ดังแสดงตามภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กฎหมายลำดับศักดิ์ พระราชบัญญัติ ประมวลกฎหมาย

เมื่อกฎหมายมีลำดับความเท่าเทียมกัน สิ่งที่ศึกษาต่อไปคือ กฎหมายจะมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงประสานกันอย่างไรบ้าง ซึ่งจากกฎหมายทั่วไปทั้ง 6 ฉบับนี้ จึงแบ่งออกเป็นกลุ่มกฎหมายสารบัญญัติ กับกลุ่มกฎหมายวิธีบัญญัติ

กลุ่มกฎหมายสารบัญญัติ คือ หลักการกฎหมาย ได้แก่ กฎหมายที่กล่าวถึงการกระทำต่างๆ ที่เป็นองค์ประกอบของความผิด โดยทั่วไปแล้วกฎหมายส่วนใหญ่จะเป็นกฎหมายสารบัญญัติ (ทวิศ ศรีเกต, 2558) กฎหมายสารบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องนี้คือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา และ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 โดยกฎหมายแต่ละฉบับมีขอบเขตหลักการกฎหมาย ดังนี้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีขอบเขตหลักกฎหมายเกี่ยวกับ บุคคลธรรมดา นิติบุคคล หนี้ ทรัพย์ สัญญา ละเมิด เอกเทศสัญญาเกี่ยวกับ ซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้เช่าทรัพย์ เช่าซื้อ จ้างแรงงาน รับขน ยืมฝากทรัพย์ คำประกัน จำนอง จำนำ เก็บของในคลังสินค้า ตัวแทน นายหน้า ประนีประนอมยอมความ การพนันและขันต่อ บัญชีเดินสะพัด ประกันภัย ตัวเงิน หุ้นส่วนและบริษัท สมาคม ทรัพย์สินเกี่ยวกับ กรรมสิทธิ์ครอบครอง ภาระจำยอม อาศัย สิทธิเหนือพื้นดิน สิทธิเก็บกิน ภาระติดพันในอสังหาริมทรัพย์ ครอบครัวเกี่ยวกับ การสมรส บิดามารดากับบุตร ค่าอุปการะเลี้ยงดู มรดกเกี่ยวกับ สิทธิโดยธรรมในการรับมรดก พิณัยกรรม วิธีจัดการและปันทรัพย์มรดก มรดกที่ไม่มีผู้รับ (ราชกิจจานุเบกษา, 2468)

ประมวลกฎหมายอาญา มีขอบเขตหลักกฎหมายเกี่ยวกับบทบัญญัติทั่วไป บทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดทั่วไปเกี่ยวกับ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง ความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม ความผิดเกี่ยวกับศาสนา ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง ความผิดเกี่ยวกับการค้า ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ความผิดเกี่ยวกับศพ และบทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดลหุโทษ (ราชกิจจานุเบกษา, 2499)

พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มีขอบเขตหลักกฎหมายเกี่ยวกับ กระบวนพิจารณาตั้งแต่ขอให้ล้มละลายจนถึงปลดจากล้มละลาย กระบวนพิจารณาในกรณีที่ถูกหนี้ตาย กระบวนพิจารณาในกรณีที่ลูกหนี้เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด หรือนิติบุคคลอื่น กระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ กระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม วิธีจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ อำนาจศาลและกระบวนพิจารณาคดีล้มละลาย การสอบสวนและบทกำหนดโทษ (ราชกิจจานุเบกษา, 2483)

กลุ่มกฎหมายวิธีสบัญญัติ คือ กระบวนวิธีการปฏิบัติ ได้แก่ กฎหมายที่กล่าวถึงวิธีการที่จะนำกฎหมายสารบัญญัติไปใช้ว่าเมื่อมีการทำผิดบทบัญญัติกฎหมายจะฟ้องร้องอย่างไร จะพิจารณาคัดสินอย่างไร กฎหมายวิธีสบัญญัติ คือกฎหมายที่กล่าวถึงวิธีการเอาตัวผู้กระทำความผิดไปปรับสภาพบังคับ (ทวิยศ ศรีเกต, 2558) กฎหมายวิธีสบัญญัติที่ศึกษาเรื่องนี้คือ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง พระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 โดยกฎหมายแต่ละฉบับมีขอบเขตหลักการกฎหมาย ดังนี้

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มีขอบเขตหลักกฎหมายเกี่ยวกับคดีแพ่ง ศาล คู่ความ การยื่นและส่งคำคู่ความและเอกสาร พยานหลักฐาน คำพิพากษาและคำสั่ง วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้นเกี่ยวกับ วิธีพิจารณาสามัญในศาลชั้นต้น วิธีพิจารณาวิสามัญในศาลชั้นต้น อุทธรณ์และฎีกา วิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษา และการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง (ราชกิจจานุเบกษา, 2478)

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีขอบเขตหลักกฎหมายเกี่ยวกับคดีอาญา อำนาจพนักงานสอบสวนและศาล การฟ้องคดีอาญาและคดีแพ่งที่เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา หมายเรียกและหมายอาญา จับ ชั่ง จำคุก คั้น ปลอ่ยชั่วคราว สอบสวน วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น ฟ้องคดีอาญาและไต่สวนมูลฟ้อง การพิจารณา คำพิพากษาและคำสั่ง อุทธรณ์และฎีกา พยานหลักฐาน การบังคับตามคำพิพากษาและคำธรรมเนียมอภัยโทษ เปลี่ยนโทษหนักเป็นเบาและลดโทษ (ราชกิจจานุเบกษา, 2478)

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 ขอบเขตหลักกฎหมายเกี่ยวกับคดีล้มละลาย ศาลล้มละลาย ผู้พิพากษาในศาลล้มละลาย วิธีพิจารณาคดีล้มละลาย เฉพาะกาล (ราชกิจจานุเบกษา, 2542)

โดยกฎหมายสารบัญญัติทั้งสามฉบับจะสัมพันธ์ใช้คู่กับกฎหมายวิธีสบัญญัติทั้งสามฉบับ ตามภาพที่ 3

การถ่วงดุลอำนาจเช่นที่เป็นอยู่ตามกฎหมายในปัจจุบัน และโดยระบบเช่นว่านั้นเป็นผลบั่นทอนประสิทธิภาพแห่งการดำเนินกิจการจึงสมควรแก้ไขปรับปรุงเสียใหม่ ให้สมเด็จพระสังฆราช องค์สกลมหาสังฆปริณายก ทรงบัญชาการคณะสงฆ์ทางมหาเถรสมาคมตามอำนาจกฎหมายและพระธรรมวินัย ทั้งนี้เพื่อความเจริญรุ่งเรืองแห่งพระพุทธศาสนา” (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2555)

การปกครองคณะสงฆ์จะอยู่ในอำนาจหน้าที่การควบคุมดูแลโดยมหาเถรสมาคม ตามบทบัญญัติมาตรา 15 ตรี มหาเถรสมาคมมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (1) ปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปโดยเรียบร้อยดีงาม (2) ปกครองและกำหนดการบรรพชาสามเณร (3) ควบคุมและส่งเสริมการศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ (4) รักษาหลักพระธรรมวินัยของพระพุทธศาสนา (5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น เพื่อการนี้ ให้มหาเถรสมาคมมีอำนาจตรากฎหมายมหาเถรสมาคม ออกข้อบังคับ วางระเบียบ ออกคำสั่ง มีมติหรือออกประกาศ โดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายและพระธรรมวินัยใช้บังคับได้ และจะมอบให้พระภิกษุรูปใดหรือคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการตามมาตรา 19 เป็นผู้ใช้อำนาจหน้าที่ตามวรรคหนึ่งก็ได้ ดังนั้นโครงสร้างการปกครองคณะสงฆ์ แสดงตามภาพที่ 4

ภาพที่ 4 โครงสร้างการปกครองคณะสงฆ์

ความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายทั่วไปกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505

1. ประมวลกฎหมายอาญา และ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาตรา 29 พระภิกษุรูปใดถูกจับโดยต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา เมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการไม่เห็นสมควรให้ปล่อยชั่วคราวและเจ้าอาวาสแห่งวัดที่พระภิกษุรูปนั้นสังกัดไม่รับมอบตัวไว้ควบคุม หรือพนักงานสอบสวนไม่เห็นสมควรให้เจ้าอาวาสรับตัวไปควบคุม หรือพระภิกษุรูปนั้นมิได้สังกัดในวัดใดวัดหนึ่ง ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจจัดดำเนินการให้พระภิกษุรูปนั้น สละสมณเพศเสียได้

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาตรา 30 เมื่อจะต้องจำคุก กักขังหรือขังพระภิกษุรูปใดตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลมีอำนาจดำเนินการให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศเสียได้ และให้รายงานให้ศาลทราบถึงการสละสมณเพศนั้น

ตามบทบัญญัติพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาตรา 29 มาตรา 30 นี้ เป็นบทบัญญัติที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยเมื่อพระภิกษุถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือความผิดทางอาญา และเมื่อพระภิกษุต้องถูกจำคุก กักขังหรือขังตามคำพิพากษาของศาลหรือคำสั่งของศาล ซึ่งมีบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 1 ข้อความเบื้องต้น ลักษณะ 1 หลักทั่วไป มาตรา 2 ในประมวลกฎหมายนี้ (5) พนักงานอัยการ หมายความว่า เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล ทั้งนี้ จะเป็นข้าราชการในกรมอัยการหรือเจ้าพนักงานอื่นผู้มีอำนาจเช่นนั้นก็ได้ (6) พนักงานสอบสวน หมายความว่า เจ้าพนักงาน ซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและทำหน้าที่การสอบสวน (11) การสอบสวน หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ (12) พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนให้รวมทั้งพศติ เจ้าพนักงานกรมสรรพสามิต กรมศุลกากร กรมเจ้าท่า พนักงานตรวจคนเข้าเมือง และเจ้าพนักงานอื่นๆ ในเมื่อทำการอันเกี่ยวกับการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย ซึ่งตนมีหน้าที่ต้องจับกุมหรือปราบปราม (21) ควบคุม หมายความว่า การคุมหรือกักขังผู้ถูกจับ โดยพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในระหว่างสืบสวนและสอบสวน (22) ขัง หมายความว่า การกักขังจำเลยหรือผู้ต้องหาโดยศาล

ลักษณะ 5 จับ ขัง จำคุก คั่น ปล่อยชั่วคราว หมวด 1 จับ ขัง จำคุก มาตรา 78 พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะจับผู้ใดโดยไม่มีหมายจับหรือคำสั่งของศาลนั้นไม่ได้ เว้นแต่ (1) เมื่อบุคคลนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้าดังได้บัญญัติไว้ในมาตรา 80 (2) เมื่อพบบุคคลโดยมีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่าผู้นั้นจะก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น โดยมีเครื่องมืออาวุธ หรือวัตถุอย่างอื่นอันสามารถใช้ในการกระทำความผิด (3) เมื่อมีเหตุที่จะออกหมายจับบุคคลนั้นตามมาตรา 66 (2) แต่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่อาจขอให้ศาลออกหมายจับบุคคลนั้นได้ (4) เป็นการจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หนีหรือจะหลบหนีในระหว่างถูกปล่อยชั่วคราวตามมาตรา 117

มาตรา 89 หมายขังหรือหมายจำคุกต้องจัดการให้เป็นไปตามนั้นในเขตของศาลซึ่งออกหมาย เว้นแต่บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1798/2542 ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาตรา 29 ที่ใช้บังคับอยู่ ณ วันที่ 25 มิถุนายน 2534 นั้น การสละสมณเพศเพราะถูกจับในข้อหาคดีอาญาแยกได้เป็น 3 กรณี คือ 1. เมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการไม่เห็นสมควรให้ปล่อยชั่วคราวและเจ้าอาวาสไม่ยอมรับตัวไว้ควบคุมพนักงานสอบสวนดำเนินการให้สละสมณเพศได้ 2. พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการเห็นว่าไม่ควรปล่อยชั่วคราวและไม่ควรมอบตัวให้เจ้าอาวาสรับตัวไปควบคุม ก็ดำเนินการให้สละสมณเพศได้ และ 3. พระภิกษุรูปนั้นไม่ได้สังกัด อยู่ในวัดใดวัดหนึ่งหรือเป็นพระจรจัด ก็ดำเนินการให้สละสมณเพศได้ เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2534 ร้อยตำรวจโท ส. นำจำเลยไปมอบให้พนักงานสอบสวนโดยมี ก. แจ้งว่าจำเลยแต่งกายเป็น

พระภิกษุโดยมิชอบและยุ่งเกี่ยวกับ พ.ภริยาของ ก. พนักงานสอบสวนจึงนำจำเลยไปพบเจ้าคณะเขตและพระภิกษุผู้ใหญ่อีกหลายรูปเพื่อ สอบสวนจำเลย เมื่อไม่ได้ความชัดว่าขณะนั้นจำเลยจำพรรษา และสังกัดวัดใดแล้ว จำเลยได้ยินยอมสึกจากการเป็นพระภิกษุ โดยเปลื้องจีวรออกแล้วแต่งกายด้วยชุดขาว เมื่อกรณีเห็นได้แจ้งชัดว่าจำเลยถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาและพนักงานสอบสวนไม่เห็นสมควรให้ปล่อยชั่วคราว ทั้งจำเลยมิได้สังกัดในวัดใดวัดหนึ่ง พนักงานสอบสวนจึงได้ดำเนินการให้จำเลยสละสมณเพศ โดยนำจำเลยไปพบเจ้าคณะเขตและพระภิกษุผู้ใหญ่อีกหลายรูปเพื่อทำการสึกจำเลยจากการเป็นพระภิกษุ การที่จำเลยยินยอมเปลื้องจีวรออกแล้วแต่งกายด้วยชุดขาวเช่นนี้ถือได้ว่าจำเลยได้สละสมณเพศแล้วเพราะพระภิกษุ ที่ไม่ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยหรือต้องปราศจากชีวิตจากการเป็นพระภิกษุทันที โดยเจ้าคณะเขตหรือเจ้าคณะตำบลหรือเจ้าคณะแขวงสามารถให้พระภิกษุรูปนั้นสึกได้โดยไม่ต้องกล่าวคำอำลาสิกขา การที่จำเลยยินยอมเปลื้องจีวรออกเมื่อต่อสูคดียอมไม่เป็นเหตุให้จำเลยกลับมาเป็นพระภิกษุใหม่อีก ดังนั้นการที่ต่อมาจำเลยกลับมาแต่งกายเป็นพระภิกษุ เพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นพระภิกษุจึงเป็นการกระทำที่เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 208 (ศาลฎีกา, 2566)

สรุปประเด็นเมื่อพระภิกษุถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือความผิดทางอาญา คือการที่พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวนไม่ปล่อยตัวชั่วคราวพระภิกษุ เจ้าอาวาสไม่รับตัวพระภิกษุไว้ควบคุม (คือเจ้าอาวาสไม่ขอประกันตัว) พนักงานสอบสวนมีอำนาจให้พระภิกษุสละสมณเพศ (สึก) ได้แล้ว พนักงานสอบสวนจะได้ทำการสอบสวนพระภิกษุที่ให้สละสมณเพศ ดังเช่นบุคคลธรรมดาทั่วไปหรือที่เรียกว่าฆราวาส ตามกระบวนการของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่บัญญัติไว้ต่อไป ดังนั้นความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างกฎหมาย 2 ฉบับนี้คือ การส่งตัวพระภิกษุเข้าสู่กระบวนการสอบสวนการกระทำความผิดระหว่างคณะสงฆ์กับพนักงานสอบสวน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ คือต้องให้พระภิกษุสละสมณเพศ (สึก) ก่อนจึงจะเริ่มทำการสอบสวน

สรุปประเด็นเมื่อพระภิกษุต้องถูกจำคุก กักขังหรือขังตามคำพิพากษาของศาลหรือคำสั่งของศาล คือพระภิกษุที่ถูกพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ถูกจำคุก กักขังหรือหรือคำสั่งของศาลเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศ (สึก) ได้

เจตนารมณ์ความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาตรา 29 และมาตรา 30 เกี่ยวกับพระภิกษุรูปใดที่ถูกจับในคดีอาญาหรือมีคำพิพากษาในคดีอาญาให้ถูกจำคุกตามประมวลกฎหมายอาญา ต้องสละสมณเพศ (สึก) ก่อนเพื่อละทางธรรมไปสู่ทางโลกเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อสืบพิสูจน์การกระทำผิดหรือรับโทษดังเช่นเดียวกับฆราวาสหรือประชาชนทั่วไป อันเป็นความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่างกฎหมายทั่วไปกับกฎหมายคณะสงฆ์ในกระบวนการความผิดทางอาญา

2. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาตรา 31 วัดมีสองอย่าง (1) วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา (2) สำนักสงฆ์ ให้วัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัดในกิจการทั่วไป

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 19 วัดที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามประมวลประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ให้มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1 หลักทั่วไป ลักษณะ 2 บุคคล หมวด 2 นิติบุคคล มาตรา 65 นิติบุคคลจะมีขึ้นได้ก็แต่ด้วยอาศัยอำนาจแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น มาตรา 66 นิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น ภายในขอบแห่งอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ที่ได้บัญญัติหรือกำหนดไว้ในกฎหมาย ข้อบังคับ หรือตราสารจัดตั้ง

มาตรา 68 ภูมิลำเนาของนิติบุคคลได้แก่ถิ่นอันเป็นที่ตั้งสำนักงานใหญ่หรือถิ่นอันเป็นที่ตั้งที่ทำการหรือถิ่นที่ได้เลือกเอาเป็นภูมิลำเนาเฉพาะการตามข้อบังคับหรือตราสารจัดตั้ง

มาตรา 70 นิติบุคคลต้องมีผู้แทนคนหนึ่งหรือหลายคนทั้งนี้ตามที่กฎหมาย ข้อบังคับ หรือตราสารจัดตั้งจะได้กำหนดไว้ว่า ความประสงค์ของนิติบุคคลย่อมแสดงออกโดยผู้แทนของนิติบุคคล

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ภาค 1 บททั่วไป ลักษณะ 3 คู่ความ

มาตรา 55 เมื่อมีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลใดตามกฎหมายแพ่ง หรือบุคคลใดจะต้องใช้สิทธิทางศาล บุคคลนั้นชอบที่จะเสนอคดีของตนต่อศาลส่วนแพ่งที่มีเขตอำนาจได้ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายแพ่งและประมวลกฎหมายนี้

สรุปความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่าง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กับ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ดังนี้

1. วัดต้องจัดตั้งขึ้นเป็นนิติบุคคลและบริหารจัดการวัดตามหลักประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 65-77 และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505
2. เจ้าอาวาสถือเป็นผู้แทนของวัดซึ่งเป็นนิติบุคคลโดยแสดงออกชัดให้วัดปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้และตามที่กฎหมายบัญญัติไว้
3. หากเกิดปัญหาข้อพิพาทในการจัดตั้งวัดและบริหารจัดการวัด ดำเนินการฟ้องเป็นคดีแพ่งตามกระบวนการของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

เจตนารมณ์ความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 เกี่ยวกับการบัญญัติให้วัดเป็นนิติบุคคลและเจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัดซึ่งเป็นนิติบุคคล ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้นเป็นความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่างกฎหมายทั่วไปกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 เพื่อให้วัดจัดตั้งขึ้นได้อย่างมีตัวตนตามกฎหมายได้เป็นที่ยอมรับทั่วไปและเป็นมาตรฐานเดียวกับนิติบุคคลองค์กรอื่นทั่วไป อันจะทำให้วัดสามารถกระทำการทางกฎหมายต่างๆ เช่น นิติกรรม สัญญา กับนิติบุคคลองค์กรอื่นทั่วไปได้อย่างเป็นทางการและเป็นที่ยอมรับ

3. พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 และ พระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาตรา 28 พระภิกษุรูปใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้เป็นบุคคลล้มละลาย ต้องสึกภายในสามวันนับแต่วันที่คดีถึงที่สุด

พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ได้มีบางมาตราที่ควรนำมาพิจารณาคือ

มาตรา 9 เจ้าหนี้จะฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายได้ก็ต่อเมื่อ (1) ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว (2) ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท หรือลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสองล้านบาท และ (3) หนี้้นั้นอาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนไม่ว่าหนี้้นั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม

มาตรา 150 การยื่นคำฟ้องหรือคำร้องขอให้ล้มละลายให้ยื่นต่อศาลซึ่งลูกหนี้มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตหรือประกอบธุรกิจอยู่ในเขต ไม่ว่าจะด้วยตนเองหรือโดยตัวแทนในขณะที่ยื่นคำฟ้องหรือคำร้องขอหรือภายในกำหนดเวลาหนึ่งปีก่อนนั้น

มาตรา 159 เมื่อศาลได้พิพากษาหรือคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใดแล้ว ให้แจ้งเจ้าพนักงานทราบ

พระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้ ศาลล้มละลาย หมายความว่า ศาลล้มละลายกลาง หรือศาลล้มละลายภาค คดีล้มละลาย หมายความว่า คดีตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลายและให้หมายความรวมถึงคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกันกับคดีดังกล่าวด้วย

มาตรา 7 ศาลล้มละลายมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีล้มละลาย

สรุปความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 และ พระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 กับ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505

พระภิกษุที่ถูกพิพากษาให้เป็นคนล้มละลายนั้น อาจเป็นบุคคลที่ถูกฟ้องคดีล้มละลายต่อศาลล้มละลายมาก่อนหรือระหว่างบวชเป็นพระภิกษุ เมื่อศาลล้มละลายมีคำพิพากษาให้พระภิกษุเป็นบุคคลล้มละลายต้องสึกออกจากการเป็นพระภิกษุ ความเชื่อมโยงของกฎหมายทั้ง 3 ฉบับนี้อยู่ที่สถานะของพระภิกษุว่าเป็นบุคคลล้มละลายหรือไม่

เจตนารมณ์ความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 เกี่ยวกับพระภิกษุเป็นบุคคลล้มละลายนั้นสืบจากสมณเพศบรรพชิตนั้น อาจจะทำให้พระภิกษุได้ออกไปหาเงินชดใช้หนี้ที่เกิดขึ้นจากคดีล้มละลายในทางโลกก่อน เพราะการอยู่ในสถานะเพศบรรพชิตนั้นไม่สามารถประกอบสัมมาอาชีพได้ จึงไม่สามารถหาเงินไปชำระชดใช้หนี้ให้กับเจ้าหนี้ได้ ซึ่งเป็นความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่างกฎหมายทั่วไปกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 เมื่อทราบว่าพระภิกษุถูกพิพากษาว่าเป็นบุคคลล้มละลายควรต้องสึกออกไปทำงานหาเงินชดใช้หนี้ให้กับเจ้าหนี้ก่อน

จากการวิเคราะห์สรุปประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายทั่วไปกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ทั้งสามประเด็นคือ ประเด็นแรกพระภิกษุถูกจับหรือขังในคดีอาญา ประเด็นที่สองวัดจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลและให้เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนนิติบุคคล ประเด็นสุดท้ายพระภิกษุถูกพิพากษาว่าเป็นบุคคลล้มละลายต้องสึกจากสมณเพศบรรพชิต นั้นจึงต้องค้ำความรู้อื่นตามภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายทั่วไปกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505

บทสรุป

ความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายทั่วไปกับกฎหมายพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 นั้น จากการศึกษาราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มีกฎหมายทั่วไปเกี่ยวข้อง 6 ฉบับ ดังนี้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 พระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 ซึ่งกฎหมายทั้ง 6 ฉบับนี้รวมถึง พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 อยู่ในลำดับศักดิ์กฎหมายของประเทศไทย ลำดับที่ 3 พระราชบัญญัติ ประมวลกฎหมาย ดังนั้นจึงมีระดับศักดิ์ความเท่าเทียมเดียวกันในการบังคับใช้กฎหมาย โดยกฎหมายทั่วไปทั้ง 6 ฉบับนั้นมีความสัมพันธ์กับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 อยู่ 3 ประเด็นดังนี้

1. ประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505

เมื่อพระภิกษุถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือความผิดทางอาญา คือ การที่พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวนไม่ปล่อยตัวชั่วคราวพระภิกษุ เจ้าอาวาสไม่รับตัวพระภิกษุไว้ควบคุม (คือเจ้าอาวาสไม่ขอประกันตัว) พนักงานสอบสวนมีอำนาจให้พระภิกษุสละสมณเพศ (สึก) ได้แล้ว พนักงานสอบสวนจะได้ทำการสอบสวนพระภิกษุที่ให้สละสมณเพศ ดังเช่นบุคคลธรรมดาทั่วไปหรือที่เรียกว่า ชาวราส ตามกระบวนการของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่บัญญัติไว้ต่อไป ดังนั้นความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างกฎหมาย 2 ฉบับนี้คือ การส่งตัวพระภิกษุเข้าสู่กระบวนการสอบสวนการกระทำความผิด ระหว่างคณะสงฆ์กับพนักงานสอบสวน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ คือต้องให้พระภิกษุสละสมณเพศ (สึก) ก่อนจึงจะเริ่มทำการสอบสวน

เมื่อพระภิกษุต้องถูกจำคุก กักขังหรือขังตามคำพิพากษาของศาลหรือคำสั่งของศาล คือ พระภิกษุที่ถูกพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ถูกจำคุก กักขังหรือหรือคำสั่งของศาลเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศ (สึก) ได้

เจตนารมณ์ความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาตรา 29 และมาตรา 30 เกี่ยวกับพระภิกษุรูปใดที่ถูกจับในคดีอาญาหรือมีคำพิพากษาในคดีอาญาให้ถูกจำคุกตามประมวลกฎหมายอาญา ต้องสละสมณเพศ (สึก) ก่อนเพื่อละทางธรรมไปสู่ทางโลกเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อสืบพิสูจน์การกระทำผิดหรือรับโทษดังเช่นเดียวกับฆราวาสหรือประชาชนทั่วไป อันเป็นความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่างกฎหมายทั่วไปกับกฎหมายคณะสงฆ์ในกระบวนการความผิดทางอาญา

2. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505

ความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่าง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กับ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 คือ 1) วัดต้องจัดตั้งขึ้นเป็นนิติบุคคลและบริหารจัดการวัดตามหลักประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 65-77 และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 2) เจ้าอาวาสถือเป็นผู้แทนของวัดซึ่งเป็นนิติบุคคลโดยแสดงออกชัดให้วัดปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้และตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ 3) หากเกิดปัญหาข้อพิพาทในการจัดตั้งวัดและบริหารจัดการวัด ดำเนินการฟ้องเป็นคดีแพ่งตามกระบวนการของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

เจตนารมณ์ความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 เกี่ยวกับการบัญญัติให้วัดเป็นนิติบุคคลและเจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัดซึ่งเป็นนิติบุคคล ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้นเป็นความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่างกฎหมายทั่วไปกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 เพื่อให้วัดจัดตั้งขึ้นได้อย่างมีตัวตนตามกฎหมายได้เป็นที่ยอมรับทั่วไปและเป็นมาตรฐานเดียวกับนิติบุคคลองค์กรอื่นทั่วไป อันจะทำให้วัดสามารถกระทำการกิจการทางกฎหมายต่างๆ เช่น นิติกรรม สัญญา กับนิติบุคคลองค์กรอื่นทั่วไปได้อย่างเป็นทางการและเป็นที่ยอมรับ

3. พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 และ พระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505

ความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 และ พระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 กับ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 พระภิกษุที่ถูกพิพากษาให้เป็นคนล้มละลายนั้น อาจเป็นบุคคลที่ถูกฟ้องคดีล้มละลายต่อศาลล้มละลายมาก่อนหรือระหว่างบวชเป็นพระภิกษุ เมื่อศาลล้มละลายมีคำพิพากษาให้พระภิกษุเป็นบุคคลล้มละลายต้องสึกออกจากการเป็นพระภิกษุ ความเชื่อมโยงของกฎหมายทั้ง 3 ฉบับนี้อยู่ที่สถานะของพระภิกษุว่าเป็นบุคคลล้มละลายหรือไม่

เจตนารมณ์ความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 เกี่ยวกับพระภิกษุเป็นบุคคลล้มละลายนั้นสืบจากสมณเพศบรรพชิตนั้น อาจจะทำให้พระภิกษุได้ออกไปหาเงินชดใช้หนี้ที่เกิดขึ้นจากคดีล้มละลายในทางโลกก่อน เพราะการอยู่ในสถานะเพศบรรพชิตนั้นไม่สามารถประกอบสัมมาอาชีพได้ จึงไม่

สามารถหาเงินไปชำระคดีใช้หนี้ให้กับเจ้าหนี้ได้ ซึ่งเป็นความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่างกฎหมายทั่วไปกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 เมื่อทราบว่าพระภิกษุถูกพิพากษาว่าเป็นบุคคลล้มละลายควรต้องสึกออกไปทำงานหาเงินชดใช้หนี้ให้กับเจ้าหนี้ก่อน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายทั่วไปกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ทั้งสามประเด็นคือ ประเด็นแรกพระภิกษุถูกจับหรือขังในคดีอาญา ประเด็นที่สองวัดจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลและให้เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนนิติบุคคล ประเด็นสุดท้ายพระภิกษุถูกพิพากษาว่าเป็นบุคคลล้มละลายต้องสึกจากสมณเพศบรรพชิต

ซึ่งผลการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายและความสัมพันธ์ของกฎหมายในเรื่องนี้จะเป็นประโยชน์ต่อคณะสงฆ์และประชาชนทั่วไปเพื่อให้ได้เข้าใจถึงความเท่าเทียมและความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบังคับใช้กฎหมายทั่วไปกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และเพื่อเป็นแนวทางในการนำความสัมพันธ์กฎหมายทั่วไปกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาวิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นและแก้ไขปัญหาให้กับคณะสงฆ์ในกรณีต่างๆ ได้ถูกต้องตามหลักกฎหมาย อันจะเป็นประโยชน์ต่อคณะสงฆ์ ประชาชนทั่วไป สังคม และประเทศชาติได้ต่อไป

ประเด็นที่น่าสนใจศึกษาเรื่องต่อไปคือ 1) การบริหารจัดการคณะสงฆ์ให้สอดคล้องกับความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายทั่วไปกับกฎหมายคณะสงฆ์ 2) การบริหารจัดการวัดเป็นนิติบุคคล 3) สิทธิของพระภิกษุถูกจับ จำคุก กักขัง ขัง ควรมียังไงจึงจะไม่เสื่อมล้ำกับประชาชนทั่วไป 4) ระบบการตรวจสอบพระภิกษุถูกพิพากษาเป็นบุคคลล้มละลาย 5) ควรมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายทั่วไปหรือกฎหมายคณะสงฆ์หรือไม่ในทั้งสามประเด็น

เอกสารอ้างอิง

- คุณชญ์ ถิ่นกลาง. (ม.ป.ป.). *ลำดับศักดิ์ของกฎหมายไทย*. สืบค้นเมื่อ 8 มกราคม 2566,
จาก <https://www.excise.go.th/cs/groups/public/documents/document/dwnt/mzm1/~edisp/uatucm335523.pdf>
- ทวิยศ ศรีเกตุ. (2558). *หลักทางวิชาการเกี่ยวกับการใช้และการตีความกฎหมาย*.
บทความ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
รัฐสภา. *รายการเจตนารมณ์กฎหมาย*. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร,
วันออกอากาศ 13 พฤษภาคม 2558.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2555). *โครงสร้างการบริหารงานคณะสงฆ์ไทย*.
สืบค้นเมื่อ 11 มกราคม 2566, จาก <http://mcupress.mcu.ac.th/site/bud06.php>
- มูลนิธิโครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน. (ม.ป.ป.). *การปฏิรูปกฎหมายในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว*. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2566,
จาก <https://www.saranukromthai.or.th/sub/book/book.php?book=30&chap=4&page=t30-4-infodetail07.html>
- ราชกิจจานุเบกษา. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
- ราชกิจจานุเบกษา. ประมวลกฎหมายอาญา

ราชกิจจานุเบกษา. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
ราชกิจจานุเบกษา. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
ราชกิจจานุเบกษา. พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483
พระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542
ราชกิจจานุเบกษา. พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505
ราชกิจจานุเบกษา. พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535
ศาลฎีกา. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1798/2542. สืบค้นเมื่อ 31 มกราคม 2566,
จาก <http://deka.supremecourt.or.th>

นโยบายการส่งเสริมอุตสาหกรรมไมซ์ของหน่วยงานภาครัฐ*

MICE Industry Promotion Policy of Government Agencies

จิรภา สุขชนวนิช¹
Jirapa Suchonwanich¹

วันรับบทความ 6 มิถุนายน 2566
วันแก้ไขบทความ 19 มิถุนายน 2566
วันตอบรับบทความ 26 มิถุนายน 2566

บทคัดย่อ

อุตสาหกรรมไมซ์ หรือ MICE (M: Meeting, I: Incentive, C: Convention, E: Exhibition, Event) เป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับความนิยมอย่างมากในหลายประเทศ รวมทั้งประเทศไทยที่พึ่งให้ความสำคัญและส่งเสริมการจัดกิจกรรมในระดับนานาชาติ เพราะการผลักดันและส่งเสริมอุตสาหกรรมไมซ์เป็นเส้นทางของนำเงินเข้าสู่ประเทศได้อย่างมหาศาลโดยเฉพาะกลุ่มบริษัทที่รับงานจัดการท่องเที่ยว กลุ่มโรงแรม ศูนย์ประชุมขนาดใหญ่ รวมไปถึงกลุ่มธุรกิจร้านอาหารต่าง ๆ และกลุ่มธุรกิจมากมายที่เกี่ยวข้องอยู่ในอุตสาหกรรมไมซ์ นักธุรกิจที่เดินทางโดยจุดประสงค์เพื่อการประชุมสัมมนา หรือกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมไมซ์ ยังแฝงวัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยวอีกด้วย อุตสาหกรรมไมซ์จึงแนบแน่นอยู่กับธุรกิจการท่องเที่ยว ทั้งนี้การส่งเสริมอุตสาหกรรมไมซ์ของหน่วยงานภาครัฐ ควรมีส่งเสริมในหลากหลายมิติ ครอบคลุมทั้งในแง่สถานที่การจัดกิจกรรม ยุทธศาสตร์ พัฒนาเชิงระบบและกลไก สร้างความร่วมมือ ทั้งระดับประเทศและระดับภูมิภาค พร้อมทั้งทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย อีกทั้งต้องพัฒนาความเป็นมืออาชีพของบุคลากรให้มีทักษะ และความรอบรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อให้สามารถสร้างกิจกรรมให้มีความแตกต่างและประทับใจกับผู้ร่วมงานหรือนักท่องเที่ยวได้ตื่นตาตื่นใจ พร้อมทั้งสามารถรักษาเอกลักษณ์ของไทยและสร้างความภาคภูมิใจให้กับคนไทย เพราะฉะนั้น ภาครัฐควรจะต้องมีนโยบายการส่งเสริมอุตสาหกรรมไมซ์ของหน่วยงานภาครัฐอย่างจริงจัง ได้แก่ 1) การพัฒนามาตรฐานการจัดการประชุมและนิทรรศการในระดับนานาชาติ 2) การยกระดับการแข่งขันการจัดการประชุมและนิทรรศการในตลาดโลก 3) การสร้างและสนับสนุนความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้วยนโยบายและการดำเนินการในแต่ละภูมิภาค 4) การสนับสนุนกับองค์กรต่าง ๆ เชิงระบบและกลไก ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสมาคม 5) การส่งเสริมและออกแบบกิจกรรมที่สามารถสร้างประสบการณ์แบบพิเศษในระดับท้องถิ่น

คำสำคัญ: นโยบายการส่งเสริม อุตสาหกรรมไมซ์ หน่วยงานภาครัฐ

¹ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹ Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand. E-mail: suchon.ying@gmail.com

* บทความจากงานประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 16, 31 มีนาคม 2566

Abstract

MICE (M: Meeting, I: Incentive, C: Convention, E: Exhibition, Event) is an industry that has received a lot of attention in many countries, including Thailand has focused on and promoted the organizing activities at the international level because pushing and promoting the MICE industry is a path that brings huge amounts of money into the country, especially groups of companies that accept the work to tourism management, hotels, and large convention centers, including various restaurant business groups and many business groups involved in MICE Industry. Business people who travel for the seminar purposes or various activities related to the MICE industry that also has a hidden purpose for tourism. Therefore, MICE industry attach to the tourism business. However, MICE industry promotion of government agencies should be promoted in various dimensions and coverage both the place for organizing activities, strategy, systematic and mechanistic development, making cooperation in the national and regional level, as well as catching up with changes in the target group needs. In addition, this must develop the professionalism of skilled person, knowledge in various fields to be able to create activities there are different and impressive to the co-workers or tourists as well as being able to maintain Thai identity and create pride for Thai people. Therefore, the government sector should have the promotion policy to the MICE industry seriously, including: 1) developing standards for international conferences and exhibition, 2) Competition enhancement of organizing conferences and exhibitions in the global market, 3) Building and support of creative thinking with policies and actions in each region, 4) Supporting various organizations in the systems and mechanisms both government agencies, the private sector and associations, 5) Promoting and designing events that can create a special local experiences.

Keywords: Promotion policy, MICE industry, Government agencies

บทนำ

ช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมาประเทศไทยยังคงเผชิญกับความท้าทายของโลกที่เกิดขึ้นจากกระแสโลกาภิวัตน์อย่างต่อเนื่อง อันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ กฎระเบียบทางการค้าใหม่ที่มีการเปิดเสรีมากขึ้นทั้งในระดับโลก ภูมิภาค และทวีป ในลักษณะการค้าข้ามพรมแดน และวิกฤตเศรษฐกิจโลก ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2551-2552 ทำให้ประเทศไทยเผชิญกับผลกระทบจากวิกฤตดังกล่าวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ กระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ส่งผลกระทบที่สำคัญต่อทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรม การจัดประชุม การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล การจัดประชุมนานาชาติและงานแสดงสินค้านานาชาติหรือโม่ซ์ โดยเฉพาะการปรับตัวของประเทศกำลังพัฒนาให้สอดคล้องกับทิศทางที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อกำหนดนโยบายของภาครัฐให้เอื้อต่อการดึงดูดผู้จัดงาน และผู้เข้าร่วมกิจกรรม

การประชุม และงานแสดงสินค้าและนิทรรศการ เพื่อเป็นการส่งเสริมการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ โดย กระแสการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ได้แก่ ผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ และค่าน้ำมันที่ ผันผวน การตระหนักในการคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากทั่วโลกเริ่มหันมาคำนึงถึงการดูแล รักษาสิ่งแวดล้อมมากขึ้น การขยายตัวของสายการบินแบบประหยัด (Low-Cost Airline) การขยายตัวของ กลุ่มธุรกิจผู้จัดงานขนาดใหญ่ ส่งผลต่อการพัฒนาของกลุ่มธุรกิจผู้จัดงานในพื้นที่ทั้งทางบกและทางลพ การ แสวงหาสถานที่และประเทศแปลกใหม่และน่าสนใจทำให้ทางสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติได้วิเคราะห์ภาพรวมเศรษฐกิจไทยในอีก 20 ปีข้างหน้าว่า ในส่วนภาคผลิตจะมีการเชื่อมโยงกันมากขึ้น ระหว่างภาคการเกษตรอุตสาหกรรมและบริการ (สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การ มหาชน), 2553: 1-2)

แต่ถึงอย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรม MICE จะมีความแตกต่างจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั่วไป ทางด้านวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ทางการตลาด กล่าวคือ กลุ่มนักท่องเที่ยวทั่วไปต้องการเข้ามาท่องเที่ยวเพื่อ นันทนาการเป็นหลัก แต่กลุ่ม นักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของอุตสาหกรรม MICE เป็นนักธุรกิจ พนักงาน องค์กร สมาชิกสมาคม ชมรมต่าง ๆ ที่เข้ามาด้วย 4 วัตถุประสงค์หลัก คือ การประชุมเฉพาะกิจของกลุ่มบุคคล หรือองค์กร การจัด น าเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลแก่พนักงาน การประชุมโดยสมาคมและองค์การระดับนานาชาติ และการจัดงาน แสดงสินค้า ส่วนการท่องเที่ยวเป็นวัตถุประสงค์รอง นอกจากนี้ธุรกิจนี้ MICE ยังสร้างรายได้ ต่อหัว มากกว่าธุรกิจการท่องเที่ยวทั่วไป สถิติด้านรายจ่ายของนักท่องเที่ยวทั่วไปต่อคนต่อวันประมาณ 4,000- 4,500 บาท แต่นักท่องเที่ยว MICE จะมีค่าใช้จ่ายสูงกว่าเนื่องจาก MICE เป็นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ที่มี ความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพให้ประเทศ ไทยเป็นเมืองเป้าหมายของกิจกรรม MICE (เสรี วงษ์มณฑา และวิษยานันท์ พ่อคำ, 2560: 96)

แม้ว่าที่ผ่านมารัฐบาลได้ให้การสนับสนุนการจัดประชุมและนิทรรศการระดับนานาชาติมากขึ้นก็ตามแต่ ด้วยโรคระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 (COVID-2519) ทำให้รัฐบาลออกมาตรการต่าง ๆ เพื่อควบคุมเชื้อไวรัส อันเป็นอุปสรรคอย่างมากต่อการอุตสาหกรรมไมซ์ แต่เมื่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เบาบางลงไปอย่างมาก แต่หาก มองตามสถานการณ์จริง ๆ จะเห็นว่า อุตสาหกรรมดังกล่าวยังขาดทิศทางและแนวทางการส่งเสริมอย่างจริงจัง ทำให้ผู้เขียนเห็นว่า ควรมีนโยบายการส่งเสริมอุตสาหกรรมไมซ์ของหน่วยงานภาครัฐอย่างจริงจังและน่าสนใจ มากยิ่งขึ้นผ่านเอกลักษณ์ท้องถิ่นที่สังคมไทยมีอยู่ที่สามารถนำเสนอชุมชนและสถานที่ต่าง ๆ เช่น หัวเมือง เชียงใหม่ ภูเก็ต เกาะสมุย อุบลราชธานี ขอนแก่น และนครราชสีมา เป็นต้น ซึ่งจังหวัดเหล่านี้ควรได้รับโอกาส ในการพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมไมซ์อย่างมีประสิทธิภาพด้วยการ พัฒนามาตรฐานการจัดการประชุม และนิทรรศการในระดับนานาชาติ การยกระดับการแข่งขันการจัดการประชุมและนิทรรศการในตลาดโลก การ สร้างและสนับสนุนความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้วยนโยบายและการดำเนินการในแต่ละภูมิภาคและชุมชน การ สนับสนุนกับองค์กรต่าง ๆ เชิงนโยบายและกลไก ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสมาคม การส่งเสริม และออกแบบกิจกรรมที่สามารถสร้างประสบการณ์แบบพิเศษในระดับท้องถิ่น อันนำไปสู่กิจกรรมที่แปลกใหม่ และเกิดการเรียนรู้ชุมชนชนบทไทยอย่างสร้างสรรค์ต่อไป

อุตสาหกรรมไมซ์

ช่วงทศวรรษที่ผ่านมา วิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วโลกจำนวนมาก ทำให้อุตสาหกรรมไมซ์ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวอยู่ในภาวะชะลอตัวอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ทุกประเทศและองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ต่างก็หามาตรการ เพื่อรองรับการถดถอยของเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมอย่างเต็มที่ การดำเนินการมาตรการดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้อุตสาหกรรมไมซ์และท่องเที่ยวของโลกเริ่มฟื้นตัวมากขึ้น ทั้งนี้ การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้หลายรูปแบบ อาทิการเดินทางที่มี วัตถุประสงค์ทางธุรกิจ การฝึกอบรม การจัดงานแสดงสินค้า/นิทรรศการ และการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล เป็นต้น เหล่านี้ล้วนแล้วแต่อยู่ในความหมายของการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจอุตสาหกรรมการประชุม การท่องเที่ยวเพื่อเป็น รางวัล การจัดประชุม นานาชาติและการจัดนิทรรศการ หรือที่เป็นที่รู้จักกันว่า MICE (Meeting, Incentive, Convention และ Exhibition) จึงเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ ปัจจุบันอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE) ได้รับความยอมรับมากขึ้นในฐานะกลไกสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ที่มีการเติบโตสูงและมีความสำคัญต่อการ สร้างรายได้และการจ้างงานให้แก่ประเทศ เนื่องจากนักเดินทางกลุ่มไมซ์มีเป้าหมายเฉพาะทางธุรกิจ มีอำนาจซื้อสูง และมีความต้องการสินค้าและบริการที่มีคุณภาพดีทั้งอาหารและเครื่องดื่ม สายการบิน โรงแรม ธุรกิจการขนส่ง สินค้า การเดินทางในประเทศ เป็นต้น ทำให้ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของกลุ่มไมซ์จึงอยู่ในระดับที่สูงกว่านักท่องเที่ยวทั่วไป ประมาณ 2-3 เท่า (สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน), 2554: 3) จากการรวบรวมข้อมูลเงื่อนไขและปัจจัยแห่งความสำเร็จสำหรับสถานที่จัดกิจกรรมไมซ์ของ MICE comes of age in Asia Pacific (อ้างอิงใน สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ, มปป: 18-19) โดยเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยที่จำเป็นสำหรับรายเก่าและรายใหม่ มีรายละเอียดดังนี้

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของสถานที่จัดกิจกรรมไมซ์

ปัจจัยทางโครงสร้าง ได้แก่ 1) โครงสร้างพื้นฐาน 2) ห้องประชุม 3) ความสะดวกในการเดินทาง 4) การรักษาความปลอดภัย 5) การสนับสนุนจากภาครัฐ 6) ต้นทุนการดำเนินการ 7) บริการที่มีคุณภาพสูง และ 8) เสถียรภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

ปัจจัยทางการบริหาร ได้แก่ 1) มาตรฐานการดำรงชีวิต 2) วัฒนธรรม 3) บุคลากรในธุรกิจไมซ์ 4) ความยืดหยุ่น และ 5) บริการที่พักและอาหาร และ 6.แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ

นอกจากนี้ตามเจตนารมณ์ร่วมของการพัฒนาอุตสาหกรรมไมซ์ไทยกำหนดไว้ 10 ประการที่ต้องดำเนินการที่ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ, 2553: 36) ได้แก่

1) กระตุ้นให้เกิดการจัดประชุม สัมมนาและการจัดงานแสดงสินค้าในประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นที่กลุ่ม Corporate และกระตุ้นให้เกิด Emotional Involvement ผ่านการส่งเสริมและพัฒนาการจัดงานแสดงสินค้าภายในประเทศ เพื่อเพิ่มจำนวนงานในประเทศจำนวนผู้เข้าร่วมงานไทย (Local Exhibitors) จำนวนผู้เข้าชมงาน (Visitors) อันจะส่งผลต่ออัตราการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมงานแสดงสินค้าภายในประเทศ ตลอดจนการค้าในประเทศที่สามารถสร้างเม็ดเงินหมุนเวียนภายในประเทศต่อไปส่งเสริมให้สมาคมการค้า

ต่าง ๆ เห็นความสำคัญและมีส่วนร่วมในอุตสาหกรรมงานแสดงสินค้าภายในประเทศ เพื่อสร้างงานแสดงสินค้าที่สนับสนุนโดยบรรดาสมาคมการค้าต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

2) เพิ่มศักยภาพทางการตลาด และสร้างโอกาสในการขายแก่อุตสาหกรรมไมซ์ ด้วยการเร่งพัฒนาและเพิ่มศักยภาพทางการตลาด ควบคู่กับศักยภาพของผู้ประกอบการไมซ์ และธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องสู่มาตรฐานสากล รวมทั้งพัฒนาแนวคิดด้วย Story telling และ Soft Power เพื่อสร้างโอกาสในการขายโดยเน้นที่ผู้ซื้อคุณภาพ รักษาฐานกลุ่มเดิมและเพิ่มเติ่มกลุ่มใหม่ กำหนดกลยุทธ์ตามพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป หลังสถานการณ์การแพร่ระบาดบรรเทาแล้ว เพื่อเพิ่มจำนวนผู้ซื้อคุณภาพ เพื่อสร้างฐานการตลาดใหม่ทุกภาคส่วนของไทยทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน รวมถึงรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ควรประสานงานให้เป็นภาพเดียวกัน (TEAM THAILAND) โดยร่วมมือกันในการเพิ่มศักยภาพทางการตลาดและสร้างโอกาสในการขายแก่อุตสาหกรรมไมซ์ เพื่อดึงดูดให้ต่างชาติมาจัดการประชุม สัมมนา และจัดงานแสดงสินค้าที่ประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น

3) รักษางานที่มีอยู่ในปัจจุบันโดยการประสานงานอย่างใกล้ชิดกับกลุ่มลูกค้าและมี Incentive เพื่อกระตุ้นการตัดสินใจ เนื่องจากปัจจุบันแต่ละประเทศทั้งในภูมิภาคยุโรปและอเมริกา หรือแม้แต่เอเชียต่างก็มีศักยภาพเพียบพร้อมในการถูกเลือกเป็นสถานที่สำหรับจัดประชุม สัมมนา และจัดงานแสดงสินค้านานาชาติ ซึ่งส่งผลให้มีการแข่งขันสูงมากในการได้รับเลือกให้เป็นสถานที่สำหรับการจัดงานดังกล่าว ดังนั้น การมี Incentive จึงเป็นการกระตุ้นการตัดสินใจในการเลือกได้เป็นอย่างดี อันมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการผลักดันให้อุตสาหกรรมไมซ์ของไทยเติบโตขึ้น

4) ประชาสัมพันธ์ สร้างความเชื่อมั่นให้กับอุตสาหกรรมไมซ์จากภายในประเทศ สู่ระดับนานาชาติ ผ่านการประชาสัมพันธ์และสร้างความเชื่อมั่นต้องทำทั้งในประเทศและต่างประเทศ เนื่องจากมีความสำคัญที่สุด โดยต้องสร้างความน่าเชื่อถือเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยของสถานที่ของประเทศและความน่าสนใจจุดเด่นต่าง ๆ ของสถานที่หรือประเทศด้วยส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เพื่อทำความเข้าใจและเรียกความเชื่อมั่นจากชาวต่างชาติกลับคืนมาให้ต่างชาติได้เห็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ที่แสดงว่าบ้านเมืองมีความสงบเรียบร้อยและปลอดภัยเพื่อให้มีเชื่อมั่นและยินดีเดินทางมาประเทศไทย

5) สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับอุตสาหกรรมไมซ์กับบุคลากรรัฐและท้องถิ่นและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาบุคลากรรัฐและท้องถิ่นและองค์กรที่เกี่ยวข้องผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ มีความเข้าใจถึงศักยภาพ และประโยชน์ของอุตสาหกรรมไมซ์ที่จะสร้างรายได้ให้ท้องถิ่น หรือให้เห็นถึงมูลค่าเศรษฐกิจของท้องถิ่นที่จะดีขึ้น เพื่อเป็นการกระจายรายได้ในท้องถิ่น สร้างเงินตราหมุนเวียนในประเทศ และเพื่อให้บุคลากรรัฐและท้องถิ่นและองค์กรที่เกี่ยวข้องผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ ร่วมสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมไมซ์ภายในประเทศ โดยให้ความช่วยเหลือ เมื่อมีการจัดงานต่าง ๆ ขึ้นในพื้นที่

6) พัฒนาคณะเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมไมซ์ในระยะยาวอย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาคนให้เป็นคนดี ซึ่งหมายถึงคนที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ มีความรู้ มีคุณธรรม มีจริยธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นเรื่องที่มีความสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ หากได้คนส่วนใหญ่ที่เป็นคนดีแล้ว การพัฒนาในด้านอื่น ๆ ก็จะเป็นไปในทางที่ดีได้ การพัฒนาอุตสาหกรรมไมซ์ก็เช่นกันมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องสร้างคนดีที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมไมซ์ให้ก้าวหน้าและแข็งแกร่ง เอื้อต่อการพัฒนาประเทศโดยรวมในระยะยาว

7) ให้มีมาตรการที่เป็นรูปธรรมและสนับสนุนการแสดงความจำนงเสนอตัวเป็นเจ้าของภาพโดยการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมจากรัฐบาลเพื่อการฟื้นฟูอุตสาหกรรมไมซ์อย่างเป็นทางการและเป็นเอกภาพและเป็นรูปธรรม และปรับ

กระบวนการให้คล่องตัว ด้วยการฟื้นฟูและขับเคลื่อนอุตสาหกรรมไมซ์ของไทยต้องได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐภาคเอกชน รวมทั้งรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ซึ่งทุกภาคส่วนจะต้องทำงานร่วมกัน โดยมี สสป. เป็นผู้ประสานงานและให้คำแนะนำในการดำเนินงาน เพื่อให้การทำงานมีความคล่องตัวมากขึ้น

8) เสนอให้รัฐเป็นผู้ผลักดันการสร้างงานด้านอีเวนต์ (Event) โดยเฉพาะ Flagship Event ทั้งในและจากต่างประเทศ หากรัฐสามารถผลักดันให้มีงานด้านอีเวนต์ (Event) ทั้งในและจากต่างประเทศในประเทศไทยเป็นจำนวนมากหรืออย่างต่อเนื่องได้นั้น จะทำให้สามารถเกิดการกระจายรายได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะรายได้จากการท่องเที่ยวในประเทศและ นักท่องเที่ยวขาเข้า (Inbound)

9) ให้นำเสนอการจัดตั้งกองทุนสมทบของรัฐและเอกชนเพื่อการสนับสนุนการเสนอตัวเป็นเจ้าของภาพ (Bidding Fund) การที่ประเทศไทยได้รับเลือกให้เป็นเจ้าภาพจัดงานใด ๆ นอกจากจะเป็นการสร้างชื่อเสียงให้แก่ประเทศแล้วยังช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้นด้วย ซึ่งการเป็นเจ้าภาพงานระดับนานาชาตินั้นต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก ดังนั้นงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล อาจจะไม่เพียงพอจึงจำเป็นต้องจัดหางบประมาณจากแหล่งอื่นมาสมทบ ซึ่งการจัดตั้งเป็นกองทุนสมทบของรัฐและเอกชนเป็นทางเลือกที่เหมาะสมอันจะสามารถขับเคลื่อนอุตสาหกรรมไมซ์ในระยะยาว

10) พัฒนารฐานข้อมูลของอุตสาหกรรมไมซ์ทั้งระบบเพื่อการใช้ประโยชน์ต่อทั้งภาครัฐและเอกชน มีข้อมูลที่เป็นปัจจุบันมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการประกอบการต่าง ๆ รวมถึงอุตสาหกรรมไมซ์ คือสามารถใช้ข้อมูลที่มีอยู่ในการรักษาฐานลูกค้าเดิมและดึงดูดกลุ่มลูกค้าใหม่ รวมทั้งช่วยให้การทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชนมีความสะดวก รวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเพื่อจัดการให้บริหารข้อมูลของอุตสาหกรรมไมซ์ที่ตรงกับความต้องการในการใช้ข้อมูลของกลุ่มเป้าหมายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมไมซ์

11) กำหนดนโยบาย หรือกลยุทธ์ในแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เป็นในทิศทางเดียวกัน ทั้งส่วนกลางและระดับท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับอุตสาหกรรมไมซ์และการท่องเที่ยว

จากการรายงานอุตสาหกรรมในระดับพื้นที่ พบว่า พื้นที่มีศักยภาพด้านที่ตั้งที่อยู่บนแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกซึ่งส่งผลดีในด้านการคมนาคมขนส่งและโลจิสติกส์ที่เชื่อมโยงไปสู่ประเทศในกลุ่มอาเซียน รวมทั้งบางพื้นที่ยังเป็นศูนย์กลางในด้านการค้า การลงทุนการศึกษา และการบริการทางการแพทย์และในภาพรวมของศักยภาพในการรองรับอุตสาหกรรมไมซ์ พบว่า มีความพร้อมและสามารถรองรับการเป็นไมซ์ซิตีของประเทศไทย และเพื่อให้พื้นที่ต่าง ๆ เป็นส่วนหนึ่งในอุตสาหกรรมไมซ์ซิตีของประเทศไทยที่มีศักยภาพในการแข่งขันจึงควรที่จะพัฒนาให้พื้นที่ที่มีความพร้อมเป็นเมืองไมซ์ที่มีศักยภาพด้วยการพัฒนาในเรื่องบุคลากรในอุตสาหกรรมไมซ์ การยกระดับมาตรฐานอุตสาหกรรมไมซ์การสร้างความร่วมมือในพื้นที่ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก และการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่นั้น ๆ (ดุซงญอ และ ดลฤทัย โกวรรธนกุล, 2558: 15) นอกจากนี้งานเขียนบางฉบับยังได้สนับสนุนแนวทางในการพัฒนาเมืองไมซ์ (MICE City) ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมอุตสาหกรรม (SWOT) โดยกำหนดให้วิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนในด้านระบบการขนส่งมวลชน ด้านสถานที่ท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นและด้านความพร้อมของบุคลากรที่รับผิดชอบและคนในพื้นที่และให้วิเคราะห์โอกาส และอุปสรรคด้านทำเลที่ตั้ง ด้านเศรษฐกิจและ ด้านสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นทางธรรมชาติทางศิลปวัฒนธรรมและทางประวัติศาสตร์ ซึ่งช่วยให้จังหวัดที่ต้องการพัฒนาเป็นเมืองไมซ์ (MICE City) เข้าใจถึงองค์ประกอบที่สำคัญอย่างชัดเจน อีกทั้งผู้ประกอบการไทย ได้ศึกษาแนวโน้ม

การเติบโตของตลาดการท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจเพื่อโอกาสขยายธุรกิจของตน โดยหาช่องทางในการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในห่วงโซ่อุปทาน(Supply chain) ของธุรกิจการจัดการประชุม การโรงแรม การให้บริการ รวมถึงการจำหน่ายสินค้า ส่งผลต่อสร้างโอกาสการค้าและการลงทุนในอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE Industry) ในระยะยาวต่อไป (กันหา พุทธิพงษ์ศกร, กนกวรรณ เกาะคู, ทิพวรรณ สำเภารอด และพินดา โภทอง, 2563: 406-407) เพราะฉะนั้นจึงไม่เรื่องแปลกที่ประเทศไทยมีองค์กรที่ดูแลเรื่องอุตสาหกรรมไมซ์ไว้เฉพาะที่เป็นช่องทางที่สำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมธุรกิจการท่องเที่ยวที่สามารถสร้างศักยภาพการรองรับดูแลนักท่องเที่ยวที่หลั่งไหลเข้ามาสู่ประเทศไทยในปัจจุบันและอนาคต ทั้งนี้การพัฒนาศักยภาพต่าง ๆ ย่อมมีความสำคัญและจำเป็นต่อความเป็นมืออาชีพของการบริหารจัดการกิจกรรมการจัดประชุมและนิทรรศการต่าง ๆ ให้มีมาตรฐานสากลที่ต่างประเทศให้การยอมรับภายใต้บริบททุนทางวัฒนธรรมที่เข้มแข็งและมีความโดดเด่นเอกลักษณ์เฉพาะของความเป็นไทย ยิ่งในพื้นที่ชุมชนและท้องถิ่นห่างไกล หรือพื้นที่จังหวัดที่มีความเปลี่ยนแปลงใหม่แก่นักท่องเที่ยวในเชิงสร้างประสบการณ์ที่แตกต่างไปจากเดิม แต่ทั้งนี้ การพัฒนามาตรฐานและการรับรองจัดว่าเป็นมีความสำคัญอย่างยิ่งที่รัฐบาลต้องกลับไปทบทวนศักยภาพเพิ่มเติมอีกมากมายเพื่อยกระดับความต้องการของพื้นที่นั้น ๆ

นโยบายการส่งเสริมอุตสาหกรรมไมซ์ของหน่วยงานภาครัฐ

อุตสาหกรรมไมซ์เป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่ควรได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมในระดับชาติและนานาชาติให้มากขึ้นที่สามารถสร้างการเจริญเติบโตเกี่ยวกับธุรกิจการท่องเที่ยวภายในประเทศได้อย่างมากมาย นโยบายของภาครัฐที่จะเข้ามาหนุนเสริมและเห็นความสำคัญในการผลักดันกิจกรรมไปสู่ความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน พร้อมกับต้องดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า หากได้รับการตระหนักและได้รับการเอาใจใส่จะช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้นและชุมชนตามหัวเมืองต่าง ๆ จะได้รับประโยชน์อย่างมาก ดังนี้

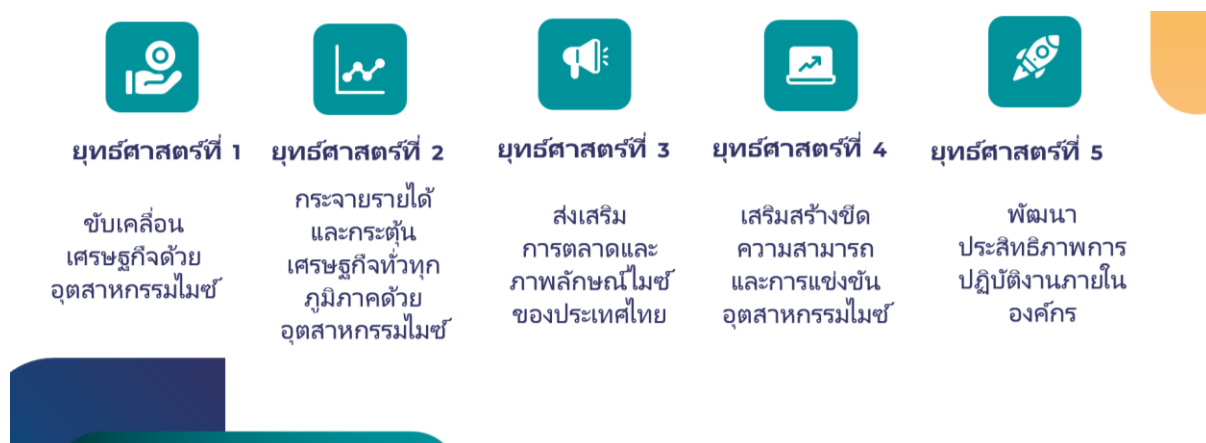
1) การพัฒนามาตรฐานการจัดการประชุมและนิทรรศการในระดับนานาชาติ โดยเฉพาะ Thailand MICE Venue Standards หรือ TMVS คือ ตราสัญลักษณ์ที่ใช้รับรองมาตรฐานของสถานที่จัดงานประเทศไทย โดยสำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน) หรือ ทีเส็บ (TCEB) เป็นผู้ริเริ่มความคิดและพัฒนาแผนการดำเนินงานเป็นครั้งแรกในประเทศไทย และเป็นประเทศแรกในอาเซียน ตราสัญลักษณ์

ดังกล่าวใช้ยืนยันว่าสถานที่จัดงาน ศูนย์การประชุม อาคารแสดงสินค้า โรงแรม รีสอร์ท สถานที่ราชการและเอกชน มีความเหมาะสมตามมาตรฐานการจัดงานในระดับสากล เพิ่มความมั่นใจในคุณภาพของผู้ประกอบธุรกิจ MICE ในไทยให้กับกลุ่มนักธุรกิจทั้งในและต่างประเทศ (ศูนย์ประชุมอุทยานวิทยาศาสตร์ประเทศไทย, ออนไลน์) ซึ่งมาตรฐาน TMVS แบ่งเป็น 3 ประเภท

โดยกลุ่มเป้าหมายที่ได้การส่งเสริมมาตรฐานห้องประชุมประกอบด้วย 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มศูนย์ประชุม กลุ่มโรงแรมหรือรีสอร์ท และกลุ่มหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมถึงควรมีการให้ความสำคัญกับการสร้างมาตรฐาน ในระดับชุมชนที่ไม่ควรละเลย อย่างเช่น โฮมสเตย์ โฮมลอร์ด ให้มีมาตรฐานตามเกณฑ์ เพราะสถานที่ในชุมชนเหล่านี้เป็นอีกหนึ่งในวิถีของกลุ่มนักท่องเที่ยวยุคใหม่ ส่วนการรับรองมาตรฐานสถานที่จัดงานประเทศไทย ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก คือ การให้ความรู้ การประเมินผลงาน และการรับรองมาตรฐาน (สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน) หรือ สสปน., ดังนั้น ผู้ประกอบการหรือกลุ่มธุรกิจดังกล่าวอาจจะต้องมีส่วนในการผลักดันเพื่อการพัฒนาธุรกิจของตนเองให้มาตรฐานมากยิ่งขึ้น แต่ถึงอย่างไรก็ตามการกระจายความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานอาจต้องมีหน่วยงานภาครัฐกระตุ้นถึงตราสัญลักษณ์ดังกล่าวให้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน

2) การยกระดับการแข่งขันการจัดการประชุมและนิทรรศการในตลาดโลก ภายใต้แผนแม่บทอุตสาหกรรมการจัดประชุมและงานแสดงสินค้านานาชาติ ปี 2560-2564 ซึ่งสำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน) (2561: 2) ในฐานะองค์กรหลักในการผลักดันอุตสาหกรรมไมซ์ให้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศด้วยนวัตกรรมเพื่อสร้างความเจริญ และกระจายรายได้ไปสู่ทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน ได้กำหนดยุทธศาสตร์ไว้ 5 ประการ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ 1 ขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศด้วยอุตสาหกรรมใหม่ (Win)
 ยุทธศาสตร์ที่ 2: กระจายรายได้และกระตุ้นเศรษฐกิจของภูมิภาคผ่านอุตสาหกรรมใหม่ (Win)
 ยุทธศาสตร์ที่ 3: ส่งเสริมการตลาด และภาพลักษณ์ใหม่ของประเทศไทย และ สสป. (Promote)
 ยุทธศาสตร์ที่ 4: เสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมใหม่ (Develop) และ
 ยุทธศาสตร์ที่ 5: พัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานภายในขององค์กร (Develop)

โดยมีเป้าหมายไปที่การสร้างรายได้และพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาประเทศด้วยนวัตกรรมและการกระจายรายได้และความเจริญโดยเฉพาะกลยุทธ์การดำเนินกิจกรรมที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ การสำรวจเพื่อทราบความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ในยุคหลังความปกติใหม่ หลังการบรรเทาเบาบางลงของการแพร่ระบาดของ CO-Vid19 ซึ่งมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม อย่างเช่น นักท่องเที่ยวเริ่มมีรูปแบบการท่องเที่ยวแบบส่วนตัวมากขึ้น เป็นกรู๊ปเล็กลง มากกว่ากรู๊ปใหญ่ ๆ เป็นต้น การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะความรู้ในการบริการ การพัฒนาความสามารถด้านภาษาและการตลาดให้กับบุคลากร เพื่อพร้อมรองรับกลุ่มเป้าหมายได้อย่างตรงความต้องการ การใช้ประโยชน์จากสื่อออนไลน์ให้มากที่สุด ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือที่สามารถสร้างกระแสหรืออิทธิพลทางความคิดได้เป็นอย่างดี การสร้างความร่วมมือ (Connection) กับภาครัฐบาลและผู้ประกอบการรายอื่น ๆ (จิตติคุณ นิยมสิริ และเจนจิรา อาษากิจ, 2563: 176-177) ดังนั้นสภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมใหม่จึงเป็นสภาพและสถานการณ์ปกติของกลุ่มธุรกิจระหว่างประเทศที่ทำให้นักท่องเที่ยวหรือกลุ่มธุรกิจระดับใหญ่หันมาสนใจประเทศไทยมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะตลาดสำคัญ ๆ ของโลกมองว่าประเทศมีศักยภาพและมีความเป็นมืออาชีพในการจัดประชุม และการจัดนิทรรศการ อีกทั้งความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวหลักและรองจึงน่าสนใจสำหรับกลุ่มธุรกิจระดับโลกมากขึ้น

3) การสร้างและสนับสนุนความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้วยนโยบายและการดำเนินการในแต่ละภูมิภาคและชุมชน โดยการผูกโยงบอกเล่าเรื่องราว (Story telling) และสร้างอิทธิพลทางความคิดต่อสังคมและชาวต่างชาติ (Soft Power)

ส่งเสริมและสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ด้วยนโยบายในระดับภูมิภาค **สร้างมาตรฐานการรองรับกลุ่มเป้าหมาย**

STORY TELLING

ดึงจุดเด่นชุมชนจากวัฒนธรรม ประเพณี ,สถานที่,ผลิตภัณฑ์ สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

Soft Power

สร้างอิทธิพลทางความคิด ทาง สังคมและประชาชนในประเทศ อื่น พร้อมให้ชุมชนตื่นตัวพร้อม ยกระดับสู่มาตรฐานและร่วมมือ กับภาครัฐและเอกชน

Story telling การผูกโยงเรื่องราว โดยดึงจุดเด่นของชุมชน วัฒนธรรม ประเพณี สถานที่และผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ชุมชน สู่เส้นทางการสัมผัสประสบการณ์ใหม่ ๆ ของแต่ละภูมิภาค ชูอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น เพื่อสร้างกิจกรรมในอุตสาหกรรมไมซ์ที่สามารถสร้างเส้นทางใหม่ให้กับนักเดินทางไมซ์ รวมถึงสอดแทรกเรื่องราวเหล่านี้เข้าไปในกิจกรรมต่างๆของกิจกรรมไมซ์ จะเห็นได้จากกระแสความนิยม ปลาเกวเลา ตากใบ เกิดจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ปลาเกวเลาให้มีมาตรฐานการผลิต สะอาดปลอดภัย พัฒนาหีบห่อผลิตภัณฑ์ให้สวยงามมีความเป็นสากล ต่อจากนั้นก็นำมาต่อยอดด้วยการนำมาเป็นส่วนประกอบในเมนูอาหาร เสริฟฟ์ผู้เข้าร่วมประชุมในงาน APEC 2022 ที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ ผลปรากฏว่าสร้างกระแสตอบรับด้านยอดขายไปยังผู้ประกอบการในจังหวัดนั้นได้เป็นอย่างดี ซึ่งเกิดจากพลังของ story telling โดยกลุ่มนักเดินทางเพื่อการประชุมแล้วยังได้ท่องเที่ยวต่อยอดเส้นทางไปยังภูมิภาคนั้นได้อีกด้วย จะเห็นได้ว่าเป็นการนำเสนออย่างสร้างสรรค์ มีพลังในการดึงดูดเม็ดเงินและกลุ่มเป้าหมายได้เป็นอย่างดี ซึ่งอาจจะต้องทำงานร่วมกับองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมและกรมการพัฒนาชุมชน ที่เน้นยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีมาตรฐานรองรับลูกค้าไมซ์ได้ (ศุภวรรณ ตีระรัตน์, ออนไลน์)

นอกจากนี้ ควรมีการสร้าง Soft Power ระดมความคิดเชิงสร้างสรรค์ในรูปแบบการสร้างอิทธิพลทางความคิดทางสังคมและประชาชนในต่างประเทศ จุดประกายจากจุดเล็ก ๆ ของชุมชน สร้างอิทธิพลใหญ่ ๆ ให้เกิดเป็นกระแส หรือมุกตบของนักเดินทาง อย่างเช่น นักร้องชื่อมิลิ ถือข้าวเหนียวมะม่วงขึ้นบนเวทีคอนเสิร์ตในต่างประเทศ ทำให้เกิดปรากฏการณ์การตามหาเมนูข้าวเหนียวมะม่วงจากนักชิมและนักท่องเที่ยวทั่วโลก ดังนั้น การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนไทยทั่วประเทศที่สามารถรองรับศักยภาพอุตสาหกรรมไมซ์จะช่วยให้ชุมชนเกิดการตื่นตัวโดยความสามารถเข้าถึงรายได้ในรูปแบบที่แตกต่างได้มากขึ้นอันเป็นการกระจายรายได้ ออกสู่ชุมชนท้องถิ่น แต่แน่นอนว่า การยกระดับของผลิตภัณฑ์ของชุมชนท้องถิ่นควรพัฒนาควบคู่กันไปให้มากที่สุดโดยเฉพาะความมีอัตลักษณ์เฉพาะตัวที่มีเสน่ห์ต่างกันในแต่ละสถานที่ และผลิตภัณฑ์จากชุมชน หากประเมินจากแนวนโยบายการส่งเสริมอุตสาหกรรมไมซ์ในพื้นที่ต่างจังหวัดทำให้เห็นว่าหัวเมืองต่าง ๆ มีศักยภาพเพียงพอ เช่น จังหวัดสงขลา จังหวัดภูเก็ต จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดขอนแก่น เป็นต้น และการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวให้เกิดเป็นรูปธรรมมากที่สุด

4) การสนับสนุนกับองค์กรต่าง ๆ เชิงกลไกและระบบ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสมาคม เพราะอุตสาหกรรมไมซ์ที่ก่อให้เกิดความสำเร็จได้นั้นจะต้องเกี่ยวหลาย ๆ ฝ่ายร่วมมือกันทำงาน เช่น ด้านความสะดวกในการเข้าสู่เมืองและสถานที่จัดงาน ด้านการสนับสนุนการจัดงานไมซ์ ด้านกิจกรรมเพิ่มเติม นอกเหนือจากการประชุม ด้านที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสถานที่จัดงานและสิ่งอำนวยความสะดวก และ ด้านความปลอดภัย รวมถึงในมุมมองของทรัพยากรในการบริหารจัดการ ซึ่งประกอบด้วย ด้านบุคลากร ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์และด้านการตลาด รวมทั้งการวางแผนทางการตลาดและการเลือกใช้ช่องทางการสื่อสารที่ตรงกับกลุ่มลูกค้าเป้าหมายและควรมีการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนรวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น (มัทนา ชูระแสง และอรพิน สันติธีรากุล, 2563: 527) ดังนั้น อุตสาหกรรมไมซ์จึงเป็นอุตสาหกรรมที่อาศัยความร่วมมือ จากทุกภาคส่วนในการพัฒนาให้สอดคล้องกัน อีกทั้งสร้างความเข้าใจจากบุคคลและองค์กรหลายฝ่ายเพื่อเข้ามาเติมเต็มในจุดที่ขาดหายไปทั้งในระดับพื้นที่และระดับความเป็นสากลของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐอาจจะต้องส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรของตนเองเพื่อรองรับศักยภาพให้มากขึ้น ภาคเอกชนอาจต้องเห็นทิศทางและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมนักท่องเที่ยว อีกทั้งการพัฒนาาระบบแรงจูงใจและสร้างความประทับใจตามทางเส้นทางของการท่องเที่ยวหรือกิจกรรมอื่น ๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ทราบถึงข้อมูลและองค์ความรู้ต่าง ๆ ต้องเข้าประกอบการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพเพื่อความสำเร็จในเชิงนโยบาย รวมทั้งประชาชนอาจจะต้องเป็นผู้ต้อนรับที่ดีแก่นักท่องเที่ยวอีกด้วย

การร่วมมือทำงาน เชิงระบบและกลไกให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ด้านสาธารณูปโภค:

- ที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก
- ด้านความปลอดภัย
- สถานที่จัดงาน

การบริหารจัดการ:

- ด้านบุคลากร การปฏิบัติงาน วัสดุอุปกรณ์
- ด้านการตลาด การสื่อสารอย่างกลุ่มเป้าหมาย
- ด้านการเงิน

ความร่วมมือ:

- ภาครัฐ
- ภาคเอกชน
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ประชาชนในท้องถิ่น

5) การส่งเสริมและออกแบบกิจกรรมที่สามารถสร้างประสบการณ์แบบพิเศษในระดับท้องถิ่น การนำเสนอแนวคิดในรูปแบบ Theme เช่น ฮิมประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ฮิมการผจญภัย ฮิมการสร้างทีมเวิร์ค ยกตัวอย่างเช่น กิจกรรม CSR ก็เป็นอีกหนึ่งรูปแบบของการเช่น CSR เมืองกรุงเทพมหานคร “บางน้ำผึ้ง-บางกอบัว: CSR เกาะสีเขียวแบบโลว์คาร์บอน” “พทยา: Outing อนุรักษ์ทะเล ส่งเสริมชุมชน” “เชียงใหม่: CSR สามัคคี หลากวิถีล้านนา” “พิษณุโลก: Slow Life อิมใจ เมืองสองแคว” “ขอนแก่น: Field Trip ต้องมนต์เสน่ห์เส้นทางไหม” “อุดรธานี-หนองคาย: Meeting ชิง แซ่บ ม่วน” “เขาใหญ่: ประชุมกลางป่า สัมมนาสัมผัสไอโซน” พะจัน: Team Building เกาะสวรรค์ เติมพลังจากพระจันทร์” “ภูเก็ต: สัมมนาโอลด์ทาวน์ ชมวิถีชาวเพอรานากัน” “สงขลา-ปัตตานี: เสน่ห์สามวิถี สัมมนาหลากวัฒนธรรม” (สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน), ออนไลน์) นอกจากนี้ยังสามารถสร้างประสบการณ์และความรู้สึกแปลกใหม่ จากศักยภาพพื้นที่ที่มีอยู่ และค้นหาหรือสร้างความน่าสนใจในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อสร้างจุดขายให้มีอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น แตกต่างไม่ซ้ำซ้อนกันเอง เช่น กาเรียนรู้ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในชุมชน การ

ผจญภัยทางน้ำและทางบก การเดินป่า การสร้างทีมเวิร์ค กิจกรรม CSR การจัดงานลักซ์ซูรี และโครงการไมซ์ ในชุมชน เป็นต้น เพราะฉะนั้นการออกแบบกิจกรรมที่สามารถดึงดูดคนหรือนักท่องเที่ยวให้มาในพื้นที่ของตนเองอาจจะต้องสร้างพื้นที่รองรับไว้อย่างดีและมีศักยภาพเพียงพอต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในระดับท้องถิ่น เทียบเท่ากับระดับสากล

บทสรุป

อุตสาหกรรมไมซ์เป็นอุตสาหกรรมการจัดประชุมและแสดงนิทรรศการต่าง ๆ ซึ่งภาครัฐได้มีส่งเสริมนโยบายการส่งเสริมอุตสาหกรรมไมซ์กันอย่างต่อเนื่อง โดยสำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน) ร่วมกับองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมและกรมการพัฒนาชุมชนได้ขับเคลื่อนงานไว้หลาย ๆ เรื่อง โครงการนวัตกรรมวิถีชุมชน โครงการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว การจัดประชุมสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมไมซ์อย่างยั่งยืน โครงการ “กล้า MICE” โครงการสัมมนาการแนะแนวสายอาชีพในอุตสาหกรรมไมซ์ โครงการกระตุ้นการตลาด Thailand MICE Back เป็นต้น ซึ่งโครงการเหล่านี้ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐอย่างจริงจังในช่วงหลังโควิด-19 ทำให้เห็นว่า อุตสาหกรรมไมซ์น่าจะเป็นทางเลือกใหม่สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการตอบโต้ภัยเชิงอาชีพและการท่องเที่ยวไปพร้อม ๆ ที่สามารถสร้างประสบการณ์ใหม่ให้กับตนเองและนักท่องเที่ยว แต่ถึงอย่างไรก็ตามโอกาสที่จะประสบความสำเร็จสำหรับประเทศไทยต้องมีหลายเรื่องที่ต้องดำเนินการโดยเฉพาะพื้นที่ใหม่ ๆ ที่ยังขาดศักยภาพในการพัฒนาตนเองและถูกละเลยไปจากแผนที่อุตสาหกรรมไมซ์ทำให้ โครงการไมซ์ในปัจจุบันยังคงกระจุกตัวอยู่ในพื้นที่ที่มีศักยภาพอยู่ก่อนแล้วอาจจะเป็นประเด็นที่ทำนายสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปส่งเสริมและสนับสนุนให้มากขึ้น โดยเฉพาะการพัฒนา ได้แก่ การพัฒนามาตรฐานการจัดการประชุมและนิทรรศการในระดับนานาชาติ การยกระดับการแข่งขันการจัดการประชุมและนิทรรศการในตลาดโลก การสนับสนุนสถานที่จัดงานและผู้ประกอบการไมซ์ในแต่ละภูมิภาค การสนับสนุนกับองค์กรต่าง ๆ ที่ต้องการจัดงานไมซ์ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสมาคม และการส่งเสริมและออกแบบกิจกรรมที่สามารถสร้างประสบการณ์แบบพิเศษในระดับท้องถิ่น ดังนั้น นโยบายการส่งเสริมอุตสาหกรรมไมซ์ขององค์กรภาครัฐต้องทบทวนและเพิ่มเติมส่วนที่ขาดหายไปโดยไม่เลือกปฏิบัติสำหรับพื้นที่ที่ยังขาดศักยภาพแต่มีความน่าสนใจในระดับลึกลงไปของส่วนแบ่งตลาดที่เล็กลงไป รวมถึงกลุ่มที่มีลักษณะเฉพาะมากขึ้น เพื่อตอบโต้ภัยความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปหลังการเข้าสู่ยุคความปกติถัดไป โดยนำเสนอแนวคิดที่มีพลังดึงดูดจากการสร้าง story telling ให้กับชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ ให้มีอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น สร้างแนวคิดเชิงสร้างสรรค์ที่มีอิทธิพลทางความคิดต่อสังคมและประชาชนชาติต่าง ๆ ด้วย Soft Power รวมทั้งสอดแทรกเรื่องราวของชุมชน ที่ผ่านการพัฒนามาอย่างมีมาตรฐานเข้าไปในกิจกรรมต่างๆของอุตสาหกรรมไมซ์การจัดประชุมและนิทรรศการ รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ที่แตกต่างไปจากเดิมจะทำให้ผู้คนและนักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปถึงแหล่งทรัพยากรต่าง ๆ ได้มากขึ้น อีกทั้งยังสามารถช่วยให้ประชาชนและชุมชนได้ตื่นตัวเป็นเจ้าของที่ดี และนี่เป็นอีกหนึ่งความท้าทายของนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมไมซ์

“นโยบายการส่งเสริมอุตสาหกรรมไมซ์ขององค์กรภาครัฐต้องทบทวนและเพิ่มเติมส่วนที่ขาดหายไปโดยไม่เลือกปฏิบัติสำหรับพื้นที่ซึ่งขาดศักยภาพแต่มีความน่าสนใจ ลึกลงไปในส่วนแบ่งตลาดที่เล็กลง รวมถึงที่มีลักษณะเฉพาะกลุ่มมากขึ้นในระดับของการจัดประชุมและนิทรรศการ รวมทั้งการสร้างท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ที่แตกต่างไปจากเดิม คำนึงถึงแนวโน้มและทิศทางการตลาด เพื่อตอบโจทย์พฤติกรรมหรือไลฟ์สไตล์ จะทำให้ผู้คนและนักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปถึงแหล่งทรัพยากรต่าง ๆ ได้มากขึ้น อีกทั้งยังสามารถช่วยให้ประชาชนและชุมชนได้เป็นตัวเป็นเจ้าบ้านที่ต่อไป”

— ก้าวต่อไปของการพัฒนาอุตสาหกรรมไมซ์

เอกสารอ้างอิง

- กันหา พุทธิพงษ์ศกร, กนกวรรณ เกาะคู, ทิพวรรณ สำเภารอด และพนิดา โถทอง. (2563). แนวทางในการพัฒนาเมืองไมซ์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมอุตสาหกรรม. *วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 7(12), 406-407.
- จิตติคุณ นิยมสิริ และเจนจิรา อาษากิจ. (2563). การพัฒนากลยุทธ์การตลาดเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันระดับนานาชาติของอุตสาหกรรม MICE ในจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*, 6(1), 176-192.
- ดุขฎี ช่วยสุข และดลฤทัย โกวรธนกุล. (2558). การพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น เพื่อรองรับการเป็นไมซ์ซิตี้ของประเทศไทย. *วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย*, 10(1), 15-29.
- มัทนา ชูระแสง และอรพิน สันติธีรากุล. (2563). การประเมินศักยภาพเพื่อการพัฒนาธุรกิจไมซ์ในจังหวัดลำปาง. *วารสารบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 6(4), 527-539.
- ศุภวรรณ ตีระรัตน์. (2563). *ไมซ์ทั่วไทย: กระตุ้นเศรษฐกิจไทยด้วยไมซ์ในประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ 2566, จาก <https://intelligence.businesseventsthailand.com/en/blog/micelocal>
- ศูนย์ประชุมอุทยานวิทยาศาสตร์ประเทศไทย. (ม.ป.ป.). *มาตรฐานต่าง ๆ*. สืบค้นเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ 2566, จาก <https://www.nstda.or.th/tcc/tmvs/>
- สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน). (2553). *White Paper เจตนารมณ์ของการพัฒนาอุตสาหกรรมไมซ์ไทย*. สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ. _____ . (มปป.). *แนวโน้มอุตสาหกรรมไมซ์ของโลก*. สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ. _____ . (2554). *อุตสาหกรรมไมซ์ในภูมิภาคเอเชีย*. สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ. _____ . (2553). *White Paper เจตนารมณ์ของการพัฒนาอุตสาหกรรมไมซ์ไทย*. สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ. _____ . *จัดกิจกรรมไมซ์ได้ง่าย ๆ ใน 10 เส้นทางไมซ์สร้างสรรค์*. สืบค้นเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ 2566, จาก <https://www.businesseventsthailand.com/th/press-media/news-press-release/detail/1348-easily-organized-mice-activities-with-10-creative-mice-routes>

สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน). *TMVS สัญลักษณ์การันตีคุณภาพ*
สถานที่จัดงาน MICE. สืบค้นเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ 2566, จาก [https://www.thailandmice.com/
article/1661/tmvsmice?section=Advertorials](https://www.thailandmice.com/article/1661/tmvsmice?section=Advertorials)
_____. (2561). *แผนแม่บทอุตสาหกรรมการจัดประชุมและงานแสดงสินค้านานาชาติ ปี 2560-2564*.
สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ.
เสรี วงษ์มณฑา และวิษยานันท์ พอค้า. (2560). *แนวทางการเสริมสร้างศักยภาพของประเทศไทยให้เป็น
เมืองเป้าหมายของไมซ์ (MICE)*. *วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 39(1), 96-112.

ข้อเสนอแนวปฏิบัติเพื่อให้ “ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ” มาจาก “การเลือกตั้งโดยประชาชน”

วีระยุทธ โชคชัยมาดล¹

Veerayuth Chokchaimadoln¹

วันรับบทความ 10 เมษายน 2566

วันตอบรับบทความ 7 มิถุนายน 2566

ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอมีความสำคัญต่อการบริหารราชการแผ่นดินเพราะเป็นผู้แทนของราชการส่วนกลาง ทำหน้าที่ควบคุมและกำกับดูแลหน่วยงานราชการทุกระดับในจังหวัด ได้แก่ ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น ให้ดำเนินการตามยุทธศาสตร์และนโยบายพัฒนาประเทศของรัฐบาล เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและสร้างรากฐานเศรษฐกิจของทุกภาคส่วนให้เจริญเติบโตอย่างยั่งยืน

บทบาทของผู้ว่าราชการจังหวัดในปัจจุบัน เปรียบเสมือน “นายกรัฐมนตรี” ขณะที่ นายอำเภอปฏิบัติหน้าที่เหมือน “รองนายกรัฐมนตรี” มีอำนาจสูงสุดในจังหวัดและอำเภอ ดังนั้นการสร้างเชื่อมโยงกับประชาชนในจังหวัดและความเข้าใจองค์รวมของปัญหาและความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ยุทธศาสตร์และนโยบายของรัฐบาลบรรลุเป้าหมาย

อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลข่าวสารที่ปรากฏต่อสาธารณชนเป็นระยะ กระบวนการแต่งตั้งและโยกย้ายผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอมีความเชื่อมโยงกับสายสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ของราชการไทย อีกทั้งกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการแผ่นดินกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ “สังกัดกระทรวงมหาดไทย” เป็นการยกสถานะข้าราชการปกครองของกระทรวงมหาดไทยให้มีอำนาจกำกับดูแลข้าราชการของทุกกระทรวงและทุกหน่วยงานราชการในจังหวัด ซึ่งขัดแย้งกับหลักประชาธิปไตยยุคใหม่ที่กำหนดให้ผู้บริหารการปกครองสูงสุดของแต่ละพื้นที่มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชน อันเป็นแนวทางที่ภาครัฐจะสามารถเชื่อมโยงกับประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาจังหวัดได้อย่างแท้จริง

จากเหตุผลดังที่กล่าวมา ผู้เขียนจึงเสนอแนวปฏิบัติเพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอมาจากการเลือกตั้งโดยประชาชน อันเป็นข้อเสนอด้านการบริหารภาครัฐและนโยบายสาธารณะเพื่อเป็นแนวทางให้รัฐบาลและผู้เกี่ยวข้องนำไปพิจารณาปฏิบัติเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาการบริหารราชการแผ่นดินต่อไป

¹ สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ, มหาวิทยาลัยรังสิต

¹ Institute of Public Administration and Public Policy, Rangsit University, Thailand, E-mail: weerayut@rsu.ac.th

ข้อเสนอ

ข้อเสนอแนวปฏิบัติเพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอมาจากการเลือกตั้งโดยประชาชน ประกอบด้วย การแก้ไขกฎหมายการบริหารราชการแผ่นดิน การเสนอร่างกฎหมายเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ และการจัดให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอทั่วประเทศ ระยะที่ 1 และระยะที่ 2 โดยการนำไปปฏิบัติมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. แก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 54 และมาตรา 62 เพื่อเปิดทางให้ทุกจังหวัดมีผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอที่มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนในจังหวัด โดยระบุเนื้อความเพื่อปรับแก้ให้เป็นดังนี้

1.1 แก้ไขมาตรา 54 วรรคสาม เนื้อความเดิมของวรรคสาม มีดังนี้

“ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัดสังกัดกระทรวงมหาดไทย”

ใช้เนื้อความดังต่อไปนี้แทนเนื้อความเดิม

“ผู้ว่าราชการจังหวัดสังกัดกระทรวงมหาดไทย หรือมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในจังหวัดที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ

ผู้ว่าราชการจังหวัดที่มาจากการเลือกตั้ง มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปีนับตั้งแต่วันเลือกตั้ง แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน 2 วาระไม่ได้ ในกรณีดำรงตำแหน่งไม่ครบระยะเวลา 4 ปีก็ให้ถือว่าเป็น 1 วาระ และเมื่อได้ดำรงตำแหน่ง 2 วาระติดต่อกันแล้วจะดำรงตำแหน่งได้อีกเมื่อพ้นระยะเวลา 4 ปีนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

รองผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัดสังกัดกระทรวงมหาดไทย หรือมาจากการแต่งตั้งโดยผู้ว่าราชการจังหวัดที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ”

1.2 แก้ไขมาตรา 62 วรรคสอง เนื้อความเดิมของวรรคสอง มีดังนี้

“นายอำเภอสังกัดกระทรวงมหาดไทย”

ใช้เนื้อความดังต่อไปนี้แทนเนื้อความเดิม

“นายอำเภอสังกัดกระทรวงมหาดไทย หรือมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในจังหวัดที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ

นายอำเภอที่มาจากการเลือกตั้ง มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปีนับตั้งแต่วันเลือกตั้ง แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน 2 วาระไม่ได้ ในกรณีดำรงตำแหน่งไม่ครบระยะเวลา 4 ปีก็ให้ถือว่าเป็น 1 วาระ และเมื่อได้ดำรงตำแหน่ง 2 วาระติดต่อกันแล้วจะดำรงตำแหน่งได้อีกเมื่อพ้นระยะเวลา 4 ปีนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง”

ทั้งนี้ จำนวนวาระและระยะเวลาการดำรงตำแหน่งดังกล่าวมีรูปแบบเดียวกับของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

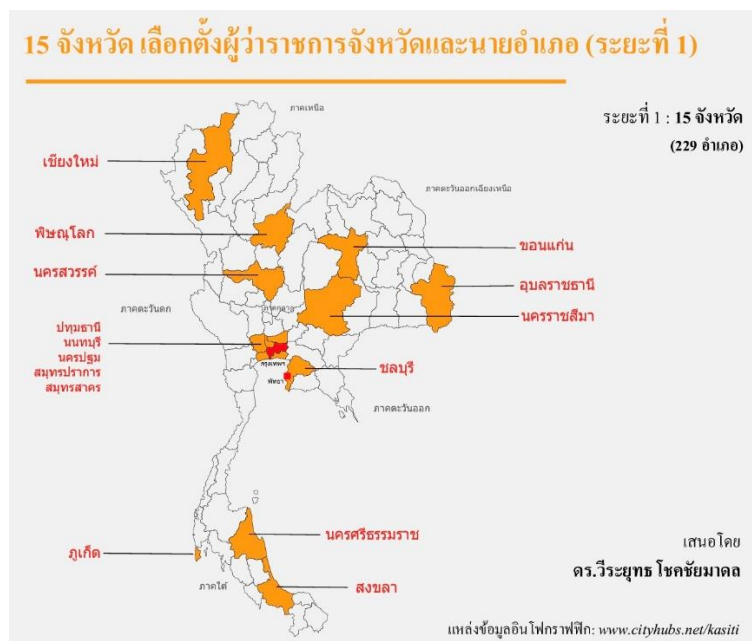
การเสนอร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 (ฉบับแก้ไข) เป็นอำนาจของฝ่ายบริหารโดยคณะรัฐมนตรี ผ่านการพิจารณาและลงมติเห็นชอบของฝ่ายนิติบัญญัติโดยรัฐสภา คือสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

2. จัดทำและเสนอ “ร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ พ.ศ. ...”
 เพื่อเตรียมการจัดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอทั่วประเทศ โดยมีกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งดังกล่าวรองรับ ทั้งนี้ การจัดทำร่างกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอให้เสร็จสิ้นภายใน 6 เดือนหลังจากร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 (ฉบับแก้ไข) มีผลบังคับใช้

การเสนอร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ พ.ศ. เป็นอำนาจของฝ่ายบริหารโดยคณะรัฐมนตรี ผ่านการพิจารณาและลงมติเห็นชอบของฝ่ายนิติบัญญัติโดยรัฐสภา คือสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

3. จัดให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอทั่วประเทศ เพื่อให้มีผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอมาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนในจังหวัด เป็นการลดอำนาจการควบคุมและกำกับดูแลจากราชการส่วนกลาง ในขณะที่เดียวกันยังเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นและตอบสนองความต้องการของประชาชนในแต่ละจังหวัดได้อย่างแท้จริง แบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ภายใน 1 ปีหลังจากร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 (ฉบับแก้ไข) มีผลบังคับใช้ ให้กระทรวงมหาดไทยเสนอชื่อจังหวัดและอำเภอที่ควรจัดให้มีการเลือกตั้งผู้ว่า และนายอำเภอ ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แผนที่ของ 15 จังหวัดที่เสนอให้มีการเลือกตั้งฯ ในระยะที่ 1

ทั้งนี้ ในระยะที่ 1 ผู้เขียนเสนอให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอใน 15 จังหวัด (จาก 76 จังหวัด ไม่รวมกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเขตปกครองพิเศษที่มีกฎหมายรองรับเป็นการเฉพาะ) เป็นพื้นที่นำร่อง โดยคณะกรรมการเลือกตั้งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการจัดการเลือกตั้งดังกล่าว ดังนี้

1. กลุ่มจังหวัดในเขตปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร 5 จังหวัด ได้แก่ ปทุมธานี นนทบุรี นครปฐม สมุทรปราการ สมุทรสาคร

2. กลุ่มจังหวัดหัวเมือง กระจายทุกภูมิภาค 10 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ พิษณุโลก นครสวรรค์ นครราชสีมา ขอนแก่น อุบลราชธานี ชลบุรี นครศรีธรรมราช สงขลา ภูเก็ต

ระยะที่ 2 ภายใน 3 ปีหลังจากร่างพระราชบัญญัติฯ มีผลบังคับใช้ โดยคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติ กำหนดจังหวัดที่ควรให้มีการเลือกตั้งฯ ในลำดับต่อไป

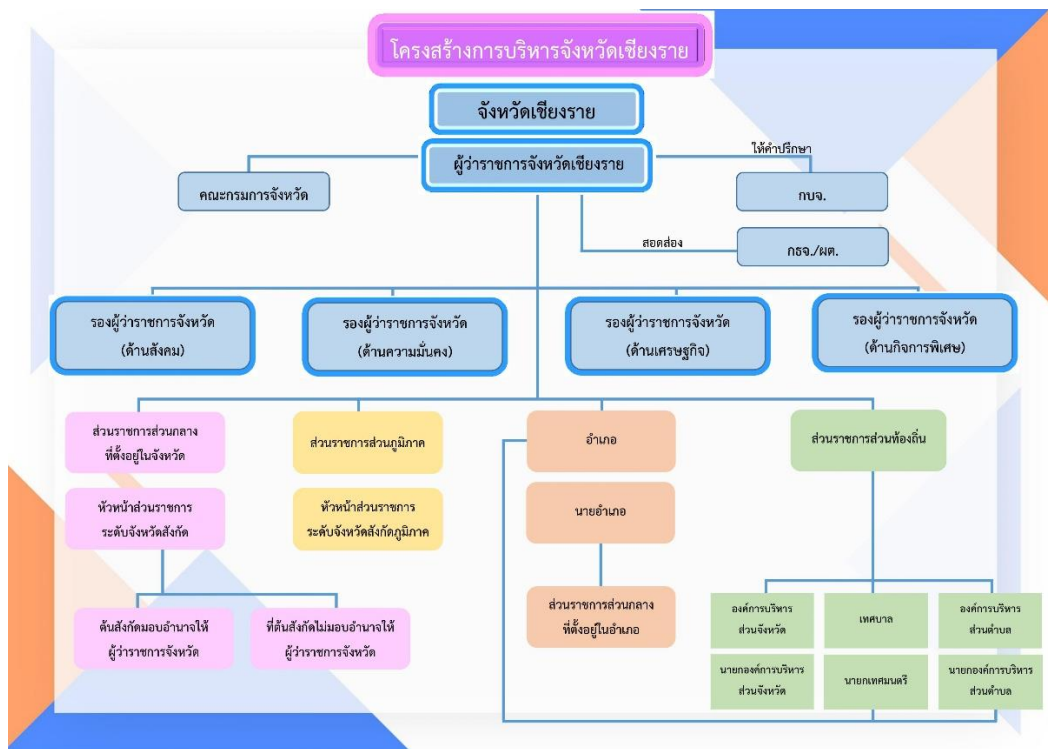
ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของ 15 จังหวัด ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2565 (ราชกิจจานุเบกษา, 2566)

ลำดับที่	ชื่อจังหวัด	จำนวนอำเภอ	จำนวนราษฎร (สัญชาติไทย)
1	ปทุมธานี	7	1,191,386
2	นนทบุรี	6	1,285,637
3	นครปฐม	7	910,330
4	สมุทรปราการ	6	1,341,854
5	สมุทรสาคร	3	556,860
6	เชียงใหม่	24	1,630,907
7	พิษณุโลก	25	842,737
8	นครสวรรค์	15	1,026,840
9	นครราชสีมา	32	2,625,139
10	ขอนแก่น	26	1,780,866
11	อุบลราชธานี	25	1,860,843
12	ชลบุรี	11	1,572,157
13	นครศรีธรรมราช	23	1,542,158
14	สงขลา	16	1,421,318
15	ภูเก็ต	3	406,986
	รวม	229	19,996,018

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าในระยะที่ 1 จะมีผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอที่มาจากการเลือกตั้งจำนวน 15 คน และ 229 คนตามลำดับ โดยมีจำนวนราษฎรในความรับผิดชอบราว 20 ล้านคน ทั้งนี้ ถ้านับรวมจำนวนราษฎร 5,394,910 คนของกรุงเทพมหานครที่มีผู้ว่าราชการมาจากการเลือกตั้ง จะมีราษฎรกว่า 25 ล้านคน หรือกว่า 1 ใน 3 ของราษฎรทั้งประเทศ (จำนวน 65 ล้านคน) อยู่ในพื้นที่ซึ่งมีผู้ว่าราชการมาจากการเลือกตั้งโดยประชาชน

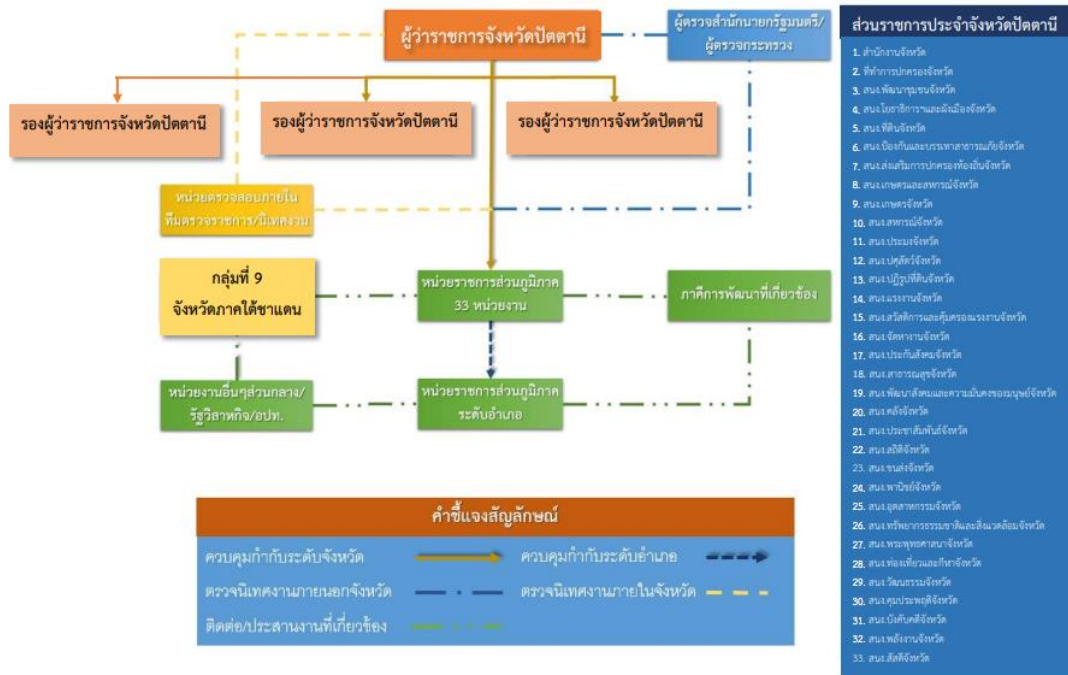
คำขยายความ

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 กำหนดโครงสร้างการบริหารราชการใน ทุกจังหวัด ให้ “ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นศูนย์กลางอำนาจ” เพื่อควบคุมและกำกับดูแลการปฏิบัติราชการของ หน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ดังปรากฏในมาตรา 54 วรรคสาม ระบุว่า “ผู้ว่าราชการ จังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัดสังกัดกระทรวงมหาดไทย” และมาตรา 62 วรรค สอง ที่ระบุว่า “นายอำเภอสังกัดกระทรวงมหาดไทย” เป็นข้อความสำคัญที่ให้อำนาจการบริหารราชการทั้ง 76 จังหวัด อยู่ในการควบคุมและกำกับของกระทรวงมหาดไทย ส่งผลให้กระทรวงมหาดไทยเป็นกระทรวงที่มี อำนาจเหนือกระทรวงอื่นทั้งหมด ควบคุมและกำกับดูแลหน่วยงานราชการ ได้แก่ ส่วนราชการส่วนกลางที่ ตั้งอยู่ในจังหวัด ส่วนราชการระดับจังหวัดสังกัดภูมิภาค ส่วนราชการส่วนท้องถิ่น ดังตัวอย่างแสดงในภาพที่ 2 โครงสร้างการบริหารราชการจังหวัดเชียงราย และภาพประกอบที่ 3 โครงสร้างการบริหารราชการจังหวัด ปัตตานี

ภาพที่ 2 โครงสร้างการบริหารราชการจังหวัดเชียงราย
ที่มา: จังหวัดเชียงราย (2564)

ผังโครงสร้างองค์กรจังหวัดปัตตานี แบ่งส่วนราชการตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534

ภาพที่ 3 โครงสร้างการบริหารราชการจังหวัดปัตตานี
ที่มา: จังหวัดปัตตานี (2564)

“ผู้ว่าราชการจังหวัด” จึงมีสถานะเสมือน “นายกรัฐมนตรี” มีอำนาจสูงสุดในการบริหารราชการของแต่ละจังหวัด โดยมี “นายอำเภอ” ทำหน้าที่เหมือน “รองนายกรัฐมนตรี” ควบคุมและกำกับดูแลการบริหารราชการในแต่ละอำเภอ

ดังนั้น การแก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ที่ปรับเปลี่ยนที่มาของผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ จาก “การแต่งตั้งโดยกระทรวงมหาดไทย” มาเป็น “การเลือกตั้งโดยประชาชน” ซึ่งจะส่งผลให้

1. “ตัวแทนของประชาชน” ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ สามารถควบคุมและกำกับดูแลหน่วยงานราชการทั้งหมดในจังหวัด ได้แก่ ส่วนราชการส่วนกลางที่ตั้งอยู่ในจังหวัด ส่วนราชการระดับจังหวัดสังกัดภูมิภาค ส่วนราชการส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ รวมถึงกำกับดูแลการปกครองท้องถิ่นซึ่งมีกำนันและผู้ใหญ่บ้านทำงานอยู่แล้วในบทบาทของผู้ช่วยนายอำเภอ

2. ไม่ขัดรัฐธรรมนูญ เนื่องจากไม่มีการยุบราชการส่วนภูมิภาค ในทางกลับกัน ยังสามารถควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจการบริหารราชการจากส่วนกลางให้เป็นไปโดยชอบธรรม เพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชนในจังหวัด

3. ไม่ต้องแก้ไขรัฐธรรมนูญ เพราะไม่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการให้มีผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอที่มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนในจังหวัด

4. ปิดโอกาสที่อาจถูกกล่าวหาและใส่ร้ายทางการเมืองเรื่องล้มล้างการปกครอง เนื่องจากไม่มีการยุบราชการส่วนภูมิภาคและไม่ต้องแก้ไขรัฐธรรมนูญ ในขณะที่การเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ

ก็ดำเนินการเป็นระยะ ไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงใหญ่ครั้งเดียวทั้งประเทศ ดังนั้น ประชาชนจะเรียนรู้และเปรียบเทียบความเจริญก้าวหน้าของจังหวัดที่มีผู้ว่าฯ และนายอำเภอมาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนและการแต่งตั้งโดยกระทรวงมหาดไทย หากจังหวัดที่มีผู้ว่าฯ และนายอำเภอมาจากการเลือกตั้งมีการพัฒนาและเจริญรุ่งเรืองโดดเด่นขึ้นมาอย่างชัดเจน ประชาชนในจังหวัดที่ยังไม่มีการเลือกตั้งจะผลักดันและเรียกร้องต่อรัฐบาลเพื่อกำหนดให้จังหวัดของตนเองมีผู้ว่าฯ และนายอำเภอมาจากการเลือกตั้งอย่างแน่นอน

5. นักการเมืองในรัฐสภา (ซึ่งเป็นผู้พิจารณาและลงมติเห็นชอบ) มีแนวโน้มสนับสนุนวิธีการให้มีผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอมาจากการเลือกตั้งดังที่กล่าวมา เนื่องจากจะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างฐานคะแนนนิยมในท้องถิ่นของตนเองและเครือข่ายอย่างต่อเนื่องด้วยการสร้างผลงานให้ประชาชนโดยตรง เช่นเดียวกับที่คนกลุ่มนี้สนับสนุนการจัดตั้งและการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังที่ผ่านมา ทั้งนี้ ในกรณีดังกล่าว เมื่อกฎหมายได้รับความเห็นชอบและมีผลบังคับใช้ แม้จะยังมีนักการเมืองผู้กว้างขวางและมีอิทธิพลในพื้นที่ หรือที่เรียกกันว่า “บ้านใหญ่” ในพื้นที่จังหวัดต่างๆ แต่การเลือกตั้งก็เปิดโอกาสให้กลุ่มการเมืองรุ่นใหม่แนวปฏิรูปลงมาแข่งขัน ให้ประชาชนในจังหวัดเป็นผู้ตัดสิน และอาจเลือกกลุ่มการเมืองปฏิรูปมาเป็นตัวแทนในแต่ละจังหวัด จนกลุ่มบ้านใหญ่ทยอยพ่ายแพ้และเกิดเป็นการเมืองปฏิรูปและการเมืองของประชาชนอย่างแท้จริงได้ในที่สุด

บทสรุป

ข้อเสนอแนวปฏิบัติเพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอมาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนดังที่กล่าวมาข้างต้น ประกอบด้วย การแก้ไขกฎหมายการบริหารราชการแผ่นดิน การเสนอร่างกฎหมายเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ และการจัดให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอทั่วประเทศ สรุปขั้นตอนและรายละเอียดโดยย่อได้ตามที่แสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ขั้นตอนและรายละเอียดโดยย่อของ “ข้อเสนอแนวปฏิบัติเพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอมาจากการเลือกตั้งโดยประชาชน

ขั้นตอนที่	รายการ	รายละเอียด	วัตถุประสงค์	ผู้เกี่ยวข้อง
1	เสนอแก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534	1. แก้ไขมาตรา 54 วรรคสาม 2. แก้ไขมาตรา 62 วรรคสอง	เพื่อเปิดทางให้ในทุกจังหวัดมีผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอที่มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนในจังหวัด	1. คณะรัฐมนตรี (ผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติฯ) 2. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (พิจารณาและลงมติเห็นชอบ) 3. วุฒิสภา (พิจารณาและลงมติเห็นชอบ)

ตารางที่ 2 ขั้นตอนและรายละเอียดโดยย่อของ “ข้อเสนอแนวปฏิบัติเพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอมาจากการเลือกตั้งโดยประชาชน (ต่อ)”

2	จัดทำและเสนอร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ พ.ศ. ...	จัดทำร่างกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ ให้เสร็จสิ้นภายใน 6 เดือนหลังจากร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 (ฉบับแก้ไข) มีผลบังคับใช้	เพื่อให้มีกฎหมายรองรับการจัดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอทั่วประเทศ	1. คณะรัฐมนตรี (ผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติฯ) 2. สมาชิกวุฒิสภา (พิจารณาและลงมติเห็นชอบ) 3. วุฒิสภา (พิจารณาและลงมติเห็นชอบ)
3	จัดให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอทั่วประเทศ	<p>1. ระยะที่ 1 ภายใน 1 ปี หลังจากร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 (ฉบับแก้ไข) มีผลบังคับใช้ โดยผู้เขียนเสนอให้มีการจัดการเลือกตั้งฯ ใน 15 จังหวัด เป็นพื้นที่นำร่อง</p> <p>1.1 กลุ่มจังหวัดในเขตปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร 5 จังหวัด ได้แก่ ปทุมธานี นนทบุรี สมุทรปราการ สมุทรสาคร นครปฐม</p> <p>1.2 กลุ่มจังหวัดหัวเมืองกระจายทุกภูมิภาค 10 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ พิษณุโลก นครสวรรค์ นครราชสีมา ขอนแก่น อุบลราชธานี ชลบุรี นครศรีธรรมราช สงขลา ภูเก็ต</p> <p>2. ระยะที่ 2 ภายใน 3 ปี หลังจากร่างพระราชบัญญัติฯ มีผลบังคับใช้ โดยคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติกำหนดจังหวัดที่ควรให้มีการเลือกตั้งฯ ในลำดับต่อไป</p>	<p>1. เพื่อให้มีผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอมาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนในจังหวัด</p> <p>2. เพื่อให้การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของประชาชนในแต่ละจังหวัด</p>	<p>1. กระทรวงมหาดไทยเสนอชื่อจังหวัดและอำเภอที่ควรจัดการเลือกตั้งผู้ว่าฯ และนายอำเภอ ให้คณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ</p> <p>2. คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติ</p> <p>3. คณะกรรมการการเลือกตั้ง จัดการเลือกตั้งในจังหวัดและอำเภอตามที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติ</p>

ทั้งนี้ ผู้เขียนมีความมุ่งมั่นและตั้งใจนำเสนอและเผยแพร่ “ข้อเสนอแนวปฏิบัติเพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอมาจากการเลือกตั้งโดยประชาชน” ในพื้นที่สาธารณะเพื่อให้เกิดการถกเถียงและพิจารณานำไปปฏิบัติ อันจะเป็นประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารราชการแผ่นดินต่อไป

เอกสารอ้างอิง

จังหวัดเชียงราย. (2564). *โครงสร้างส่วนราชการ*. สืบค้นเมื่อ 28 มีนาคม 2566,
จาก <http://123.242.164.131/cpwp/?p=2888>

จังหวัดปัตตานี. (2534). *โครงสร้างส่วนราชการ*. สืบค้นเมื่อ 28 มีนาคม 2566,
จาก <http://www.pattani.go.th/content/structure>

ประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่องจำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร.
(31 ธันวาคม 2565). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 140 ตอนพิเศษ 16ง หน้า 21

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2534). *พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534*.

สืบค้นเมื่อ 28 มีนาคม 2566, จาก <http://www.dss.go.th/images/ps/2565/2565-04-27-1.pdf>

แนะนำหนังสือ

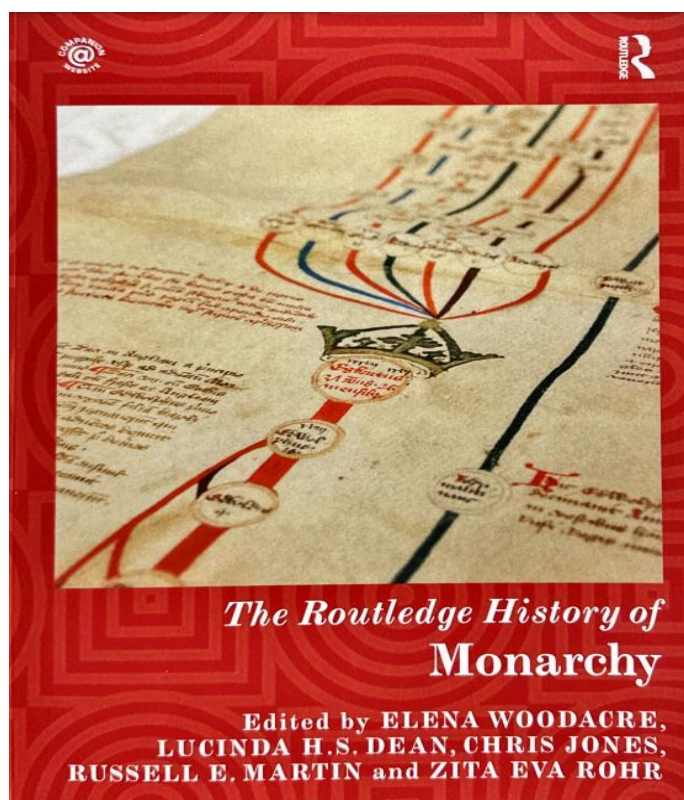
The Routledge History of Monarchy

ธนรัจจ์ เขียวแก้ว¹ และจันทิมา เขียวแก้ว²
Dhanaraj Kheokao¹ and Jantima Kheokao²

วันรับบทความ 19 มิถุนายน 2566

วันตอบรับบทความ 26 มิถุนายน 2566

ข้อมูลหนังสือ: Woodacre, E., Dean, L.H.S., Jones, C., Martin, R.E. & Rohr, E.S., eds. (2019). *The Routledge History of Monarchy*. London: Routledge. 760 p. illus. DOI. <https://doi.org/10.4324/9781315203195>

¹ Author, Reuters Institute for the Study of Journalism University of Oxford; Doktorand der Rechte, Potsdam University, Germany, email address: dhanaraj@kheokao.com

² President, Asian Network for Public Opinion Research; Adjunct Professor, Institute of Arts and Sciences, Far Eastern University Manila, Philippines, email address: jantima@kheokao.com

หนังสือเล่มนี้ได้รวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของระบบสถาบันพระมหากษัตริย์ และได้นำเสนอจากบริบททางภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม และกาลเวลาที่หลากหลาย หนังสือเล่มนี้แบ่งออกเป็นสี่ส่วน คือ 1) รูปแบบและแนวคิดการปกครอง 2) พิธีกรรมและการเป็นตัวแทน 3) ราชนวงศ์และการสืบสันตติวงศ์ และ 4) การใช้อำนาจและการสร้างอิทธิพล นำเสนอกรณีศึกษาที่หลากหลายที่เกี่ยวข้องถึงลักษณะต่าง ๆ ของสถาบันกษัตริย์ในกาลต่าง ๆ ต่างสถานที่ จำนวน 37 เรื่อง เขียนโดยนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญในหลากหลายสาขาวิชา เช่น ประวัติศาสตร์ ศิลปะ วรรณคดี และเพศศึกษา เพื่อวิเคราะห์สถาบันกษัตริย์และยกระดับความเข้าใจในการปกครองและอำนาจอธิปไตยทั้งในเชิงแนวคิดและแนวปฏิบัติ นำเสนอแนวทางระดับโลกและสหวิทยาการที่กว้างขวางเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของสถาบันพระมหากษัตริย์ ให้ข้อมูลเชิงลึกอย่างละเอียดเกี่ยวกับกลไกการทำงานของราชาธิปไตยในยุโรปและที่อื่น ๆ ทั้งในเอเชีย ตะวันออกกลาง และแอฟริกา และเปรียบเทียบความแตกต่าง แนวคิดทางวัฒนธรรม สังคม และบริบททางศาสนา เปิดอภิปรายคำถามสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานที่เป็นปัญหาของสถาบันกษัตริย์ภายใต้กรอบแนวคิดที่หลากหลาย มีภาพประกอบเพื่อเพิ่มความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่นำเสนอ

ประเด็นเรื่องราชาธิปไตยและการปกครองที่นำเสนอในหนังสือเรื่อง *The Routledge History of Monarchy* เป็นหนังสือในอุดมคติสำหรับนักศึกษาและนักวิชาการด้านราชวงศ์ สถาบันกษัตริย์ หรือประวัติศาสตร์การเมือง แม้ว่าจะเป็นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่เน้นในเกี่ยวกับสถาบันกษัตริย์ในภูมิภาคยุโรป แต่ประเด็นที่นำเสนอสามารถนำมาใช้เทียบเคียงทำความเข้าใจกับระบอบการปกครองของไทยที่มีพัฒนาการจากระบอบนครรัฐ การปกครองที่พระมหากษัตริย์เป็นสมมติเทพ ในระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ จนถึงการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข ได้ โดยเฉพาะจะสร้างความเข้าใจกับการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองที่พระมหากษัตริย์ไทยนำแนวคิดมาจากยุโรปมาปรับใช้ในการปฏิรูประบอบการปกครองของประเทศไทยในอดีต และกรณีศึกษาหลายเรื่องสามารถนำมาเป็นแนวทางในการทำความเข้าใจกับกระบวนการคิดของคนในปัจจุบัน และอาจทำให้มองภาพอนาคตที่จะเกิดขึ้นได้ เพื่อการเตรียมตัวกับการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสมให้เกิดการเปลี่ยนผ่านที่ไม่เกิดความขัดแย้งที่รุนแรงได้

หนังสือเล่มนี้เริ่มต้นด้วยบทนำ เรื่อง *Understanding the mechanisms of monarchy* เขียนโดย Elena Woodacre อาจารย์มหาวิทยาลัย University of Winchester สหราชอาณาจักร ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญเรื่องบทบาทของราชินีและการศึกษาของราชวงศ์ (queenship and royal studies) เพื่อปูพื้นความคิดสร้างความเข้าใจให้ผู้อ่านเกี่ยวกับกลไกของราชาธิปไตยนำเสนอประเด็นสำคัญตามลำดับก่อนที่จะขยายไปสู่บริบทที่กว้างขึ้นและพิจารณาความต่อเนื่องของกษัตริย์ในสมัยโบราณกับสมัยใหม่ การเปลี่ยนแปลงและการเปรียบเทียบ สำนวณทฤษฎีและแนวคิดควบคู่ไปกับภาพประกอบจากกรณีศึกษาทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการปฏิบัติและความเป็นจริงของการปกครองนอกกรอบความคิดแบบ Eurocentric ของนักประวัติศาสตร์ตะวันตก ในบริบทความคิดของคริสเตียนกับประสบการณ์ตามกรอบทางสังคมและศาสนาในทวีปอื่น ๆ โดยโต้แย้งว่ากระแสโลกในการศึกษาเกี่ยวกับราชวงศ์ที่เป็นรวบรวมไว้ในหนังสือเล่มนี้ คลี่คลายให้เห็นพัฒนาของระบบกษัตริย์โดยข้ามอุปสรรคทางโลก ภูมิศาสตร์ และระเบียบประเพณีปฏิบัติ และอำนาจของราชวงศ์

ภาคที่ 1 รูปแบบและแนวคิดของการปกครอง (Models and concepts of rulership)

ในส่วนนี้นำเสนอบทความวิจัยจำนวน 8 เรื่อง โดยมีบทนำของส่วนนี้เพื่อฉายภาพความคิดเกี่ยวกับรูปแบบการปกครองในระบบกษัตริย์ เขียนโดย Chris Jones ซึ่งเป็นศาสตราจารย์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับฝรั่งเศส ยุคกลางและความคิดทางการเมืองที่ University of Canterbury ประเทศนิวซีแลนด์ นำเสนอภาพรวมของแนวคิดหลักที่กล่าวถึงในบทต่อไปของหนังสือเล่มนี้ เจาะลึกประเด็นหลักที่มีความสำคัญต่อการกำหนดรูปแบบการปกครองของกษัตริย์ และแสดงถึงความมีชีวิตชีวาและความสามารถในการปรับตัวเป็นต้นแบบของการปกครองของสถาบันกษัตริย์ในการทำหน้าที่ด้วยวิธีการต่างๆ ที่มีประสิทธิภาพในการบริหารประเทศและรัฐบาลในสภาพแวดล้อมทางปัญญาที่ถือว่าไม่เกี่ยวข้องหรือแยกจากกัน รวมทั้งแนวคิดที่เป็นปฏิปักษ์อย่างเปิดเผยต่อแนวคิดของกษัตริย์ นำเสนอวิธีการที่ชาวยุโรปตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในระดับสติปัญญาและวัตถุ การฟื้นฟูทางปัญญาที่เกิดขึ้นในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจในวงกว้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายตัวของเมือง การพัฒนาเครือข่ายการค้า และปฏิสัมพันธ์ใหม่ระหว่างยุโรปตะวันตกและโลกกว้างในศตวรรษที่ 12 และ 13 ถูกนำเสนอในงานวิจัยที่รวบรวมไว้ในส่วนนี้จำนวน 8 เรื่อง

เริ่มต้นด้วยงานวิจัยเรื่อง **The 'wise king' topos in context: Royal literacy and political theology in medieval western Europe (c.1000–1200)** นำเสนอหลักคิดในอารยธรรมละตินยุคกลางสองประเด็น คือ ประเด็นที่หนึ่ง ลักษณะที่ปัญญาชนในราชสำนักหล่อหลอมความคิดทางการเมืองให้เป็นผู้สนับสนุนภูมิปัญญาของราชวงศ์ หรือในฐานะตัวแทนการโฆษณาชวนเชื่อ และ ประเด็นที่สองอธิบายเนื้อหาและจุดมุ่งหมายของเทววิทยาการเมืองของบุคคลที่มีอิทธิพลในยุคนี้ และอิทธิพลทางความคิดของ Carolingian และ Ottonian ต่อเทววิทยาการเมืองในศตวรรษต่อมา โดยเฉพาะการอ้างไว้ซึ่งประเพณีการครองราชย์อันศักดิ์สิทธิ์ที่ปราศจากอำนาจทางการเมืองที่แท้จริง กษัตริย์ผู้ปกครองมีภาพลักษณ์เป็นผู้ศักดิ์สิทธิ์ที่สงบสุขและชาญฉลาด

ในงานวิจัยเรื่อง **The biblical King Solomon in representations of western European medieval royalty** กล่าวถึงแนวทางการปกครองของกษัตริย์โซโลมอนที่กษัตริย์ของราชวงศ์ในยุคกลางของตะวันตกระหว่างศตวรรษที่ 9 และ 14 ในหมู่ผู้ปกครองของ Carolingian และ Byzantine บทวิเคราะห์การใช้แนวทางการบริหารที่เรียกว่า 'โซโลมอนใหม่' ของกลุ่มกษัตริย์ในศตวรรษที่ 13 ได้แก่ นักบุญหลุยส์ที่ 9 แห่งฝรั่งเศส พระเจ้าเฮนรีที่ 3 แห่งอังกฤษ และพระเจ้าอัลฟองโซที่ 10 แห่งแคว้นคาสตีล บทความต่อมาเรื่อง **Regal power and the royal family in a thirteenth-century Iberian legislative programme** นำเสนอแนวคิดและการปฏิบัติในทางปกครองในเอกสาร เรื่อง *Especulo* และ *Siete Partidas* ที่รวบรวมและวิเคราะห์ความคิดและแนวทางปฏิบัติทางการเมืองและความทะเยอทะยานของผู้ปกครองในสถานการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะเรื่องราชาธิปไตยที่กำลังหลอมรวมและตกลึกความคิดที่แผ่กระจายอยู่บนคาบสมุทรไอบีเรียในช่วงศตวรรษที่ 13

บทความเรื่อง **Personal union, composite monarchy and multiple rule** ฉายให้เห็นภาพของประวัติศาสตร์ของการร่วมมือส่วนบุคคลและระบอบกษัตริย์แบบผสมตั้งแต่ยุคกลางจนถึงต้นศตวรรษที่สิบเก้า โดยวิเคราะห์จุดกำเนิดและจุดจบ ตลอดจนพลังที่ส่งเสริมการรวมและการแตกแยกในกระบวนการทางประวัติศาสตร์ต่อรูปแบบการควมรวมอาณาจักรผ่านกระบวนการทางการเมืองหรือการแต่งงานระหว่างตระกูล

หรือราชวงศ์ในภูมิภาคยุโรปที่มีความซับซ้อนโดยเฉพาะในกลุ่มประเทศอังกฤษ สกอตแลนด์ และ ไอร์แลนด์ ส่วนบทความเรื่อง **Dynastic succession in an elective monarchy :The Habsburgs and the Holy Roman Empire** อธิบายกระบวนการที่ช่วยให้สามารถรักษาและสืบทอดอำนาจได้อย่างยาวนานของกษัตริย์อาณาจักรฮับส์บูร์กและจักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ เช่น ระบบการเลือกเจ้าชายที่มีสิทธิสืบราชสันตติวงศ์ของกษัตริย์สเปน หรือของกษัตริย์ฟรานซิสที่ 1 แห่งฝรั่งเศส ในบทความเรื่อง **Dei gratia and the 'divine right of kings' Divine legitimization or human humility?** อภิปรายแนวคิดเรื่องการปกครองแบบ Dei gratia หรือ The Grace of God ที่เป็นหนึ่งในแนวคิดหลักของระบอบกษัตริย์ในยุโรปเกือบทั้งหมดที่มอบ 'สิทธิอันศักดิ์สิทธิ์' ให้กับพระมหากษัตริย์

บทความสองเรื่องสุดท้ายของภาคที่ 1 นำเสนอระบบกษัตริย์ของอิสลาม โดยเรื่อง **A case study of pre-modern Islamic monarchy: The Almohad caliphate of the Maghreb and al-Andalus in the 12th-13th centuries** นำเสนอข้อถกเถียงทางประวัติศาสตร์ในช่วงเวลาที่อิสลามถือกำเนิดขึ้น อธิบายระบบกฎหมายอิสลามและความคิดทางการเมืองในยุคกลางผ่านกรณีศึกษาเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับผู้นำศาสนาอิสลามกลุ่ม Almohads (al-muwahhidun) เป็นผู้ติดตามของ Masmuda Berber Ibn Tumart (d. 524/1130) ซึ่งอ้างว่าเป็น Mahdi (ผู้นำที่ถูกต้อง) และเริ่มการเคลื่อนไหวทางการเมืองและศาสนาเพื่อต่อต้านกลุ่ม Almoravids (Sanhaja Berbers) และในบทความเรื่อง **Contemporary kingship in Muslim Arab societies in comparative context** อภิปรายเกี่ยวกับระบอบกษัตริย์ในประเทศอาหรับร่วมสมัยที่มีประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิมที่มีส่วนช่วยจัดการกับความตึงเครียดหลังยุคอาณานิคมโดยเฉพาะเกี่ยวกับบทบาทอย่างเป็นทางการของศาสนา กล่าวถึงสถาบันและวิธีการสร้างความชอบธรรมที่อนุญาตให้การเปลี่ยนแปลงของระบอบกษัตริย์แบบราชวงศ์ที่ 'ล้ำสมัย' ปกครองอยู่ได้ ในขณะที่ให้ความสนใจกับการเปลี่ยนแปลงระหว่างระบอบการปกครองของราชวงศ์อาหรับร่วมสมัยที่แตกต่างกัน

ภาคที่ 2 พิธีกรรมและการเป็นตัวแทน (Ritual and representation)

บทความส่วนนี้ เขียนโดย Lucinda H.S. Dean ผู้เชี่ยวชาญด้านพิธีกรรมในยุคกลางตอนปลายและพิธีกรรมสมัยใหม่ตอนต้นของระบอบกษัตริย์ของสกอตแลนด์ของ Centre of History ที่ University of the Highlands and Islands ใน สกอตแลนด์ นำเสนอภาพรวมของแนวคิดหลักเกี่ยวกับพิธีกรรมในระบอบกษัตริย์ สำรวจความคิดเห็นที่แตกต่างเกี่ยวกับและการรับพิธีราชาภิเษกที่ต่อเนื่องในอาณาจักรที่เป็นเอกภาพของนอร์เวย์และสวีเดนตั้งแต่ปี ค.ศ. 1814 ถึง 1905 และอธิบายลักษณะและนัยยะสำคัญที่การเดินทางของราชวงศ์นอกอาณาจักรของตนเพื่อแสดงถึงการใช้อำนาจและแบบแผนโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อกิจการภายในประเทศซึ่งเป็นเอกลักษณ์ในศตวรรษที่สิบหก โดยเปรียบเทียบแบบจำลองของกษัตริย์ 2 แบบ กษัตริย์ที่มีลักษณะแบบของพ่อ และรูปแบบของนักรบ ในภาคนี้มีบทความจำนวน 12 เรื่อง

ในภาคนี้มีเรื่องเกี่ยวกับพิธีกรรมและบทบาททางศาสนาในระบอบกษัตริย์ 2 บทความคือเรื่อง **Faith, power and charity: Personal religion and kingship in medieval England** สำรวจบริบทอย่างกว้างเกี่ยวกับคำอธิษฐาน ความเชื่อและการปฏิบัติของกษัตริย์และราชวงศ์และในกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีและอนาคตของจิตวิญญาณของประชาชน ที่ผูกโยงกับคริสต์ศาสนจักรที่เชื่อมโยงลำดับชั้นของสวรรค์และโลกในพิธีกรรมทางศาสนาเพื่อเฉลิมฉลองการเป็นกษัตริย์ที่ได้รับการสนับสนุนจากทูตสวรรค์และ

เทวทูต และกิจกรรมสำคัญต่อการประกอบศาสนกิจและการเยี่ยมเยียนศาสนสถานของกษัตริย์อังกฤษในยุคกลางและทันสมัยที่มีต่อศาสนาอื่น ในขณะทีในบทความเรื่อง **Chasing St Louis: The English monarchy's pursuit of sainthood** อภิปรายเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของนักบุญในราชวงศ์และขอบเขตอำนาจของสันตะปาปาที่เปลี่ยนแปลงไประหว่างการสถาปนาเป็นนักบุญของเอ็ดเวิร์ดผู้สารภาพ (Edward the Confessor) และของเซนต์หลุยส์ (St. Louis) และหลังจากรับการสถาปนาเป็นนักบุญ รวมถึงนักบุญที่ได้รับการสถาปนาก่อนการปฏิรูปอังกฤษเท่านั้น โดยเฉพาะความพยายามเพื่อการแต่งตั้งให้เป็นนักบุญของพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 2 ที่ต่อมาเป็นประเด็นร้อนแรงทางการเมืองในรัชสมัยของพระเจ้าริชาร์ดที่ 2

ในบทความเรื่อง **The nation as a ritual community: Royal nation-building in imperial Japan and post-war Thailand** เป็นการรายงานการวิเคราะห์เชิงลึกของอิทธิพลของพิธีกรรมต่อกระบวนการความคิด ความเข้าใจและการตีความที่ประชาชนมีต่อพิธีกรรมที่กษัตริย์ปฏิบัติ ในที่สาธารณะในฐานะ 'แบบอย่างที่มีชีวิต' ระบบพิธีกรรมสามารถสร้างความสามัคคีทางสังคมเมื่อเปรียบเทียบกับ 'คำอธิบายหรือคำแนะนำ' ความสามารถของพระมหากษัตริย์ในการผูกมัดกลุ่มสังคมต่างๆ ของประเทศเข้าด้วยกันนั้นไม่ได้มาจากการประกอบพิธีกรรมเพียงอย่างเดียว แต่พวกเขาจะต้องเป็นตัวแทนของคุณธรรม พระมหากษัตริย์สามารถสร้างสายสัมพันธ์ระหว่างราชสำนักและกลุ่มสังคมต่าง ๆ ผ่านพิธีกรรม โดยนำเสนอกรณีของระบบกษัตริย์ของประเทศญี่ปุ่นและประเทศไทย

ในเรื่องของความตายและการจัดการหลังความตายของกษัตริย์มีนัยยะสำคัญต่อการสืบทอดอำนาจ มีบทความที่น่าสนใจ 2 เรื่อง คือ **The nationalization and mediatization of European monarchies in times of sorrow: Royal deaths and funerals in the second half of the nineteenth century** แสดงถึงความสำคัญของพิธีกรรมการจัดการงานศพของพระมหากษัตริย์ในฐานะที่เป็นเครื่องมือและกลไกการรวมชาติและเชื่อมโยงระหว่างชาติรัฐของยุโรปในช่วงหลังของศตวรรษที่ 19 โดยวิเคราะห์ว่านักขานักการเมือง สถาปนิก และพระราชวงศ์ใช้การตายและงานศพเพื่อขยายแนวคิดของชาติอย่างไร นอกจากนี้การใช้ประโยชน์จากการสิ้นพระชนม์ของกษัตริย์ในบทความเรื่อง **Raising royal bodies: Stuart authority and the monumental image** กล่าวถึง ประติมากรรมหลังงานพระบรมศพผ่านรูปแบบของอนุสาวรีย์เพื่อรำลึกถึงกษัตริย์ ที่ถูกแกะสลักหรือหล่อขึ้นจากส่วนขยายขององค์พระมหากษัตริย์ และประดิษฐานไว้ในพื้นที่สาธารณะต่างๆ ตามวัดหรือวิหาร โดยเฉพาะในยุคราชวงศ์ Plantagenet รูปปั้นในยุคราชวงศ์ Stuart อนุสาวรีย์และรูปปั้นถูกนำมาเป็นเครื่องมือสร้างสถานะของราชวงศ์เหนือราชสำนักและเมืองหลวง ช่วยให้กษัตริย์นำเสนอภาพลักษณ์ของพระองค์ต่อราษฎรตามที่ต้องการและมีอิทธิพลในการสืบทอดสันตติวงศ์ของอังกฤษ

ในบทความเรื่อง **A useless ceremony of some use: A comparative study of attitudes to coronations in Norway and Sweden in the nineteenth and twentieth centuries** เปรียบเทียบความคิดของชาวสวีเดนและนอร์เวย์เกี่ยวกับพิธีราชาภิเษกที่แตกต่างกันอย่างไรในทศวรรษที่ 19 และ 20 ในขณะที่ชาวสวีเดนมองว่าราชาภิเษกเป็นพิธีที่ไร้ประโยชน์แต่ชาวนอร์เวย์เชื่อว่าเป็นประโยชน์ บทความเรื่อง **Negotiating with the neighbours: Kingship and diplomacy in Munhumutapa** วิเคราะห์วัฒนธรรมทางการทูตและแนวปฏิบัติของอาณาจักรโมโนทาปาที่ปกครองดินแดนในแอฟริกาที่ตั้งอยู่ระหว่างแม่น้ำ Zambezi และ Limpopo ในระหว่างศตวรรษที่ 14 ถึงศตวรรษที่ 17 โดยเน้นที่ความสัมพันธ์

กับชาวโปรตุเกส ในมิติทางสังคมและวัฒนธรรมของการทูตระหว่างหน่วยงานแอฟริกันและยุโรปในโลกสมัยใหม่ตอนต้น ส่วนบทความเรื่อง **Early modern monarchy and foreign travel** นำเสนอความสำคัญของการเดินทางเยือนต่างประเทศของกษัตริย์วัลส์ แห่งฝรั่งเศสในศตวรรษที่ 16 ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงความคิด และภาพลักษณ์ที่ขยายอำนาจของราชวงศ์ว่าเกิดขึ้นและพัฒนาไปอย่างไร

บทความเรื่องเพศสภาพต่อกษัตริย์ในบทความเรื่อง **Kingship and masculinity in renaissance Portugal (fifteenth and sixteenth centuries)** แสดงถึงบทบาทของความเป็นชายในการอ้างไว้ซึ่งอำนาจและการรักษาเสถียรภาพทางการเมืองและอำนาจราชวงศ์ของกษัตริย์และราชาธิปไตยในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาในโปรตุเกสตามแนวคิดโมเดลความเป็นชาย (masculinity model) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงรุ่งสุดท้ายของ House of Avis ในศตวรรษที่ 15 และ 16 ส่วนในบทความเรื่อง **Royal representations through the father and warrior figures in early modern Europe** ยังให้ความสำคัญกับความเป็นชายที่แสดงออกในบทบาทของบิดาและบทบาทของนักรบที่สามารถยืนยันอำนาจของกษัตริย์อย่างไร และแสดงให้เห็นว่าบทบาทการเป็นตัวแทนดังกล่าวเกี่ยวพันกับแนวคิดทางศาสนาและมนุษยนิยมอย่างไร เช่นเดียวกับการใช้ในช่วงเวลาของสงครามหรือช่วงเวลาแห่งสันติภาพเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่แตกต่างกัน

ในบทความเรื่อง **In pursuit of social allies: Royal residences and political legitimacy in post-revolutionary Europe, 1804-30** วิเคราะห์บทบาททางการเมืองของที่ประทับของราชวงศ์ในการโฆษณาชวนเชื่อของกษัตริย์และการแสดงรสนิยมของพระองค์ที่แพร่หลายในฝรั่งเศสและส่วนอื่นๆ ของยุโรปในช่วงที่เกิดการปฏิวัติฝรั่งเศสในช่วงครึ่งแรกของศตวรรษที่ 19 เน้นไปที่ระบอบราชาธิปไตยของจักรพรรดินโปเลียนและเสนอการสำรวจกรณีที่มีลักษณะเฉพาะเพื่อแสดงให้เห็นว่าที่อยู่อาศัยก็มีบทบาทในการเกี่ยวพาราสี 'พันธมิตรทางสังคม' สำหรับพระมหากษัตริย์ในยุคฟื้นฟูหลังจักรพรรดินโปเลียนด้วยเช่นกัน

ในด้านราชนิยมการแต่งกายที่นำเสนอในบทความเรื่อง **Clothing royal bodies: Changing attitudes to royal dress and appearance from the Middle Ages to modernity** แสดงการอภิปรายประเด็นการแต่งกายและรูปลักษณ์ของกษัตริย์และสมาชิกราชวงศ์ระหว่างยุคกลางและความทันสมัยในยุโรปตะวันตก โดยเฉพาะในช่วง 200 ปีระหว่างราว ค.ศ. 1640 ถึง ค.ศ. 1840 อันเป็นเรื่องที่กล่าวขวัญถึงกันมาตลอด

ภาคที่ 3 ราชวงศ์และการสืบสันตติวงศ์ (Dynasty and succession)

บทนำของภาคนี้เขียนโดย Russell E. Martin ศาสตราจารย์วิชาประวัติศาสตร์ที่ Westminster College สหรัฐอเมริกา นำเสนอภาพรวมของแนวคิดหลักเกี่ยวกับกานสืบทอดสันตติวงศ์ของพระองค์ในปี ค.ศ. 1353 การกำหนดสิทธิในการสืบสันตติวงศ์ของบุตรคนหัวปี (primogeniture) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปกครองแบบศักดินาซึ่งทรัพย์สินทั้งหมดของบุตรคนโตตกทอดไปยังบุตรคนโต และกำหนดแนวปฏิบัติการปกครองและการเชื่อมโยงล่วงหน้าและระบบกษัตริย์อื่น ๆ ที่ใช้ประเพณีเดียวกัน อธิบายวิธีการที่กฎหมาย Salic ได้รับการเปลี่ยนแปลงและเหมาะสมโดยเหล่าขุนนางฝรั่งเศสและสาขา Valois ของราชวงศ์ Capetian เพื่อป้องกันอังกฤษจากบัลลังก์ฝรั่งเศส

ในภาคนี้มีบทความวิจัยที่เกี่ยวข้อง 10 เรื่อง เริ่มต้นด้วยบทความเรื่อง **Anticipatory association of the heir in early modern Russia: Primogeniture and succession in Russia's ruling**

dynasties อภิปรายหลักวิธีการในการสืบสันตติวงศ์หลายอย่าง เช่น การใช้พินัยกรรม สนธิสัญญา คำสาบาน คำประกัน พิธีเสนอชื่อต่อสาธารณชน และสมาคมของรัชทายาท ที่ถูกนำมาใช้ในเวลาต่างกันโดยผู้ปกครองที่แตกต่างกัน คนเดียวหรือรวมกัน โดยมีจุดประสงค์เดียวในการสถาปนาการสืบราชสันตติวงศ์ของชนกลุ่มน้อยที่สืบเชื้อสายของ Ivan I Kalita แห่งจักรวรรดิรัสเซียในช่วงศตวรรษที่ 13-16

มีบทความที่เกี่ยวกับการสืบสันตติวงศ์ของกษัตริย์ฝรั่งเศสในสมัยโบราณ 2 บทความ เรื่องแรกคือ **From a Salic law to the Salic law: The creation and re-creation of the royal succession system of France** วิเคราะห์ความหมายของ **Pactus Legis Salicae** ในกฎหมายฝรั่งเศสเรื่องการสืบสันตติวงศ์ และการค้นพบต้นฉบับของ **Lex Salica Emendata** ที่ใช้เป็นเหตุผลสนับสนุนการสืบทอดตำแหน่ง Valois เพื่อใช้ในการต่อต้านการอ้างสิทธิ์ของ Charles II ที่สืบย้อนกฎหมายลำดับวงศ์ตระกูลของกษัตริย์แห่งฝรั่งเศสไปถึงยุคโคลวิส และเรื่องที่สอง คือ **A family affair: Cultural anxiety, political debate and the nature of monarchy in seventeenth-century France and Britain** ที่กล่าวถึงการสืบสันตติวงศ์ของฝรั่งเศสและอาณาจักรบริเตนในยุศตวรรษที่ 17 โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาจากระบบกษัตริย์แบบเลือกตั้งไปสู่ยุคแรกเริ่มและการพัฒนาระบบการให้เงินเพื่อชดเชยการสูญเสียอำนาจให้แก่ลูกคนเล็กของราชวงศ์ (apanage system) และ 'สมบูรณาญาสิทธิราชย์' ของฝรั่งเศส และการปรับเปลี่ยนไปสู่ระบอบกษัตริย์แบบรวมศูนย์สมัยใหม่

การปกครองรัฐโดยกษัตริย์ที่เป็นผู้หญิงก็มีความน่าสนใจไม่แพ้กับกษัตริย์ผู้ชาย ในบทความเรื่อง **What's in a name? Dynasty, succession and England's queens regnant (1553-2016)** มีกรณีศึกษาของราชินีผู้ครองราชย์ 6 พระองค์ คือ Mary I, Elizabeth I, Mary II, Anne, Victoria และ Elizabeth II วิเคราะห์ถึงตระกูลและการสืบทอดพันธุกรรมของพระมหากษัตริย์รูปแบบต่างๆ และพิจารณานัยยะของความเข้าใจทางทฤษฎีและการเป็นตัวแทนของราชาธิปไตยเองกับแนวคิดของราชวงศ์ในอังกฤษ แสดงให้เห็นว่าในระดับหนึ่ง การระบุลำดับรัชทายาทที่จะสืบทอดราชวงศ์เป็นองค์ประกอบสำคัญของภาพลักษณ์ของกษัตริย์ในอังกฤษ โดยเฉพาะเมื่อกษัตริย์ในลำดับการสืบทอดเป็นผู้หญิง ส่วนบทความเรื่อง **Female pharaohs in ancient Egypt** นำเสนอเรื่องราวการปกครองของฟาโรห์หญิงสี่พระองค์ที่รู้จักกันเป็นกรณีศึกษา นำเสนอการวิเคราะห์เชิงวิชาการครั้งแรกเกี่ยวกับรัชสมัยของฟาโรห์หญิงทั้งสี่แห่งอียิปต์ ได้แก่ Sobekneferu, Hatshepsut, Tausret และ Cleopatra VII เน้นการวิเคราะห์ที่วิธีที่ใช้ในการสร้างความชอบธรรมในการปกครองโดยเน้นย้ำสถานะของราชวงศ์และวิธีที่เพศของพวกเขาส่งผลกระทบต่อพวกเขาในแต่ละรัชกาลและการสืบทอดมรดก

บทความเรื่อง **Neither heir nor spare: Childless queens and the practice of monarchy in pre-modern Europe** สรรวจแง่มุมต่างๆ ของการเป็นราชินีที่ไม่เกี่ยวกับการเจริญพันธุ์ โดยเริ่มจากปัจจัยส่วนบุคคล ศาสนา และการแพทย์ที่ส่งผลให้ไม่มีบุตร ศึกษาผลกระทบเชิงปัญหาและการแก้ไขของกษัตริย์ที่ไม่มีบุตร และอธิบายถึงการไม่มีรัชทายาทผ่านการกล่าวเป็นนัยยะถึงการแต่งงานที่บริสุทธิ์ หรือทำให้สถานการณ์วุ่นวายโดยพรรณนาถึงราชินีที่ไม่มีบุตรว่าเป็นมารดาที่ไม่มีบุตร รวมทั้งวิเคราะห์ความสำคัญของการรับบุตรบุญธรรม การอุปถัมภ์ทางวัฒนธรรม และการดูแลบุตรธิดาของผู้อื่นที่สามารถให้หนทางไปสู่อำนาจและประสบความสำเร็จในบทบาทของราชินีในกรณีที่ไม่มีบุตร ส่วนบทความเรื่อง **Harem politics: Royal women and succession crises in the ancient Near East (c.1400-300 bce)** อธิบายถึงบทบาท

ของสตรีในทางการเมืองของการสืบราชสันตติวงศ์ สรรพว่าฮาเริ่มทำหน้าที่เป็นทั้งที่ตั้งแห่งความต่อเนื่องของบรรพบุรุษและเป็นสถานที่แห่งความแตกแยกของราชวงศ์อย่างไร นำเสนองรณีกีฬาของอียิปต์โบราณ อัสซีเรีย อีสราเอล ซีเรีย และอิหร่าน เกี่ยวกับความแปรปรวนของบทบาทที่ผู้หญิงประเภทต่างๆ พบว่าตัวเองมีบทบาทในการเมืองของตะวันออกใกล้

การวิเคราะห์เกี่ยวกับยุคสมัยในบทความเรื่อง **Child kings and guardianship in north-western Europe, c.1050-c.1250** พิจารณาการจัดการเมื่อเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปีสืบราชบัลลังก์ของเยอรมนี ฝรั่งเศส และอังกฤษ พระมารดาของยุคสมัยในยุโรปตะวันตกเฉียงเหนือถูกมองข้ามในฐานะผู้พิทักษ์ในกรณีของการเป็นกษัตริย์ของเด็กในช่วงครึ่งแรกของศตวรรษที่ 13 สำหรับยุคสมัยที่ยังไม่ได้สร้างชื่อในสนามรบ ภาพลักษณ์และชื่อเสียงของพวกเขาขึ้นอยู่กับผู้อื่น โดยเฉพาะผู้ปกครองของพวกเขา การยอมรับบทบาทของพระมารดาในยุคสมัยในการยืนยันความจงรักภักดีและด้วยคำสาบาน อีกบทความหนึ่งเรื่อง **Creating chiefs and queen mothers in Ghana: Obstacles and opportunities** ความเป็นผู้นำมีส่วนทำให้เกิดความมั่นคงในประเทศกานาเพราะเป็นผู้นำระดับรากหญ้าที่ได้รับการยอมรับจากประชาชน ที่ด้านบนสุดคือตำแหน่งของกษัตริย์และพระมารดาของ Asante ซึ่งได้รับการลงทุนด้วยอำนาจและอำนาจที่ยิ่งใหญ่ที่สุดใน ประมุขสูงสุดและพระราชินีจัดอยู่ในกลุ่มถัดไปในลำดับชั้นเกียรติยศ

บทความสุดท้ายในภาคนี้คือ **Depositions of monarchs in northern European kingdoms, 1300-1700** บทนี้มุ่งเน้นไปที่อาณาจักรต่าง ๆ นั่นคือสกอตแลนด์ อังกฤษ เดนมาร์ก นอร์เวย์ และสวีเดน เนื่องจากมีวัฒนธรรมทางการเมืองที่คล้ายคลึงกันซึ่งมีพื้นฐานมาจากประวัติศาสตร์ร่วมกัน ระบบของกฎหมายทั่วไปหรือกฎหมายนอร์ดิก และในศตวรรษต่อมา คำสารภาพของนิกายโปรเตสแตนต์และการรักษาระยะห่างจากกรุงโรม นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นไปที่การถอดถอนจากผู้อยู่อาศัยในอาณาจักรที่ต่อต้านกษัตริย์ซึ่งพวกเขาอาจสาบานว่าจะจงรักภักดีและเชื่อฟัง วิเคราะห์ว่าใครเป็นผู้ถอดถอนพระมหากษัตริย์ เหตุผลในเสียถ้อยความจงรักภักดีที่มีต่อกษัตริย์ว่าเกิดได้อย่างไร การถอดถอนออกจากตำแหน่งทำให้เกิดการสะดุดของอำนาจอย่างไร กล่าวถึงรูปแบบที่รุนแรงที่สุดของการปลดออกจากตำแหน่ง การปลดออกจากตำแหน่งอย่างชัดเจน และการสังหารพระมหากษัตริย์ การสังหารหมู่

ส่วนที่ 4 การใช้อำนาจและการสร้างอิทธิพล (Exercising authority and exerting influence)

บทนำของภาคที่ 4 เขียนโดย Zita Eva Rohr ผู้ทรงคุณวุฒิใน Department of Modern History, Politics, and International Relations Macquarie University เป็นนักประวัติศาสตร์การเมืองในช่วงปลายยุคกลางและสมัยใหม่ตอนต้น มีผลงานตีพิมพ์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์การเมืองและการทูตแบบแบ่งเพศ นำเสนอภาพรวมของแนวคิดสำคัญเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นชาย รสนิยมทางเพศและการมีส่วนร่วมของโลกของกษัตริย์และมเหสีจากรัฐครูเสดแห่งลาตินตะวันออกจนถึงอาณาจักรยุโรปของอังกฤษ สวีเดน และเข้าสู่ยุคใหม่ตอนต้นของฝรั่งเศสก่อนการปฏิวัติ การใช้อำนาจของกษัตริย์ต้องการทั้งอำนาจและบุคลิกภาพ การรักษาระเบียบทางเพศที่ 'เหมาะสม' มีผลต่อการกำหนดบทบาทเสริมของกษัตริย์และราชินีอย่างไร ให้ความสำคัญปลอดภัยและความต่อเนื่องแก่อาณาจักรในช่วงเวลาแห่งกลียุคและการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้สร้างความเข้าใจร่วมสมัยมากขึ้นเกี่ยวกับกลไกของอำนาจและอิทธิพล การแบ่งขั้วระหว่างอำนาจที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

อำนาจและอิทธิพลนั้นไม่มีอยู่จริง ส่วนนี้ให้ข้อมูลเชิงลึกทั้งเชิงทฤษฎีและการวิพากษ์เกี่ยวกับวิธีการต่างๆ ที่พระมหากษัตริย์และคู่สมรสและผู้ติดตามใช้อำนาจและอิทธิพลในการต่อสู้เพื่ออำนาจในการปกครอง

ในภาคนี้นี้มี 7 บทความ **Male consorts and royal authority in the Crusader states** ให้ภาพรวมของเรื่องและระบุงการกระทำทั่วไปที่มเหสีรับปากเพื่อรวบรวมและใช้อำนาจของตนในฐานะพระมหากษัตริย์ มันแสดงให้เห็นว่าการสร้างเครือข่ายของผู้สนับสนุนที่ภักดีซึ่งมักมาจากดินแดนของคูร์กในละตินตะวันตกมีความสำคัญต่อการยืนยันอำนาจของพวกเขาในละตินตะวันออก รัฐสงครามครูเสดมักถูกปกครองโดยพระสวามีของพระราชินีขึ้นครองราชย์ในฐานะกษัตริย์ผ่านการสมรส ที่มีข้อจำกัดและปัญหามากมายในการปกครองและการใช้พระราชอำนาจ

ส่วนบทความเรื่อง **Kings and nobles on the fringes of Christendom: A comparative perspective on monarchy and aristocracy in the European Middle Ages** วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกษัตริย์และขุนนางในอาณาจักรของ Castile-Leon และสวีเดนในช่วงศตวรรษที่ 13-14 เปรียบเทียบสถานการณ์ทางการเมืองที่หลากหลายและการเปลี่ยนแปลงของระบอบกษัตริย์ในยุโรปยุคกลาง ปัญหาการต่อสู้เพื่อแย่งชิงอำนาจสูงสุดขอตัวแทนของราชาธิปไตย ขุนนางและชนชั้นสูงที่เปิดเผยมุมมอง ชนชั้นสูงได้รับการยกเว้นตามกฎหมายจากการเก็บภาษีของราชวงศ์ ในขณะที่กษัตริย์รักษาทรัพยากรทางทหารเพื่อรักษาพระราชอำนาจ ช่วงเวลาที่เกิดขึ้นซ้ำๆ

ในบทความเรื่อง **For better or for worse: Royal marital sexuality as political critique in late medieval Europe** วิเคราะห์ว่าความสัมพันธ์ระหว่างกษัตริย์และราชินีสะท้อนถึงอำนาจของกษัตริย์ในช่วงปลายยุคกลางอย่างไร ประเด็นการอภิเษกสมรสเป็นสัญลักษณ์ของสถานะของอาณาจักรมีความสำคัญ ไม่น้อยไปกว่าเรื่องลักษณะทางเพศ เป็นประเด็นที่ถูกใช้เพื่อแสดงความกังวลว่าอาณาจักรจะถูกปกครองอย่างไร ในกรณีศึกษาของคูสมิกรรยาของกษัตริย์ในยุคกลางตอนปลายหลายคู่ที่กำลังประสบปัญหาในชีวิตสมรสไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ปัญหาที่กษัตริย์ไม่มีเพศสัมพันธ์กับภรรยาอาจมีปัญหารื่องความอ่อนแอ หรือความต้องการเพศกับคนเพศเดียวกัน ที่แสดงว่าความเป็นชายของกษัตริย์จำเป็นต่อความมีอำนาจและความสามารถในการปกครอง

The Tudor monarchy of counsel and the growth of reason of state วิเคราะห์การประกอบสร้างวาทกรรมของกลุ่มอิทธิพลทางความคิดต่อการปกครองในสมัยทิวดอร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงพื้นฐานจากวาทกรรมตามแนวคิด 'มนุษยนิยม' ในทศวรรษต้น ๆ ของศตวรรษที่ 16 ได้แก่วาทกรรม 'มาเคียวเวลเลียน' ว่าเข้ามามีบทบาทเป็นรากฐานของประเพณีเหตุผลแห่งรัฐได้อย่างไรในกระบวนการจัดลำดับความสำคัญของ 'ผลประโยชน์' ของรัฐที่มักจะคำนึงถึงศีลธรรมหรือศาสนามากกว่า โดยเฉพาะวาทกรรมของเอลิซาเบธเรื่องเหตุผลของรัฐ และวิธีที่มันเปลี่ยนแปลงคำแนะนำทางการเมืองโดยพื้นฐาน การเพิ่มขึ้นของวาทกรรมเหตุผลแห่งรัฐ เปลี่ยนไปที่ 'การสังเกตการณ์' ของรัฐใกล้เคียง ตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ นโยบาย และ 'ผลประโยชน์' ของพวกเขา โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาตนเองในการกอบโกยผลประโยชน์ของรัฐตนเองเหนือผลประโยชน์ของรัฐอื่น

Ruling emotions: Affective and emotional strategies of power and authority among early modern European monarchies วิเคราะห์การใช้ประเด็นเรื่อง "อารมณ์" ในการศึกษาสถาบันกษัตริย์ในช่วงต้นสมัยใหม่ได้อย่างไร โดยเชื่อว่าอารมณ์เป็นลักษณะที่สำคัญของการกระทำและ

พฤติกรรมทางสังคมที่สร้างความสามารถในการครอบงำและการอยู่ใต้บังคับบัญชาและเป็นรูปแบบและการแสดงอำนาจ ในขณะที่เดียวกันก็ตระหนักว่าอารมณ์เหล่านี้ถูกกำหนดขึ้นโดยบริบททางวัฒนธรรมเฉพาะและความเข้าใจในท้องถิ่นเกี่ยวกับเชื้อชาติ ความศรัทธา และการเมืองเรื่องเพศ ไม่ว่าจะอธิบายโดยเจตนาหรือโดยไม่รู้ตัว และวิธีที่ผู้ร่วมสมัยตีความหมายของอารมณ์ในแต่ละรูปแบบ

From galanterie to scandal: The sexuality of the king from Louis XIV to Louis XVI ศึกษาทัศนคติต่อพฤติกรรมทางเพศของพระเจ้าหลุยส์ทั้งสามพระองค์ที่ครองราชย์ระหว่างการก่อตั้งราชสำนักที่แวร์ซายส์กับการปฏิวัติฝรั่งเศสได้แก่ Louis XIV (r.1648-1715), Louis XV (r.1715-74) และ Louis XVI (r.1774-92) การรับรู้ที่แตกต่างกันและปฏิกิริยาต่อพฤติกรรมทางเพศในชีวิตของกษัตริย์ถูกป้อนโดยทัศนคติเกี่ยวกับเพศ การแต่งงาน และศาสนาที่ปั่นป่วนวุ่นวาย ซึ่งทำให้งานรื่นเริงโรแมนติกที่ไม่เป็นพิษเป็นภัยของกษัตริย์ การยั่วยวนทางอารมณ์และความโรแมนติกกับผู้หญิงกลายเป็นเรื่องอื้อฉาวที่อาจทำลายชื่อเสียงของพระราชอาพระองค์หนึ่งได้อย่างไร และส่งผลต่อความหวังว่ากษัตริย์ที่สืบทอดต่อๆ มาจะมีศีลธรรมดีกว่าคนก่อนๆ

บทความสุดท้ายของหนังสือนี้คือเรื่อง Queen Min, foreign policy and the role of female leadership in late nineteenth-century Korea นำเสนอชีวิตและอิทธิพลของจักรพรรดินีมยองซองแห่งเกาหลี และความหมายที่เกี่ยวข้องกับบทบาททางเพศแบบดั้งเดิม โดยมุ่งเน้นไปที่บริบททางประวัติศาสตร์ที่นำไปสู่การลอบสังหารโดยสายลับของญี่ปุ่นด้วยวิธีที่โหดร้ายที่สุดในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2438 ผู้ลอบสังหารไม่เพียงสังหารแม่ผู้ทรงอิทธิพลของผู้ปกครองเกาหลีเท่านั้น แต่ยังสังหารตัวอย่างที่มีชีวิตของความเข้มแข็งของสตรีในช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงอีกด้วย นักประวัติศาสตร์ชาวญี่ปุ่นคิคุคาบุชิโนะ โดยเรียกพระนางด้วยชื่อฝรั่งว่า ราชินีมิน และมองว่าพระนางเป็นองค์ประกอบที่ไม่สำคัญในความสัมพันธ์ญี่ปุ่น-เกาหลี เป็น 'ผู้หญิงเข้มแข็งที่มีจุดเริ่มต้นต่ำต้อยที่แต่งงานกับผู้นำ เกลี้ยกล่อมสามีของเธอให้ทำตามคำแนะนำของเธอเกี่ยวกับนโยบายระดับชาติ ที่ผู้คนทั้งรักและเกลียดชัง เป็นราชินีที่หลงไปกับความสำคัญของตัวเองและเสียชีวิตก่อนเวลาอันควร'

รูปแบบการจัดบทความ

วารสารสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย เป็นวารสารระดับชาติ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ผลงานและทิศทางการวิชาการสาขารัฐประศาสนศาสตร์ การบริหารรัฐกิจ การบริหารกิจการสาธารณะ รัฐศาสตร์ และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กำหนดเผยแพร่วารสาร ปีละ 2 ครั้ง (เดือนมกราคม - มิถุนายน และ กรกฎาคม - ธันวาคม)

ตัวอักษร TH SarabunPSK

(บทความวิจัย และบทความวิชาการ)

ชื่อบทความภาษาไทย (ขนาดตัวอักษร 20pt. ตัวหนา)

ชื่อบทความภาษาอังกฤษ (ขนาดตัวอักษร 20pt. ตัวหนา)

ชื่อ-นามสกุล ผู้เขียน¹ และผู้ร่วม² (ถ้ามี)

Name Lastname Author¹ and Author²

(ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16pt. ไม่ตัวหนา)

บทคัดย่อ (จัดกึ่งกลาง ขนาดตัวอักษร 18pt. ตัวหนา)

เริ่มเนื้อหาตรงนี้ ไม่ควรเกิน 250 คำ สรุปย่อความสำคัญการศึกษา วัตถุประสงค์การศึกษา วิธีการศึกษา ผลการศึกษาโดยย่อ และข้อเสนอแนะ (ขนาดตัวอักษรในเนื้อหา 16pt. ตัวปกติ)

คำสำคัญ: ไม่เกิน 5 คำ

Abstract (จัดกึ่งกลาง ขนาดตัวอักษร 18pt. ตัวหนา)

An abstract of approximately 100-250 words is used to introduce and summarize the research, in 16 point. (ขนาดตัวอักษรในเนื้อหา 16pt. ตัวปกติ)

Keywords: Four to five key words

บทนำ Introduction (จัดกึ่งกลาง ขนาดตัวอักษร 18pt. ตัวหนา)

(ขนาดตัวอักษรในเนื้อหา 16pt. ตัวปกติ)

เนื้อหา Body (จัดกึ่งกลาง ขนาดตัวอักษร 18pt. ตัวหนา)

(ขนาดตัวอักษรในเนื้อหา 16pt. ตัวปกติ)

Main text, tables and figures All body paragraphs should begin flush left (no paragraph indent) and right justified, single-space the body of the paper, and use 16 point

¹ สังกัด และ อีเมลที่ติดต่อได้ ผู้แต่ง (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ขนาด 14 ตัวปกติ)

² สังกัด และ อีเมลที่ติดต่อได้ ผู้ร่วม (ถ้ามี) (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ขนาด 14 ตัวปกติ)

Times New Roman throughout. Figures and tables should be placed as close as possible to where they are cited. All tables and figures should be embedded into the file and sized appropriately. All photographs should be sampled at 300 dpi (dots per inch). Keep in mind that web graphics are typically sampled at 72 dpi. Photographs must be properly sized and positioned in the body of the paper

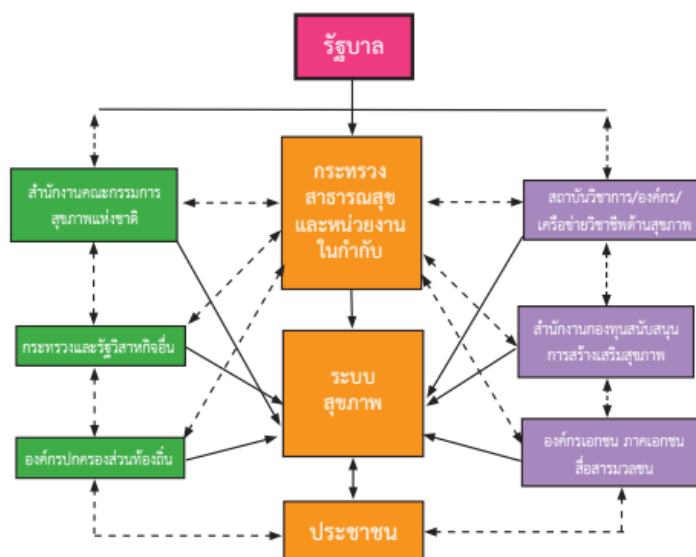
(ขนาดตัวอักษรในเนื้อหา 16pt. ตัวปกติ)

ตารางที่ ... (ขนาดตัวอักษร 16pt. ตัวหนา) ตามด้วยชื่อตาราง พร้อมทั้งจัดตารางขีดซ้ายด้วย

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามที่อยู่อาศัย (ตัวอย่าง)

ที่อยู่อาศัย	จำนวน	ร้อยละ
เมือง	117	17.6
นอกเมือง	546	82.1
ไม่ตอบ	2	0.3
รวม	665	100

ภาพที่ ... (ขนาดตัวอักษร 16pt. ตัวหนา) ตามด้วยชื่อภาพ รูปภาพจะต้องวางไว้ตำแหน่งกึ่งกลาง โดยรูปภาพทุกรูปจะต้องมีหมายเลขแสดงลำดับและคำบรรยายใต้ภาพ

ภาพที่ 1 หน่วยงานและเครือข่ายระบบสุขภาพแห่งชาติของประเทศไทย พ.ศ.2554-2558
ที่มา: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข (2545: 18)

สรุปและขอเสนอแนะ Conclusions and Recommendations

(จัดกึ่งกลาง ขนาดตัวอักษร 18pt. ตัวหนา)

(ขนาดตัวอักษรในเนื้อหา 16pt. ตัวปกติ)

กิตติกรรมประกาศ Acknowledgement (จัดกึ่งกลาง ขนาดตัวอักษร 18pt. ตัวหนา)

(ขนาดตัวอักษรในเนื้อหา 16pt. ตัวปกติ)

เอกสารอ้างอิง References (จัดกึ่งกลาง ขนาดตัวอักษร 18pt. ตัวหนา)

(ขนาดตัวอักษรในเนื้อหา 16pt. ตัวปกติ) The In-Text Citations in APA Style (7th edition) is applied.

ตัวอักษร TH SarabunPSK

(นานาทัศน์)

ชื่อบทความ

(ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 20pt. ตัวหนา)

ชื่อ-นามสกุล ผู้เขียน¹

(ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16pt. ตัวปกติ)

เนื้อหา Body (จัดกึ่งกลาง ขนาดตัวอักษร 18pt. ตัวหนา)

(ขนาดตัวอักษรในเนื้อหา 16pt. ตัวปกติ)

ภาคผนวก (ถ้ามี) (จัดกึ่งกลาง ขนาดตัวอักษร 18pt. ตัวหนา)

(ขนาดตัวอักษรในเนื้อหา 16pt. ตัวปกติ)

เอกสารอ้างอิง References (จัดกึ่งกลาง ขนาดตัวอักษร 18pt. ตัวหนา)

(ขนาดตัวอักษรในเนื้อหา 16pt. ตัวปกติ) The In-Text Citations in APA Style (7th edition) is applied.

(แนะนำหนังสือ)

ชื่อหนังสือ

(ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 20pt. ตัวหนา)

ชื่อ-นามสกุล ผู้เขียน¹

(ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16pt. ตัวปกติ)

ข้อมูลหนังสือ (จัดกึ่งกลาง ขนาดตัวอักษร 18pt. ตัวหนา)

(ขนาดตัวอักษรในเนื้อหา 16pt. ตัวปกติ)

เนื้อหา Body (จัดกึ่งกลาง ขนาดตัวอักษร 18pt. ตัวหนา)

(ขนาดตัวอักษรในเนื้อหา 16pt. ตัวปกติ)

ภาคผนวก (ถ้ามี) (จัดกึ่งกลาง ขนาดตัวอักษร 18pt. ตัวหนา)

(ขนาดตัวอักษรในเนื้อหา 16pt. ตัวปกติ)

เอกสารอ้างอิง References (จัดกึ่งกลาง ขนาดตัวอักษร 18pt. ตัวหนา)

(ขนาดตัวอักษรในเนื้อหา 16pt. ตัวปกติ) The In-Text Citations in APA Style (7th edition) is

applied.

การเขียนอ้างอิง

ใช้รูปแบบ APA style (7th edition) มีวิธีดังนี้

1. การเรียงลำดับ

ให้เรียงจากตัวอักษร ก-ฮ และ ตัวอักษร A -Z

2. การอ้างอิงในเนื้อหา

ชื่อ สกุล ผู้แต่งชาวไทย (ปี พ.ศ.) หรือ (ชื่อ สกุล, ปี พ.ศ.)

ชื่อ สกุล ผู้แต่งชาวไทยที่ 1 และชื่อ สกุล ผู้แต่งที่ 2 (ปี พ.ศ.) หรือ (ชื่อ สกุล และชื่อ สกุล, ปี พ.ศ.)

ชื่อ สกุล ผู้แต่งชาวไทย และคณะ(ปี พ.ศ.) หรือ (ชื่อ สกุล และคณะ, ปี พ.ศ.)

ตัวอย่าง

วรรณคดี (2558) หรือ (วรรณคดี, 2558)

สมหมาย ใจดี (ม.ป.ป.) หรือ (สมหมาย ใจดี, ม.ป.ป.)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และชมรมอนุรักษ์ (2565) หรือ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และชมรมอนุรักษ์, 2565)

ธีระ รุญเจริญ และคณะ (2554) หรือ (ธีระ รุญเจริญ และคณะ, 2554)

สกุล ผู้แต่งภาษาอังกฤษ (ปี ค.ศ.) หรือ (สกุล, ปี ค.ศ.)

สกุล ผู้แต่งภาษาอังกฤษที่ 1 & สกุล ผู้แต่งภาษาอังกฤษที่ 2 (ปี ค.ศ.) หรือ (สกุล & สกุล, ปี ค.ศ.)

สกุล ผู้แต่งภาษาอังกฤษ et al. (ปี ค.ศ.) หรือ (สกุล et al., ปี ค.ศ.)

ตัวอย่าง

Easton (1953) หรือ (Easton, 1953)

Kurosawa (n.d.) หรือ (Kurosawa, n.d.)

Rogers & Shoemaker (1971) หรือ (Rogers & Shoemaker, 1971)

Wysocki et al. (2000) หรือ (Wysocki et al., 2000)

อ้างอิงแรก: หน่วยงานภาษาไทย (ตัวย่อ) (ปี พ.ศ.) หรือ (หน่วยงานภาษาไทย [ตัวย่อ], ปี พ.ศ.)

อ้างอิงต่อไป: (ตัวย่อ, ปี พ.ศ.)

อ้างอิงแรก: หน่วยงานภาษาอังกฤษ (ตัวย่อ) (ปี ค.ศ.) หรือ (หน่วยงานภาษาอังกฤษ [ตัวย่อ], ปี ค.ศ.)

อ้างอิงต่อไป: (ตัวย่อ, ปี ค.ศ.)

ตัวอย่าง

อ้างอิงแรก: กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) (2545) หรือ (กระทรวงศึกษาธิการ [ศธ.], 2556)

อ้างอิงต่อไป: (ศธ., 2545)

อ้างอิงแรก: National Fire Protection Association (NFPA), 2009 หรือ (National Fire Protection Association [NFPA], 2009)

อ้างอิงต่อไป: (NFPA, 2009)

3. การอ้างอิงประเภทหนังสือ (Book)

ชื่อ สกุล ผู้แต่ง. (ปี พ.ศ.). ชื่อเรื่อง (พิมพ์ครั้งที่). สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

- วรเดช จันทรศร. (2558). *หลักการกำหนดนโยบายของรัฐ*. สหાયบล็อคและการพิมพ์.
- ศุภชัย ยาวะประภาษ. (2544). *นโยบายสาธารณะ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุมพล หนิมพานิช และชมภูณัฐ หุ่นนาค. (2565). *การออกแบบวิจัยเชิงคุณภาพสำหรับนักศึกษาปริญญาโทและปริญญาเอก*. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จีระ รุญเจริญ, กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ. (2554). *ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) : เทศบาล อบจ. อบต. กทม. เมืองพัทยา. ข้าวฟาง*.
- Easton, D. (1953). *The Political System*. Knopf.
- Dye, T. R. (2017). *Understanding Public policy* (15th ed.). Longman Inc.
- Rogers, E. M. & Shoemaker, F. F. (1971). *Communication of Innovation*. Free Press.
- Wysocki, R. K., Beck, R. Jr., & Crane, D. B. (2000). *Effective Project Management* (2nd ed.). John Wiley & Sons, Inc.

4. การอ้างอิงประเภทวารสาร (Journal)

ชื่อ สกุล ผู้แต่ง. (ปี พ.ศ.). ชื่อเรื่อง. ชื่อวารสาร, ปีที่(ฉบับที่), หน้าแรก-หน้าสุดท้ายของบทความ.

ตัวอย่าง

- พลภัทร บุราคม. (2554). บทบาทของสภากรุงเทพมหานครในการพิจารณาอนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี. *วารสารรัฐประศาสนศาสตร์*, 9(2), 13-66.
- ธัญญารัตน์ พรหมสุทธิ, สมพร เฟื่องจันทร์, เพ็ญศรี ฉรินัง และศิริพร แยมนิล. (2565). รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ยุคประเทศไทย 4.0 ของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด. *วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ*, 10(3), 11-22.
- Dhillon, P. (2022). How to write a good scientific review article. *The FEBS Journal*, 289(3), 3592-3602. <https://doi.org/10.1111/febs.16565>
- Esty, D. & Rushing, R. (2007). The Promise of Data-Driven Policymaking. *Science and Technology*, 23(4), 67-72.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Malhotra, A. (2005) E-S-Qual: A Multiple-Item Scale for Assessing Electronic Service Quality. *Journal of Service Research*, 7(3), 213-233. <http://dx.doi.org/10.1177/1094670504271156>

5. การอ้างอิงประเภทวิทยานิพนธ์/วิทยานิพนธ์ (Dissertation/Thesis)

ชื่อ สกุล ผู้แต่ง. (ปี พ.ศ.). ชื่อเรื่อง [ระดับวิทยานิพนธ์]. มหาวิทยาลัย.

ตัวอย่าง

- สังวาลย์ เชื้อนาค. (2554). *การพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนการสอนของโรงเรียนวาริชียงใหม่* (การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เลิศสนภา พงษ์คำ. (2561). *การพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอนของ
ข้าราชการครู: กรณีศึกษาโรงเรียนสุเหร่าดอนสะแก (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท).*
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Harris, L. (2014). *Instructional leadership perceptions and practices of elementary school
leaders* (doctoral dissertation). University of Virginia.

6. การอ้างอิงประเภทเว็บไซต์ (Website)

ชื่อ สกุล ผู้แต่ง. (ปี พ.ศ.). ชื่อเรื่อง. สืบค้นเมื่อ วัน เดือน ปี พ.ศ., จาก <http://www.....>

ชื่อ สกุล ผู้แต่ง. (ปี ค.ศ.). ชื่อเรื่อง. Retrieved เดือน วัน, ปี ค.ศ., from <http://www.....>

ตัวอย่าง

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรื. (2565). *ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570*. สืบค้นเมื่อ 13 ตุลาคม 2565,
จาก <https://www.nesdc.go.th/>

ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. (2560). *นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 13 สิงหาคม 2565,
จาก <http://www.ptt2.go.th/web/plan/images/file/plan/2561.pdf>

Busa, M. 2013. *Advantages of MIS*. Retrieved September 18, 2021,
from <https://www.slideshare.net/WfTaylor/advantages-of-mis>.

Brookfield Institute. (2018). *Exploring Policy Innovation: Tools, Techniques + Approaches*.
Retrieved October 13, 2022, from <https://brookfieldinstitute.ca/>